

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0620
4	Work Number	D 2686-C-VOL-III
5	Page No (From... To)	1 to 245
6	Name of the Work	PANCA TANTRAMU WIT H COMMENTARY
7	Subject	LITERATURE

3.2686

vol. 3

Del. D.

B. 630

620

B
602
104 III

18

D. 2686c

B. 620

12-5-18

Pancatantamu

కదానా లబ్ధి నాశనంబు భానన చతుర్థ తంత్ర మారకర్తిః
సమర్థతనతాశాస్త్ర మర్థుం దవిష్టు శర్మ దుమదర్శన
కుమాంకు లక్ష్మి నెయ్యె

తేకదానా ప్రాంతంబు మరలంబు మరలంబు మరలంబు మరలంబు మరలంబు
పుములబ్ధి నాశనమనె పరుగవనిననా లవయ్యుకొని వినుము ప్రాంతంబులు
గోరపు కరణంబు నుత్పాదకతనతాశాస్త్ర మర్థుండు ప్రాదతా ప్రాంతంబు
జ్ఞమనంతానతాశాస్త్రానయ్యుతములయొక్క మర్థుండు రహంసముగవిగి
నప్పు వంతానతాశాస్త్ర మర్థుండు నెప్పు శర్మ దుమదర్శన మహా
రులక్ష్మి నెయ్యె సుదర్శన రామయ్యుకొను కుమలతారానె ప్రకారముచేపు
ను

కదానా పరవపటాలంపపరంపరనేర్పడన్త మసివిడుచుచేత
ప్రార్థముకాపురుషుడు విడువడి మునుసాంగరమున
కవిష్టు శర్మ మారకము కుష్టు శర్మ తేక

తేకదానా పురుషుడు (దుర్జనుడు) పరవపటాలంపపరంపర ప్రాంతంబులయొక్క
కదానా పటాలంప ప్రాంతంబులయొక్క ప్రంపరంపర ప్రాంతంబులయొక్క
తేకము పర్వ దక్షిణమసి (వెన్న) గామం సచిరయి (విడుచుచేత) ప్రార్థము
తనకు లక్ష్యమైన పదార్థమున కవిష్టు ము. పట్టనంతా మును ప్రార్థకా
లముండు గూరగరమున ప్రాంతంబు మందు (శంకు మారకము) యీ కవిష్టు
కమునవి (కుష్టు శర్మ తేక) మరలంబు కవిష్టు ములనే తను కవిష్టు కారాతిని (విడు
వడి) వదిలిపెట్టె తా (విడిచిపెట్టినా దని తారా త్యర్యము

కదానా వినిరాంబు మహారకులంబు నిజుంబు పవితర
దియెట్లు నయచేత్రవేద్యియారకర్త జుప్రమానియె
దమనివారి కతాక్షిణియొక

తేకదానా వినిరాంబు మహారకులంబు నిజుంబు పవితర కిరీట ప్రకారము వి
ష్టు శర్మ ముచే పుగారే రాంబు మా శ్మలకంబు తిరిగి యారాని వ్రాస్తా
ముని తారామందంబు ౪౮౮ దియెట్లు నయచేత్రవేద్యి (వేతయండు) ని
పురతాగవిగి నయార విష్టు శర్మ దా (ప్ర) దియెలాంబు ననరా (యారకర్త
జుప్రమానియె) దమని నవారి కతాక్షిణియొక (కుష్టు శర్మ) తాంబుల
శంకు మారకంబు చదమనగా నారాంబు మా శ్మలకంబు విష్టు శ
ర్మ ముచే పురంబు

కదానా పరవపటాలంపపరంపరనేర్పడన్త మసివిడుచుచేత
పుమాంకు లక్ష్మి నెయ్యె సుదర్శన రామయ్యుకొను కుమలతారానె ప్రకారముచేపు
ను
లంకృతికార్య కరణంబు కాంబు కాంబు కాంబు కాంబు కాంబు కాంబు
కరవధూంబు నికర్త (రామ) స జుద్వివార రక్షలంబు (ము
నెరంబు నెట్లనా వనినర్థముచేత) దాంబు నిష్టులరత్న ప్రా
తేక ద్వి తకరంబు ముగ్ధ శతధారధారంబు ముగ్ధ శతధార
శాంగతావల ముగ్ధ శర్మ రణ నిపుణ మతనునట్టి
మలక్ష్మి తారానిలంబు పరలుచు ప్రాంత శరధి సర్వ

జు శరధి
తేకదానా ముగ్ధ శర్మ ముచే యుచున్నాడు సముద్ర మును వంతి తేకదానా పరవ
పరవపటాలంప ప్రాంతంబులయొక్క ప్రంపరంపర ప్రాంతంబులయొక్క
పునికా (వార) నెయ్యె తంబు (శరవే) త్రయ్యె నటు వంతి ది (మ) ముడున
ముద్రాకరకాంబులయొక్క వారాదాంబు ముడినయ్యె వంతి తేకదానా
లముమ దినయ్యె వంతి (శంకు మారకము) కేకంబు మంలము (ముల
కట్టు వస్త్ర మునదిన్ని) తంబు రవరవరాంబు వవరరసత్రంబు (తంబు
చరకరదేవతా శర్మ లకు ప్రాంతంబు వవరర (శుభంబు తిరిగి కర్తాన
సత్రంబు (ప్ర) నాదానముచేసె యిట్ల నపువంతి ది (సముద్ర) బునితామ
నయ్యె తము ముడి వతలు పారముచే సుతువల్లను (సరి) వలంబు తే

అచేతగుజుములచే ఆప్రవర్తింపవలయుద్ధముచే అనున్ముద్ర వారవాంజ్యుని
ర బుచకమై ప్రవాంవాంజ్య వారమున మంతలచేతము బురమోగి
యనుచున్నవంజి బురకమై దేవతలుగలదైన నమములైకాంశములై పక్ష
చూరదదగి యుండగా ప్రవాంవమునకించెంతవలయున్నయద్ధముచేసెను

౧౪

ఇంకలంపుతనెరుసెనుంతురుప్పిడివెళ్లంజ్జెళ్లవారాబ్బి
చలగ్రామములపెకలింపురువుచురుప్రగ్గజ్జెళ్లగ్గజ్జె
జ్జెగ్రామం బాంవర్గంబులనెత్తిమొత్తుదురుస్సుక్తంబుక్త
గంధన్రుటకగ్రామపుత్రబుట్టుదురుండురుటమదమదంగం
మ్రుంగనవాంజ్యనరుట

తేవలై వాంజ్యనరుటలై యునయసెనల యుండకొంతులులై ర్విగ్రామియందు
పిడివెళ్లంజ్జెళ్లముప్పిడిబుట్టెలచేత పక్షటట్టుగంలంపుతనెరుసెనుంతురు
తమతమగుబాంబులములమప్రగడుతుంచున్ననుప్పించురుచే రర బ్బి
లగ్రామంబులపొంబ్బిగ్రామంపముదూడలైచలపర్వతములయొక్కగ్రా
మంబులపొంబ్బంబులనుపెకలింపురొడపెకలివెళ్లగ్గజ్జెగ్రామసిచిరప్రవ
ట్టుగంనున్నుగ్రామగ్రామలకుంగునట్టుగంనున్నురువుచురుచివికెవేతురు
వక్తరంజి ఇర బాంవర్గంబులపొంబ్బిచేట్లయొక్కగ్రామంబాంబునకుమ్మ
లయొక్కవర్గంబులనమంపంబులచేతనుస్సుక్తబలచిరవయ్యెట్టు
గంనున్నులక్తదేవంబులుసన్నగించునట్టుగంనున్నులత్తెమొత్తుదురు
పైకితారకెమ్మదురుబుండురుటకరినవకరుమదమదంగగ్రామమునజొ
చునట్టుగంనున్నుమ్రుంగనరకముకుంచకొంబట్టుగంనున్నుగంధన్రుటక
చంపలనుగ్రామపుత్రబుట్టుదురుకరతురు

౧౫

కలరతురుపెడచేతులసాంగరతురుతెరసాంజ్జపిచేత
బుంజంబులురారవిరుతురునెకనెకనెమ్ములుపరిసాంవని
నిమికిమిషవగంధన్రుట

తేవలై వగంధన్రుటకలవాంశరాధిపతులుపరిసాంవనినిమికిమి(తేవ
వనితనినతప్పముగలుగుటచేతనుచరతురుపెడచేతుల(వంజ్య
వెనకగ్రామములచేతకెట్టుదురుసాంగరతురుతెరసాంజ్జ(వెళ్లిన
వదనగువలచేతనువదనదంశనములుగంవింతురుపిచేతబిం
బులురారాంసపుతునకలువెళ్లవచ్చేటట్టుగా(వెరుతురునెకనెక
నెమ్ములులైస్సులనుబుంజములుగంవింతురు

౧౬

కలరతురునెరసాంవంబురిగినినిట్లునయ
పైనగ్గములుగూరకరక్తరసతరసములగదురున(చ
రనిధిసతప్పములునెవనిసరిసరికాదుదగి

తేవలై రసముపగయున్నునెరసాంవంబులైతపరాప్రమమున్నుప్రగిగుని
గ్రారండున్నుపెనుసెకునిబుట్టుచుట్రకారములై నయపైనగ్గములురెండు
దిమ్మలసెనలున్నుబొరరకలయద్ధముబ్బయగంరక్తరసతరసములరక్తర
స(వెత్తురుయొక్కనున్నుతరసముల(మాంసముయొక్కనున్నుగదురు
న(కంపుచేతనుచరనిధిసతప్పములుచరనిధి(నముత్రమందవి(నట్టిము
లుబులకరాదిబుంతువులువెనివిసరికాదుదగి(బయలువెళ్లరా

సారాము

౧౭

వలైప్రవంగనంగరంబువిష్ణుతారకంబునవ్విత్త
తారకంబునగుచునవార్యబుంబునులుంతి తంగమం
బునులుంపుతత్త్రుల(మంబునగుచునొజ్జకర్మ
బునవృక్షకాస్త్రంబునత్తతపరికరంబునగుచుయ
వనవివారవంబునుపరిగ్రంశితచరకంబునపు
కాష్టవశివిలాసంబునగుచుకుకవికవిత్వంబున
నుకరించె

తేవలై ప్రవంగనంగరంబులైవారకయద్ధములైవిష్ణుతారకంబునులై
విష్ణుత్రకాశింపబుద్ధువువంజిలైరుకంబునునెత్తురుగవిగనదిన్ని

ప్రవృత్తి తారకంబుననుచు ప్రవృత్తి స్ఫుటముగా కనిపించనపుడు
 తిలకారకంబున బిగ్గియున్న కలదవుచున్న ప్రవృత్తి తప్రకాశంబు
 క్షుద్రవంతి ప్రకాశంబు ప్రకాశముగలిగినపుడు వంతిన్ని ప్రవృత్తి స్ఫు
 టముగా కనిపించనీ తారకంబున బిగ్గియున్న గలిగినపుడు వంతి ప్ర
 వంత్తు బింబును ప్రకాశంబున మును ప్రవృత్తి కేంద్రంబున ననిన రవి త్రాప్తి
 యములుం తిలకంబునునులుం తి తనాశనముచే యుద్ధమువంతి
 ప్రగమంబు ప్రవృత్తి ములుగలిగినదిన్నిలుం బు తత్త్వ ప్రకాశంబునను
 చులుం బు తాపిరికెవ యుద్ధమువంతి ప్రవృత్తి ములునున్న ప్రా
 మంబు తనారంభములుగలిగిన దవుచున్నలుం తి తప్రకాశంబు
 యుద్ధమువంతి ప్రగమంబు వదములుగలిగినదిన్నిలుం బు తత్త్వ ప్ర
 కాశంబును గలిగించు యుద్ధమువంతి ప్రాశములుగలిగినపుడు వంతి
 గౌరవ్య కర్మంబును గౌరవ్య లయకర్మ మతమునున్న ప్రవృత్తి శా
 స్త్రంబును ప్రవృత్తి చూడచు దనమువంతి ప్రాశమును ప్రయ
 దన ముంబంబు కలిగినదిన్ని ప్రవృత్తి తపరికరంబు ప్రవృత్తి తాప
 ట్టు యుద్ధమువంతి తపరికరంబు ప్రాశములుగలిగించున్న ప్రవృత్తి
 చూడచు దనమువంతి ప్రాశమును ప్రవృత్తి తత్త్వ ముగలిగినపుడు వంతి
 దిన్ని ప్రవృత్తి తపరికరంబు పనుప్రకారంబున యములచే తన
 లంకరింపచు దనమువంతి యవనవివంబంబును ప్రవృత్తి పరికరంబు
 మునున్న విప్రంబు తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ యుద్ధమువం
 తి తపరికరంబును ప్రాశములుగలిగినదిన్ని ప్రాశమును ప్రవృత్తి తాప
 గుంబు ప్రాశము ప్రవృత్తి తపరికరంబు యుద్ధమువంతి ప్రవృత్తి తాప
 ప్రమిది మదతలుగలిగిన దవుచున్న విప్రంబు తాపిరికెవ యుద్ధము
 గౌరవ్య యుద్ధమువంతి తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ యుద్ధములుగలిగి

నపుడు వంతిన్ని ప్రాశమునాశనముచే యుద్ధమువంతి ప్రవృత్తి తాప
 గుంబు తాపిరికెవ యుద్ధముగలిగినపుడు వంతి తపరికరంబును ప్ర
 తపరికరంబు యుద్ధము ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కమునున్న ప్రవృత్తి తాప
 ముతవియని కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 త్రాప్తి ము

౧౦౦ తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 నుడు తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే

దూరము
 తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 ములు ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 యుద్ధముగలిగినపుడు వంతి తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్ర
 తపరికరంబు ముద్దము తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్ర
 యుద్ధమును తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 సైన్యమును తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే

౧౦౧ తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 వింగళంబు తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 దానవి వయమందు దారసించు

తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే
 ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే తపరికరంబును ప్రవృత్తి తాపిరికెవ కవిచే

చున్నప్పుడు వంటిట్లుండును మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు దముల యొక్క ప్రభువంశం
 మూలమునకు తమ పరిగూర్చి తుండ్రులకు రెండు వందల వేల మంది
 దురుష్ట ప్రకారము నున్నప్పుడు వంటిట్లుండును మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు
 నున్నట్లుగా (ప్రజాపతి) జుల జుల సారథి లంఘించి (ప్రజాపతి) ప్రకారము నున్నప్పుడు
 వంటిట్లుండును మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు రెండు వందల వేల మంది
 లంఘించి (ప్రజాపతి) జుల జుల సారథి లంఘించి (ప్రజాపతి) ప్రకారము నున్నప్పుడు
 నిమగ్నమై పడుచు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను

12 కలపరికం యయ్యును మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 రథలసేవగరిమం గుహాంధ్రులను (గుహాంధ్రులను) గుహాంధ్రులను
 చతురుశ్చక్ర వశుంధుండే

తేజోపరికం 13 చుండు ప్రయ్యును మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 14 తదయ పవిత్ర రథలసేవగరిమం గుహాంధ్రులను (గుహాంధ్రులను) గుహాంధ్రులను
 పై న(పవిత్ర) రథలసేవగరిమం గుహాంధ్రులను (గుహాంధ్రులను) గుహాంధ్రులను
 మిక్కిలి గుహాంధ్రులను (గుహాంధ్రులను) గుహాంధ్రులను (గుహాంధ్రులను) గుహాంధ్రులను
 ప్రజాపతి యువలను భరించును చతురుశ్చక్ర వశుంధుండే

మామిడినే తొరికినది వసింతు

15 కలప్రలకపిచేతి పచేతి మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 భూరి పాదూర్ధి భూలంబులు పడి యుచు తిన్నందు
 కలంబులను నున్నందున ప్రజాపతి యొక్క

తేజోప్రలకపిచేతి పచేతి మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 లముల పవిత్ర మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 పాదూర్ధి భూలంబులు పడి యుచు తిన్నందు

మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 ప్రజాపతి యొక్క మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 కలప్రనివదము కర్మంబులకు నందవిధావిధాంబులు
 గుట యుగం గానాద్రావణములగు తత్త్వలములను
 నరుడక్కడ వినెను వేదముగా

తేజోప్రనివదము కర్మంబులకు నందవిధావిధాంబులు
 యగుట యుక్తంబు నందవిధానంబు ప్రకారమును విధాంబులు
 గుట యుక్తంబు నందవిధానంబు ప్రకారమును విధాంబులు
 యగుట యుక్తంబు నందవిధానంబు ప్రకారమును విధాంబులు
 ములప్రమేది పండ్లను వానరుడు ప్రాచీనమనానుడు ప్రాచీనమనానుడు
 ప్రసముద్రజులములందు వేదముగా వేదముగా వేదముగా

20 కలవనచరకరము క్షమున (వనధింబు) తమ పండ్ల
 వారణాలకు లోకమునకు వింపక ప్రకృతము (దనుదా
 రుణాశంశుమారములను) నుండు

తేజోవనచరకరము క్షమున (వనధింబు) తమ పండ్ల
 ముక్తమున (దనుదా) వనధింబు (దనుదా) వనధింబు (దనుదా)
 మేది పండ్లు (దనుదా) వనధింబు (దనుదా) వనధింబు (దనుదా)
 ప్రజాపతి కపిచేతి పచేతి మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 ప్రజాపతి కపిచేతి పచేతి మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 ప్రకృతము (దనుదా) వనధింబు (దనుదా) వనధింబు (దనుదా)
 ప్రసముద్రజులములందు వేదముగా వేదముగా వేదముగా

21 కలప్రదికేతరంబు మనం గుహాంధ్రుల వద్దకు తమ పుత్రులకు మేలికాండ్రులను
 మారము మారము (వనధింబు) తమ పండ్ల
 చచ్చు ప్రయోగములు

22

తేజోవతిః సూర్యః పరకర్మసంకల్పేన సుఖం యినతి వాచితే తియజ్జనుత్యైత్యై
 త్పవేనోవేనకమవచ్చి వచ్చి శుభవలప శచ్చి వచ్చి గమనతేతం శ్రీ వరాహా
 రుక్మిణివల దిశాలం దింజుని శ్రీ శ్రుకుమల వచ్చి రి కెయం తమత్తు ముస్మా
 వతేనాం శ్రీ తమత్తు ముస్మా రుక్మిణి వచ్చి తానీ శ్రుపంపిం శనకార్యము
 నుపవృత్తిని ప రవని తారతెలుపుడెలవచ్చు మనుజుల ప్రరవని తారతె
 న్నోస్త్రీయైక్యార తానం గమమం ములుపు ముస్మా పస్త్రాడనచాదుయైతి
 తదితియైతం మను

కానాం చింతాం సురమేతువతి నీచి భమునవి (౧) కానాం
దిత్యస్త్రీమైత్రావశుద్ధయం దగనని (చావకశి బాహుం
చ. మ. దిపదియదిలీలనా

తేజోనావినిమ్రాని మా అకాశపు గానాంబులకు విధమునకు తేజోనావినిమ్రాని
 నా భువనిమిమ్రాని అకాశపు గానాంబులకు విధమునకు తేజోనావినిమ్రాని
 యుక్తమై ప్రాప్తమయిన మా భువనిమిమ్రాని అకాశపు గానాంబులకు విధమునకు
 తేజోనావినిమ్రాని అకాశపు గానాంబులకు విధమునకు తేజోనావినిమ్రాని
 యుక్తమై ప్రాప్తమయిన మా భువనిమిమ్రాని అకాశపు గానాంబులకు విధమునకు
 తేజోనావినిమ్రాని అకాశపు గానాంబులకు విధమునకు తేజోనావినిమ్రాని

22.

చలువనుగవనస్రూ లోడికలుగట్టగత్తలనిపిత్తయ్య
నిజాననమరచింఁచియుండినదనఁబుననత్తరిం
చుమాచుడవ్వినచరనాభువిట్టునియచారితగతియ్యి
నెవ్విడివండ్లునుంచునిలువకెగుడఁచియులుజ్జు
మలంఁగనజ్జూడచూరట్టికొల్

తిలకం కనుగోళ్ళారెండునీత్రములయందున్నట్లు త్రులుకన్నట్లుబిడికలుగట్టుగా
 ప్రవాహమువలెపారగొల్పెలనిషిష్టయ్యెల్లెలనొనవలెననునిషిష్టయ్యెల్
 తడిపనిట్టెడియ్యెల్లనగానన్యోజునమనెనుకునినిజాననమరవారంబి
 నిజునవికేయమైనట్లుననమలయుబుముట్లరసారంబిసగముపంచుకు
 నిట్లండెనదనంబునకోర్కొంటున్నదివసించుమ్రతరిమ్రట్లాళంలెన్ను
 న్ననమయమందుఁజెంచువారుజుమిసవిట్లవననరసారజువట్టు
 నిట్లవానరున్మిదిచిట్లవారిగట్లమియముగానుతెయ్యెనెమడిపండ్లు
 గాంచుమరుదురమునైనయరుదుంబరఫలములనుతెనుకునినిలువకెగుదిం
 బిలెక్కడొక్కంకకశిష్టముగారవల్లియెలుజుల్లిగ్రహమమప్రతేళిం
 బిమలారంగవజ్జూరదగ్గరగ్గినువిత్తింపగానెచరాట్టిచిన్ద్రజ్జిచి

శ్రీరంగమున ప్రభుమూర్తి

२५-

అంతఃకర్మగీతానుబంధము నుల్లము రఘుల్లనిపేష్ట
శంశువారంశుండుప్రయోగనయంబుగవిరూఢి
నెకైత్రాధినేనాత్మజూదినెయంబుపట్టునం
బులుకవక్త్రునెనెనశంశువారినిశ్చందవిభావ
మనయలుకంబుయెత్తుదుచూడదంబుయె

[illegible]

మిత్రముగాఁజేయని భవవంతిఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
నగాని మిత్రముఁజేయఁజూచుచుండఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
ముఖముచూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

39 కలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
ప్రతియురికొనఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
దిగ్గజమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

తేకలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
తయముఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
తయముఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
మిక్కిలిగలుగునట్లుగాఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
నయదికొండపమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
పరతననాఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

40 తేకలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
కలఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
యమఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
గానెట్లునదివిజౌరూపుమఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

తేకలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
సుకరమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
సేవకులుబుడమిద్దఱులవారలుమఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
కరునేజుతులలయెవరున్నమాఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
గాఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
పలఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
కదివిజౌరూపుమఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

41 కలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

చేదియకొనితాపముచేతనుకొండప
ముకొనితాపముచేతనుకొండప

తేకలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
మాచుకొనితాపముచేతనుకొండప
మాచుకొనితాపముచేతనుకొండప
మాచుకొనితాపముచేతనుకొండప
మాచుకొనితాపముచేతనుకొండప
మాచుకొనితాపముచేతనుకొండప

42 కలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
దిగ్గజమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
ననతనాఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

తేకలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
గిన్నెమనుకొనితాపముచేతనుకొండప
దిగ్గజమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
గిన్నెమనుకొనితాపముచేతనుకొండప
దిగ్గజమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
గిన్నెమనుకొనితాపముచేతనుకొండప

43 కలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
నమఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
దిగ్గజమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

తేకలఁజూచి యుజ్జ్వలమునకుఁ జూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
యెక్కువఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప
వివఁజూచుకొనితాపముచేతనుకొండప

వల్లరిని నిష్కరించుచు వచ్చుచున్నది. ఇది ముఖ్యముగా
 నా జీవితమునకు నష్టము చేయుచున్నది. ఇది ముఖ్యముగా
 నా జీవితమునకు నష్టము చేయుచున్నది.

[illegible]

४६
 (१) (२) (३) (४) (५) (६) (७) (८) (९) (१०) (११) (१२) (१३) (१४) (१५) (१६) (१७) (१८) (१९) (२०) (२१) (२२) (२३) (२४) (२५) (२६) (२७) (२८) (२९) (३०) (३१) (३२) (३३) (३४) (३५) (३६) (३७) (३८) (३९) (४०) (४१) (४२) (४३) (४४) (४५) (४६) (४७) (४८) (४९) (५०) (५१) (५२) (५३) (५४) (५५) (५६) (५७) (५८) (५९) (६०) (६१) (६२) (६३) (६४) (६५) (६६) (६७) (६८) (६९) (७०) (७१) (७२) (७३) (७४) (७५) (७६) (७७) (७८) (७९) (८०) (८१) (८२) (८३) (८४) (८५) (८६) (८७) (८८) (८९) (९०) (९१) (९२) (९३) (९४) (९५) (९६) (९७) (९८) (९९) (१००)

✓

శ్రీ ఆంధ్ర సాహిత్య చరిత్ర

[illegible]

చుకరమ్మని బ్రుయచుచ్చి ననిస్సనిస్రావకమ్మ అని నానా రన్య పంపించితే
నిన్న బియ్యము కపిర వ్రుత్తయెంతెంత అని

౫౫ కలకారణము బుచ్చె యుపకారము గావించెదమగ
దళకముక్తి వారంబగు నెట్లు నని శ్రావణవత్స
లుడవ ప్రకారము జూచు

టికలారకము బుగత్త కారణము బుచ్చె వార యవ్రగలుగకను బ్రపకా
రము గావించెదమగదమయచె యవ మగదా కై వారంబగు నెట్లు నని యం
దవి వారత్తలని ముజ్జి నెట్లు తని నన్నెత్తా త్రము బుచ్చె నెట్లు నని నెట్లు
కారణము బుచ్చె ముగ్ధుల యుత్తరగల వారంబు త్రమ ప్రకుమరుడి
ని తాత్పర్యము నని శ్రావణవత్స లుడవ ప్రసవ రుల యంతు యెడి
యొకవార తువ్రగలుగకనే కారణముగల వారంబు

౫౬ కలకపవరనే ఆనందిన యుపకారపుట పుకర్త
సాంపంగరుని ప్రణామ తనాగ్రహంబున
ప్రదేవతమ్మ ప్రంబులచే దక్షిణ

టికలకపవరను రత్నరాంబుకై నయోంబు వయమానుడారినే నందినయు
పకారపుట పుకర్త సాంపంగనే ఆనందిన పువంత్రములు కుతీరి
యునిముచెల్లించుటకు నెనుచు కర్మదనుగాను కరుణిని ప్రణామ తి
దయచే ఆచారమైన మనస్సుగల వారంబు (నాంబు) వంబునకే ప్రదేవ
తమ్మ నాంబుంబికి నేవన మయమంతు రహస్య ప్రంబులచే దక్షిణ
పంచాంగమున ఆనకు సేవ భుజును

౫౭ కలకలు వారి ముగ్ధుని వికారంబు గూర్చు ముగ్ధుని
అయలరాంబును కిరవెలువడి విప్రద్యనియ
టనే నెలయల నెడి మరుజూంచు సేవించుట కు

టికలకలు వారి ముగ్ధుని వికారము నతికరంగవల్లులు నెట్లు ప్రణామ
యుగంబు గాంబు కారణము గూర్చు ముగ్ధుని ప్రణామ ప్రాంతములు పక్క

ముజ్జసింపలరాంబును కారణము వడి విప్రద్యని (నానాసేవాయ ను
యెంతెంత కారణమునాంబుని బ్రుత్త కమనాంబుల నెట్లు
నిని యువనాంబుని నెడి మరుజూంచు సేవించుట కు
రన్య సుత్త కై నెడి ముగ్ధురాంబు కనుగొనుచున్నది

౫౮ కలకారణము గాంబు గుగ్ధులరాంబు ఆనంబు
టుప్త నిర్వికారాంగేరధివిదము ననన్తు దగారమున
మరమ్మకపి బుగ్ధుని యనుడు

టికలకారణము గాంబు గాంబు నిమిత్తము కరణి నెట్లు ముగ్ధుని
సారాంబు ఆనంబు (దయచే ఆనంబు ఆనంబు కారణంబు బుచ్చె
వరాంబు దాంబు గుంట్టుపై నిర్వికారాంగేరధివిదము న(పంతునా
ని(మారదప్రవహించు నగంబు నదివరకే ప్రణామ ప్రాంతము పు
త్తము వారకపి బుగ్ధుని (దయచే వారంబు కరణి నెట్లు
నకు రమ్మనాంబుంబు తెంతెంత వరాంబును దుష్ప్రని యంబును వార
రుడు పల్కారాంబు

౫౯ వల్లవంగుల గుండు (వారంబు) తమ ముగ్ధుని గూర్చు
ప్రణామ కారణము నెట్లు నిజరాంబుని ముగ్ధుని గూర్చు
నిగారాంబు నిజపైరిగెల్ల ముచుకెంగట ముండుట కష్టమిందు
నారకారణ బుచ్చె ముగ్ధుని గూర్చు నవయారదన పాంపడు
వత్సవంబి డిగ్గారాంబుని యుండు వారలకు కారణంబు
ఆలుమలుగంబు

టికలకారణము గాంబు (ప్రమనెట్టి యుగ్ధము ముజ్జసింపలరాంబు ముగ్ధు
కాని గాంబుకై యమెన (రాంబు) ముగ్ధుని ముగ్ధుని గూర్చు గాంబు
భూనికపైరిగెల్ల ముచుకెంగట నవయారని గాంబు గాంబు పాంబు
గల వారంబు గాంబు నిజకారణము చూచు ముగ్ధుని గూర్చు
కష్టమిందు గాంబు (నమిం ముండుని నసింబు ముగ్ధుని కష్టలమంబు

ప్రయోగములుచేసె బియ్యముగారినట్లు యిచ్చిరికాండ్రుమృగముకల
పదముందనబొంపదునిలువనెప్పవేమనైనట్లువెంటిడిగివెంటిడి
యనుగొనిరియిందువారలకుఁబొందవలయుననివారికికొన
నిగ్రంతయిమలుగారవకొంతయనినారట్లుచున్నవయిగారె

కలెట్లవలెననిలయమునకుఁబునుదెంచెదమింకగార
కబ్బులనంచారకంబునువగునెమముయొరిగినవనచ

రులకొరబొప్పుమనినవారినిడిట్లనియె

చేకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
నుదెంచెదలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
కమందుమలగుతుమేకగారకలెట్లనువగునెమముయొరిగినవనచ
లకుఁబొందవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
ట్లునియెదలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
నాదాదు

చేకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
యెదకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
వారపముభుట్టువాదనరుదెప్పునుడు

చేకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
పయోవివ్యాతయెదకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
కరించుటచేచేకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
కొనినవిధముననెనానాపుష్పమందునిచ్చికించుమనియెవారపము
భుట్టువాదనరుదెప్పునుడునానియెట్లుపుంధింపగలవారకురొమ్ము
నిత్రుకకుకునిలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు

మఁతదాల్చిపెంతయిలువారయారదూరెంత
యిలెంతెరుంగక

క్రిత్రకకునిమారటయిమిథ్యాంపములెంతయెంతయె

చేకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
చరణమునెరుగనిమారవలెప్రవలనెట్లకలె
చింతించువారకుప్పమరికిలేదెయిపుష్పమున
నుండినవారకునిచ్చిబలతప్పిరగలెరుచివారకు
వారకుచ్చినిపెట్టుకెగలెయెంతవలెనె

చేకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
దయిచ్చిపపంతిలేచరణమువారవలెనెరుచివారకు
వచ్చికలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
దూరచింతించువారకుప్పమరికిలేదెయిపుష్పమున
సవిమిడికెదమికిలేదెయిపుష్పముననుండినలేదెయిపుష్పమున
సంబంధమునపుష్పముననుండినలేదెయిపుష్పమున
కుఁబొందవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
పూయివారకువారకులేదెయిపుష్పముననుండినలేదెయిపుష్పమున
గలెయెంతవలెనెరుచివారకువారకులేదెయిపుష్పమున
నెట్లుగారె

చేకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
కలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
లసినిలెచికురొమ్ముతలెవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలె
యెట్లుచింతించువారకుప్పమరికిలేదెయిపుష్పమున
లెదె

చేకలెట్లవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
తలెవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
పూదూరచింతించువారకుప్పమరికిలేదెయిపుష్పమున
తెదెచింతించువారకుప్పమరికిలేదెయిపుష్పమున
తలెవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
తలెవలెననిలయపుకొరబొప్పుకలెట్లవలెననిలయవలెనకుఁబు
చింతించువారకుప్పమరికిలేదెయిపుష్పమున

ఈరెలుంగున (జనలారన) కంఠంబు కంఠంబు రూపమున ఆతనను
స్థులలోయెమా (ప్రసన్నుడై)

౬౩ అనినన్మితకంఠకంఠముననమ్మియొంపనుదెంచుచు
న్నవారెన్నిగవలెను మెలగునిష్ఠునిబొంపెనమొర
పాపమెందున్ననువంటిదుష్టచరితంబురికింపదులొరక
మొదటయల్లన్నవిగాంబువిన్నయవిగాంబునరిపగదా
సెన వినియె

అనినన్మితకంఠకంఠముననమ్మియొంపనుదెంచుచున్నవారెన్నిగవలెను మెలగునిష్ఠునిబొంపెనమొర
పాపమెందున్ననువంటిదుష్టచరితంబురికింపదులొరక
మొదటయల్లన్నవిగాంబువిన్నయవిగాంబునరిపగదా
సెన వినియె

౬౪ కనికరమిదిపురుషుడుగాంబుదిగూరిపురుషులు
రాత్రులమమమరయంబుడుచుద్దిచక్రములకు
నిడతులవచ్చుదయంబుమరయబుకెవగతుల

అనినన్మితకంఠకంఠముననమ్మియొంపనుదెంచుచున్నవారెన్నిగవలెను మెలగునిష్ఠునిబొంపెనమొర
పాపమెందున్ననువంటిదుష్టచరితంబురికింపదులొరక
మొదటయల్లన్నవిగాంబువిన్నయవిగాంబునరిపగదా
సెన వినియె

మనిషులునుమృత్యుయొద్దకువచ్చిన్నవరగంటిమారవైరపుపట్టినింగారు
గుణమున్నవనవచ్చునుద్రులవనస్థునుయెంచునకనకూడదనుట

౬౫ ముపరకుదొరకాపురపురంబులునయొంపొంప
(క) యొం దూరముక (మరి తప్పున్నముల నగితంప
కరుణాదాంబుగంబులపుత్యయొంకరముకనతగి
పకాంబు బంబులునమగ్రయొంకరముకనతగి
కదంబుగయంబులెట్లెరుగవచ్చుం గామినీత్యము

అనినన్మితకంఠకంఠముననమ్మియొంపనుదెంచుచున్నవారెన్నిగవలెను మెలగునిష్ఠునిబొంపెనమొర
పాపమెందున్ననువంటిదుష్టచరితంబురికింపదులొరక
మొదటయల్లన్నవిగాంబువిన్నయవిగాంబునరిపగదా
సెన వినియె

౬౬

కలకలమనములుగవిగినమహిమారూపము
యతరూపులకులకలయయోగమధినమృతకేత
గ్రామనాథగటార్చవలసినానాకనుడు

తేకలకలమనముగవిగినచలనారూపివైచిత్తమువైనత్రములుగవిగినము
వంత్రిమహిమారూపముయతరూపులకులకలయయోగమధినమృతకేత
స్థిలయొక్కమాంయమయతరూపులకపతువికారమువైనత్రములకు
మాటకులకలలకలగినినాదాత్రియోగియైనవారమధినమృతకే
తగ్రామనాథమనస్సులకనముచివ్వించియున్నవంత్రివానరరా
జునుతాగటార్చవలసినానాకనుడు (అంపవలసెవచ్చుగదానాక
నిత్రమకుంచును)

౬౭ కలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినివానరాధి
పతిగూరిగయంకులమనముదయప్రదాం
దళితామాయమిలివైదవనవనుడు

తేకలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినియె శింశుమారుకుమల్లగాన
ప్రసాదముండగానివారుమానుడునాలకింబిగూరిగయంకు
లమనముదయోగియైచిత్తమైనవంత్రియైనత్రములకు
లకలగినినాదాత్రియైనత్రముగలవాదాత్రిపుడు
మయమందువారదళితామాయమిలివైదవనవనుడు
దాప్రమిలివైదవనవనుడుమిలివైదవనవనుడుగదానాకను

౬౮ కలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినివానరాధి
పతిగూరిగయంకులమనముదయప్రదాం
దళితామాయమిలివైదవనవనుడు

తేకలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినియె శింశుమారుకుమల్లగాన
ప్రసాదముండగానివారుమానుడునాలకింబిగూరిగయంకు
లమనముదయోగియైచిత్తమైనవంత్రియైనత్రములకు
లకలగినినాదాత్రియైనత్రముగలవాదాత్రిపుడు
మయమందువారదళితామాయమిలివైదవనవనుడు
దాప్రమిలివైదవనవనుడుమిలివైదవనవనుడుగదానాకను

దక్షిణమనకప్రసాదముండగానివారుమానుడునాలకింబిగూరిగయంకు
లమనముదయోగియైచిత్తమైనవంత్రియైనత్రములకు
లకలగినినాదాత్రియైనత్రముగలవాదాత్రిపుడు
మయమందువారదళితామాయమిలివైదవనవనుడు
దాప్రమిలివైదవనవనుడుమిలివైదవనవనుడుగదానాకను

౬౯ కలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినివానరాధి
పతిగూరిగయంకులమనముదయప్రదాం
దళితామాయమిలివైదవనవనుడు

తేకలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినియె శింశుమారుకుమల్లగాన
ప్రసాదముండగానివారుమానుడునాలకింబిగూరిగయంకు
లమనముదయోగియైచిత్తమైనవంత్రియైనత్రములకు
లకలగినినాదాత్రియైనత్రముగలవాదాత్రిపుడు
మయమందువారదళితామాయమిలివైదవనవనుడు
దాప్రమిలివైదవనవనుడుమిలివైదవనవనుడుగదానాకను

౭౦ కలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినివానరాధి
పతిగూరిగయంకులమనముదయప్రదాం
దళితామాయమిలివైదవనవనుడు

తేకలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినియె శింశుమారుకుమల్లగాన
ప్రసాదముండగానివారుమానుడునాలకింబిగూరిగయంకు
లమనముదయోగియైచిత్తమైనవంత్రియైనత్రములకు
లకలగినినాదాత్రియైనత్రముగలవాదాత్రిపుడు
మయమందువారదళితామాయమిలివైదవనవనుడు
దాప్రమిలివైదవనవనుడుమిలివైదవనవనుడుగదానాకను

౭౧ కలకలత్రకకుదల్లనల్లనలుకగవినివానరాధి
పతిగూరిగయంకులమనముదయప్రదాం
దళితామాయమిలివైదవనవనుడు

నిష్ఠితమొనగించి యిట్లననుచు

తీర్థానగచరుడదివివాహముదామరతునాకర్ణింబ్రవేరగయముచేతను
పండ్లిగిరిచింతములుచెల్లనెట్టివదవదవడంకిగదగడకంపింబ్రవేర
చిత్తముదువడిచిదిట్టవేగముగానచిదివరతనితెగితిబ్రంధితుడ
శ్రీతినిప్రసంగంబుచేతనితాత్పర్యమువేదచనితెప్రంతమునుండితని
ప్రసాదించిచింతనాగకునెట్టితెనాగర్వముచేతనలాగునెట్టితని
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు

24 కదామరణమనంబునచాచారమారంభమయల
దిమిననుకునుకామారంభంబుదుగమయల
హారామఫలంబుకట్టిపెడినన్మన

తీర్థాదామరణమనంబునచాచారమారంభమయల
నప్రసాదించిచింతనాగకునెట్టితెనాగర్వముచేతనలాగునెట్టితని
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు

22 కదామరణమనంబునచాచారమారంభమయల
దిమిననుకునుకామారంభంబుదుగమయల
హారామఫలంబుకట్టిపెడినన్మన

తీర్థాదామరణమనంబునచాచారమారంభమయల
నప్రసాదించిచింతనాగకునెట్టితెనాగర్వముచేతనలాగునెట్టితని
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు

దూరితామ్రానగుట్టనిక్షుప్తమంటికొరమునకొరకలుగలవానిన్ని
నగరానిక్షుప్తమన్నితల్లమలులంతుగానంపించుకొరపములునుండుతు
కునంశయించునుప్రసాదించుకొరపములునుందవనితా
త్పర్యము

25 కదామరణమనంబునచాచారమారంభమయల
దిమిననుకునుకామారంభంబుదుగమయల
హారామఫలంబుకట్టిపెడినన్మన

తీర్థాదామరణమనంబునచాచారమారంభమయల
నప్రసాదించిచింతనాగకునెట్టితెనాగర్వముచేతనలాగునెట్టితని
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు

26 కదామరణమనంబునచాచారమారంభమయల
దిమిననుకునుకామారంభంబుదుగమయల
హారామఫలంబుకట్టిపెడినన్మన

తీర్థాదామరణమనంబునచాచారమారంభమయల
నప్రసాదించిచింతనాగకునెట్టితెనాగర్వముచేతనలాగునెట్టితని
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు
మోహస్థాయితివనుచునగరాజ్యయనిదితనినియనుకుంటున్నాయి
కడనతెనయముచేతపెక్కుమారులుచిత్తతనిపలుకుతు

అట్లెచేట్టుననా యుదంబరపునెట్టుననెట్టుడుదాచి
యుండునెట్టుదహామకనవ్యాదయంబునమ
ర్పణాభిసంప్రయనీయెట్టుననింతదాపుదురెచు
బ్బముగానెవెరూధిసేవకాంత్రపుటబ్బెనెతిం

మెరులుదెత్తరెనిగ్గదవంబ్రతిత్రియచే

చేకొనెట్టునెట్టుమంబుగాపచ్చెట్టుతెల్లయదుంబరపునెట్టుననెట్టు
దుదాచియుండుత్రామదివృత్తిముమోదనుసర్పదాగుప్రముఖుని
యుండుదునుప్రప్రదెల్లనమయమందేమోమకనవ్యాదయంబు
మామకేవలనాసంబంధమనమంతివ్యాదయంబుగూడకెయ
సమర్థునిసంప్రయనీయెట్టుననింతదాపుదు
రెచుప్రకారమంతగాంగరప్రముచేతుకాంత్రపుటబ్బెనెతు
నమంబుప్రప్రదానానావెరూధిసేవకాంత్రపుటబ్బెనెతు
ప్రప్రదెనెతివృత్తిముగానెట్టుతెల్లయమెరులుదెత్తరెనిగ్గదవం
బ్రతిత్రియచేనెన్నునెయింతయెవరైనామందులుతిమకవచ్చె
వారునానానానెట్టుకపరతివనితాత్పర్యము

కలవ్యాదయముతరుప్రననున్నదిగదనాకాయ
మునానెదుగదమునుగానాకెదిచెప్పకపనెచెరిచి

తెగదరిపుదపుగానెచెవివిగావంగనకున్

చేకొనెట్టుదయముతరుప్రననున్నదిగదగూడకాయచెట్టుమోదనుంబు
న్నదిగదనాకాయమునానెదుగదనాచరమందునెదుగదనానుగా
నాకెదిచెప్పకపనెచెరిచితివిగదముందుగానాకెపనెతెచయెట్టుయక
కాంక్షింపముఖునితివిగదరిపుదపుగానెచెవివిగావంగనకున్
చెరుకపనెచెత్తరెపుగానెవియదపుగానెచె

పెద్దర్థార్థకామచతులకునూరదేవదారున్
వరవధూదర్శనములబ్రహ్మమరిత్యవంశమునగా

మాంశగిర్జీవగునెమమున్నపాయనమువలయు
వ్యాదయంబుమెదినున్నదిసెరకమరలునిత్రుం
తారినికాయగుండెకాయచేయారనెకుని
చైదపుచ్చుకెనెబ్బరిజూయనిరామయబ్బెయవయ్యె

తెయనుచుచవమమనదాదుమాంబామ
యోక్తులగాకెయ్యలుగానెట్టుకాంత్రదల
చితిదియరాచింశుమామదేతరతరచేత్తు
వెలకనాప్రకెవెచివారెవకెరించె

చేకొనెట్టుదర్థార్థకామచతులకునూరదేవదారున్
దర్థార్థదమపురుషార్థమునుచెతుకూకూరియుండేవాండ్రు
నూరదేవదర్శనమునానావ్యాదయంబులబ్రూదదమునకుసా
దున్నాప్రర్థిర్థియపురుషార్థమునుచెతుకూకూరియుండే
వాండ్రునూరదేవదర్శనమునానాబ్రూదదమునకుసా
యందున్నకామత్యతయపురుషార్థమునుచెతుకూకూరి
యుండేవాండ్రునూరదర్శనమునానాబ్రూదదమునకుసా
యందున్నచవరామరిత్యవంశమునబ్రేట్టిచెతులపరరామకా
మాంశగిర్జీవగునెమమున్నపాయనమువలయుతెత్తయపు
రుషార్థమునుకూరియున్ననకుమందుగాకానకకావెనెనానా
దయంబుమెదినున్నదిత్రుదిన్నెగాకగూడకాయత్రుచెట్టుమో
దనున్నదిప్రకామరలుచెనుటచాలాచెవనకపాదరుగుమునిర్మం
దితారినికాయనిర్మదితానెదింపనిడ్డపువంతిశిరవిదారనులుగా
చెయెపదిగతువంతియనుటత్రునిత్రువలయుకెనికాయగ్రమా
ముగచివచింశుమామదేగూడకాయచేయారనెకువచ్చుదదా
దయమునుచేతులతారనెమెగిపంపించెదపుచ్చుకెనెబ్బరిత్రుగూడ
కాయత్రుమెనినెయిల్లుప్రవచింబ్రూయగూరెనునరామ

యజ్ఞయవయ్యురొగనివారణయైనదాన్నిగ రగావిండ్లుముట్రి
నుచు(ఇట్లాపలుకుచున్న)నివసుమానుదాడు(నివసుమారనుకు
చు)పునుదె(మాం అరంబయ్యాయుట్రిసత్యే)మాంతులనుట్రిగ
పొంపులుగానువేదవంకేవయలుగానుట్రిపుడంత్యదల(అంతు
మారుడారనుయమండుమనస్సునయం(అరిగి అరంబంతుమా
రుడెతరట్రిమొసవచుట్రివేదకకురంగారన(తేరవట్రిమగవట్రికెస
ముట్రితరుమండున్నయపుటితనమెడిచట్రిమందెకెయెగిరిచెరికెపి
వారనివేకెరిచ(2)వసుమానుదాచంతుమారుట్రిపండ్లిగిచింకెకూ
డిగముజ్జెసను

౧౪ కృతసిమననంకటఫలముయమెననాచుచవిదిచి
మేడిమిందొమోదంబెనననటియింతువారనరు
మనలకవట్రిం(చింతుమారుడు)డినయె
తేకృతసిమనన(తేరికె-నిట్రికటఫలముయమెననాచుట్రితరుతపం
డ్లిఅంతున్న(చరిచిదిచ(యయమవేకనుమేడిమిందొట్రిత్రిచట్రిపే
ననుమోదంబెనననటియింతువారనరుట్రిఅసంతోషముగానట్రి
ముజ్జెసెరిచెటికెఅనిమనలకవట్రిం(చింతుమారుడు)డినయె
చింతుమారుడుట్రిముసచిత్రిగారవట్రిం(చియమారవట్రిచున్నట్రి

౧౫ చ(కుబ్జుముననున్నవారనునిగుండియదండియ
చంబునకుగం(చుబ్బుచులసారయిమ్మకెనిచి
యెదనారయెదదేరమట్రియారకుబ్జకనచె
కారననచరుండుదురాత్మచివారమూడయెమ
బుబుననుండువారనునిగుండియయెకట్రిజ్జో
లెప్రిమ్మసి

తేకృతకుబ్జుముననున్నవారనునిగుండియదండియ
దయము(దండియచంబునకుగం(చుబ్బుచులసారయిమ్మకెనిచి
చుబ్బుచులసారయిమ్మకెనిచి
నుదా(యెమ్మకెనిచియెదదేరమట్రియారకుబ్జకనచె
నారయెమ్మకెనిచియెదదేరమట్రియారకుబ్జకనచె
తనుమెడిచియెదదేరమట్రియారకుబ్జకనచె
దు(అరిగివారనరుడుచెప్రిను(దురాత్మచివారమూడయెమ
పముగలవారడం(మూడ(బిరియెవేకుడం(పకుబ్జుముననుండువా
నరునిగుండియదండియదయమయెచెట్రిమోదనుండును(పట్రి
జ్జో(చివేరమ్మసి(చిచియెచ్చెటిమారంతుపేరారయనిపట్రితిరిగిప
ట్రిచునాత్మకు

౧౬ చ(స్త్రియలగరింకెనాగ్రహముబూతువురమ్మనితొ
డిమెంతుయొయిలగవుమారివన్నయొరియింపగ
యత్తముజ్జెసెతినునగతిచవదట్రితానుసగుకెవడి
నిన్మకరింకెమనుయొట్రిఅరికెకాలజ్జెవిమతిచేయ
డమోసమునాంకుగట్రిస

తేకృతస్త్రియలగరింకెనాగ్రహముయొయిలగవుమారివన్నయొరియింపగ
గారకరిగజ్జెసియనుటెనెంకెవారముబూతువురమ్మనితొయిల్లుచెట్రి
తువుచనుదెంతుమనితొరాతెమెంతుయొయి(పిలుచుకెనియరిగి(త
గవుమారి(నాం(యమునుదట్రినన్నయొరియింపగ(యత్తముజ్జెసెతి
నన్నుచంపుటమనుదగ్గమముగారివెరిచివి(పనునగతిచవదట్రితాను
సగుకెవడినిన్మకరింకెనెప్రికారమునెకొరికెనిన్మకరినెవరెనెనిన్మమ
జ్జె(చిమనుయొట్రిఅరికెకాలజ్జెవిమతిచేయ

ಪ್ರ(ಶ)ವಾಹಿನಿ

శాంతిని పొందజేయును భూమిని పరచివేసి మన
కంటే మించినది చూచి దీనిని రాజుమండులప

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a single column and includes several lines of prose. There are some decorative elements, such as a small flourish at the top right and a larger, more elaborate flourish at the bottom right. The ink is dark and the paper appears aged.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a single column and includes several lines of prose. There are some decorative elements, such as a small flourish at the top left and a larger, more elaborate flourish at the bottom left. The ink is dark and the paper appears aged.

అంతకు పుగిలింపదననయగునైదువంటిశంభుర్యమున ఆపునొచ్చురావైన
 ధ్రురాబుకనగి ధ్రురాంబుకనకునకూరికాపరివృతయగునకూరి
 కధ్రురాబుకనగి భవపక్షులన ఆనుపరివృతయగునకూరివృత్తింపనిధ్రురా
 వంటిచంక్రికయంబునానెన్నలవననన బ్రజుననవరయపునబ్ర
 బ్రునననవకత్తెయినవరయపుతూడుగాంగలదియ్యవన్నమరసిగొప్ప
 తవమువనంబుచేతనాదంబుధీనంబునకువచ్చిచేకాకువదినమ
 దుమెలుపుకూడుమునకేతెంచునొక్కజుదంబునకూడుకూడు
 వచ్చునపువంటిమమారకరయ్యంబునున్నపునమమారకునొకవర
 ర్యురాసమనానాంబునంబునందిగిచిసంవరకృప్తమన ఆచారస
 మానప్రకారంబుననిధ్రురావంటి ధ్రురాసంబునందిగిచిసంతాప
 మున ఆదగ్గరతిసుకునిత్రంకపతంబుననుని ఆనెతుడయనెతిపే
 టవారదకూర్పుండునెట్టిసుకేర్తిత్రసుకేర్తియనెరాంబు(నింభుజు
 నాదులతూ(చుట్టయమునవనవారితూడనుతతల్లింబర్య
 సారచిల్యాదిగుణంబులుగ్గడించుచు ఆత్రువనకయ్యుకనా
 దర్యచక్రవనమున్నసారచిల్యమంబునవిగ్రహవమున్నత్రాదియెద
 వైకమువంటిగుణంబులునవిగ్రహవములనుత్రాగ్గడించుచుప్రస్తా
 పముజ్జయచున్నమెలువిచ్చియుండకెచరచమామండనుత్రా
 సమయమందునత్రాకాలమందు

సంభుర్యమున ఆపునొచ్చురావైన
 రుద్రాక్షకంఠమాలయపరంజిపసిడికామార్పు
 లుదామూపుప్రెగుండ్లిగారవింబుయోగపట్టెచి
 నాగ్గరికతినిగ్రుచ్చునసింగినాదంబు(గుత్తుపుచిక్క
 లకుట్టులుట్టుకరమునపనుచూరగిరిముల్లుమా
 రయూర(నిర్హరితమననివరిసురతిగ్రహితగ్రహిత

పులితూలుపచ్చదంబునాంగనెత్తముదంతం
 పుయోగవంగలమరగెట్టునదిగినట్టులవని
 నాదుజ్జరనతెంచెనుకమవరసిదుడపుడు
 తన(చిరుతకంఠదదగిచ్చినమనెత్తవేణియందుకూర్చినపువంటి(బా
 త్రావతికంబునవిచ్చుమనెత్తకమనీయన్నగళమునరుద్రాక్ష
 కంఠమాలయదయంబురుద్ధరాక్షలవరమున్నప్రపరంజిపసిడికా
 మాంధ్యులుమందనపుబంగారుపరగులున్నకామార్పులనగారయ
 తనరులునెట్టుకునకర్తాగరణములుదామూపుప్రెగుండ్లిగారవిం
 బుయోగపట్టెచిదమపాశ్చ్యమంబువనలరాకెగాతగిలించిన
 త్రినిపట్టుపట్టెదయన్నచిన్నాకతినిగ్రుచ్చునసింగినాదంబు(మిక్కి
 లెకానామెనమెలకట్టులచిచ్చినపువంటిసింగినాదపుమెలవియు
 న్నగుత్తుపుచిక్కలగుట్టులుట్టునరియ్యనటువంటిన్ని(చిక్కల
 గామార్పుచిదనసికకాయగల్లయున్నకరమునపనుచూరగిరి
 ముల్లు(వంశమంబుపట్టెమట్టిమయ్యుకకంఠకమన్నయోర
 రయనగారప(మాయూరనిర్హరితమన(మాయూరగె
 మవిసంబంధమన(నిర్హరిపంభమున ఆనునిర్హరితమన(చెయని
 ధ్రురావంటి(నివరిసురతిగ్రహితవిసనకట్టియున్నగ్రహితగ్రహిత
 విగ్రహతత్రయన్నపులితూలుపచ్చదంబునాంగనెత్తము
 పుడుపుటియున్ననాంగనెత్తము(చిక్కలగుట్టుగారనున్నవత్త
 మున్న(దంతంబుయోగపట్టెచిమనకేములనెత్తెనెనపాపు
 కర్మగ్గిత్రిమర(ఇవియన్నియుప్రయుండగా(చిట్టునదిగినట్టు
 లు(పుచ్చముమోదినుంబిదప్పునయదకూవంబుమనసినట్టు
 గాత్రవనినాదుజ్జరనతెంచెనుకమవరసిదుడపుడు(చివరయతెచ్చ
 రుద్రాక్షకంఠమందురాంబునుదగ్గరించవచ్చును

కలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

తేకలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చిట్లా యతనివరుకురాగానె
ప్రరాంబునగాంబునాదంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

కలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

తేకలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

కలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

తేకలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

నిర్మలత్రమలక్ష్మి జయములపరాక్రమసంపత్తివిజయములనెతని
కుమారములన్నియునునునిర్మలమెందుననెట్లెవరియెందుననెట్లెవరియెందున
ప్రసాదమునందరియెందుననెట్లెవరియెందుననెట్లెవరియెందున
కుమారములన్నియునునునిర్మలమెందుననెట్లెవరియెందుననెట్లెవరియెందున
కమలమునందరియెందుననెట్లెవరియెందుననెట్లెవరియెందున
ఎవరియెందుననెట్లెవరియెందుననెట్లెవరియెందున

కలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

తేకలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

కలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

తేకలవతంబునగాంబు దరిత్రులనాడుకువచ్చి
దంతురితనిర్లుత్రపుతనకురగినయెడలయరాతి
దన్యమునర్పియమువరయోగిండు

దునేకుమారి కకు వగుగూర్వన (ప్రారాంభ) నకునేకుమారిని వివరము
చేసుకును నర్హుడైయున్నాడు

౧౭౭
 కృష్ణానామకావ్యమునందు
 గురునాథుని ప్రకటనమునకు
 ప్రతిబింబముగా

[illegible]

౧౦౮
 పల్లెపువ్వులను పూజించి యచ్చిత రూపము భూషణి
 యచ్చురు పండి యవ్యసాంహారాంతరంబు తన
 యునుం గుత్తవ యమగంనంబు సియబ్బు యసనుం
 తుత్తనకు మేనల్లుడుగాంపునన ప్రససంబుం భంబు
 నవలరుచు

[illegible]

గండ్ల కృష్ణాచారి మునిపతిశ్రీ లభానామి ను పతివతి (ప్రి) యల

పల్లవిలక్షణములు - ఇందును వవిదుకు వివిధాంశములును
 యొక్కయును వివిధరత్నసదనమునునును

[illegible][illegible]

తేకలై ట్లు రాజు పుత్రులై ప్రకారమారాజకన్యయై అత్రహంపంబు
 కన్యకనియబ్బూరిత్రవే విగ్రహంచువలెయగుత్తయారకారమును
 నేత్రముల తప్పి కరువట్టుగావచ్చింకంతదప్పుమోంపంసింధుప
 తి తయై కంతదప్పుగజప్రమాంబునమోంపంవలపనేతిసిం
 దుగనముద్రమంచుపతి తయై పద్మజైవరముమోర్చివారిదిపే
 రులున్ను వరముమోర్చి నాదులున్ను విభునవరము
 త్రి విభునా విక్షత్రలమోర్చి నునివరముసంకరించుటయలు
 న్నున్ను రుంబుత్తిలై నవన్మదుంబి॥

పల్లెటూరు చుట్టూ వున్న లారా మంట పూజని చూడ

జీవబ్రాహ్మణవిచారణ ఈ శుంభకాలం లో కష్టాలు దార్యోపవనము నమవిలు
చు కుని పోయె

సీతలతంతి కతిశయోత్సవిశాచిలాం సంయదోద్ధ
దయారామదామకేళివలన ఆత్మయాశివనమం
దానం చలనం రియట్టం చలనం చలనం చలనం

పరాగీయములైన నన్ననమింపమంచు న్ననువంటిని లవదాటి భుజమున
 తనున్న పక్షము బిగ్గి మనము వంటి పత్రకగుట్టు ముతచ తనున్న విశా
 లములైన పక్షి వంటి మౌనము పరాగీయములైన బిందములమున
 బిందపక్షి వంటి మౌనములమున మౌనము వంటి వంటి
 తిరిగి యిచ్చె యర్థమునెలమున ఇటువంటియ పక్షి మున్న కైరాతియు
 న్ననామలపావక (వంశపావను రాధ నయించి విడుపుచుండు మా
 యొంగి మౌనము న్నది కనుగును మని యిక్కడ నున్న పక్షులంకారము

మౌ
 ౧౧౪ చతుశ్చక్రమలవేదులకు సంతతిగాదు వివేకరేత
 చాలదు నృభౌ యింపునకు కులమరిమాంతుకు
 వచ్చునిచ్చులుం పదిపదిగాను న్న పులనంగమున
 మ్ముగమక్రమై యున్నట్లదె పరికింపుచు ల్లవర్తదయం
 గునకొరపము బొల్తు యుగివే

అవలంకరణము ముచ్చలవర్ణము
 ౧౧౫ చతుశ్చక్రమలవేదుల విద్యయం ముక్కర శలమువేదము శుకనంతతిగా
 ముశుకనంతతియొక్క సంతతిగా తానముగారూ యని యర్థము
 శుకయోగియొక్క సంతతిగా మౌనని యర్థము తరమున వివేకరేత
 లదురావేశమున నయచిచ్చుగంగా చాలదు యని యర్థము విశ
 క్షులయొక్కనే తరతరమంతా వియదూరని యర్థము తరము
 గృభౌ యింపునకు తుమకప్రితివివరానుభవవారిని సవింపునని యర్థ
 ముతామృతవైకృత్యములను ప్రాండునని యర్థము తరములైన
 దుండవత్తు ముద్రానవిమరిమాంతుకు వచ్చుచుండు నకు వచ్చు నాప
 వివేకమాంతు తరగి పలుకునని యర్థము తరములైన యుగివే తోమున్న
 పదిపదిగాను న్న పులనంగములైన కపిప్రాకారాలవేపుచున్నా

లంభమును విశ్రాంతమున నని యర్థము పండ్లు పదిపది తునకలుగా
 మెరికిపెనునని యర్థము తరమునెప్పుడు మౌనము బిందునకు రమగ
 నునర్పదమనగా మిక్కిలికొంపమున నునని యర్థము లక్ష్మణుడే వంశం
 తాపనిమిన్ని మౌగము మాతముయెరుపని తారత్పరము ల్లవర్తదపరి
 కింపుచు ల్లయగుపదేదేచుకము దాన్ని చూడుమం తొయ్యివేబెన
 వియవర్చవయంబున మౌపముల ల్లవర్తమండుకొని మౌదముగ
 యగునట్లుగా జూండు మని యర్థము

అం
 ౧౧౬ చతుశ్చక్రమలవేదులకు సంతతిగాదు వివేకరేత
 సరసులగూడిచారుగతి సద్విత్తుతతాగృభౌ యింప
 సేరదవచ్చురంపుటంపు చుండుడు సుప్రస్తుకనుబువి
 లదారని నుదారవారణము బొయ్యుచున్న కనినం
 రసిచూడుమకాశగామినే

అవలంకరణము ముచ్చలవర్ణము
 ౧౧౭ చతుశ్చక్రమలవేదుల విద్యయం ముక్కర శలమువేదము శుకనంతతిగా
 గానీరశబ్దగంగానీరదక్షిణగంగానము వంటి మౌనమౌనములయొక్క సంతతిగా
 శబ్దనయనములయొక్క సంతతి ప్రకృతి తనుప్రసిద్ధిగన్న ప్రాంతా
 క్షిణమునంతి ప్రాంత సరసులగూడి ప్రాంతలను యంతుచు మౌనమౌన
 పరాగీయమౌనయర్థము సరశా దారమౌనము వంటి గానీరగంగానీర
 నమువంటిన్ని శబ్దవర్ణములయొక్క మౌనశబ్దమున సారాంశ
 ముయొక్క సంతతి ప్రకృతి మౌన తనుప్రసిద్ధిగన్న ప్రాంతాక్షిణము
 తొల్యు సరసులగూడి ప్రాంత సభునులతోబాటు మౌనని యనికవేచురంపు
 యొక్కముచారుగతి సద్విత్తుతతాగృభౌ యింపచారరుసుం దరమౌన
 గతామౌనము తనుప్రసిద్ధి మౌనవేదవిషయములయొక్క తతా
 సమూహముల గృభౌ యింప సేవింపగానని పక్షి పరాగీయముల
 రుగతాసుం దరమౌనము గానిని సంతతిగాను సులయొక్క తతా

కౌరవపదతనపదమాంసపదునాకమువివ
 శ్రుయపదునాకపద్యంకణంబునతనయము
 త్పతద్రువరప్రతమపాగడయవివదపావివి
 యులరునయసుకువవిమిలంధుమద్యమమి
 వసినానాంకరంబువిద్రుమాంధరికన్యజువి

ప్రమంభము

౧౦౬

తీరదేవతనపయ్యులనిదికర్ణికారంబుకర్ణికారంబుపెండగూగుచుట్టు
 నపయ్యులనిదిదేవతనపమాంతుకులనిదిదేవతనగంనెయంబులని
 నిదియనితాత్పర్యముదూరావదాంశుకృతారమునలగ్నపతాకకర్ణికా
 రఃప్రనిష్ఠ్యలమాంతువింతాకెండుగూగుప్రప్తింబుననియర్థాంతరము
 వనితననగవెరింగిననిపొన్నబుచివనమరువృక్షమునకతముదవినది
 ప్రనగారిమిక్కిలిచనువుగవిగినదనితాత్పర్యముదూరావదాంశుకృత
 సతనచప్రనిష్ఠ్యులదగ్గరికిపొరయినప్పటిపొన్నచుట్టుప్రప్తింబుననియ
 ర్థాంతరముమెలతనకనునన్ననలరుముట్టుగదేవతనయట్టుగతెలకప
 క్షమునకనునన్ననగనెత్రునంబుచేతనుప్రలరుమిప్పుచుండునుదూ
 వాదప్రతలకాంక్షప్రతనచప్రనిష్ఠ్యులుచూచితేనుట్టుగచేట్టుప్ర
 ప్తింబుననియర్థాంతరముమొదలుపొలతనచేతనంబునుదలుమావి
 ముద్యుపాలతెనుగన్ననబుచివిహంవిహంకంకమునచేసంబుగనెకర
 స్త్రుచేతనుప్రదలుప్రనిష్ఠ్యంబునుదూరావదాంశుకృతారస్థైర్యనమాం
 కంకఃప్రనిష్ఠ్యులచేతనంబుతేమాంమదెచేట్టుప్రప్తింబుననియర్థాంత
 రముముగుదననమ్ముబింబునగిర్రులుసంపంగముగుదదేవతన
 పెంగళంపకమునెనమ్ముబింబునగనెనమత్తముగవిగితేకౌరలు
 ప్రకాశంబునుదూరావదాంశుకృతారగణంపకఃప్రనిష్ఠ్యులు
 యదుదేవతనతనంపంగప్రప్తింబుననియర్థాంతరమురామనకప

దయపారగముకౌరవిరామలదేవకౌరవికరువకవృక్షమున
 వృద్ధయపారగమునెమనమ్ముమర్మముతెవిసినదిదూరావదాంశుకృత
 గనాత్మరువకఃప్రనిష్ఠ్యులుప్రనిగనముచేస్తేకౌరవిచేట్టుప్రప్తింబునని
 యర్థాంతరముపదతనపదమాంసపదునాకముపదతనదేవకౌరవి
 కమునంబులవృక్షమునెపదమాంసపదునాకరణములనుకూరుచు
 నుదుముదరవాంకముప్రకూకన్యరణంబాంబోప్రనిష్ఠ్యులుకాల
 దన్నతయకూకవృక్షముప్రప్తింబుననియర్థాంతరమునెనప్రయపదు
 నేపాంతుప్రంకణంబుదేవకృష్ణంకణంబుప్రయకృష్ణమున
 పాంతునెనగతమువివకప్రకర్ణిగుతుకుప్రయపదుప్రప్తింబు
 నుదూరావదాంశుకృతారగణంబుకృతారంప్రనిష్ఠ్యులుగనము
 చేస్తేప్రకణంబుచేట్టుప్రప్తింబుననియర్థాంతరముప్రతనయముప్ర
 తద్రువరప్రతమపాగడప్రతనచేవనాగడకమచవృక్షముయ
 తద్రువరప్రతమపాగడప్రతనచేవనాగడకమచవృక్షముయ
 ప్రతనయకృష్ణతద్రువరప్రతమపాగడప్రతమప్రతనచేవనాగడకమ
 దేవిప్రనగారిపొగదనమతమ్మపదగిచేస్తేదనితాత్పర్యముదూరా
 వదాంశుకృతారగణంబుకృతారంప్రనిష్ఠ్యులుయమ్మనెతేప్రొగదప్రప్తి
 కమునకపకమువిసెదునాంప్రనిష్ఠ్యులుయమ్మనెతేప్రొగదప్రప్తి
 చుననియర్థాంతరముప్రవిదవారివియలరునయసుకువవిమిల
 విదదేవతనయసుకువవిమిలపాప్రణంబుగవిగియంబుతుచేతనా
 వివిసింధువారవృక్షముప్రలరుసంతాపింబునుదూరావదాంశుకృ
 సింధువారాంబువిరానిలాతప్రనిష్ఠ్యులునితువృక్షులువిడిస్తే
 వారివిప్రప్తింబుననియర్థాంతరమునంధుమద్యమివసినాంబో
 తరంబుకృతారగణంబునవనములపలనెకునెబునులనదమనివార
 మువిద్రుమాంధరికన్యజువిద్రుమంబువిద్రుమాంధరికపదమువంతి
 కౌరవిగవిగినయారచేకన్యజువిద్రుమంబువిద్రుమంబునారపక్క
 తమున్నవివారింబుమనిచేలులువిద్రుమగిరయంతకుంర

ము పృష్టిప్రసక్తి స్మృత్యదాం (త్రిం తదాం రమువి వారిం చు వని తాత్పర్యం)

వారి

22

శ్రీమదామలమహావైష్ణవసంప్రదాయమునందు
 లుచేరువనున్ననుడుమొదటపు(నివసపత్ర)పుర
 ణానాగ్రాగ్యమెట్లందెనాం (యజుర్వ్రగంబునాబ్బి
 ర్మనుల్లసిల్లునిరవధికరామోదచరతమెట్లయ్యె
 నాంమహిపుణాగ్రతరులకుమృతలచినంనునత
 తానిచ్చిభక్తకామ్యునమెట్లుగలిగెనాం (వతినకంఠ
 మమృత)గదపుచింత్యు

గ్రా. తె. నినుచున్నచురగిరవలెనాట పునునగన

మ మనుషాపచయకాంతుకాంప్రదనరిసంపా
ల ముక్తికాంతు మున్నములమున్ను (విరుల మురిగె దగ

ಲರಿಮ್ನವಿಲಕುಲಂತ್ಯ

అర్చనా వలదులంతటి
తెరగెను పద్యములచేత ఇయం దున్నట్టి నప్రమాదంబున కృతము పద్యముల
నొకల యందు నన్నయిం చుకొనవలెను సంతోషములు సంతోషములు
పునఃపునః మనః మలంగున నెట్లు బుట్టె నోమ నెట్లు పుట్టె ననుచు జంతి (ను
మనః విద్యావంతుల యొక్క మలంగున నెట్లు సమంజసంబున ఎట్లు బుట్టె నోమ
పలాగు బుద్ధిచే నొకటి రుచున రుచున నున్న నుడుకు బూరప్రసాదములు
నచిరాపమందున్నట్లు తేవడిమి నగు పరచుననిని చిరసూరచకమైన
యర్థములు నగొవి ద్వేషముల మందు బుట్టె నచిరచిర సౌమ్యమున
ముతలగవలసివచ్చి దర్శమననుకూల ట్లానా సౌమ్యమున ముతల
వి ద్వేషముల మందె లాగు నెట్లు నని తాంత్రియము (సుమనః సుప్త
ముల యొక్క మలంగున నెట్లు సమంజసంబున ఎట్లు తుల్యము (సమ పదం
దున్న చిరచిరకావదాద్భుతంబున నున్న విడిమి బు నుట యున్న (సంప
గమ దర్శమనని సుప్త పదయమం ది సమంజసంబు ద్భములకు ప్ర

[illegible]

దనుమెనంగుకలుసుకయలుండుటయున్నుపోన్మనదైమననామ
ననియరాజ్యం తరముగదగులుయెగరిపువ్వులునతలానిశ్చిక్షరా
భుసమెట్లుననినాంనతతపిల్లలుదున్నుఅనిచృక్షిచృక్షియం
దనిక్షువువంటిరాబునరభుగుణమువట్లుగలిగెనాంపలా
గునచెల్లెప్రించెనరాంభునగుణమనగానిరాగ్యతనయముచేత
పదులనెరుగనిగుణముకెతినకంటకమృత్రాగదపునెల్లదృకతిన
కూరకనపువంటికంటకదుష్టభునులయొక్కమృత్రాస్సేవాముచే
తనుగదుపునెల్లదృకాలముభురుపుననియక్షముదుష్టసారంగ
అగ్నిముచేసేవారికినచచ్చెమనెల్లప్రించవెగనిరాంభునమెట్లు
పోంచెననితాత్పర్యమునతలానిశ్చిక్షరాంభునమునతతపిల్ల
లుదున్నుఅనిచృక్షిచృక్షియందనిక్షువువంటిరాంభునమునెల్లదృ
యొక్కసమూహముగలుగుటయున్నకెతినకంటకమృత్రాకతినతే
త్తముననపువంటికంటకముండ్లతాంధనుమృత్రాస్సేవాముగలుగుట
యున్నముగలిపూలమనవరాభుమననియరాజ్యం తరముమ్రనుచు
పెనుచూరకనూరచలల్లాటమనగమ్రానిపలుమెపెనుచూరకనూరచ
గాంధూరదిరుకున్నట్లుగానెల్లాటమనగకేరాంధిగములుచేయు
చున్నుప్రసమమనువారపచయకారయకంప్రదనరిప్రసమనైంటి
చేనపువంటిమనుమారపచయప్రవృత్తియగిగనుటయొక్కకేరాంతుకసం
తాంషముయొక్కప్రప్రపాండుటచేతనుతనరిత్రేపుచున్నుప్రసగం
ప్రవృత్తియగివతామననెడుకచేతనుసంపంసులచంపకపుష్పముల
మన్నుమల్లికాంగుళువుములమ్రవైపురాగుత్తులనున్నుపోన్మనియలపు
నాగిగనుష్టములనున్నుగిదగులముగలిపిప్రవృత్తిలనున్నురెమ్మికూంసి
వెలదులంతప్రేలయతరావతనము

అయినయలనూరుసారకనిచగుళ్లుకూయలమచగుళ్లుచేత్తగనకుక
నిన్నముతోసెయనిపండ్లుకూలవడిచేవడితెమ్మకకూ
నరానిగారేయనికమ్మప్రసాద్దిప్రవృత్తిపిచారం
మదాచిమత్తుకంయూయనితెనియతగమిచిప్ర
విలుకానిగజుంపనంగనత్రే
తేకకూయలనూరుసారకనిచగుళ్లుకూయలమచగుళ్లుచేత్తగనకుక
పికముమకకనిపల్లవములున్నుసికారకపుచిల్లనిన్నముతోసెయనిపండ్లు
సికారకపుచిల్లననమంచుప్రదినవృశుకముగిన్నముతోసెయనిపండ్లుము
మనకుకకనిపలములున్నుకూలవడిచేవడితెమ్మకకూనదొదమండువెగము
తమ్మపడియొక్కపువంటికతెమ్మకకూనమంగమారతుతముప్రసగం
మందమారుతముగనుకమనవెగముతమ్మపడినదనితాత్పర్యము
ప్రతువంటివాయుప్రారాసిగారయనికమ్మప్రప్రదికపుప్రగారాల్ల
నివారననగలపుష్పపకాగమున్నుప్రవృత్తిపిచారంప్రవృత్తిచృక్షియందిన
పువంటిపిచారందప్పిచేతనుమదాచిమచింపనతమ్మకతమ్మకంయూ
యనితెనియతోగుంతులకయూసుమననిమధుపులున్నుప్రసగంపెం
ముచేయనివనితాత్పర్యముకమిచిప్రసంపాప్రసంపాప్రసంపాప్రసంపా
విలుకానిగజుంపనకమ్మకకూనకమ్మకకూనకమ్మకకూనకమ్మకకూన
తాంప్రదనమూప్రప్రసగంపుంభూతప్రవృత్తిములంట్లుసూరకకూ
దాయుంధివవెగనుకప్రసగంప్రసగంగుళ్లుముదానద్రవ్యములుకూ
యిలుముదానవెయంగివెయకమునుపేపుంభూరకముగిచారం
రనితాత్పర్యము
కీలకలకంతమలనూంజికదివవెనంబుచివెవిశున్న
తయగిచికిచిగుళ్లుయిలకముంకలకూరకూరకూ
తవారయనిపువ్వునూండ్లవారానినపరక్షుముకూ
నిరియదుటుతమ్మకలగున్నునుతవారయనిమధు
గుమరండ్లుచికిదనగిరల్లగునిరిమదటగారవయరా

౧౧౧

మాన్య మా యని మహారి కలు ప్తే ప్తే దురావరించు
 కునిరి యతను విలుమూలవ యింతమని నుదార
 సాంధ్య కలుతావిప్రు వ్యలనపన యించిరంతా ఆత్మ
 దయాంశ్చ దనలసి యలసి తాంబూజాత్మలు
 కంక్షల పరచిచ్చులి

అంతే కలకం తములనాంతికడిది వ్యవహారము లిది లిగి న్ని ఆయిగొంపిరిచిగుళ్లు
 చిదిగి న్ని ఆయిగ్గ్రి యింతలకం తములకొంబులలయి క్కొంబులకొంటి కడివ
 దనగువం గొంప మునులె వ్యవహారము లె యవహరించు గుళ్లు పల్లవముల
 ముకొంపిరి త్తొంబులకొంబులకు లిగురుతొంప లంకారమెం దునెనెనా
 తుప్తే వ్యవహారం దుగ్గ్రి యింతలకం తములకొంబులకు లంకారమెం దునెనెనా
 ముకములకుం ప్తలయి క్కొంబులకొంటి కడివ దమం యనిమాంకినపంక్షు
 యుగ్మ కునిరి పరిచ వ్యవహారము లె వ్యవహరించు గుళ్లు పల్లవముల
 రక్షణం దునెనెనా తుప్తే ముగ్ధ సుమరాం దుగ్గ్రి యింతలకం తములకొంబులకు
 స్తునుతమం యనితొ ముగ్ధ సుమరాం దుగ్గ్రి యింతలకం తములకొంబులకు
 తమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం
 ముదాచుకునిరి తొమ్మదలకు పుష్పరసమం దుగ్గ్రి యింతలకం తములకొంబులకు
 కుమారి కలుగ్గ్రి యింతలకం తములకొంబులకు పవం సమంకుదమం యనితొ పవం
 మాన్య మా యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం
 రింకుమనిరి తొమ్మదలకు పుష్పరసమం దుగ్గ్రి యింతలకం తములకొంబులకు
 విసరుతుచే తనెనెనా తుప్తే ముగ్ధ సుమరాం దుగ్గ్రి యింతలకం తములకొంబులకు
 మార్గము లెవనిన యాత్మ్యము లెవనిన యాత్మ్యము లెవనిన యాత్మ్యము లెవనిన
 న్నదునిధనుస్సునుగ్గ్రి సూరకనిధి నమం దువె యునెట్లుచే తమం యనితొ
 తావిప్రు వ్యలనపన యించిరంతా ఆత్మ దయాంశ్చ దనలసి యలసి తాంబూజాత్మలు
 రింపు మువెమన్ద దునిధనుస్సునుగ్గ్రి సూరకనిధి నమం దువె యునెట్లుచే తమం యనితొ
 మాన్య మా యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం

నూమయం దవిత్తే దక్షిణే త్తే తే తనులై లసి (చ) దవిత్తే లసి తాంబూజాత్మ
 లుతెల్ల దామరలవంతెనె తామలుగల యాంక్షు లుకంక్షె తివరచిచ్చులితొ
 త్తొంబులకొంటి కడివ దమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం
 సూరకనిధి నమం దువె యునెట్లుచే తమం యనితొ

సమోమామాటనలకు తమ్ములతావులగలిపగనునన్
 మనుష్యుషక ములనలప (చ) దనానవమ్మెత్తొయిన్
 యత్ర పవనరు గుత్తి కగుసంకునల తునెట్లు త్తే
 చిగు చిసాంధ్ర ములను నూర్చింప (చ) తమతాత్మిక
 మధుశ్రేణులు కచను మానమందినబు కవలనుప్రక
 దం దనా యని కుమరు దములరమ్మ

చరణములనాత్మ్యం చరణములనాత్మ్యం చరణములనాత్మ్యం
 వయోమూతనెలగలప (చ) త్తొంబులకొంటి కడివ దమం యనితొ
 లతాంకులనగళకంక్షె తివరచిచ్చులితొ

అంతే మోమాటనలకు తమ్ములతావులగలిపగనునన్
 చేతనుము విప్రతే యనుతొత్తొంబులకొంటి కడివ దమం యనితొ
 ప్తే పవనరు గుత్తి కగుసంకునల తునెట్లు త్తే
 ర్మముమోమాటనలకు తమ్ములతావులగలిపగనునన్
 సే తమతాత్మిక మధుశ్రేణులు కచను మానమందినబు కవలనుప్రక
 దమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ
 ద్తొంబులకొంటి కడివ దమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ
 తమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ
 చేతనుము విప్రతే యనుతొత్తొంబులకొంటి కడివ దమం యనితొ
 ప్తే పవనరు గుత్తి కగుసంకునల తునెట్లు త్తే
 ర్మముమోమాటనలకు తమ్ములతావులగలిపగనునన్
 సే తమతాత్మిక మధుశ్రేణులు కచను మానమందినబు కవలనుప్రక
 దమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ
 ద్తొంబులకొంటి కడివ దమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ
 తమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ పవం సమంకుదమం యనితొ

దనుసంగతమందున్నవంతిమంగళాగారముచున్నచోవృత్తాంతమునదిన్నిక
 జుప్రభునిసన్నిహితమునకుదేవురాచలంబాః ప్రారమువంజుప్రభుమల
 యొక్కప్రభుసమంహంవయ్యుక్తనిసంతోషముగ్గయొక్కబ్రంధనగ్రాహి
 చుటయెందులకుండనమర్థమునైనమరాచవంసలనతనమలంబులను
 స్తుతించెః ప్రారముద్రావకవృద్ధిగవిగిననువంతిదిన్నిప్రారమనగానెన్న
 యొక్కపీఠముద్రాజారమారకతప్రంద్రకప్రంగమతరతరమయ్యెదార
 ద్రితనయమారనత్తుగానుమారకతసంభూతమారకవయ్యుగవిగినను
 వంతిద్రావనగానప్రాయముగ్గలుకవిగిననువంతిప్రంద్రకప్రవృత్తులగురువంశ
 లమన్నప్రంగగదోగనత్తుకున్నమతరనివారసప్రవృత్తుననువంతిత్రే
 రమయ్యదరులుగవిగిననువంతివారసారమునుచదియలుదగ్గరచరాచ
 రనిద్రావనయత్రమము॥

౧౧౫

చక్రనినిసదంధపత్రప్రతికారపరిపూర్ణసువర్ణకర్తకా
 కనకమతస్సుతీగననదబంబుసవశస్తదవారతపత్రము
 చందినపకరామ్మదీర్ఘనిరుదివృత్తులయత్రములాత్రయి
 పనిబ్రునయలరాజువంశపత్రవింగపటవింగనిసమ్మ
 దవారత్తదేలుచు॥

తక్షకనిద్రావనముచునిసంతామరతారంధ్రనదాదంధత్రములయొక్క
 కారజలుగవిగిననువంతిన్నిపత్రప్రతికారకమలనద్రాయరాచిద్రావకపట
 ములయందుద్రావనగాగుదుగుగుడ్డయనితారాచివదిపరిపూర్ణనిండి
 ననువంతిసువర్ణకర్తకాసువర్ణబ్రంగారముయొక్కననున్నమంచివర్ణ
 మయొక్కననున్నకర్తకామృద్ధులనద్రావకవంశముతీబ్రంగారముకలశము
 లనుతస్సుతీగననదబంబుసవశస్తదవారతపత్రములాత్రయి
 రవెననువంతిసవశస్తదవారతమలములనద్రావకపత్రముకగెదుగు
 యుదినపకరామ్మదీర్ఘనిరుదివృత్తులయొక్కకరకరకరమువ
 ల్లనద్రావనదేమనితక్షకనివారింబుత్తద్రావకవృత్తులయొక్కయ

పావ్రసములందున్నపత్రములాత్రయింపరెండుకర్తలనువేదపనముగా
 పొందియుండగారాజుత్వప్రసరాగ్నియముపత్రములుద్రావకములు
 ద్రావకయింపద్రావకాగ్నికింబయింజగంనుద్రావకగానవారావారమనె
 ప్రదుములుగెదుగులుపట్టుమనియరాత్రయింపగాననిబువారలక్షణ
 నేతననద్రయింబుకారవలెనునిల్చినదియవలదియన్ననువంతిరాబువం
 సపటవింగనిమారననారకములయొక్కసమంహంబుచునినవప్రప్రముల
 యొక్కసమంహంబుచునినయనిద్రావకసమంహంబుదవారత్తదేలుచునినవృత్త
 సంతాంశమనద్రావకసమంహంబుద్రావకమంతలుచునినవృత్తవింగవనముచ
 యుచున్నదియర్థము॥

౧౧౬

చక్రనినిసదంధపత్రప్రతికారపరిపూర్ణసువర్ణకర్తకా
 కనకమతస్సుతీగననదబంబుసవశస్తదవారతపత్రము
 చందినపకరామ్మదీర్ఘనిరుదివృత్తులయత్రములాత్రయి
 పనిబ్రునయలరాజువంశపత్రవింగపటవింగనిసమ్మ
 దవారత్తదేలుచు॥

తక్షకనిద్రావనముచునిసంతామరతారంధ్రనదాదంధత్రములయొక్క
 కారజలుగవిగిననువంతిన్నిపత్రప్రతికారకమలనద్రాయరాచిద్రావకపట
 ములయందుద్రావనగాగుదుగుగుడ్డయనితారాచివదిపరిపూర్ణనిండి
 ననువంతిసువర్ణకర్తకాసువర్ణబ్రంగారముయొక్కననున్నమంచివర్ణ
 మయొక్కననున్నకర్తకామృద్ధులనద్రావకవంశముతీబ్రంగారముకలశము
 లనుతస్సుతీగననదబంబుసవశస్తదవారతపత్రములాత్రయి
 రవెననువంతిసవశస్తదవారతమలములనద్రావకపత్రముకగెదుగు
 యుదినపకరామ్మదీర్ఘనిరుదివృత్తులయొక్కకరకరకరమువ
 ల్లనద్రావనదేమనితక్షకనివారింబుత్తద్రావకవృత్తులయొక్కయ

[illegible]

౧౫౮
 ద్విప్రేంగన వింశతియం దరవము ఆముజపక్షి విజయ
 నిర్జితానంగమునకుని వామప్రపవజ్జాలకరణు
 న్నలంతికానికి ప్షుంగితనాంధు న్నీధుమదనంపద
 న్నిప్రదవింశతియంగనారంగములంగినాంశునిమృ
 తాక్షులు సప్తదవాక్షిజలుకున్

[illegible]

గైరివిధివేదాంధ్రనాశరూపశ్చియూతమిహి ఆలయూతత్రై
దువల్లచలిచివకమ్మలయొక్కతాంతువేమోత్రైన్మృగా ప్రాదేనని
తాత్పర్యము

గృ

చ||మిహి ఆగరుత్తరాంపములమించుకుమారశశి
ముఖావిసూతులనిబ్రువార్చ్యత్తుతు ఆవిరిసికి
మలపత్రవిశారలలోననాంశలములనేరుగప్ర
మరిజూనిలికావకమగంకమోవానీకశకుల
కెంచుపద్మినులగడ్డెనిగెదగుణాంనునుంచుచు||
ఈపద్యములోపద్యల ఆపర్ణనము

అ||మిహి ఆగరుత్తరాంపములమించు||మిహి ఆగరూడుపాంబుద్ధిమహతి
గురులోరెక్కలయొక్కతలాంపములనుమూలవరములను ఆనుమించు
బిష్ణుచున్నమహతిత్రైని తుమ్మదపరాధియములొంపరాధియ
ముగరు ఆపిండ్ల యొకలనియర్థముత్రైదువంతెమమారశశిము
ఖావిమమారశశిము బ్రతు దమతుమ్మదలయొక్కత్రై శిశుమూ
లముయొక్కత్రైనియర్థముమమారగ కుత్తి తుడ్డనమన్నదనియొ
క్కశివము బ్రాణాంబాంబులయొక్కత్రై విశమూలవరముయొక్కత్రై
నియర్థాంతరముసూతులనిరతులను ఆనునిబ్రువార్చ్యత్తుతు ఆ
విరిసినిబ్రువార్చ్యకయమ్మనమువంతెవార్చ్యత్తుతు ఆవిరిసికాంశము
లవంతెవార్చ్యదయములుప్రగి వికారములపత్రవిశారలలోనన
నాంశలములనేరుగప్ర||మలనుకుమారమునెన్నమువంతెప్ర
త్రారెకులనేతినిశారలలోనననాంశకన్యలయొక్కత్రైంశలము
లొకెలకులయంచునేరుగప్రత్రైదకమారాచాదింపగామరిజూ
నిలికావకమగంకవెండిచెంబ్రునియొక్కవేడిమియొకర్థావకం
జునికపద్యములకు శత్రుత్వమొదలను ఆననివారతుప్రపద్మిన్మృగ
రాధియములంబ్రుదుమన్నేదోర్థపకుడెందును ఆననివారతుప్ర

మోహినీకశకులకెంచు||వలపునుబుట్టించు తూర్పుదేవతానామా
వంతునుపాండియన్నగౌరవమునగుపరుచు తూర్పుదేవతానామా
గడ్డెనిత్రైరవిందల తనుబూచిపద్మిన్మృగనుబూచియనిత్రైపగంధ
గుణాంనునుంచుచుచు||వాంబి యంచుగడ్డెనివంసనపాండుచున్ననియ
ర్థమునంబంధగుణమునుపాండుచున్నత్రైవిపద్మినులుతామున్న
పద్మిన్బూతత్రైవగనుక(సంబంధమునుపాండుచున్ననియర్థాంతర
ము

గృ

చ||తనగువనప్రశస్తలదర్శమునంబుననెకనిచ్చులుం
దవవివనంబువారుబిబ్బివతంసములందినుచున్నరం
కుశదవినిబ్రుకత్తెకచత్రసవిద్యవిశాఖలుగుకుమ
హాత్మకుతదనుశరసంపదాంపదగులారవి
గడ్డెనిత్రైవిమంచుచు||

అ||ఈపద్యముందు(పదకం)కమునువర్ణిస్తున్నవికశల్పమును ఆగరూడురత
నిన్నిత్రైవారధముచున్నుచున్నాడు||తనగువనప్రశస్తలదర్శము
నందేతన(తనయొక్క)గువన(త్రై)దకమంచుప్రశస్తప్రసిద్ధిమృగంబు
దర్శమునందేతన(తనయొక్క)తననిప్రకృతిమృగంబుగపరాధియమ్మ
నయర్థము||బుననెకనిచ్చులుందేతనయొక్కవిశనియ్యక(తనవివనందే)
త్రైవిద్యవిశాఖలు(వివరుబిబ్బివతంసములందినుచున్న)వివరు
త్రానకమునెన్నమువంతె(బిబ్బివతంసములందే)మత్తగ్గిత్త్రైప్రములను
తనుచున్న(త్త్రై)ప్రచున్ననికపరాధియము(బిబ్బివతంసములందే)
విశాఖానామాత్తములను శ్త్రైప్రచున్ననికపరాధియము(బిబ్బివతంసములందే)
మునిరంకుశదవినినిరంకుశ(త్త్రై)ద్వమునెన్నమువంతె(దవిని)ముఖ
రవమును ఆనుత్రైగయత్రయదయర్థముప్రకత్తెకచత్రసవిద్య
విప్రకత్తెప్రశస్తమృగంబువంతెన్ని(పదము బ్రుత్తెనమువంతె(చత్ర
బుకవపత్రులయొక్కసవిద్యవిశాఖలారవిగూమయంచునని)కప

రానియముప్రకటనప్రసిద్ధమైనపంచతంత్రముపంచతంత్రపురముయొక్క
 సవిద్యులినమూలముయందుననియకెందునురపరానియముకెంద్ర
 లుప్రకాశిస్తుండెనుమరియకెందునునన్నుయకెందునునన్నుప్రసి
 యరాధంతరముమహాత్మ్యముగొప్పవృత్తియునన్నుప్రసియకపరాని
 యముమిక్కిలైపెద్దమనుష్యులున్నప్రసియకెందునురపరానియము
 తనుచిరసావహించుతనమునెత్తినగూర్చుండెట్టుకొకగానని
 యకపరానియముప్రసిగూర్చుండెయువృత్తిగ్రములగూర్చుండు
 తునవంబుమొత్తము(యకెందునునన్నుపెద్దనవంబుతప్పయము
 నుతనమునెత్తయందుగాననితాత్పర్యముతగులావకెట్లెప్పు
 చున్నప్పువంతిచూరతప్పముగలయకమునున్న(యకెందునునన్ను
 నికెందునిప్రసిద్ధులుచూచుతెచ్చెనుచునుజూరగ్రతనుయందు
 చున్ననియకము

౧౪౪

ప్రసిద్ధులుప్రసిద్ధులు
 రక్షణలన్నింటినికెనరంబులునుగూర్చు
 తరెబిగ్గుటెంపసారకసారకవధూంతిసం
 గబువనంతునకేనమరించుగిచ్చరాయార
 ఆపజ్జరంబులక్రియందగుతామరచింకు
 యుంచుచు

తేక(నామయగున్ననకరకపక్షులు(నామయగున్ననామయగు
 యుగానాతామరచింకుయందుపక్షువువంతి(నకరక)ప్రక
 కనించువులయొక్కపక్షులుప్రసిద్ధులుప్రసిద్ధులుప్రసిద్ధులన్ని
 యముతానిలయొక్క(సముద్రంవంబు)ప్రసిద్ధులుతెలియజేయ
 గావలెందురచింకుమందనెల్లచుక్కలుపడితముతానిలవకే
 కనిపించునునిండాకినకేనరంబులు(నిండాకినప్రకమనిండా

నింజినపువంతి(కేనరంబులు)కింబులములునుగూర్చుతరెబిగ్గు
 టెంప(మంగళకరముననవారిచింత్రకృతంబులముల(త్రాసెరా
 పమునలప్రగూపరచగారిసారకసారకవధూంతి(సరసురావన
 యూసకప్రసేతిప్రసిద్ధి(సారంగబువనంతునకేనమరించు(సారంగబు
 మన్నడునితూగూర్చుండెగూర్చుండెమన్నప్పువంతి(వనంతునకుమ
 ధువునకారతియొక్కకారకునిజ్ఞముచెచినపువంతి(పచ్చరా
 యారతిపజ్జరంబులక్రియందగుతామరచింకు
 ములతూచెయనిజ్ఞ(నరంబువంతి(త్రామల(ప్రసిద్ధుగా
 యొప్పుచున్నప్పువంతి(తామరచింకుమొరచుచున్నపువంతి
 మునుగనుగొనుచున్నసకస్సుకుచిరయిరనియకము

౧౪౫

వకదియంబునిప్రవృత్తిచక్రంబుగూర్చు
 రాబువంసూపలావితంబుసిద్ధనంతాన
 వేష్టితంబుగూర్చునమత్తనికూర్చుమత్త
 బానిసనచ్చానమూలంబునిదంబితచంబరా
 రంబంబుగూర్చున(నాంత్రం)తవంతినారంకం
 న్నకుముద్రప్రకాశాదయంబుగూర్చుననా
 విష్ణుతప్రప్రకాశయలరుచుండుటకలరు
 యారంజు

తేక(కదియంబునిప్రకృతిలనుబట్టిరిచిరయిప్రవృత్తిచక్రంబుగా
 వునప్రవృత్తి(సంతుష్టియందనిజ్ఞపువంతి(చక్రంబుగూర్చు
 న(బుక్కులగునగినదిగనుక(రాబువంసూపలావితంబు
 రాబువంస(రాయంబులచెతనుప్రవలావితంబు(ప్రక
 జింపనిజ్ఞ(యనిప్రకృతమననకపరానియపునయకము
 ప్రవృత్తి(చక్రంబుగా వున(సంతాన)పెట్టునిజ్ఞపువంతి(గూ
 వలయముప్రసిద్ధుగాకాప్రముగలగినదిగనుక(రాబువంసూ

నుగలగతచెలువకామదింబియువృక్షవంతిగబ్రువలులవరేనేయరాస్త్రీ
 లుకాసారముప్రసాదించిరనియర్థమునుగులున్నుగొప్పవనద
 కలున్నుప్రభుములబ్రువలెనటకరములున్నునుకొల్లనవలయున్ను
 ములున్నుగవిగినవిగనువల్లెస్త్రీలుయెనుగులవదినవిగబ్రూపమా
 నముచెప్పుటకాసారముప్రసాదించియిక్కనుంచిబ్రువవర్తియు

నార్తకు

మొప్పగదంబునుననంగిరత్నవలయంగులమోలా
 యజ్ఞయెత్తికెంజుగుకుంగుమునదేనినొక్కను
 కరాజ్ఞవాననీయప్పాటునంగులంగంతుకము
 జ్జితన్నగవభూపక్షిన్నుబ్రాహ్మంబులగదగనం
 దంబులుప్రస్తుతేల్పికునరిదప్పిదప్పంబుచందంబునక

తేమొప్పగదంబునుననంగిసొంత్రముబైయంగునినటువలరత్నవలయ
 గులమోలాయమ్రువలచివినపువంతికంకరాములుములుములు
 మనిదప్పినింపుచుండగాకయెత్తికాస్త్రముకైకైకైకెంజుగుకుం
 గుమునలెక్రబ్రుగురామతారాచెనచిన్ననగిల్లవలతాస్త్రాచన
 యనుకరాజ్ఞవాననీబ్రకచేడియయొకచేడియొకచేడియొకచేడి
 ముప్పాటునంగులంగంతుకముజ్జితన్నునురచితచిగిలియలు
 వజ్జితన్నగవచూపక్షినిపచదప్పిముగనుపదెనుపెట్లనొక
 ముబ్రాహ్మంబులగదగనందంబులుప్రస్తుతేల్పికునరిదప్పిదప్పంబుచం
 దిముపులచతనాములుపగలగుదిచియయవజ్జితన్నువంతుక్రి
 దప్పిదప్పింబుచందంబునకబ్రుక్ష్మవకవరేనబ్రుక్ష్మవలుగ్రుడ్డులయం
 దుయొట్టెతివిగనువగ్రుడ్డువజ్జినియెతివచ్చినట్టిబ్రుక్ష్మవలవరేన
 రచితచిగిలియెతివెకుచములుచూపక్షినిబ్రుక్ష్మవకుచూప
 మానపునందునకరాజ్ఞవాననీబ్రువనాడు

అష్టానిశతాత్మయతమకయగుట్టుటమెత్తు
 వనకునించియారారానరబ్రాహ్మణానానుకదరా
 కపానుండుకయారాతెవేవేవేవనకరంబుదావెనర
 మంచివపయ్యదప్రయ్యనతనమార్తానియె
 ప్పెరుకకమచ్చినప్రాణిలుకానివారలనక

తేకష్టానిశతాత్మయతమకయలెచ్చుటప్పుడుచటచటా యన
 దప్పినులులుట్టగా(గుట్టుటమెత్తుననకునించియెత్తునసూత్రవిని
 దానెత్తుముంచిబ్రాహ్మణానరబ్రాహ్మణానుకదరాకపాన్త్రాశ్చర్య
 ముయొంపమంచినర్పుగలస్త్రగదరాయనతన్నునగామకయ
 లుబ్రకస్త్రీబ్రండుకయారాతెవేవేవమరియుకదాన్త్రయగారెత్తు
 కదరంబుదాకాన్త్రావశుకరకములగానుతగివెట్టుగాదాకా
 నరమంచివపయ్యదప్రయ్యనతనమార్తానియె
 నినియొప్పెట్లంతటాన్త్రానబ్బిదాకెట్లచినిగిస్త్రీయమరమటెట్ల
 నొకాన్త్రాకాకదమచ్చినప్రాణిలుకానివారలనకప్రాశముదేసిన
 పువంతిమన్నగునకత్తయెవారాన్త్రాన్త్రుగానప్రాణినుమన్నకు
 నిపరిచుకన్నకత్తవంతిచరకముగలదియారాచియనితాత్పర్యము

గ౪౬

ఇందుకువిరితూపురాపుపనమాపుమయా
 రపుబూపుసూరలందరువులుగట్టెవ్రామ
 వతేమొక్కయొక్కకయన్నకన్నలందురలబులం
 గుబుల్లనదిమోయిటవక్రముగప్పరాంబా
 కొచిరవరవక్రమందినచింజుపురామలదా
 ద్దుచాత్తునక

తేకష్టమకువిరితూపురాపుపనమాపుమన్నకునియొక్కపుప్రవాణా
 మయొక్కప్రంకమునువీరగుట్టుచూమండ్రెయారపుచూపు
 సుగన్ధకయారాచిరచూత్తిసూరలందరువులుగట్టెవ్రామయపా

శ్రీమదామల మారుమారు ఘనవిరళి లంఘని
 పాంధ్యకేంధరకదరగురమామ మారునజ్జిదా
 లనిరాగివియోగిభూతకేంధరగుణదా
 త్పమస్త్యధ్వపతావనితంత్తునదబ్ధివేద్యదా
 మరలగదబ్ధివాణిచరమంజుసంప్రవద
 బ్ధిరంగవత్స

[illegible]

అది నా గమనమును సహజముగా ప్రేరేపించునట్లుగా
వ్రాయవలెను.

72

చంద్రుని ఆయన తల్లి పాతాళానికి వెళ్ళిపోయింది. ఆ సమయంలో
 ఆమె చంద్రుని తల్లిని తలచి ఏడుస్తోంది. ఆమె చంద్రుని తల్లిని
 చూడాలని కోరుకుంటుంది. ఆమె చంద్రుని తల్లిని చూడాలని
 కోరుకుంటుంది. ఆమె చంద్రుని తల్లిని చూడాలని కోరుకుంటుంది.

‘జీవశాస్త్రపద్యము’ చు యింతయులను నును నును సహానభ్యమునఁ జ్ఞుచు
నాములు

[illegible]

దగానని బ్రాహ్మణులకు అయిదు కుమారులు. దశిమియంబే (పాదముల
 పర్యంతము నూర్చుకొని యుండవలసినది) అయిదు దగానని నీతి
 లపరాధియమున ముద్రాదశి ఆశ్రయి కృష్ణులను వసు యుక్తయనికెనె
 మితిమారిమితిమారి (హృద్భవించి కుమారులు) అంతయులు నూ
 డేములు. అయిదు ములు నూపుష్కరలక్ష్మి కల్పగా. అంతాగ్రావా
 మును దశిమియంబే అయిదు సుం దగానని గజుపరాధియము. పాతన
 రసి గ్రాహ్యమైన కులను అయిదు (చరించు రలయింతులు కంతానిదం
 తులారకయనకమన్య భునియ నుగు లోన న్నట్లుగానే ఆశ్రయి బు
 లక్ష్మణులూ డిరిపి నుగులు నూ (సకళ్లు) అయిదు క్రీ డించేటేవగ
 ను కల్పెన్ని వేళే పాదముల అయిదు న్న పేతన నూ (ప నుగులును
 స్త్రీలకు నూ సమానధర్మముగలుగు తుచేత యాశ్రయి మన్యకు
 నియ నుగులారకయనకమనని (అట్లు) లంకారము

౧౫౪

అయిదు ములతూడి వాస్తవములు గుత్తపుము
 డైలము ద్దుగులు (సాంధ్యముల నంగవృత్తబుధు
 నద్యయసాంఘులని లగ్న గి ప్తమృదలా
 దభూదనవదరావారధరామ మిళల తావి
 తానమ్ముల బూదగుం దరదనకగననైరి మసరా
 వారావృత

తేకలకు పద్యముండు బులక్ష్మణులని నినినినస్త్రీలవర్తనము

అయిదు ములతూడి వాస్తవములు మునగొర్రుల తూదకూడు
 కున్న మువతలెచేతులు గుత్తపుము డైలము ద్దుగులు (సాంధ్యము
 లనంగమట్టుగా వున్న మువతలెతూమరలకగననైరి తావి
 గనును (కృష్ణ) రింపుచూపుండెంగురకు కమలము లోని త్రిన్న
 ట్టుపుండగా వృత్తబుధు నద్యయసాంఘులని లగ్న (వృత్తుల

యై నానకమునకు వేళే పాదము (బుధు నద్యయసాం
 ఘులని లగ్న గి ప్తమృదలా (పాదముల) అంతాని
 త్తయండుం దగా ననుట (గి ప్తమృదలా) తావి చిమిదగా
 స్త్రీ మరములు అరుగుచుం దగా (చూడక) మసగును పుకొల్పిస్త్రీ
 లు యుట్లానుం డిరంతే ను (నవదరావారధరామ మిళల తావి
 తానమ్ముల బూదగుం దరదనకగననైరి మసరా
 కాలమందు పుష్పింపబ్రోత్రీ యయిన భూమి (పాదము) తావి
 మిళతూరూడు మన్యకు పువతలెతూమరలకగననైరి మసరా
 లబూద (సవరా వారము వేళే) మం దరదనకగననైరి మసరా
 వారావృత (పంఘులమ్మ నయారకారము) తావి (నాశ్రయి) లు
 చూడక గి అయిం డిరికెన్ని ప్తమృదలా (కదలియినట్లే) తావి
 వాంతికి (పాదము) పుకొల్పి ది కలదుగనుక (అట్లు) పుకొల్పి
 కూడు మన్యకే గి లవతేనె ప్తమృదలా (నాశ్రయి) తావి
 లు వని డి నస్త్రీలు (అలా) గునని అయిం డి రని ఆపవారనవయ
 ప్తమృదలా (మన్యకే గి లవతేనె) ఆపవారనా పమయధర్మ
 ముగిల్లచే ప్తమృదలా కవిస వలయని దిద్దె తావి సరి

౧౫౫

అయిదు ములతూడి వాస్తవములు (గుత్తపుము) లియ
 నేము వంజిముని మియోయెరుంగవిసు
 ప్తమృదలా (కదలి) ము ద్దు దమ్ముల బు
 రాకు (నాంధ్య) మెలను బు ప్తమృదలా
 ని

తేకలకు పురామనాంధ్య (అట్లు) లు (పునవగ్గారగిమవి) మప్త
 వియ (పునవ) పుష్పములయొక్క (గి) మవి (సంపత్తు
 చేత) (పున) వియ (అతయ) పుష్పము (గి) మవి (కపుష్పము

౧౬౦

సీతలయెరుగుబట్టెనెలదాల్పునకునువత్తరనిష్ఠుం
రవయంతారవమువిమటలతొలగితికటెదెదెన్నె
రత్రైకారంతుతావకనయంతరశరణుమున్నద
నంనునసాదుభుసేనప్రేరణుమరిదివ్యప్రవతం
సుగన్గనారయమనారయగానినేనరదాడియె
రదుగ్రహారాజుచే బిరుండు

౧౬౧

తనప్రతాపాగ్నిదపియింపనరజూరినప్రయియె
సురాచార్యుశరణాభారమిసభ్యులవేవ్వరునే
మముజ్ఞుగములందుచంబరామరవిమతహం
సారిరంస
శరపద్యమందుమన్నదస్త్రతయె రుదము

తీర్థ

శంబరామరవిమతహంసారిరంస(శంబరామరవిమతహంబరు
దేవేరుగవిగినమువంతిదేవేరూధి(ప్రణనా(శంబరామరసురుని
యొక్కవ్రాంసం(నాంబానెసుటయందరిరంసప్రక్షిణియియెగ
విగినయోమన్నదుదా(నవత్తరనిష్ఠుంరవయంతారరవము(న
వత్తనెయొక్కతం(గశశముయొక్కనిష్ఠుంరప్రప్రతహంతమృగ
టువంతి(వయంతారరవము(వయంతారదేవేనెలదాల్పునకు
శరశ్యునికెతలయెరుగుబట్టెనెలదాల్పునకునయర్థము(న
రస్సుయందుగంగాప్రవాహాన్నిదరింపనెననియర్థాంతర
ముతావకనయంతరశరణు(తావకనెనంబుదమనమువం
తిన్నిగయంతర(నతనెనెన్నున్నమువంతి(శరణు(నాంబామ
నారత్రైకారంతుతావకనయంతర(నతనెనెన్నున్నమువంతి(శరణు
కెదెన్నె(విమటల(నకన్దనమువంతి(తొలగితికటెదెదెన్నె(న
లుకుమునకుతెనుకవన్నెననియర్థము(నతనెనెన్నున్నమువంతి(శరణు
నుదుగనుకమన్నదునిగారామున్నపద్యమనకుకపద్యమునా

దగూర్చుండనెట్టివనియర్థాంతరము(నవరంను(ననారాగ్యం
దివ్యవ్యవతంసాదేవేంద్రునిద్వంద్వప్రస్తులకునూరప్రవాహ
టువంతి(మున్నెర్చిదనంనువ(మున్నెర్చిప్రవాహములయొక్క(న
న్నదనంనున(విరగూర్చుటచేతనూసారధుజోస(నావయ్యెన్న
గానెన్నె(ననియనియర్థము(ప్రణనాగూతమనూరగ్యయొనయ
హంబానిసంగమమందు(నాతమమునిచారపమువల్లయింద్రుని
ప్రప్రవాహములుతెగిపడ్డవనితాత్పర్యము(ప్రవాహారాజుచే బిరు
కు(సూర్యుడు(తన్నచారయమనారయగాని(తన్నజూరకర్తా
చనియెగాని(నేనరదాడియెరజూ(నయర్థికమనదారటకెతర
దు(చారయ(ప్రణనా(నూరయారదెవ(ప్రయమనూరగ్యయొన
దు(న(నూరగ్యయొన(నూరదనితారత్పర్యము(నరజూరి
చంద్రు(దు(నెప్రతాపాగ్నిదపియింపనెపతాత్రమమనెప
విన్నాచేతతారపముయందిసంప్రయింపెసురాచార్యుశర
ణాభారమి(నూరస్థతినిరక్షమనిగారయందెననియర్థము
నూరస్థతియొక్కగ్రహమునువిద్యాద్వియ్యప్రవేశించ
నితారత్పర్యము(నద్యులవేవ్వరునేమముజ్ఞుగములందు
పేమన్నదుదా(ముందుల(నకములయందున్ననెమసవరా
ములుయెవరునూర(నరనితారత్పర్యము

౧౬౨

సీ(వివిధాంగమూంతప్రవేశచారతరీసన్న
దనుకుకాదులువెనెతతపుటింప(మవార
సురాప్తిసుప్రప్రమవారమగారంబిసయ
త్త(మూంతులువారతప్రత్తిసనుసరింప(మ
నదానెదగళాగములమారిసన్నిగతప్రీతిం
దునమనారరదమునదుప(నాచువా(గ్రహ

౧౬౩

తెలు

నామధానశక్తిమాంధవాభ్యతనజ్యంబునకు
 వంద్యబులునులుచుకువలయునుతెలు
 ముద్దెనగదురాబుగదాధరాధప్రసన్నత
 గాంబతరుగరాధునుధివిగావైతనంబు
 రాతివేమునకుమూలయుపాలయ్యెన్దేసవ

తెలువివిధాగమాంతప్రవచనాతురినన్నదగువివిధసమస్తమన
 పువంతిప్రగమాంతప్రవచనాతురినన్నదగువివిధసమస్తమన
 చాతురినన్నదగువివిధసమస్తమన
 గివపువంతిచుకాదులుచుకయోగిమొదలనవారకువిన్
 తతమతెంపవినయనిజ్జలత్యమనులనింపజ్జయగారని
 యుక్తమువివిధసమస్తమనప్రగమాంతప్రవచనాతురినన్నదగు
 యుండుప్రవచనాతురినన్నదగువివిధసమస్తమన
 కందరిలులులుమొదలనవివిధతతపుతెంపమెక్కిరిపాం
 దగుదురునుపుతెంపగారనియరాజ్ఞతరముప్రగనగారత
 మనువారవారమొదలతనుతమయండుగుండుజ్జనుతునని
 యరాజ్ఞతరముమనువారమొదలగుప్రతమవారమగారని
 మనువారమొదలగుప్రతమవారమొదలగుప్రతమవారమొదలగు
 వత్తమవారమగారనిగుచరిత్రప్రగవమునుపొంది
 నపువంతిప్రతమాంబులుప్రతమబునులయుక్తప్రగ
 లువారతప్రగననుసరింపజ్జప్రగనవారపారముతతన
 నువక్రింపగారనియరాజ్ఞమనువారమొదలయండుగురాప్ర
 మద్యమనుపొందుతుతనుప్రగనగారప్రప్రగనమనువార
 త్రమవారమగారనిగుచరిత్రప్రగనగారసంకరింపగిద్దమవార
 మగారనిగుచరిత్రప్రగవమునుపొందినటువంతిప్రతమా
 బులుప్రప్రమమనతొమ్మదలువారతప్రగననుసరింప

ఇష్టవాగ్విశారముతతననురాధింపగారనియరాజ్ఞతరముప్ర
 నదానవగరంగములుమారినపునప్రధివమనమంతిదాన
 తాగిగమందవేదగత్యరచాతనున్నరంగములప్రనురమ్మ
 లనతనున్నమారినప్రధిమదేనమవంతిబుగతప్రగనాంధు
 లనకములకల్లాబ్ధివగారతదేనవదాదునమనారదమన
 దపనకరికరికనమకారంబుగారనియరాజ్ఞమనుమను
 లనదానమొమ్మటయందవేదగత్యరచతనురాగముల
 ప్రసక్తితనుమారినప్రధిమదేనమవంతిబుగతప్రగనాంధు
 వామనుప్రగనమనారదమనదపనకరికరికనమకారంబుగారని
 స్వరూపమనదపగారనియరాజ్ఞతరముప్రనువారంబు
 నామధానశక్తిప్రనువారంబునప్రగనమనామనశక్తి
 ముగారంబునతెమదాశక్తియిద్దిలముగవిగినపువంతిన్
 మాంధవాభ్యతనజ్యంబుననవారధవగారయనునయొక్క
 ప్రతప్రదరగనునజ్యంబునప్రగనదినమవంతిమవరదివి
 యులుగులువప్రప్రగనప్రవర్తకులుసంపగారనియరాజ్ఞ
 ముమాంధవవనంతరుతప్రయొక్కప్రతప్రదరగనత
 నుప్రనువారంబునప్రగనప్రగనప్రగనప్రగనప్రగనప్రగన
 వారగిమాంబులనుప్రగనప్రగనప్రగనప్రగనప్రగనప్రగన
 లిలమునునజ్యంబునప్రగనదినమవంతిమవరదివిబులుప్ర
 ప్రమనప్రగనయలలుగులువనసంపగారనియరాజ్ఞ
 నుకారవిమాంబుప్రప్రతకారతననుద్దనప్రగదిగిమాంబు
 లునప్రగనప్రగనప్రగనప్రగనప్రగనప్రగనప్రగన
 పంచమస్వరముపల్కునప్రసిద్ధముమవలయప్రతకాము
 దేనగదురాబుమవలయగారంబులమునమప్రతకాము

పశుచూపుండేనయస్త్రిపతమయవకుఁడనుస్థుఁడునిలుచుగ
 న్నలవేతనబద్ధితిన్లేనెత్రములనిమిషములరతిగాఁగఁగఁగఁగఁ
 నలువుకండ్లుపడుతుమరణంఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 ధనుఃపూర్ణములనువేదాంశుఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 భద్రనుఃపరాధియైవేనయర్థముఁదనుస్థుఁడొకఁడులవేదం
 చుటఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 గఁ
 త్రితిముక్తమగుతావకఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 మిక్కిలివిదువగుడ్డమువంటిఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 హారమునెనటువంటిఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 మునకుఁడురెకెనఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 స్త్రీహారమృతనింధాఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 మనుఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 కుఁడెఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 తొట్టుమనఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 దురికెఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 సహజమృతండునయిదిసహజమృతండునయిదిసహజమృతం
 గవదవిబుదామృతమునకుఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 గుండెఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 గవిగపరలుగులయిదిసహజమృతండునయిదిసహజమృతం
 పురపుటపెఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 చపాతిమడుగులయండుండెటిన్దవిబుదామృతండునయిది
 పరలుగులయిదిసహజమృతండునయిదిసహజమృతండునయిది

వాహమయండుఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 పుట్టుఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 యివేటువంటిన్దవిబుదామృతండునయిదిసహజమృతం
 వరవనతప్రతీతిఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 నింధాఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 మన్మథునిగుడ్డములయివగనుకఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 నిట్లుఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 నమువంటిఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 విగవదవిసహజమృతండునయిదిసహజమృతండునయిది
 బుద్ధిమృతండునయిదిసహజమృతండునయిదిసహజమృతం
 నుగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 త్రినియర్థముఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 కియెదఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 సముదనితాత్పర్యముఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 లోపేఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 నింద్రుఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 పొరయెననితాత్పర్యముఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 రుషత్వమువహించెగానిసరవిరాద్ధిరయఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 వంజూర్ణముఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 తానెఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 నివనకయ్యెనుఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 గుకృత్యముఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 పునెఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ
 పేమన్మథునిదియెలముఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁగఁ

లావణియనెను నా నా (కడె) ప్రభావముని తాత్పర్యము॥
 ౧౪౨ మ॥ మదప్రప్తి లున్నాడు గాన బురహుండ్లియు

స్వతంత్రాంత్రావిప్రమునిందములజరిత్రానిలప
 త్రాచాల్చయవర్తింతుకాదిమనాదిపరమజ్ఞానము
 నకలయుద్వేత్తింబిబుంసంతునతమనీషానదయ
 లానామత్తుబునితర్కశిలావాణిరవానితన

దేవతా మదప్రతియస్యయరవిరాజమనతనుమూడుకాళ్లు బురతుం
 డైయున్నతంత్రాక్షివిక్రమునిమూడుగాళ్లుముసలియైయున్న
 దునపైడినవిష్ణుదేవునిమూడుకాళ్లనగాముసలివారిండ్లుత్రా
 తకట్టునిట్టుటచితనుకొంట్లుకట్టుగకూడరామూడుకాళ్లు
 నియర్థమునిలచప్రవర్తనిమూడుపాదములచొరంట్లుచిగిల్లి
 మూడుపాదాలచితబుగత్తునిండినత్రావిక్రమునిచ్చినియర్థంతర
 ముత్రములబైరితననవారాదరులపొందిత్రావిలపత్రావి
 యువర్తిచునాదిమసాధ్విరమతత్రానవారాదరులయొక్కప్ర
 నిలత్రాధికప్రసాదత్రాచారయరెక్కలచాటుననీలకచాడివేరా
 టవర్తిచుప్రవర్తిచూరేడిత్రాధిమసాధ్విమొదటిపత్రాత
 యొనప్పువంటిన్నిత్రావైయనరమలప్రవేదినిచ్చినియర్థముత్రము
 లబ్ధిరిపద్మములయందుప్రవేశించిత్రావిలపత్రాచారయత్రా
 త్రాపద్మలయొక్కప్రచలగ్రాహ్యనిప్రతాపిలయొక్కపూయ
 నదనువర్తిచుప్రవర్తిచేటిలప్రవేదినిచ్చినిగొలప్రవేదిపద్మల
 యందువివారాచిదిసకాబుపననిసకాబూర్ధవయరకప్రకతత్రా
 టువంటిముసలిత్రానిచ్చిమకరపత్రాతయొనత్రానిచ్చితననవారా
 పమునప్రవేశించుమనిపలువకత్రాభివృద్ధినివిజృంభించుత్రామదరా
 త్రకముచిత్రామృంగుమధురకానిట్టిబునికర్మకాచారయోవాని

పనితీరు అంశాల ప్రయోగమునకు వానిని అనుసరించుచున్నామని
 తెలుగునాడు యొక్క పునరుద్ధరణ కార్యక్రమమునకు కృతజ్ఞతలు తెలిపి
 నాభిప్రాయమును తెలియజేయుచున్నాము.

१५०
 त्रिल्लङ्गनामिच्छावर्णनम्
 भातिनामिच्छावर्णनम्
 रत्ननामिच्छावर्णनम्
 दत्तनामिच्छावर्णनम्
 धननामिच्छावर्णनम्

[illegible]

రతేనై దమి వర్తియి మనస్సానంద్యై నరతే దేవి యుండుమా మామయ తవ
 క్తిం యవని తాం త్వర్ణము ప్రజ్ఞాన ముక్తి యువంతి త్రయో గుణ సాం
 త్యముచేసి నీవున్నవి కేతనై యప్పుడు రతేనై తామనే వాంఛ గలిగితిరి
 గే నీకుఁ బ్రాప్త్యుల్ల దయారణయూది గుణముఁ బ్రాప్త్యుల్ల వికసనమైన
 వయోఽకరుణ యున్న నయినె యున్నది ముదాన గుణములు
 ప్రాప్త్యుగుణములు బుని యియ్యన ప్రప్త్యున సజ్జనుడవైత ప్రప్త్యును
 దుష్టమడవై నీకు దయ ప్రప్త్యునా లయనితా త్వర్ణము

వల్లని యనంగు ననుంగు నంగనార త్యంబులు దూ

రి తనైత్యంబులు తగునర బూరింగు రుకునె

తనైత్యని యనంగు ననుంగు నంగనార త్యంబులు దూరి త్రానితా ప్రకార
 ముక్తి రావకన్యకయై క్తావకత్తై నప్రస్థులు మన్వదుం యై దూ
 షింబి తనైత్యంబులుండగని రబూరింగు రుకునె ప్ర మన్వదుని కేమనమా
 మ్మనకం త్రుక్తి యుక్తి శింబి పలుకుచున్నార

గర్భ
 ప్రాప్తదయపంచకాంక్షా శరణార్థర తాపదవాగ్నిశిలా
 గి పోననయనదయోదయ సమృద్ధి సదాపదచల్లు
 యంజు దానదయసే వదోమ కయింత యద క్తవింత
 న్దునీపాద ములాంకరూప వచసంకబ్ధినై త్రకు సార
 సాంతకం
 ఈపద్యము చంద్రవర్ణనము

తేనైవారసారసాంతకంబి యిచంద్రుడొన దయన కరుణాపంచకాంక్షా
 శరణార్థర తాపదవాగ్ని ప్రంచకాంక్షా మన్వదుని యుక్త శరణాంక్షా
 ములయై క్తా శరణార్థ దిశమృత తాపదే దనయనదే దవాగ్నికా
 రుచి మృత తమకత్రా గి పోననయనకారి పోని యుద్ధయన దయన దయోద
 య సమృద్ధి నేదు నేయై క్తా యియ్యనా వహించి యై క్తా దయ
 ప్రవిరాభ వము యుక్త సమృద్ధి ప్రాప్తి వృద్ధి నేదాపదచల్లు చుండు

పప్తుతికి యేది గురి పిమ్ముం దుమోదాని దయ ప్ర యువంతి యీ వరుణా
 తను మా వివచనంకబ్ధినై త్రకు వికసించు ప భ్యముల వరితె నయనము
 లుగలిగిన మాంబరికే నేసాదము లాననై శరణముల తాండనని యుక్త
 మున కిరిణా ములానగారే నని యుక్తం తరమునై వదే రకుకయిం
 తయ్యుతెయ్యునా శ్రవని వారణా ముకాదుగైదే వడివింతాత
 తరకపాన ప్రప్తయై క్త యూర్జ్యము చల్ల వనవయసై స్తాప్తాదే
 న కిరణములు సూరి నమా త్రమయతనై స కలమృతచారికే నేద
 దీతిది శర్మము మాంబు నానికే సే వదేరదుగైదే మియ్యనా శరణ
 ని తాం త్వర్ణము చంద్రుడు సారసాంతకంబు ముక్తి నగారవద్దము
 లకువిరాధి త్రాపపంచకబ్ధినై త్రాప్త నగారవద్దముల వంతానై త్రాప్త
 లుగలిగిన మువంతి దిగ ముకేదెరాంధ మున్న చంద్రు కిరణము
 న్నదూర్భవ కమలై నం దుననున్న తాపాధి క్తమేకాని తాపనివా
 రణకాదని నారవము

గర్భ
 ప్రాప్తకాలగతిం దేవదయ బుని రక్తప్ర తిత్తపముం
 గరాకతూత్తాల కృష్టిబుద్ధున్వ పరి తత్త్వి బిలుం
 గడుగిల్ల గుణాతనింబూరిక శంకెదై ముదలలు
 త్తి నవానికే నీకున్న త్యమైత శబ్దనింబు విత్తామితి
 విత్తానై బుద్ధు కతానై బూచి

తేనైబూనికే దే చంద్రుడొన తేదేయ బుని రక్తప్ర తిత్తకాలగతిం దేవద
 వనముచే తమనై లగ్ని వయసే తనున్న ప్ర నగారస ముక్తము నకున్న
 లగ్నిముసిద్ధి మనుష్య తిత్తప ముక్త త్రాత్రాన్ని కరాకతూ
 త్తాల కృష్టిబుద్ధున్వ పరి తత్త్వి బిల్గ కరాకతే నై యంతరపునము
 వంతాప్ర త్తాల వేస్తూరమృతము వంతా కృష్టిబుద్ధున్వ ప్రాప్తి గుణా
 నిదవాగ్ని యుక్త పరి తత్త్వి బిల్గ త్రాంత వాగ్ని పంప నమృతామం
 తులనై తమక కడుగిల్ల గుణామిక్తిలికాలు తావ్రం దుమృత తనయో

[illegible]

222

క్షామిత్రుల రాకపరవఁగ నుగ్మనీతమరం
 తనతరుష్కత్రుధృదాంగి రాత్రయముమాన
 పునిన్నరెయ్యవి స్థానమత్రవిగ్రహతని
 ట్టెయ్యదుముంగి డియ్యవారెవంకవారిరు
 బ్బుత్రసుఖంధులంగి రెవారెవతననాతనరేతి

[illegible][illegible]

728

అంతఃకలహము రాగములుగా భ్రమనములు
విష్కంభముల నందరు పంపింపి వసుదను
శుభదనము కంటికి దిండు నశంకరంబురకు
మేల్మయి తీవ్ర శూరంబున పదంబులు మది నంత
శూన్యమనుమోవివరింపగ మాటలే తిరిగి

అవే లుచుండు చాచంకరాచరణమలంకారము ప్రాచంకర అభరణ
మందున్నచుండు చాచంకరమునామ ప్రాచంకర అభరణ

గములుగా వ్రువనంబులు మనంబులు విన్నవించి త్రములు కందచి
త(వె కసింపబుద్ధుడు వంతి మ్రువకాగములుగా వ్రువ్రువకప్పి గవిగిన
విగావ్రువిన్నయంతవేయందరుచేరవచిపదమందరుచ్రవ
నామారితమున తననమస్తజునులుదేవాస్తవతయెందకయందు
రువ్రువగింపరవచిమనుషులందరుచల్లదగ్గంబుకింతవేదించు
వదినయందుమంచునా(చితలత్యమువేదులచారంక(రులు
చండు)దా(శంకరాచరణమెట్లయితల్లివేవ్రువంతరాచరణ
మనకాగివెనెప్పమెట్లయినావ్రు(శంకరాచరణమువేదించ
జ్జిత(మనస్సులయందువ్రువకాగములుతలగవవె(విన్నవారతల్లి
నపరవశులుగాంచె(వెయందుచల్లదనముకలుగవలయుందు
లారవకజ్జిన్నివేదనవ్రు(శంకరాచరణమువ్రుకారమువ్రుకాగమ్య
తవనినంద(సంబిముద్రికె(యూషణమ్యనదాదు(శండుదలి
నారవశునెపదంబందుదినంతశూన్యమగునూ(నెవ్రువేదెతి
వేంతంతా(వ్రుబుద్ధమనమనూంననియర్థమునెపదంబునగ(
వ్రువగిం(శండు)నెవేదెనము(వ్రుకాగము(వ్రుయారకాగము
శూన్యమననియరజ్జితరము(వివరింపగమారువేతికెగ్గవస్తరిం
పదంబుపలుకుందువనియర్థము

עלה

మనము పరమేశ్వరమును దర్శింపఁ
 నున్నప్పుడతడు మనమును జూచి నవ్విడియింప
 నున్నట్లు పరమేశ్వరమును దర్శింపఁ
 దశనముం జిత్తియును దగురాజునకు నవకదయ
 తనమునకును నులయును దయయును నుపాదయము

420

తేజోన చతుర్థా నామ సంవత్సరం కృత్తికా నామ సంవత్సరం వాసంతి నామ సంవత్సరం
 మృగశిర నామ సంవత్సరం మేష నామ సంవత్సరం మేష నామ సంవత్సరం మేష నామ సంవత్సరం
 మేష నామ సంవత్సరం మేష నామ సంవత్సరం మేష నామ సంవత్సరం మేష నామ సంవత్సరం

[illegible]

၇၅၆

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

గలదని తాత్పర్యము ప్రసమము దూరమనవలయుననవలయును
కన్యకామృగము విచిత్రానాథాపరవశయ్య
యనునాని పద్మిని గాఢతవీరపరుషరతి రుచి
మత్తరిణాన బ్రాహ్మముల చంద్రకేసరి సుందరము

తేకన్యకామృగము మన్మథుడనెఱుంగు యువరాని యుక్తా విచిత్రానాథా
పరవశయ్య విచిత్రానాథముల వల్లనైన నాదా వ్యభిచారము
పరవశయ్య యున్నది నిస్సృతతనదాన్ని పద్మిని చూచి యున్నయూ
పద్మిని బూతిస్త్రీని పద్మిని ప్రదయనుగని యుర్రాంతరముగ
దత్తవీరప్రతాపగమన తను పరుషరతి కరిగెనమ్మన విభవముచేత
నురుచి మత్తరిణాన బ్రాహ్మముల రుచి మత్తరిణాన ఆగరిగి
నమ్మవంజి కరిణాన బ్రాహ్మముల మయూ బ్రములనే గొంతు
యొక్క కునలచేతను చంద్రకేసరి సుందరము చందమామ యునే
సి వర్షమును వర్షిస్తే సుప్రద్యుని యనగాం ప్రదయనుగగనక
పద్మిని చచ్చి ముక్తకై (చంద్ర) దేసె సంహం మని ప్రయోగించినా
కుప్రసంగా మన్మథనాథములచేతనే పరవశురారై యున్న
యారాబుకన్యను (చంద్ర) దున్నట్టి పకమునైన తనకరిణ
ములచేత నాదాపెట్టెనని తాత్పర్యము

గర్భ కన్యకామృగము వత్తిరిణాంబు యున్నది వత్తు
గతిని తాత్పర్యదేసెను మల యుక్తి తిన్నట్లు వ
మానుడు మాంకితరై పవమానుడు మాం
హం దావపావకచి బులగి

తేకన్యకామృగము వత్తిరిణాంబు యున్నది తాత్పర్యదేసెను మాంతుడై యిన్ని పవ
యగతిని తాత్పర్యదేసెను మాంకితరై పవమానుడు మాంకితరై
గుట్టని డ్డమవంజిరై పవరి ప్పసంబంధమైన వంజిరై నగారి

తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై మాంనుడు తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
వంజిరై నగారి తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై నగారి తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
ల యుక్తి తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
నుడు మాంనుడు తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
పావకచి బులగి మాంనుడు తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
యొక్క (చి బులగి) మాంనుడు తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
నగారి (తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై) తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
మునతే నయింపజేసెనని తాత్పర్యము

గర్భ వల్ల యుక్త మారభ్య మారసవిారవిారదా
విధురయ్య యుక్త మారభ్య మారసవిారవిారదా
ల్లంబున మెల్లంబున మెల్లంబున మెల్లంబున మెల్లంబున
నాం లోకంబు

తేకన్యకామృగము (చంద్ర) కారము మాంరభ్య మారసవిారవిారదా విధుర
యొ (మాంర) మన్మథుని యొక్క నున్నా భ్య మారసవిారవిారదా
కారమున్న సవిారవిార యుక్త యొక్క మన్మథుని (మాంర) పదచేత
ను విధురయ్య (చంద్ర) యువశురారై నమ్మ వంజిరై మన్మథురవిారవిార
మాంధుర్యివా మ్మలగిగిన యారాబుకన్యక (ప్ర) నగారి తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై
మాంతు లుగల యారపడుచు (చంద్ర) మెల్లంబున (చంద్ర) వంజిరై
న్యంజిరై మనస్సు యంబు (చంద్ర) మెల్లంబున (చంద్ర) వంజిరై
లంకల యన రంబు (చంద్ర) వంజిరై (చంద్ర) వంజిరై (చంద్ర) వంజిరై
మాంపల్లుచున్నది (చంద్ర) దత్త మ్మ మారసవిారవిారదా
నగారి (చంద్ర) తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై తాత్పర్యసంబంధమైన వంజిరై

గర్భ సీతనలుచు కన్యకాబుకంతు ముట్టినదేమి (గార్భ)

నైరమువారుగాకయెమికంతుదాకృతిమించు
గాకయెమిమిజూతాకవితుడైమదుభ్రండుగా
కయెమిచంసమాపగవారికైచిరపుగాకయెమి
గండుతుమ్మదమ్రాయుగాకయెమిలుకవా
దులకువచ్చినవచ్చుగాకయెమికలకంకికలవాంతు

గాకయెమి

గూతే || కమ్మచగురామచమించుగాకయెమికళికలంతం
తామనజూపుగాకయెమివెరపునాకలపెన్నెల
వెట్టిత్రుళ్లిపెర్రానానబులారవలవంతచాచాయు

దాన

తేక|| కనలుచుకలరాజుకంటుబుట్టినమికనలుకొరాపించుతూ
భండ్రుకలరాజుచంద్రుడుకంటుబుట్టినమినత్రబునితు
డైతనమియనియర్థముత్రమునియందుబుట్టినాడనితాత్ప
ర్యముగాడ్చుపరమనాంతుగాకయెమివారయుభగంవిరా
దికపరగెత్తుగాకనైతనమివారయుభగపరగెత్తడమునవం
జుమననియర్థముకాతుడుమన్నడుడుత్రాకృతిమించుగాక
యెమిత్తకారమునతిశయించిపరగాకనైతనమియనియ
ర్థముత్రాకృతినిమించడమనగానాకారచరంగ్యమనితా
త్పర్యముమిజూతాకవితుడైమదుభ్రండుగాకయెమిమదు
భ్రావనంతుడుమిజూతాకవితుడైనచులతూగలసియుం
డుగాకనైతనమియనియర్థముమిజూతాకవితుడైమదు
భ్రాక్షములయందుత్రాకృతికవితుడైమిక్కిలికూడుకున్నవా
డైయందుగాకనితాత్పర్యమువారంసముత్రంశత్రుప
గవారికైచిరపుగాకయెమిశత్రువులకలసిపరగాకపర

తనమనియర్థముత్రాపగవారికైత్రాపగనదియొక్కవారికైత్రా
దకముమెరకపరగాకనితాత్పర్యముగండుతుమ్మదమెర
యుగాకయెమివరాప్రమముగలతేత్రాత్పర్యమించుగాకనై
తనమనియర్థముతుమ్మదమెర్రాసెడినవంజుమననితాత్పర్య
ములుకవాదులకువచ్చినవచ్చుగాకయెమిచుకముకలవారిన
కువచ్చివచ్చుగాకనైతనమనియర్థములుకపరివినచూతుతిరి
గపలుకడమునవంజుమననితాత్పర్యముకలకంకిత్రాత
కూరయలకలవాంతుగాకయెమిపరత్రాతగాకనైతనమ
నియర్థముకూరకెలపలుకూర్రాత్రాపలుకడమునవంజు
మనితాత్పర్యముకమ్మచగురామచమించుగాకయెమిమదు
వెనపల్లవముచనతిశయించుగాకచితివినతిశయించి
గాకప్రకృతినమనియర్థముచగురుతూమచితిశనంమ్యము
గనుకచితిశనమనితాత్పర్యముకళిక
లువెలుగలుత్రంతంతమనజూపుగాకయెమిత్తంతం
తతూకలవారినకువచ్చుగాకయెమిత్తనియర్థముమనజూ
పుగాకమొనుకెత్తుగాకనితాత్పర్యమువెరపునాకల
భయమునాకెండుకువెన్నెలవెట్టిత్రాకంత్రికలయితిశివకయి
త్రాత్పర్యమునగావెర్రామువిడిచియనితాత్పర్యమువెర్రా
నానబులారాత్పర్యమునవచ్చినచులారావలవంతచా
రయదానకలమనూదుఃఖిరాంపమనవిచారాంన్నివదల
గలదాన్నిత్రానగాకనైతనమిచంద్రుడుమదనవిమిక్కిలినా
కువెర్రాంధముచిన్ద్రుచయని(1)తుకనిచ్చయించినవారికిచె
తిన్నయముగలుగునుచుబాంనిననాకెమిభయముకొంబుట్టె
విచారమువిడువగలదాన్నియనిపచ్చెననితాత్పర్యము

దక్షిణశుకమునకుఁ బ్రతురతగురలవలసఁజేయఁ దరపడవలసెను
 పలుకుమారి నళిలుకయనగారిచిలుకసహంబుముగారమారతు
 యున్నది గనుక మాత్రమే నెల్లినళిలుకయని తారత్పర్యమున
 యున్నఁ గుఱకే ముదీపించు పరశ్యతాళికి (ప్ర) యదనమై యున్న
 క్రూరముల సహంహంములకుఁ బ్రబలయవలసఁ మిక్కిలి యాగ
 పడవలసెను నైకమనగారిపేకసహంహంమనితారత్పర్యముఁ బ్రతు
 లాళియైనట్లు తులసమానరహితమైనట్లు తాళికికి క్షయమున
 గయ్యితితేటికిరక్తసియైనతొమ్మదకుఁ బ్రబలదరింపఁడవలసెను
 యమునతేజరముగ గుర్చుడవలసెను ప్రతులాళి ప్రతులని
 రుపమానమైనట్లు తాళియైదయని తారత్పర్యమునెట్లు బ్రజ్జ్వలన
 బ్రదికి బ్రదుకుమాచిహ్నాదీనమైనకరమలామ్రపల్లవము
 నకుపేబుడియవలసెను తిగయపడవలసెను పెట్టుబ్రజ్జ్వలము
 లవపేసినమామిడిచెట్టుని తారత్పర్యమున గానూర్చినమల్ల
 యున్న వాటికి యిప్పుడు ఇయపడవలసెను ప్రకటాదైవము
 తేనెసేనని తారత్పర్యము

గీ
 ప్రాచీనరువమావైకేంబుగురుచేతికిలీచనుగ
 దమ్మపద్మకాంతారమరాళిమానసమున
 మ్మనదీంతేకదమ్మకంతులొచ్చిరువమైనచిల్ల
 మిగులాతగులాయమరుంకునమ్మనీసెరు
 గదమ్మమల్లికలుపల్లటమందగనేలవాటికి

తీరద్రువమావైకేంబుగురుచేతికిలీచనుగదమ్మ
 సమాపమంతున్న
 యామ్రాగురంపల్లవమునీవంశమునకగుకవయ్యనదిగదమ్మ
 మామిడిగురాకునీచేతులకుసెరిగెరాచికతెల్లుపడ్డదనితా
 త్పర్యముపద్మకాంతారమరాళిప్రద్యకాంతారకమలవనమం

దవమరాళి ప్రదువారంపవరాననమునమ్మనదీంతేగదమ్మనీచి
 త్తమునువిచ్చిసింహాయున్నదిగాని యితరముకాదు గదమ్మమా
 ననమనగారిమాననపరశ్యతాళిని యందువివారించెదవారంస
 యనితారత్పర్యముకంతులొచ్చిరువమైనచిల్లమన్నదునిగు
 ట్టిమైనశుకముమిగులాతగులా యమరుంకునమ్మమిక్కిలితగు
 లాదుముతేచిచియున్నదిగదమ్మతగులా యముతాగినతివం
 తెగుట్టిపునాలయెరుగునుమన్నదునిగుట్టిమనిచిల్లమనెల్లి
 నందునగుట్టిము(గుట్టిపునాలయెరుగుతుదర్శమననితారత్ప
 ర్యమునెల్లెరుగదమ్మమల్లికలుపల్లటమననవంతుగదమ్మనీసె
 రనగానీచయ్యయనితారత్పర్యముకొలుట్టిపల్లటమందగనే
 లవాటికి(నీసెంపిదీనముననగురాకుమెదదైననాటికివిల
 పింపవలసినదమనితారత్పర్యముమల్లికలలగాత్యనూనా
 ములనుట

గీ
 "దారుణాభంగిచేర్చునినలాపదవబువల
 సారప్పమంతికేరవమద్యితారంతదశనేత
 నువల్లివహించెనందగునీతనువల్లి(నీదెవంమనెట్టి
 రణగారంబననొందువారుగన్నకలారంబు
 నింకుబ్బునకళానిదిరావకుదల్లదివేడి

జీకదారుణాభంగిచేర్చునయంకరతతగానతచయ్యనెట్టి
 దవబువలసారప్పమంతికేరవమద్యితారంతదశనేత
 వేటిదవబువలసదావంశియకట్టికమ్మమంతికేరమిదాకేహం
 కంఠరవమద్యి(సంహంమువంతినడుముగలిగినయారాచేతారం
 తదశనేతనువల్లివహించెనందగునీతనువల్లి(నీదెవంమనెట్టి
 తేగదారంతదశవ్రాదనుటవహించెనందగునీదరంసనవ
 చ్చునుప్రె నగానూర్చిరచ్చిదానినీదవంమనెట్టిలతవారదన

నవశ్చనుశ్చనుదనగారాజ్యురారాజ్యసంబంధమనవిరవంతాప
మువల్లనేదే వామువారదననుటనవంబ్రమననితాంతృర్థము
కైరవసూదనస్ఫురణగారినికైరవతెల్లకలువలయొక్కసూదర
సేవారాదరణావముయొక్కస్ఫురణగారిని(సూర్ప)ర్థివారాని
నమ్రవంతిప్రనియర్థముకైరవసూదరకలువలయొక్కమద్యి
గముతూకూండుతయొక్క(సూర్ప)ర్థినివారాచెనుప్రవగంకలు
వలనదిమిగ్గారగమెట్లొప్పుకంశంపురుండుసూరప్రతువంతి
ప్రకంశముగలకన్నులనితాంతృర్థముప్రతువంతి(ననిదువారు
కన్నులు(నని)శాలముకైకనెప్రములు(రబుని(రాత్రయందుతో
కుశ్చజ్ఞునిశ్రీకారకకన్నియ(కకానిధిరాకకు(చంద్రునియొక్కర
కదకు(పలదల్లజ్ఞిజ్ఞిడి(పందుమతపిస్తున్నదిప్రవగారాత్రయం
దుచంద్రునిరాకకుకలువలుచికనిసంతాంషియ(తప్రసిద్ధ
ముప్రతువంతికలువలకు(సూదరకుననకన్నులున్నసంతార
షంపవలసినదినానియముప్రతుగంకతల్లడింపవలసినదేమని
తాంతృర్థముప్రవగంకరాకకన్నియకలువంతినెప్రములు
గలదనిన్ని(చంద్రుడుద్దీపకుద్దీనందునయతనిబూనికన్నులు
తల్లడించనిశారవము(కకానిధియనగారిద్యోలకెల్లానిధివ
తెయొక్కరంబుదపిని॥

కర్మకటా యనినంతింపుచు (విశుచక్షుచక్షు
నిలువననుచు) పశుచక్షు కర్ముని కర్మున్న
లయానిలనా (వి) కర్మున్నది దలచినయ
పొందుచునుమహా॥

[illegible]

కనుక్కుపి కమలకైరం యిలనున్నమల యానిలచాగుకమల
పాతకశిఖరివారియున్నదుకముమందమాంరుతననుటనున్న
మదిదలచిమనస్సునన్యగించినయసాతువమమరకవినితపతు
తపిముప్పగారిన్రగినినయన్రంరపకమగారియమోపయిమ
యన్నారనితాత్పరము॥

౧౪౮
 అయితే మరల మరల ప్రతి శుభకారమునకు
 రుబ్బయి పరాచిత్రాలను ముసలమునకు
 పివవరా యివవరా ముగించి నీనాటి యెవరి
 నామమున వదనములు చేయింప నెఱుంగు
 ముగించి నెఱుంగు నీనాటి వజ్రము పవనంపవనం
 పునాదు అయి

తేక(మూతు) ము తామయ్యది శుకమాయుకమారు (మైయెప్ప) నలుకా
 యుకసారి మంపలుక్కురాయామ ముక్రవగారమంబూరలికెరావ
 త్తనిచిలుకననుటబ్రుయింపరానికైలాంతు ముసనకేటికైలలాపిక
 మారైలువగూడనమవంతికుత్తి తమనసేనవమి(నా)నానుకొ
 కిలాం(గ్రా)వమంను(గ్రా)వచాలించు(మై)కొకకిలకుత్తి తమనెప్పలు
 చునపు(నా)నానుకచాలించనికొకకిలననుటబ్రుపవనాం
 బ్రెవాయువారాయాంతిననాంతియ(కొ)పనతాంసరియనా(వెల్ల
 కొరమయ్య(కొ)పకుభవమంపమయ్యిన్నినపు(వ)దచట్లుకురతే
 డిమచితరం(గ్రా)టుకై నయంతియెచ్చుతివిబరపు(గ్రా)ట్లల్ల
 యే(క)యింపెయొక్కడివిబరను(ము)నాభృత్కై(గ్రా)డికమైవయాం
 దరకాచితనునచలువగూంపవనాం(న)శితలతప్పమునగుపరక
 వనా(గ్రా)వకవింతయింపెభృవింపదనిచుకపికవాంయుపుల
 నువకుకునుట॥

గర్భ వశ్రానిపరికికవిద్యెలువలునునసిద్ధి తాపా తపన

[illegible]

పునఃజన్మమున తాత్పర్యమును వివరించుచున్నట్లు రాజపుత్రమునకు పడమటి
పన్నురుత్తరమునకు నవిమాంబును మకరకేతు విషముగా మన్మథసంబంధ
మైన గరళముగా గుడ్డి నూచించు మనస్సుతో తలచు నువిషమున
గానఁజ్ఞుఁడగు నున్న నెట్లగుననఁజ్ఞు గానె తలచె నని తాత్పర్యములు
లనఁబ్రకారమున నియతావిభక్తియుఁజిహ్వముగల పుష్పరబువును
శంఖరాంతకు పరాశమని వితర్కించు శంఖరాంతకు మన్మథుని యెత్త
పరాశమని చూరార్థమని ప్రకాశించు మృదయని వితర్కించు తల
చును పరాశమనగా ప్రవృత్తయిన తాత్పర్యము ప్రకారము రాజు
పుత్రులైన వికటేంద్రుల యాత్మలు బేళంతాపమును పొరగిండ్లు పట్టె
తలచు విద్యమున నును నుట ములు ముద్రానవిపరళి వాతయం
దారాజు పుత్రుని పవళింపఁజేసె మా మాతరకమున ఆవాతని మన్మథ
నిండు ములు ముద్రానవిపరళి తలచె నని తాత్పర్యములు

- 302

పల్లె యమ తన వస్త్రహారాహంబున
 ముక్తిపురలును స్పృశింప నచ్చెలులుని కేత
 నంబునకు మరలెడరామెని వచ్చి రంతకుంత
 గాలమరిగినను క్షణాదేకాంతం బునవి
 దానికుంట పంబుననుండి నడుచు బ్రాహ్మణు
 తదీయ సాం దర్భవయోవిలాసంబువే
 ట్టింకి మన్నదాతుకుండై యవ్వంతుండు
 నువనవరావొని కిట్లెనియె॥

తదాత్మ్యము | ఈ ప్రకారము యమ శబ్దవస్తూహం దాహం యుక్తం
యమ శబ్దవత్తద్విశుణామృతము వంతోమోహం దాహం యుక్తం
వలపు వల్లనైనతాపముచేతను ప్రస్థితైః జ్ఞాతప్రకరణమునా
పారాధ్యక్షమునకు వంతోవివర్తనాబ్ధియును నున్నయనుట ప్రత్యక్షము
ప్రకారము ప్రప్రతిప్రజ్ఞయియు ప్రకారవత్త్వమునోచితమున

పం. చ తంత్రము

[illegible]

చలువ రవభి క తప రంబు రచిన చనుగండుల
సంబడెందపుండెరువరి మాంరయోరనిమా
త్రెంబుడిమోహవిదాహాపేదనంబురతి
దేదెప్పు ప్రణామిదియోయధరామృత
మిల్లియంబునందరఖి నగల్గునెపరపాతా
చరణామ్రతిమాంబదర్శమంత

[illegible]

అష్టినాశశనములగుత్తము

[illegible]

వలనవలరాతావతమోరవర ర్ణవమమితు
 గాతమ దుస్యరమువివరింపగలగవదీయస్య
 నమంశ్చప్రవమస్యేనగాతనవివత్సమ
 యమువగి

తేక(నవలం) బ్రహ్మదానం(అంబకమంబరర్థవము(అంబక
 నసంబంధపునటువంటి(మంబరర్థవము(చలపనేనము(ద్ర
 మును(పమిటబిడితం(దేనచ ఆదాతుదును(దుస్థరమువి
 వరింపక(చపుదానకున్న ఆరింపగరాదచేదను(కువిపత్న
 మయమున(కుయంపత్తాలమందు(ఇవదేయస్థనకుం
 బువమల్లి(నగారకు(ఇవదేయ(నసంబంధపునటువంటి
 స్థనకుంబు(కుచవలనవలులనే(ప్రవమల్లి(నగారకు(అప్రద
 రితేతనగారకు(వేకవిరతేమంబంబము(మనలంగుదాతు
 మననియర్థము(ప్రనగారనకు(చాలవింగనము(చేదేనగారనె

మోహము తరచు లా తృప్తియు

కల్యాణి బ్రాహ్మణు బ్రాహ్మణులు గాన రక్షణ
చనములు కంఠ దీప్తియనునది నెలావని
రసంబ్రాహ్మణవలనాత్రే న్నవేదలకుండుతు
వలననీ

తేకల్యణవలనాత్రే బ్రాహ్మణులు గాన రక్షణము
కంఠ దీప్తియనునది మెలకలనుంటియైత్రే న్నవేదలకుండుతు వలననీ
బ్రాహ్మణము రాకపరయినను ఆనులారచనములు నెలవెన్న
లులైన బ్రాహ్మణు బ్రాహ్మణులు గాన రక్షణమును చూచి నంభరంబై
పనిడ్డువిగావులైన గాన రక్షణమును చూచి నంభరంబై
మోహానివారణకాకనిద్రానిట్టివేదన తా తృప్తియు కలుపద్య
మందు బ్రాహ్మణుల వజ్రబ్రాహ్మణులైన

కల్యాణి బ్రాహ్మణులు గాన రక్షణము
పరపత ఆనుడు ముక్తావరణము
లనన్మరణమున గాన రక్షణము యుతినేరుప్రేమ

తేకల్యణ తనుడు మున్నగుడు వారవిలాసముగల వార వారసంబు
దక్షిణ (విలాసముగల వారవిలాసము వంటిని న్నానావనమోహ
ని అనునెన్నులైన చూచి వారము పరపత ఆనుడు ముక్తావరణము
యర్థములైన గాన రక్షణమునివేసెనాంబు మూర్తి విరచి యుతు
వంటి వారసంబు దక్షిణ విలాసమునెందున్నట్టివేదనానా
చుక్కునెట్టివేదన తా తృప్తియు వార రక్షణముపరులయొక్క విలా
సముగలనిన్నని యుర్రాంతరము వారవిలాసముగలన
న్నముక్తావిధువనిడ్డు వారవిలాసములైన వారని
సంబుదక్షిణ వలె లగనిన న్నని యర్థములైన మంతాతావర

విలాసము తెన మారసము ముక్తావరణ విలాసము ముక్తావిధువనిడ్డు
మువంటి బ్రాహ్మణుల విలాసములైన బ్రాహ్మణుల విలాసముని యుర్రాంత
తరములైన వంటి న్నానా రసమున ప్రగత తానానె యుతినేరు
ప్రేమనానాదపట్టుటయే చూతర్యమో మున్నగుడు చత్రసంబంధ
మైన గుణమునెందుగనిన పుట్టివేదనానాధిపత్యత్రసం
బంధమైన గుణమునెందుగనిన పుట్టివేదనానాధిపత్యత్రసం
చ తావరణ దక్షిణాచలయన్న వారచత్రము రక్షణములనియ
ర్థాంతరమున తావరణ దక్షిణ వారము

కల్యాణి బ్రాహ్మణులు గాన రక్షణము
ముఖమున చూచి కల్యాణి బ్రాహ్మణులు గాన రక్షణము
నేలా బ్రాహ్మణులు గాన రక్షణము

తేకల్యణ దక్షిణ (విలాసము వంటిని న్నానావనమోహ
ని అనునెన్నులైన చూచి వారము పరపత ఆనుడు ముక్తావరణము
యర్థములైన గాన రక్షణమునివేసెనాంబు మూర్తి విరచి యుతు
వంటి వారసంబు దక్షిణ విలాసమునెందున్నట్టివేదనానా
చుక్కునెట్టివేదన తా తృప్తియు వార రక్షణముపరులయొక్క విలా
సముగలనిన్నని యుర్రాంతరము వారవిలాసముగలన
న్నముక్తావిధువనిడ్డు వారవిలాసములైన వారని
సంబుదక్షిణ వలె లగనిన న్నని యర్థములైన మంతాతావర

ఇరువురనె వృత్తిని యంగీకరింపకూడదని తాత్పర్యము

వల్లని యనెకప్రకారములయొకటింపుచున్న

యన్నలవనీకెనిల్రవర్తనముండిట్లనియె

అకల్లని యింకకారములవలనవిధములయిట్లెవ్వరునున్నయారా

జుప్రత్యాయమందుడనెనిల్రవర్తనముకుపల్కుచున్నాడు

అనెవమాటలాడనెర్పరాగుకుడెలనెప్పు

కునువిరాళిచిపునిరానిగవయరాదువెల్రాని

కల్పననెర్పినపలువనలువకూతయిట్లుకునడె

అనెవమాటలాడనెర్పరానిరాజుప్రత్యాయనెవపలుకుటకుసమర్థు

రాలవాంగుకుడెలనెప్పుకునువిరాళివిరవమునువిద్యాప్ర

దాతయమిత్రకుకైవచింపుకునునుచిపునిరానిగవయరాదు

తనదగ్గరచదివినచిన్నదాన్నికూడరాదాప్రనికెంపుప్రవ్రా

నికల్పననెర్పినపలువనలుకైచరకులనిర్మింపకల్పనమువంటి

పలుకానిప్రవర్తనచేపుడుకూతయిట్లుకునడెతనకుమార్తెను

విరాంబరదాంప్రనగాప్రవర్తనచేపుడుతనకుమార్తెయైనసరస్వ

తినినిరందినాడనితాత్పర్యముకలకదగ్గరగవతమందుప్రసి

ద్ధము

కమరుచారరిచారిచంద్రుడుగురుచారమయ్యె

మబ్బెర్పుకునెవినుతయిదుంగరికెంతయుని

వియిదుయిదుంగరిగమనారకెంతయలగారం

చుటవివేక

అకమరుచారరిచారిచంద్రుడుగురుచారమయ్యెమబ్బెర్పుకునెగు

డువమునకుకురుగెత్తినవారెత్తెగురుచారమయ్యెమబ్బెర్పుకునెగు

రుప్రవృత్తియొక్కచారమకల్రార్యయైనతారనమప్రవృత్తి

ప్రయత్నముచేతనయేర్పడునట్లువిరాంబరకునివెనుతయిదుంగరి

నుతొనెత్తెత్తయమయెయిట్లయిదుంగరిచాచింసులుగవిగినతువం

తివారకున్నపరిణితమునివయిదుంగరిచాతననచేతనమప్రతిపలు

క్షుప్తవంతిప్రయత్నముచేచిరులున్నవెయిదుంగరివతయిగవిగినవాతం

న్నయిదుంగరితువంతిసెకల్పనప్రకరిగమనాప్రనుగునడువం

తిగింజరగమనముగవిగినయొచిన్నదానాకెంపుటగాంతు

వివేకమన్నదతంత్రముచేతప్రనగారతనెనుటచేతననితాత్ప

ర్యముకెంపుటవివేకమనుటనింపవచారప్రనగారయిదుంగ

గురుచార్యయైనతారనయిండిప్రయమయందుయిదుంగరికెన్న

దనితాత్పర్యము

కల్రాతమతలనినచాలన్యకారతారదరి

దరిచిర్లచాలంగాలాతతయినర్పకకూడిన

యారతనికెంద్రునకునెమయయ్యెజుప్రమాం

అకల్రాతమతలనినుగ్రాతమగ్రాతముడనెమునెచిరునియం

దుల్రాతలన్యప్రకైగవిగినపువంతిప్రవాలన్యప్రవాలన్యకెవి

చారతారదరిపదరినిబుచార్యయైనచాచిదవినివిడిచిప్రకూల

ప్రతిబుమందుకెంకలతతయినర్పకప్రలనగియినయకకూడి

నయారతనికెంద్రునకునెమయ్యెగమయినెనతువంతిప్రరువారా

తునకుప్రమయయ్యెజుప్రమాంప్రమితప్రవారయెనుపల్కువార

ప్రనగారగ్రార్యమందుగ్రాదుగ్రాతమగ్రార్యయైనయవం

లార్పదవినిపట్టిరమించనాడుప్రతనికెమకూదవపడిననితాత్పర్య

ము

అల్పజ్ఞపట్టినుబ్బెవెట్టెనెయంగనెంగలానెట్టె

నజూలువెరవత్రెవమెరసిమొదలరతెంచున

త్యగప్రపాపమునకునరకకూంపమునకు

తేకలగొట్టి వట్టి ను కట్టి వేటి కెగ్గెటు వంటి వన్ది క్షప్త మాత్రులం దుమనెయంగసం
గలాంబు నభూ యుగే శరీరము తాకే మాత్రము పులమనాపరమ
ప్రముతై రవలై చిన్మరానామెరసి మోదని రతం చుగ్గంతు కెరపన
వచ్చు పువంతి త్రొత్తుగ్ర పాపము నకుమిక్కిల మర్రాకమైన దుష్టత
మునకున్న నెరకమాపము నకునిరయమం దుండే నొరవికిన్ని పే
రవనయ పడి నుత్తరగాన శరీరమునా శరీరముతారా తాకినా
చా యును దిని కై నపాపము నకున్న నెరకమా దుష్టమైన నుచయ
పడనని నొర వచ్చు గురు రాచక న్నికతారా పల్కుతు యని తాబ్బ
ర్యము

౨౨

అకడపటనపునాపలుకుగాదనివే దనిసర్గమూ
ర్గమందడిగిదవేనెమెని యదియూసేదురంగిలతాం
గి పొల్లొమముతావిడిచి దనపుచూడనలవే వడి
పాపము లొనదేని లొరవిడదలగాకవే కలిచి
వేచి దిడయ్యెడి చూచు మున్నె

తేకలకడపటనపునాపలుకుగాదని (బ్ర) రాబుపుత్రకడకునామాత
నపుచే యగూడదనివే దనిసర్గమూర్గమందడిగిదవేనెవే దమ్ర
తులయ్యుక్తనిసర్గ(న) నొరవమనమాగ్గమందమ్రావయం
దుట్టెడిగిదవేనెప్రచ్చుచేసెతెవేనట్టెయనా (మ్ర) నగొవేదమా
ర్గముపరక్షిసంగమముచే యగూడదని యుండుటవల్ల (మ్ర) ట్టె
వేదమాగ్గమందడిగి నట్టి యుతేమెని యదియూసేదురంగి శరీ
రమందల(య) శవిడిచి(ల) తాంగి(మ) సుమమువేదె మ్మదులచ
రీరమునల(బ్ర) చిన్మరానా(పొల్లొ) మముతావిడిచి దనపుచూడన
నపుచూసూర్తపుం దగొనెనా యనుపులవి డుతునుత్తరవేవ
డిపాపములొనదేని లొర(మ్ర) నాతారాసంగమముచేసి నందున
సంశ్చవింశకుష్మతములొననున్న (గొట్టె) నెను మ్మతెయొది

నందునసంశ్చవింశకుష్మతములొననున్న (వి) డిదలగాకవే కలిచేనె
డదెయ్యెడి(బ్ర) ల్లపుటెకివదలిపొరకమిక్కిల(న) మపట్టుచున్న (న) డ్డగితు
పాపమోదాని (చూ) చామమనకవే స్త్రగంనాలోశంశు మున్నెనిని
వర్తమడు పల్లగొనె (మ్ర) నగొవేదమాగ్గమను విచారంశంశుతారా
పి రందనట్టుల యుతేనెను చచ్చు (మ్ర) వర్తమాత్యగలుగెట్టె తునుత్తరసం
గమమువల్లనైనపాపములొన యొచ్చువర్తమాత్యగి పంపములొనయే
దిమిక్కిలై నట్టిదకచూచుకొరా (మ్ర) నినిని వర్తమడు పల్లగొనెననితా
త్పర్యము

౨౩

నాంబ్రాహ్మారాక్షులు వసులంగి డిననావోపు
ట్టిరాపట్టిని (రొత్త) ఘంశే యనమాతు దున్నరి తం
యితదర్శ(మ్ర) యూ శ్లాఘంశ (న) నా న్మృకునంగ
వచ్చు తుదిట్టె (మ్ర) నాని యొచ్చు వర్తమాత్య
మంశేమితు నొయునాకుకయుపొయంశే డ్డి
యొనతకు

తేకలబ్రాహ్మారాక్షులు (వి) నులంగి డిన (మ్ర) దారునామనపల్కులనె వ్రలప
తనముగాగొనె (మ్ర) వరపుట్టి (మ్ర) వరయనె వన్దినిబునించి (మ్ర) నగొ
నావోకారముచేసి (రా) పట్టి (రా) బుకనన్దిక (నె) రొత్తఘంశే యనమా
టె(చ) నిని వర్తమని పల్కు ప్రక్షిప్తమదికాదు (దర్శ) కర్త(మ్ర) యశ్లా
ఘంశే (మ్ర) వర్తమని పల్కు ప్రక్షిప్తమదికాదు (దర్శ) కర్త(మ్ర) యశ్లా
మంశేమితు తకారన్ది (మ్ర) యుచేను తుచే తను (తు) న్మదురి తం
యిత(న) ప్టి మున్నె నపంపములను (న) నా న్మృకునంగవచ్చు (పొ) గొ
ట్టుకొరా వచ్చును (తు) దిట్టె (మ్ర) నాని (చచ్చు) నాపొరవటు వంటిశి
చ్చువర్తమాత్యఘంశు (చ) నిని వర్తమడుచచ్చు పొతకము(ప
మి) తునా యు(దె) నెవే తపొరపును (నె) రాకుకయుపొయంశే డ్డి యొ
న తకు (చ) పనికెనాకే మియుక్తి (మ్ర) నగొనె మివే ర్మనుతు (మ్ర) నిరా
చకన్దికయను మంచున్న దని తాత్పర్యము

ములచినికెచి నృచున్నట్ల పరావర్తనముగను మద్యి వర్తమనుపాం
 దినమువంతి గగనమణి నాటించి కింఛ సూర్యుని చూచుచు కరంబులు
 రూఢాంగంబునంగిలు మెలిపి యిట్లనియె ఆనరెండుచేతులకుచాంగ్రము
 లమితభూజింతుమనియె మారపలుకుచున్నట్లనగా నిత్రవర్తమణి
 కు నమ్మెటందు మెన్నిప్రమాణములుచేసి నగజ్జ్వలాది పిరచున్నసూ
 ర్యుని చూచుచు నమస్కరించినది తాత్పర్యమున్నట్లు నమస్కారముచే
 స్పించుచు లుకుచునుల యందుచేర్చుమని గాని ముగమందుజ్జు మృతారా
 దని భర్తృవాస్త్రమందు గలదుగనుక యిక్కడకుచముల యందుచేర్చుమ
 ని నమస్కరించినది తాత్పర్యము

కల్పబ్రహ్మకమిత్రయోగవర్తనల యనెకులముదా
 ననవనసురుడు శ్రీలంబుమంబ్రి యిట్లనా యీ
 లు ప్రభాదకుండయోగవేదనకుడు

ఈకల్పరాజు ప్రత్యసూర్యుని పేర్ల క్షణచేస్తున్నది బ్రహ్మకమిత్రబ్రహ్మ
 లకాష్టుడైనవాడాలని బ్రహ్మకమిత్రులకథాంధవల్ల అభిమరంబు
 కరుణల యలకయమృతామృతనద్రీసూర్యుడాలనకులముదానన
 నునవనమునందు ప్రజ్ఞనదానమృతనగంసూర్యుడాలనమునందు ప్రజ్ఞనదని
 తాత్పర్యమున్నట్లు వనసురుడు శ్రీలంబుమంబ్రి నిత్రవర్తమణి యొక్క
 యీదు రార్చ్యపారమును నివారింపి ఇట్లనా యీలు ప్రభాదకుండ
 యోగవేదనకుడు ఇక్కడ విరాంధనాభ్యర్థముచేడిచి పుండరానన్నర
 ధ్వింపుమనిపల్లగానె

కన్యకామధింబు యలనరక్షకువంశాచుడనిలయ
 బ్రజ్ఞయందుచుండానారమిలదెల్లచి కదలుచుగా
 రమునకుననుచు గురచి గగనంబునకు

ఈకల్పలనరక్షకువంశాచుడు సూర్యుడుచే రక్షకుడంబు ప్రత్య
 భాదికనాకాశమునుంచిదిగి వచ్చుట ప్రజ్ఞ యుదునెకరి కపుకా

ఈమనచేతునులంబు తానారమిలదెల్లచి నేవిచారమువరామెమె
 నికదలుచుగా రమలనకులంబుండిచి మృత్యునుచులెకనెగ
 గనంబునకులంబుని యారాజువన్నీకతీకజ్జి తిరిగి యాంకా
 నవతునకు సూర్యుడు పిరయెను

ప్రసవయంబున

వల్ల నుడువసూక్ష్మతండు రయనెవ్విడువనికె
 నతేవదువడినుడు సూక్ష్మతండు నయమెయ్యది
 తద్విసి నేదివారతిం దనిసిప్రకారపకాలము
 నదానిదెవారునినాని యున్నవారదనియలు
 కంబువెమరపెనానడచిం దగచాయ నానాకి

తీకపి వ్విడువపురుషుడు ఇనుడురంబున్నవసూక్ష్మతండు రయ
 వసుధనమచేతను ప్రకృతతండు రయలచూడగర్వితుడయిం
 డుసూక్ష్మతగారాజు భవమున్నగలనాడె యెవడుండుసూ
 వానికెచేతవదు ప్రపురుషునికె నానియమవెడువడినుడు వసూ
 క్ష్మతండు నయమెయ్యది ఇతడు యినుడున్నవసూక్ష్మతండున్న
 గనుకనేతెయిక్కడ నేతెవదని యర్థము ఇనుడునగంసూర్యుడు
 వసూక్ష్మతండునగంవసుకెకరములేచే తల్లి క్షతుడు ప్రతిచయి
 పండ్లవాడని సూర్యునికె నవారామృతయర్థము తద్విసి నేదివా
 రతిం దనిసి తత్తత్తదాచి భప్రసిద్ధమృతాచి నేప్రద్యునిస్త్రీ తేద
 నుదివారతికె పగటిసంగమమందు అనిసి త్తప్రపాంధినవా
 డ్లప్రదీపకాలమున సారయంకాలమందు తానెదవారు
 నానాని యున్నవారు అరనుమభ్యపానముచేస్తున్నాడు ప్రాని
 యులుకంబువెక్రై నేకంపగింబునటువేసే ప్రరపెనానెనకమతి
 రిగెనవ యన్నటువేసే నడచిం దగచాయ నానాకి నేడతారామృ
 నకుడియెను వారుని యనగంపడమటిది మృసూర్యుడు

పగలు పద్మలతయందుఁ బ్రసక్తుడై యుండఁటె యున్న సేయం
కాలమందు పడమటెది మృత్యువంతు యున్న సహజమనని
తాత్పర్యముఁ బ్రసగం సూర్యుడు చూచునా పతిగనుకన్
రక్షయ్యనసరా రుద్రుని నెరతపగలుచేసి సేయంకాలమం
దుమద్యపానముచేస్తున్నాడని శబ్దము వచ్చెనతఁడత్యయందును
ర్వత్ప్రియంకరా పింఛి యిటువంటివాని దగ్గరయందుకూ
డవనియలుకనె తపసుకనుకరిగి నయన్నట్లుచూచుతరా
ర్థునదిచెననయని తాత్పర్యముఁ సేయంకాలమయ్యెనె
ట్టి నడతారర్థునడచెది సహజమనుఁ గ్రాస్తడయంపకూర్చా
పితృమృతయంత్రేక్షా లంకారము

౨౩

సంగ్రహించిరి కచరలపుగదాతివిచిత్రు
లయోనికటలుగల్గియుపవచ్చుని విమం
కుమరసంఘులపుగదాగల్గి గుల్మలయకా
టంఘిగానలదవచ్చుని విచిత్రం గలువనెట్లు
లపుగదాకై గిల్లఁ గ్రొయలులుండమరసి
నిద్రొంపవచ్చుని విచిత్రునమాపుగదా
కట్టికేపెను పులనడలగ్గి డనలుపవచ్చు

౨౪

తేనె విసకూర్చూ తరంగంఘులపుదగ్గరఁ దంగ
డరుభూతికలపెట్టి డాపవచ్చునెనుచు
వరుణువరూదకారమనలుచిలుకనెన్దగి
రియొకై బురతారుణతపములు

తేనెకలపదగ్గఁ ముద్రాద్ధుమూపతి యండలవర్ణనము (వరుణువరూద) న
యః తః పురస్త్రులు యండలచూచి వస్త్రాద్విధానంతచేతవర్ణిస్తు
నాడు

తేనెగ్రావించిరి కచరలపుగదాగ్రావించిత్రకావి వస్త్రములపునుగదా
తేనెచిత్రులయోనికటలుమని కుచ్చిల్లునాట్లు మని (కటలుగల్గి
లుపవచ్చు) తాత్పర్యము లయందు పట్టుకూవచ్చునని వి
మంకుమరసంఘులపుగదాగ్రావి యగ్నిశబ్దపంకములపునుగదా
గల్గి గుల్మలయకాటంఘిగానలదవచ్చునై దమలగుపాచిండ్ల
యందునుగనుగూర్చునుకెనవచ్చును గ్రావించంగలువనెట్లులపు
గదాగ్రావించువపుష్పిలుపరువ(నిడ్ల) చయ్యలపునుగదాగ్రాన
గానెట్టి గలువలపాస్తుకై గిల్లఁ గ్రొయలులుండమరసినిద్రొంపవ
చ్చునం కటలులయందు వర్ణయండగరపుకాచింఛి సుప్తబౌదవచ్చు
నుగ్రావిచిత్రినమాపులపుగదాగ్రావిగిరించినటువంటి ఆయన
మామిడిచెట్ల పుగదాప్రల్లవితవూకంకములనుట(వేటికేపెనపు
లనడలగ్గి డనలుపవచ్చు) వేడిమియొనయంకకాలములయందు
వేటిచాయలయందాటలాదుకూవచ్చును గ్రావినకూర్చూ
తరంగంఘులపుగదాగ్రావిపద్మరంగమణులపునుగదాగ్రాద
గదరుపెట్టికలపెట్టి డాపవచ్చునెనుగనెన్దేలయందుదాచి
పెట్టి కెనవచ్చును గ్రానుచు (చిత్రకారము) గ్రానుకెంటున్న(వ
రుణువరూద) కైకారమనలుపలుకప్రసాదెస్సుయొక్కయం తః పు
రస్త్రులువలంపుచుండగా బురతారుణ తపములు ముదిమిచేత
మిక్కిలై యెరుస్తెనయంకలుక్రొస్తగిరి యొకై ప్రస్తావన రవితముమీ
దికట్లు కెనెనుక్రొస్తగిరి యొకై ప్రసాదెననుట(సూర్యుడస్తమాన
ముకైకైయొట్టు పుడుయంకలు మిక్కిలై యెరుపయ్యెడి సహం
బుముగనుకక్రొయండలనువరుణువరూదెస్సుయొక్కయం తః పురస్త్రు
లుజూచి చిత్రకావిచరనిన్నిమంకుమరసములనిన్నిచంగ

యవనయ్యలనిన్ని నగిరించిన మూమిడిచి బ్రినిన్ని పద్మరాగమును
లనిన్ని నాట్రంతి తపలు ముచుండగా నస్తగిరి మోది కెండవై ననితా
త్వర్యము

అని

మతనని త్తంయినని ద్వినింబులునుం దంచారు
కెళికింబున న్మకొన్న ప్రాచూషప డమనవాంపన్
ద్దునింకెట్లుగా తను ప్రామంగలవాం దనంబు
శృగుపాతత్రు తేనెతెంచెనె యనన్ వినెనె సరి
మిదిరాంధ్రద్రు త్తగిని మి శృతూత్తము

తేనె తనని త్తంయిన ననురగిడు తనమనస్సు అందు తలుస్తున్నా దనినా
వము ప్రద్వినింబులునుం దన్ ప్రద్వినిన్ ప్రాచూషప డమనవాంపన్
సుతు మన్నవాం దునికెళికింబున ప్రదగ్ధపావము బ్రియ బర ప్రతుకు
న్నాప్రకొన్న ప్రాచూషప డమనవాంపన్ తాతం దుపనుల వల్ల సంశ్
వంబు నయుత్తప్రపా తతమున నెనరాంధ్రయూం ద్దుమనుతుకున్నా
ప్రొగ్గరాంధ్ర వామము నమర్థ మాయను గ్గొంకెట్లుగా తను ప్రామం
గలవాంధ్ర గ్గొకెనె తిగారయిం దాంధ్ర వామము నుపం వింబుకొ
గలవాంధ్రను గ్గొంబు గ్గొత్తయను మంచున్నా శృగుపాతత్రు తే
శృగుచరి అందు ప్రాతప డమనవాంధ్ర తనంతరాంపముచే
తను ప్రాతెంచెనె యనన్ వినెనె యన్నట్లుగా నెక్రివగా చరితం
దుముకు దామని వచ్చెనె యన్నట్లుగా నెనె సరి మిదిరాంధ్రద్రు
దును నురగిడు ప్రాతగిని మి శృతూత్తము త్తగిని మి శృతూత్తము
మి శృతూత్తము తమ తేనెం దయ్యకై కుంతుముని శి బరము నుసెవి
చాప్రాంధ్రను ప్రద్విని యనగా ప్రద్దుల తచారనింబు యనగా పడ
మడిది క్కప్ర దివషమనగా సాంయంకాలము ప్రద్దుల తయందు

పగలుపాండుతు యున్న పడమటిది క్కసేం యంకాలము ప్రాతెంచుతు
యున్న ప్రాచూషప డమనవాంబు యున్న సూర్యునకు సహం
బ్రియ యుం దగా ప్రాతప్రదేవత తపద్విని యన్నట్లు తపద్విని బాత్రీ
యున్న వారనింబు యన్నట్లు తమ దగ్ధమున్న ప్రాచూష మన్నట్లు త
త్తప్రప్రపా తతమున్న గలనబ్ధిని యుతు పాతపాత తతమును సెం
నయిం ద వామము ను (కెంపాంధ్రవని సూర్యుడు కుం దచరితం దా
వనిన ప్రచునా ద్దామ యన్నట్లుగా నస్తగిరి శృంగము నుచేత ననితా
త్వర్యము గ్గొకెనె న్మకొన్న ప్రాచూషప డమనవాంధ్ర

అని

తప్రపరపరవత శి బరసిం వాననము నామెం తద
దప్రం ద్రవారాంబుగ్రంతు డిగి సమ యరమ
మజ్జనంబా దసాంగరంబు దంధనుచినకుంతుమ
పిం డమనగ

తేనె తప్రపరపరవత శి బరసిం వాననము నామెం తదమతే కుం ద
యొక్క శి బర శృంగమనె తిసిం వాననము నామెం ద్వియంబు గ్రావా
రాంబు సూర్యుడు గ్రంతు డిగి గ్రాస్తం గతుడెంతు చారాంబు కుం
తదదప్రం ద్రెంబె ముసె ప్రామంధ్రను ప్రత్తనంతె సమ యరమ
కాలమనె తిలక్ష్మీ దేవి మజ్జనంబా దసాంగ ర్థనముచే సే కురకు సాంగ
రంబు దంధమును చిన ప్రామంధ్రము సముద్రపు దరి యంబు ప్రత్తనతువం
తె (కుంతు మపిం డమనగ గ్గొ శి బర ముద్దయమో యన్నట్లుగా
నె పరవత శి బరమంబు సూర్యుడు కుం తాసె ప్రాంధ్రవని యర్థము
ప్రీతు సే ద్దినముచే య్యపెం య్యెత్తుడు సే ద్దినముచే శి వప్ర
తు ద్దరించె కురకు దతి యందు కుం తమపెట్టి యుండుతు సహంబుము
సూర్యుడు క్క కుం తమ ముద్దవతెనె యొట్టుగా నుండుతు వల్ల సహం
నద్దర్యముచే ప్రిసాంబు సూర్యుడు గ్రావారాంబు గనుక రాంబు శ

ద్విమూలమున రాంభారంబర భవనిత ఆసిం వరస నారసి నుడైయు

గాత్రానచ ప్పుట

౨౫౫

చరతరునిప్రకృతియు వరుగంబురగర్వనమగ్రమం
బున ద్విరదమురాం యుదన్యదన్యతాంబు ముకెక్కిన
యన్యహాను వందరము బూరన్య నడుగులాంనక
యను ర్వికి డిగ్గెను బ్దతావరననగ్రంకెన్ గాంనుదవ
దాంనకికుంబత గాంను వం నుడై

తేకల ౪౮ గర్వనమగ్రము చరలవమ దినములనుంబి యున్యతు వంతె గర్వ
క్రి వంకంకంకముచే తన మగ్రము సంత్రంకము నతు వంతెక్రి నగంమి
క్రివిగర్వముగలిగినప్పు వంతెక్రింబున ద్విరదము ప్రదమతు యుండె గిగ
బుముచరతరునిప్రకృతియు వరుగగ్రతరుగంకన్యలమందునిప్రకృ
హంతుకూంబుద్ధమ వంతె బుర్బు ప్రదురదక్రి మగ్రగ్రాన తమెరమ
రాంబుక్రి పతి కుండను రాంబు మనగిరా తన్యదన్యతాంబు ముకెక్కిన
తాతక్రింబున మనయ నుగయుక్తమదన్య తాతాంబూ దకమగ్ర
వంతుకుచే తను బు ముకెక్కిన గింబ రదన్య నతు వంతెక్రి ససాను
వందుక్రిన్య ప్రజ్జమప ర్వితము యుక్తగ్రే రను వందు మగ్రగ్రా
గమందుక్రి రదము బూర సూర్య రదమున్యన్య ముగంకాంన
పై నడులాంనక మొందకంబు నలువక క్రిద్దతావరన్య తావగము
చే తను బు ర్వికి డిగ్గెనన గ్రంమికి తగ్గెనన యన్యన్య గాన గ్రాంను
దుసూంబుకుక్రి వదాంనకి కుంబ తగ్రాంను వం నుడైక్రి వదాంన
బూరగ్రాతా తనుని కుంబ తమదు ముకూంబుద్ధమ వంతె గ్రాంను
కి రగంములనే తావం నుడై తామలుగల వాడై గ్రంకె మగ్రగిగను
క్రిగగం పబ్బిమ దిక్కుయంకుండెయంబున మనయ నుగతనగంక
న్యలమందవిదురదపాగింబు కునుతక్కి పదమతాకుంకవంను వంకు

రాచుకుంతెక్రి గగ్గగంకన్యలమదమున్యవంబు రదయన్య
తావరమదాని యంకు రదము బూరన్యనకూలునిలువక సూంబుకు
కి రగంములనే తామలు ముదు ముకుని సమంబు మందు పడనే మూ
యన్యన్య గాన పబ్బిమ సమంబు వంకు సూంబుకు ము గిగగ నని తా
త్వ రగి ము

౨౫౪

సంపరిపత్వంబు వివిధాన్తాం తిదవ్వులరాబుక్రి
డింబువలులు గ్రుక్కిక్కి మ్రంగప్ర తగ్గిగ్రానూ
గి తగ్రామను పబ్బి తామల ప్రాంబాననంబు
లుని యలునాక సల్ల శేవల్ల వచ్చదనకంక
సగంధ కరులు తిత్తమరిత్త కరముగూతు
ప్రంబు క్రితక్రి వగింబుద్ధి నిమేరప్ర క్రితాంబూ
లములు నూంబు చక్ర రింప

౨౫౫

తేకల ౪౯ గర్వనమగ్రము చరలవమ దినములనుంబి యున్యతు వంతె గర్వ
క్రి వంకంకంకముచే తన మగ్రము సంత్రంకము నతు వంతెక్రి నగంమి
క్రివిగర్వముగలిగినప్పు వంతెక్రింబున ద్విరదము ప్రదమతు యుండె గిగ
బుముచరతరునిప్రకృతియు వరుగగ్రతరుగంకన్యలమందునిప్రకృ
హంతుకూంబుద్ధమ వంతె బుర్బు ప్రదురదక్రి మగ్రగ్రాన తమెరమ
రాంబుక్రి పతి కుండను రాంబు మనగిరా తన్యదన్యతాంబు ముకెక్కిన
తాతక్రింబున మనయ నుగయుక్తమదన్య తాతాంబూ దకమగ్ర
వంతుకుచే తను బు ముకెక్కిన గింబ రదన్య నతు వంతెక్రి ససాను
వందుక్రిన్య ప్రజ్జమప ర్వితము యుక్తగ్రే రను వందు మగ్రగ్రా
గమందుక్రి రదము బూర సూర్య రదమున్యన్య ముగంకాంన
పై నడులాంనక మొందకంబు నలువక క్రిద్దతావరన్య తావగము
చే తను బు ర్వికి డిగ్గెనన గ్రంమికి తగ్గెనన యన్యన్య గాన గ్రాంను
దుసూంబుకుక్రి వదాంనకి కుంబ తగ్రాంను వం నుడైక్రి వదాంన
బూరగ్రాతా తనుని కుంబ తమదు ముకూంబుద్ధమ వంతె గ్రాంను
కి రగంములనే తావం నుడై తామలుగల వాడై గ్రంకె మగ్రగిగను
క్రిగగం పబ్బిమ దిక్కుయంకుండెయంబున మనయ నుగతనగంక
న్యలమందవిదురదపాగింబు కునుతక్కి పదమతాకుంకవంను వంకు

ఈపద్యమందు సంభారాగవర్ణనము

తేకల ౫౦ గర్వనమగ్రము చరలవమ దినములనుంబి యున్యతు వంతె గర్వ
క్రి వంకంకంకముచే తన మగ్రము సంత్రంకము నతు వంతెక్రి నగంమి
క్రివిగర్వముగలిగినప్పు వంతెక్రింబున ద్విరదము ప్రదమతు యుండె గిగ
బుముచరతరునిప్రకృతియు వరుగగ్రతరుగంకన్యలమందునిప్రకృ
హంతుకూంబుద్ధమ వంతె బుర్బు ప్రదురదక్రి మగ్రగ్రాన తమెరమ
రాంబుక్రి పతి కుండను రాంబు మనగిరా తన్యదన్యతాంబు ముకెక్కిన
తాతక్రింబున మనయ నుగయుక్తమదన్య తాతాంబూ దకమగ్ర
వంతుకుచే తను బు ముకెక్కిన గింబ రదన్య నతు వంతెక్రి ససాను
వందుక్రిన్య ప్రజ్జమప ర్వితము యుక్తగ్రే రను వందు మగ్రగ్రా
గమందుక్రి రదము బూర సూర్య రదమున్యన్య ముగంకాంన
పై నడులాంనక మొందకంబు నలువక క్రిద్దతావరన్య తావగము
చే తను బు ర్వికి డిగ్గెనన గ్రంమికి తగ్గెనన యన్యన్య గాన గ్రాంను
దుసూంబుకుక్రి వదాంనకి కుంబ తగ్రాంను వం నుడైక్రి వదాంన
బూరగ్రాతా తనుని కుంబ తమదు ముకూంబుద్ధమ వంతె గ్రాంను
కి రగంములనే తావం నుడై తామలుగల వాడై గ్రంకె మగ్రగిగను
క్రిగగం పబ్బిమ దిక్కుయంకుండెయంబున మనయ నుగతనగంక
న్యలమందవిదురదపాగింబు కునుతక్కి పదమతాకుంకవంను వంకు

నమవచ్చునిలువని క్షుద్ధునియులునాకలై కారమునారేచా
 నమయ్యె యుచుండగాను సేగం దృవరులు మదమతెరామ
 డుమవచ్చు వంతెయనుగులు సల్లవేపల్లవచదనశంకరసల్లవే
 త్రిండుమచేట్టయొక్కప్రల్లవచదనలగురుతూమలనేతెలిస
 కసంశయముచేతను రెత్తమరెత్తకరముసారపత్రికకేయూ
 రకేయండము బూచగాను సేక్తురప్రకృతనారూర్దలములు సేక్తు
 రమృదిమారేనివిగమకనేప్రకృతలముచేతప్రకృతమందినమువ
 త్తిచారూర్దలములు సేక్తుప్రలులు సేక్తుజ్జ్వలప్రవృత్తియొక్కప్ర
 జ్జ్వలప్రవృత్తిగానే యుద్ధమువంతెప్రవృత్తియొక్కవరాంసమనే
 మదినేతను సేక్తుచప్రసంపరాంతిమారతెవివదనగువారులు
 పండుతగలమండలచేతవజ్జయగాను సేక్తుకారపదార్థమును
 కనిజ్ఞువచ్చేవానమచేయడముచేత సేక్తుకారపదార్థముకొర
 ననాటపాటలరమ్మలుకొననవనములయందు ప్రేమసం
 శరస్సుండేజిప్రాటలకమ్మలు స్త్రీలు స్త్రీకెత్తవచెచికిత్త
 రికెత్తవప్రవృత్తితదాతపులయొక్కరసమనేతెలిచికిత్త
 శంకరతనుచేరవిండ్లనామదిపురమచములయందు పూ
 సుమనుతుమప్రయత్నపడగానున్నప్రభుడు సమయము
 కుడివసేంతసేనసంధ్యామరచిదివసేంతసేనసేనసేనయం
 కాలమందలిసంధ్యామరచిసంధ్యారాగముప్రత్యేగవనే
 భరంబునప్రదమతెకెండుయందు సేక్తుకారపదార్థముచేతను
 త్రినగాసంధ్యారాగరిక్తమయెట్టిగావచ్చుచుండేదాని
 చూచిచిలువలుకుండపండ్లనిగుటుకలుమ్రొంగగానున్నసం
 వామలుచూచినట్లరనేనాప్రత్యేకతయెయలునాకలై
 న్నప్రమగుత్రిండుమచేట్టయొక్కలగురుతూమలనేతెలిస

తెచేతవచ్చియుగంతండుములు బూచగానున్నప్రలులు
 మప్రగారేచిననమరాంసమనేయొక్కతెనరామ్మచప్రసంపరా
 మన్నప్రరసంపరాంసమనేయొక్కయొక్కరికాదిదారత
 ప్రలనశంకరతతమమచములయందు పూసమనుతుమయ
 త్నపడగానున్నసంధ్యారాగముపడమతెకెండుయందువచ్చే

చననితాత్పర్యము

ఇక్కడనామదలంకారము

అర్థ

తెచేతమదనగన్నవారసారసామిదలచితము
 లామోదమరపంతదలమచుండనస్తవమగన
 త్రమయ్యురాగాప్రభుదేవమెదలచిరాక
 తగ్గేతగ్గేమత్తిదయకాదే

తెచేతమదనగన్నప్రత్యేకమందినమువంతెయనియద్ధముప్రస్తమయ
 మ్మనమువంతెయనియద్ధం తరమువారసారసామిదలచిడిననా
 దుడైనసూర్యుడనేప్రభువునుతలచియనియద్ధముప్రసంపరా
 క్తితలచియనియద్ధం తరముప్రసంపరాంసమనేయనియద్ధం
 నమ్మయనియద్ధమువారసారసామిదలచియనియద్ధం తరము
 వంతదలమచుండచిరరపడుచూచుండగాప్రస్తవముపచ్చి
 మపర్వతముప్రపగిత్రమయ్యురాగరిక్తమయ్యురాగరిక్తయనియ
 నియద్ధముప్రసంపరాంసమనేయనియద్ధం తరమురా
 గాప్రభుదేవప్రభుకారమునయందననయద్ధమురక్తిమవ
 చారాచననియద్ధం తరముసూర్యుడన్యగతేదేతమనస్సు
 నదలంపద్యములుచిరరపడుచూచుండగాసంపరాంసమందు
 డేయస్తమాంసపర్వతముసంధ్యారాగరిక్తమవచాచననెత్తు
 చుండగాకట్టెప్రవృత్తితయొక్కప్రభువుప్రవృత్తియందుకుదలచి
 యతనితములుచిరరపడుచుండగాపడమతెకెండుయనతి

మరెయ్యక బాన్ధుల తానుకే వలయు దగ్గరి వారై యున్న తాను
 విచారము పడకేనను రాగము నును దేవని భవినై యిట్లును
 బ్రాహ్మణుడలపరాచర్యులతో కలసి మట్టి దయకాదోమొదట మట్టి
 శబ్దలయొక్క పని యిట్లు పోలిక కాగాని గాఢమై శబ్దలకు మరొ
 రక్షణతో మునుగు నెట్లముగను కలగక పక్షి వాండుచు నెవరెంత చిత్తు
 నాడు నంతా పొందెనని తాత్పర్యముచేర చర్య య్యలనగ రెట్లు
 శబ్దలు శబ్దకేసంశయ తో మనగం ప్రకటన తేమండ గనుక పొం
 యంతుర్యురాగరకై మనుగొందెనని తాత్పర్యము

తేనెదీవిబ్రహ్మణో దివసావసానావేళలయవ
 దేవరువనప్రదేశములచేరి కన్కులరమోత్తి
 విష్ణుష్టగతులు మారగారవహార్యజుము
 నబ్జపంచారాచరించె

తేనెదీవిబ్రహ్మణోద్రవిబ్రహ్మణ్యైస్సమనాన్త్రావ్యులయొక్క
 నున్నుపక్షులయొక్క నున్నునిదంతవివేలాంతబాండ్లబాండ్లి
 శ్రోణోద్రమువారము శివసానసానావేళలయంకాలమం
 దులయవదరులగుగానుండ ప్రసప్తదేశముల బైరిబులష్ట
 లములయందున్నుననష్టలములయందున్నుప్రవేశించి
 కన్కులరమోత్తిదే త్రములునగము మూంసుకుని(విష్ణు)
 ష్టగతులు మారగార(సప్త) జుముదైనపక్షతులచే తనుమ్రోరవహార్య
 జుమునప్రక్రిధవనలనేటి మిషచే తనబ్రహ్మపంచారాచరించె
 దుంత్రావ్యత్రాజుసమస్తానగాసాంయంకాలమందు పక్షు
 లుగూళ్లలచేరి భవనులుబైసుట్రసహజుముగనుకనదే

యర్థమునున దీవిబ్రహ్మణోయన శబ్దమందునాన్త్రావ్యుల
 నిన్నుపక్షులనిన్నుకేషగలుగుతుచే తనునాన్త్రావ్యులు వనప్ర
 దేశములయందుబైరి బుపముచేసి రనిచే పుట్రానగారపక్షు
 లుగూళ్లలచేరి భవనులచేసెనని ముఖ్యతాత్పర్యము

సీతావ్రలకుండనే త్రముదిగ్గిచంగల్వబెనుల
 చల్లనినీటి కుప్ప దాగివరిగున్నపచ్చకప్రపు
 దుమారముతలతరుణపల్ల వపరంపరదర్శు
 వికసితప్రసవజాలకరేణువులనంతిగంధ
 సంపదేతేటిగములయొక్క(నిరిమి) గారననప
 రంపరలనుట్టుటలూత్రవపందిళ్లలచేరి
 శితిరిగియెండకకయారకప్రగజ్జునిర్లుగ
 వయ్యులెయ్యవరావ్రలప్రనేడతరువుపాంగ
 కల్లనల్లనజునుదెంచెనతనునత్రవారణం
 నివసాంయంసమారణంబు

ఈపక్షిమంతుసాంయంకాలమందువివేరమందహారు తమవర్ణ
 వము
 తేనెద్రాతనునత్రవారణంబునసాంయంసమారణంబుమన్మథు
 నిమంగళకరమగుగబ్బుమోయన్నట్టుగాసాంయంకాలవార
 యువుల్రానగామందహారు తమనుమన్మథునినత్రగబ్బు
 ముగావర్తిస్తున్నారెండర్థములున్నాపురుషువార్తాధుతావు
 లకుండనే త్రముదిగ్గి(తమనివాంసగద్దినమునైనపర్యంతి) బి
 రముల వల్లనుంచి దిగి యనిగబ్బు పరాస్యయముతావ్రలకుం
 దయనగామలయపర్యంతమయొక్క(బిరమువల్లనుంచి) ది

గా వచ్చెనని తాత్పర్యము

౨౪౦

చంద్రశకులసంగతంగలుగుచున్నది తమ్ములజైర
బురయికన్నరముగుడించువలెల్లుచిగురా
కులదగ్గరి పత్రముతనిచారకరభ్రష్టదోషము
ముతగదిసికళ్లుపడుంగురిముక్కవృంతవేస
రములజైందికండునుకబుక్కవశారవయోగ
చేదనన్

ఈపద్యముండాడుచక్రవాకపక్షివియోగవర్జనము

తీరకైకజుక్కవదారకైకకైకడుచక్రవాకమువియోగవేదనప్ర
తినియెడవాసి నవ్విదేచ తనుసరకులసంగతంగలుగుచున్నది
తమ్ములజైరబురయికన్నరముగుడించుకులనులయెందుడే
మంచిపద్యములదగ్గరికిపోయినత్రములుసగముమూసుకు
నునురసికజునులసంగతంగవిగినసవహారకులదగ్గరికిపోయి
కన్నులు మూసుకునునని ద్వనిత్రానగాచంద్రునివల్లపద్యములు
ముకుళించి దిగనుకవ్రాతి దగ్గరికిపోయి తనకున్నది యువస్తవ
చ్చినదని కన్నులు మూసెనని తాత్పర్యము(వలెల్లుచిగురా
కులదగ్గరి పత్రముతనిచారకరభ్రష్టదోషము
ముతగదిసికళ్లుపడుంగురిముక్కవృంతవేస
రములజైందికండునుకబుక్కవశారవయోగ
చేదనన్

రముగరగిపోతనా యుద్ధముకనె మిచ్చవలెనని తనవచనము
పరిముక్కవృంతవేసరములజైందికండుకులపరిముక్కవేత
మువంతివృంతవేతదిమెలుగవిగినమువంతివేసరములజైందికం
బుల్లములనుజైరికండుకులనునస్సుతనవకుమపడునుత్రాన
గాచక్రవాకచంద్రునిదయమువల్లతానుపతవియోగవేద
ననుజైంది పద్యములుమెలుదగ్గరవాత్సలజైరిచంద్రునిదయమువ
ల్లవాంతికిన్నిదుఃఖివలెల్లుచునునమకున్ననావలెనె యువ
స్తవసంగవినానా యునిదుఃఖిసూచనవలెనె ప్పలనుచేసినవనితా
త్పర్యము

౨౪౧

తేలరుంకతేవార్ధిజుమునవరళసన్నతాళి
యూరడింపగతనకన్నవారిలోనననన
ధిక్కాంతిమిత్రసారవక్త్రునివృత్తిమిత్రమేమో
రులుపత్రనత్రములుమోదె

తీరతారళసన్నతాళివరళమిచ్చివన్నతాళిసన్నతాళిసన్నతాళి
ముచేయనిద్యమువంతివృత్తివలెకత్తెయని యుద్ధముత్రాళి
తమ్ముదయని యుద్ధాంతరములరుంకతేవార్ధిజుమునయూరం
కారమనె మిధవేతనుత్రాళిరడింపంగలుబ్ధిగింపగానున్నత
నకన్నవారిలోనననతన్నకాంబువంతువంతిదేవంసంబంధుల
లోనని యుద్ధముతనకన్నతన్నగన్నమువంతివారిలోననన
త్రాదకమందని యుద్ధాంతరముత్రానవధిక్కాంతివృత్తివలెత
మ్మువనమువంతిక్కాంతివారిదుతుతనుత్రానగాశరరూప

అచేతనమైత్రమోహవర్షాన్నిన్నమైత్రమూహస్థినియంధవి
 మోహమైత్రం అచేతనమైత్రమోహస్థినియంధవి
 క్షమవంతిఅమృతమరాలుప్రద్యమనెన్నప్రత్యేత్రములు
 మోక్షప్రత్యేత్రమనెన్నత్రములుకన్నులనుమోక్షమూ
 సుమననుప్రసాదాసూర్యాస్తమయమృతంధిప్రదయమృతం
 దునప్రద్యములుముమృతంధిప్రదయమృతంధిప్రదయమృతం
 యందుమృతంధిప్రదయమృతంధిప్రదయమృతంధిప్రదయమృతం
 ముమృతంధిప్రదయమృతంధిప్రదయమృతంధిప్రదయమృతం

౨౪

సంధింధారుకమ్మదనియమజ్ఞునందాడెకదమ
 ప్రసాదవన్నెమదుగుగట్టెరెకుగన్నులచందరి
 కాంబునముజ్జెన్నెఅనువల్లెనచందనముయూ
 సెతులవేనితూడుజ్జెతులవరాక్కికలుకలెన్నె
 జులకణమోక్తికళలులుయూనెయిల్లచే
 విండ్లసుంపునచామరాంబువునెనెనామోదనం
 పదనతెచయిల్లెనాంసకంబులనిబుపదంబులవ
 రెండునావనపావనమైనదైశవముగాంచె
 కలువవిరియూడిరాంబురాకదదలంబుప్రె
 లెచెవారసకసజ్జికారస్సురణనపుడు

౨౫ తెలు

శివద్యమందుకలువపువ్వువికసించెనెనెన్నుచున్నాకలు
 వయందువారసకసజ్జికారయమారూపనాచిపెన్నుచున్నా
 కు

దక్షిణంధారుకమ్మదనియమజ్ఞునందాడెకదమ
 ప్రసాదవన్నెమదుగుగట్టెరెకుగన్నులచందరి
 కాంబునముజ్జెన్నెఅనువల్లెనచందనముయూ
 సెతులవేనితూడుజ్జెతులవరాక్కికలుకలెన్నె
 జులకణమోక్తికళలులుయూనెయిల్లచే
 విండ్లసుంపునచామరాంబువునెనెనామోదనం
 పదనతెచయిల్లెనాంసకంబులనిబుపదంబులవ
 రెండునావనపావనమైనదైశవముగాంచె
 కలువవిరియూడిరాంబురాకదదలంబుప్రె
 లెచెవారసకసజ్జికారస్సురణనపుడు
 శివద్యమందుకలువపువ్వువికసించెనెనెన్నుచున్నాకలు
 వయందువారసకసజ్జికారయమారూపనాచిపెన్నుచున్నా
 కు

గత్తును వలపించెదై నటు వంటి సంపదను గ్రహము ను వహించె ను
 యవనమోహనమనగా (అ) దకమందు మోహనాన్ని గ్రహమునుగా
 చెనని తాత్పర్యము కలువవిరి బరది (అ) త్వల ప్రక్షు మనె టి
 ద్ద్రో రాజు రాకడదలం చుండు నియోగమనమును మనస్సుననె
 చుండు కరాజువస్తునా దని మనస్సుల రదలచి యని తాత్పర్య
 ము ప్రాంతి వాసకసజ్జికా సురకానపుడు ప్రాచం ద్రావయ
 సమయమందు వాసకసజ్జికానా యకవలన కలువయనె టి
 యుష్టి యుండెను ప్రాచం ద్రావగం వాసకసజ్జికానా యకవలన రాక
 డనినె కేతగ్రహరన్ని న్నవదహమును న్యలంకరించుట దర్శముగ
 నుకయి క్కడ కలువయను న్నగ్రహ యె నచం ద్రుని రాకడదలం చు
 యలంకరించుకొనెనని ద్ద్రో దర్శములు దీని యందు న్యవయవము
 లను నుపహాసములు చెప్పినాడు (అ) ప్రాచం ద్రావగమనకేకా
 యాంధ్రమండయంతి మువయ్యవయ్యకే కేగ్రహం తదాత్తా
 నం సో సో దావసకసజ్జికా వాసకపవరానకయని

౨౪౪
 శ్లోకం పి న వె ట్టి రంకు గున్చె తల తప్పులు దప్పు (అ) ల్లు
 తు కి కన్యతల్లి యిల్లు కడుపు కమ్మన తెపిల్లు కుగ
 నుముది లంబువరుడల కెది పిన్నవయసు మందు
 గడి కన్య గాంధ్రయక్తరలకు నుడచూర (ప్ర) రుపు
 సుమ్మిదని దిప్రంతుకాపు కలవర్తకుల కన్యగవ
 లనా యని నిజగ్రహం పని దిని మృకాయపులును
 ౨౪౫ తల్లెపు గ్రహం నాసినకుము దిన పత్రానత్రా రంబుకంబున
 కెది వి శుద్ధాంబునంబు నానునానునకారాళివరా

న్యతవహించు కటి కేకటి బాగమెల్ల గప్పుకొనియె
 ఈపద్యమందు కేకటి వర్ణనము (అ) దియెటువంటి దంతెను
 తీక (అ) పి న వె ట్టి రంకు గున్చె తల తప్పులు దప్పు (అ) ల్లు కుగ
 రిష్టలయొక్క తప్పులు (అ) ప్రపరాధములను (అ) తప్ప బ్రాల్లుతును
 కేదనె చెప్పడావకు (అ) ది (అ) కు (అ) కటి కేకటి తల్లి యిల్లు (అ) మూత్య
 వాము (అ) నగా రంకు మయ్యెన్చె కటి యందు యొక్కదా
 యినది తెలియదు గనుక రంకు పోయినప్పటికిన్ని పోవేదని వాం
 డపరాధపరివారాద్దముగా చెప్పుటను యీ కటి యదా
 ర్థముచేసె టి దని తాత్పర్యము కడుపు కమ్మన తెపిల్లు కుగను
 తమపుదరమునించుట కుగాను (అ) మది లంబువరుడు లకు (అ) విట
 కాంధ్రాచ తనావచ్చినమును ప్రాదినము సవిభూరస్త్రి లకు (అ)
 ది (అ) కు (అ) కటి కేకటి పిన్నవయసు మందు (అ) మూవనముగలుగజేసె టి
 యొక్కదాము (అ) నగా రంకు మయ్యెన్చె కటి యందు ముసలి వాండ్లను వయ
 సు వాండ్ల ను తెలియగూడదు గనుక ముసలి వాండ్లకు న్యరం
 కు తనమునదు డ్దుపుట్టజేసె టి దని తాత్పర్యము (అ) కేకటి వార
 మువేని భూరులు (అ) తురముచేతనెడు కేకటి పోయినా వండ్ల
 నపిలు తురనిగ్గూవము (అ) కి కన్య గాంధ్రయక్తరలకు (అ) వి
 కుల యొక్క ప్రాచం ద్రావగం వాసకసజ్జికానా యకవలన రాక
 కము ర్దనకార్యములకు (అ) దాచూరపురుపు సుమ్మిదని దిప్రం
 తుకాపు (అ) మృగలత్ర వ్యమును యావత్తునాదీనముచే యుడా
 నికేకటి బామనుపడ్డది (అ) నగాంధ్రాచ తమపు (అ) కన్య గాంధ్రయక్తర
 మువేని యన్యోపాసమున రవమున్నదొరకుకపోవడానకు యీ

చకటివాయువై నదని తాత్పర్యము కలవర్తకులకన్నగవలనా
 యని నిద్రాగ్రాగిని పంతునవనామ్మలయొక్కనే త్రములయందు
 విడవకున్నటు వంటి సుప్పిని కదలింపనిదిని మృకారయపులుసు
 పోగొట్టుట కేచకటిబుంచెరరసము వంటి దని యర్థము క్రింద
 గానాని గిని పంతునవనామ్మలయందుగాదుగాదు చుకపోతారని
 నయవయత తలెల్లవారి నదనుకరమయికా నుండెనేటిదీ
 చకటియని తాత్పర్యము ప్రచుకనాని నకు వుది నెపత్రానె
 త్రరంబు కంఠునకు కంఠాంతిచి నెప్పి పోయినటువంటి కుముది
 నెకలు వతిగయొక్క పత్రాకెమలన తేనె త్రాకన్నులయొక్క
 రంబు కంఠునకు ప్రకారంబు సుటకు గాది కుచకటి వెను
 దద్దంబు నంఘునా ప్రరిచుద్దప్పకకంఠుకయె మాత్రాన్యట్లు
 గానెత్తినగాచకటి కలువపుష్పలవికసింపజేసేటిదని తా
 త్పర్యము ప్రచుకనామ్మలకరచ మాన్యతెనవహించె ప్రచుకామ్మ
 నవరాత్రి కాలమే యున్నయొక్క కాలి మన్నె లగ్నిము యొక్క
 యొక్క తివహించె త్రాన్యతగ్నిమునా ప్రింది కటిచకటిబుగమె
 ల్లగిష్టునునియె గాండ్లమనయంధకారము ప్రపంచమునిం
 డావారెప్పియెను

—౧౪— సుకనలు సంద్యాన్యైష్యన్తినననఃకరిమన
 యిటు మువెత్తిననెయెచ్చులనగకెలమరాం
 త్రా మదంధకారదానవవిక్రియకురార్చి
 నెపలగింబులనగతాంధవప్రమిబుమాంధ

బుడు నంబువిభుటంఘునవిదిచ్చినకమ్మపు ప్పరిలనగెమ్మెరవ
 సింధుసంపర్కశర్కరదేవమునులానర్చినవింగమూర్తులనగ
 —౧౫— తేకమలగకాన్యంజగోనాన్యనికాయమానబ్రుతి
 లపరిపక్వఫలగుళుళుకమ్మలనగనె బ్బులబున
 లోచనాన్యనంగాచరించె తామరసవైరి
 కులదారతారకములు

ఈ పద్యమందు నక్షత్ర వర్ణనమునక్షత్రములు యత్నాన్యాయం
 తేకనలు సంద్యాన్యైష్యన్తినననఃకరిమన కనలువంఘుకానుండె
 సంద్యాన్యైష్యన్తినననఃకరిమన కనలువంఘుకానుండె
 తపమ్మనటువంటి ననఃకరిమన క్రికాచమనయెనుగు
 యొక్కదేవామందుప్రటకువెత్తిననెయెచ్చులనగకెప్రతిమ
 రించినటువంటి బులయిచ్చుదమువేమా యన్నట్లుగానున్న
 కాలమాంత్రిమడునమయమనె మంత్రావేత్తాన్యంధకా
 రదానవవిక్రియకురార్చకటియనె రాత్రి సునియొక్కయు
 పవరముకుకకాన్యినపలగింబులనగచచ్చినలాబుగింబు
 లో యన్నట్లుగానున్న బుమాంధబుడునాంబుచిప్రడు
 తాంధవప్రమి నర్కనర్కమనామందున్యంబువిభుటంఘునవిది
 చ్చినదొచి తనెగబుచ్చినటువంటి కమ్మపుష్పలనలనడరెమ
 తమతాకూడినపుష్పమవేమా యన్నట్లుగానున్నట్లు
 రవసింధుసంపర్కశర్కరమ్మెరవమెకు సందంధమ్మనటువంటిన్ని
 సింధునెదెమ్మనయూకాచగంజతాంధననంపర్కనవ

యోగముగలిగినప్పుడు వంటి ప్రాణి కలసి నప్పుడు వంటి శత్రురక్షా
 లుకముచే తమ దేవమునులు నిర్భయమున నర్చి నవింగమూర్తు
 లనగానే నీ నప్పుడు వంటి శివావ్యతారెవరాయన న్నట్లు గానున్న
 ప్రాణిగా వాలుకానింగమలవలెనున్నవి యనుట ప్రకమలగర్భాం
 దగోస్తానకాయమానబుతి లపరితక్వప్తలగు శుశ్చకమునగ
 కమలగర్భాం దప్రవృత్తిం దమనతిగోస్తానకాయమానద్రా
 త్త్యపండితయందుబుతి లబుదయగట్ట నటువంటి పరిపక్వతం
 దివటువంటి ప్రలగు శుశ్చకమునలగద్రాత్యపండ్లగుత్తవేమో
 యన్నట్లుగానున్నతామరసద్వైకకులదారతారకములుతా
 మరసద్వైకమలవరూధియైనచంద్రునియుక్తమలదారకు
 లప్రేక్షితతారకములుగద్రాత్యములుప్రజ్జలబునలక
 సోత్తవంనారాచరించినర్థబునులకుకన్నలపండుగజ్యోతిసు
 ప్రాణగాచూచేబునులకుసంభాగికారలమనేయగ్నిబావలలుకా
 కియూకాశమనేయనుగళితముమీదభ్రష్టి నయెల్లవేమో
 యన్నట్లుగానున్నకాలమనేమంత్రగాడుచికటియనేరా
 త్త్యమనికురకునివిశ్లేషలగింబుతరయన్నట్లుగానున్నయీ
 శ్వరుడుతాండవముచేస్తూప్రవృత్తింబువేచేతచచ్చినపుట్టె
 మోయన్నట్లుగానున్నప్రకారకంగయందుయసుకమట్టితా
 ద్రవమునులుజ్యోతిసవింగమూర్తువేమోయన్నట్లుగానున్నప్ర
 వృత్తిం దమనద్రాత్యపండితయందుగుత్తులుగానున్నద్రాత్యపండ్లమో
 యన్నట్లుగానున్నప్రవృత్తిబునులకుకన్నలపండుగగారాచక్రము

దయించినది తాత్పర్యము

అక

ఉన్నవానిరక్తికాలగతేచగనిమిత్రుడుచారమ
 (3) యూహించుటకాటగెట్లనిప్రమాదవిధిం
 దనుజ్ఞరేగగురు ద్రావికాశవాంకుడెట్లనకదూ
 యనిప్రానినశత్రుదిగ్భగస్తూపానివరామువి
 న్నదనమోయనవీరిం దిమదూచినయ్యెదన్
 తేకలకలపదన్యమందుచంద్రాదయముకంటెతెలులు తతారత్నతెల్లగా
 వదముయొక్కవర్ణనము
 తిరుమిత్రుడున్నెవ్వాతాదనియర్థమునూరుగ్నిదనియర్థాంతరముప్రే
 మావిరక్తిదేస్తమందవిదైరాగన్యమునుకనిచూచుచారమప్రే
 యూహించుటకాటగెట్లనిచారమప్రేయయనగామరగ
 (3) యప్రతియెందుటబూచునయర్థముచారమప్రేయయ
 నగాననస్తూచలమందుమనచించుటప్రదమతిదిక్కునయెందినా
 దనియర్థాంతరముప్రమాదవిధినిసంతాపనయతేతనుతను
 జ్ఞరేగగురు ద్రావికాశవాంకుడువిద్యాపుదాతయగుప్రవాప్తు
 తిక్తనతనినిరాశాన్యసంపర్గదూపమగునపరాకముచేసినయీ
 చంద్రుడుతన్నపాండవప్రముప్రవాణిదాపుకవచ్చిననుటయెట్లు
 నకదూయనిగ్రాకనెట్లుగివయమోనకయనిప్రానినవహం
 లనటువంటి శత్రుదిగ్భగస్తూపానితారత్నదిక్తనేటిలోకము
 నువలపించుప్రేయ్యుక్తమోమువిన్నదనమోయనవేయగమ
 చిన్నయోపుటయెమోయన్నట్లుగాప్రారిం దిమదూచినయ్యె
 దప్రేక్షితమయమందుతారత్నతెల్లనయెనుప్రవాణిగురుద్రా
 వాయనచంద్రుడుకాలగతేచతమిత్రుడుచరమదశయెంద

గానతానుభవతాపిచ్చిచన్నమందవచ్చునెయి కనెట్లగునా
యనితూర్పుదిక్కుముగమువలపెలనూయనెమోయనట్లుగా
తూర్పుతెల్లనా యననితాత్పర్యము

246 నీలనిలనిధి కావనాప్రతిమగామినిముద్దుగు
లుకుజెరికెనట్లుతెలిపెచ్చియెరుకయమస్మప్రేర
నూదికూతులుమ్రావగూరినచాదం తెమమ్ము
ప్రకాశిగనవావినిరుంపిగాదికొండకదోయ
కమలాప్తురధరభాంగంబుదురసికెలకంపావి
కాశ్రుకొకరంబుననెత్తియూచుమ్రెన్నమవకనుర
తెనురసియెరుగనుపట్టిమరియింబుకంతమెర
సిగనగముపరాళియకముగసాక్షిత్వోకించినిం
బుమంతయవెలికెదపింపనెచ్చెజువలప్రార్థక
చారసనుచందమామ

247 తే

ఈపద్యమందుచంద్రాదయవర్ణనముచంద్రాదయమమనననయ్యె
నంతేను

తేకలనిలనిధి కావనాప్రతిమగామినిలనిధి కాతూర్పుదిక్కునెత్తి
వనాప్రతిమగామినివశక్రేదయనుగతూడనుప్రతిమగ
మానెప్పెనటువంటిగామినినడకగవిగినస్త్రియొక్కప్రణగా
తూర్పుదిక్కునెత్తియొక్కముద్దుగులుజెరికెనట్లుతెలిపెచ్చె
సుగనునిట్టింపుచూనందేమందస్తితముయొక్కప్రకాశము
మవచింపుచున్నప్రణగాతూర్పుదిక్కునెత్తియొక్కసుగనుచి
రువచ్చెవనెనెతాత్పర్యముజెరుమనప్రేరదనూదికూతు
లుమ్రావగూరినచాదం తెమమ్ముప్రకాశిగనవావినిరుం
పిగాదికొండకదోయకమలాప్తురధరభాంగంబుదురసికె
లకంపావికాశ్రుకొకరంబుననెత్తియూచుమ్రెన్నమవకనుర

భవప్రవరకాకేళనతనుట్రుడివడివెయిమోతులుమో
వగూరినచాదం తెమమ్మునలమూసెటట్లుగాపద్మమంతెయ్యె
రావతముయొక్కకెమ్మప్రకాశిగనవావినిరుంపిగాదికొండకదోయ
కమలాప్తురధరభాంగంబుదురసికెలకంపావికాశ్రుకొకరంబుననెత్తి
యూచుమ్రెన్నమవకనురతెనురసియెరుగనుపట్టిమరియింబుకంతమెర
సిగనగముపరాళియకముగసాక్షిత్వోకించినింబుమంతయవెలికెద
పింపనెచ్చెజువలప్రార్థకచారసనుచందమామ
తేకలనిలనిధి కావనాప్రతిమగామినిలనిధి కాతూర్పుదిక్కునెత్తి
వనాప్రతిమగామినివశక్రేదయనుగతూడనుప్రతిమగ
మానెప్పెనటువంటిగామినినడకగవిగినస్త్రియొక్కప్రణగా
తూర్పుదిక్కునెత్తియొక్కముద్దుగులుజెరికెనట్లుతెలిపెచ్చె
సుగనునిట్టింపుచూనందేమందస్తితముయొక్కప్రకాశము
మవచింపుచున్నప్రణగాతూర్పుదిక్కునెత్తియొక్కసుగనుచి
రువచ్చెవనెనెతాత్పర్యముజెరుమనప్రేరదనూదికూతు
లుమ్రావగూరినచాదం తెమమ్ముప్రకాశిగనవావినిరుం
పిగాదికొండకదోయకమలాప్తురధరభాంగంబుదురసికె
లకంపావికాశ్రుకొకరంబుననెత్తియూచుమ్రెన్నమవకనుర
తెనురసియెరుగనుపట్టిమరియింబుకంతమెరసిగనగముపరాళి
యకముగసాక్షిత్వోకించినింబుమంతయవెలికెదపింపనెచ్చె
జువలప్రార్థకచారసనుచందమామ
తేకలనిలనిధి కావనాప్రతిమగామినిలనిధి కాతూర్పుదిక్కునెత్తి
వనాప్రతిమగామినివశక్రేదయనుగతూడనుప్రతిమగ
మానెప్పెనటువంటిగామినినడకగవిగినస్త్రియొక్కప్రణగా
తూర్పుదిక్కునెత్తియొక్కముద్దుగులుజెరికెనట్లుతెలిపెచ్చె
సుగనునిట్టింపుచూనందేమందస్తితముయొక్కప్రకాశము
మవచింపుచున్నప్రణగాతూర్పుదిక్కునెత్తియొక్కసుగనుచి
రువచ్చెవనెనెతాత్పర్యముజెరుమనప్రేరదనూదికూతు
లుమ్రావగూరినచాదం తెమమ్ముప్రకాశిగనవావినిరుం
పిగాదికొండకదోయకమలాప్తురధరభాంగంబుదురసికె
లకంపావికాశ్రుకొకరంబుననెత్తియూచుమ్రెన్నమవకనుర
తెనురసియెరుగనుపట్టిమరియింబుకంతమెరసిగనగముపరాళి
యకముగసాక్షిత్వోకించినింబుమంతయవెలికెదపింపనెచ్చె
జువలప్రార్థకచారసనుచందమామ

యితెవెదరాగానుశ్రూర్వకవాసమయంబహూమనమ
గ్రామలకుకళలకువొడ్డివచంద్రుడుచదలల్లకాశమందు
నిలెనెనిలువనిడనుల్లనగొర్రమముగొకంబముకొంబము
కనుపడుచున్నచంద్రుడుదయించెననితాత్పర్యము

అర్చ

సీల్లదినుభాకరనింబమాకాదుమదిగాను
వన్నెవెలుపుటన్నవత్తిగానియదిచంద్రమంద
లంగాకాదుచదవేటదెలుదంతపుటరిగి
లుగానియదినిండుచరిపెలుంగాకాదుమ
న్నిరేణుగుదోయతెరసొటవృగముగా
నియదిచాకారములవిందాకాదుమగడ్డజ్జి
కదబునించినవన్నకరుడుగాని

అర్చ

యదిచింతామిత్రమాకాదుమదవియుక్త
యవపురట్టుచలావలయంబుగానియనిబు
నుతనూచితక్రింపనతిచయివైబ్రాదబా
నిన్దికలువప్రసాదాంతికవిమ

తీవల్లదినుభాకరనింబమాల్లదిచంద్రమందలమాకాదు
మదిగానువన్నెమదిగానువెండెయిక్తవన్నెకాంతగవిగిన
టువంతెవెలుపుటన్నవత్తిగానిదేవతాగ్రామియుక్తదేవపు
వత్తిగానిల్లదిచంద్రమందలంగాల్లయగుపేదెదిచంద్ర
నింబమాకాదుచంద్రనింబముకాదుచదవేటదెలుచద
వేటల్లకాశగంగలవపలేయిపల్లవింపుచూనుండెదం
తపుటరిగిలుగానిగజురధనిక్యతమ్మనయరిగెన్నితేపు
గానిల్లదినిండుచరిపెలుంగాల్లదిప్రార్థచంద్రుడొకా
దుమన్నితేనుగుదూయిచేకతెయనగబుమునుతెరము

చున్నటువంటి తెరసొటి మృగముగానిసింహముగానిల్ల
దిచాకారములవిందాల్లదిజీవంజీవపక్షులకాదారమ్మనచం
ద్రనింబమాకాదుమగడ్డజ్జికదబునించినపాలనముత్రము
మధింపగాకదనుపుట్టినటువంటివెన్నకరుడుగానినవనేత
ప్రముద్దగానిల్లదిచింతామిత్రమాకాదుమరాత్రికిపాతెడ్డ
నచంద్రనింబమాకాదుమదవియుక్తయవపురట్టుచలావ
లయంబుగానిమదవియుక్తల్లన్నపల్లనుంచిన్నివదతెన
టువంటిస్వయముచేతవియోగభ్రష్టస్త్రిపురుషులనేటియ
వనోధుములువిగేతఘరట్టుచలాతెరుగవియొక్కవలయం
బుగానివలయాకారముతెరుగవియనగావిసురురాయిగాని
ల్లనగాగొధుములనువిసురురాయియెట్లాచూరవలెను
నూల్లట్లావేవియోగబునులనుచంద్రుడుద్దీపకుడొటవల్లచూ
ర్ణముచేసుననితాత్పర్యముల్లనిబునుతబూచితక్రింపనతి
గనెప్రబులుతనక్కవేడ్కించెవనువిదములుశావరదులాదగా
కలువప్రసాదాంతికవిమిద్రాంధవరమనెన్నెయొక్కచొరగ్గిముచేత
పెప్రుదబూతనిన్దిబాణాచంద్రుడుల్లతెచయివైబ్రాదయమా
యను

అర్చ

సీల్లనకురాంకురములకెదయొనిమానెత్తనెద
బాదలడుంకినిలెచగున్నిమధురసప్రస్కృతమా
ద్దీకప్రత్రానాగ్రపులలగప్రలలనడగెగున్ని
కలనైవరుగెరుంగనిపేటటుపరికరాచూరికత్తు
లమాటుబుచ్చుకున్నిచేసెతనిదితమిచ్చునవేదు

అంతియైనను వశమై మృతదాదిని రక్షింప
 తేలెననుననుం ది పద్ధతి గ్రంథమున మోప
 కుమా రాంతరంగుల గూఢ కున్నయిరులు త
 స్థయల ననన్బుడ మిజె ప్పరాంబుని రక్షణ
 రక్షాసంరంభుజులు

ఈ పద్ధతి మందు చోద్యుదయము కాగానే చిత్రము పరిపాచి యొన
 నెచెప్పుట
 తేనెనకరాంకురముల కెడయినను రక్షిరక్షాముల యొక్కవెలుల
 కలకు సంది యునటువంటి మంత్రాగ్రేన కజూర కలచెల్ల యొక్కచా
 యలయందు దుంకినిచెగున్న కెన్నుచేతలు యొదిగినిచెను మభ
 రసప్రస్థి భూమార్తి కచత్రాచారపులలో మధురసతనద్రవము
 చేత ప్రస్థి భూమారమై నటువంటి మంత్రాగ్రేన కచత్రాతేనె పరలను
 గూఢ ప్రేం దినటువంటి ప్రేపులలో ప్రవృత్తులలో నున్న గ్రే
 లలో కెం దగునలలో నున్న ప్రకగి గొన్న కెన్నుచేతలు దా
 గెను కలనైనవి మగి రుంగని ప్రస్థమందైనా చత్రపుల కూడి
 చోక్కమై పోయినటువంటి ప్రేపుల పరికరా ప్రాంతిచే నిండ్ల యొక్క
 చూరి కత్తుల మారటు యొచ్చు కెన్ను కటారుల యొక్క చాటున కె
 న్నుచేతలు భారమైన గొర కత్తులు నలుప్రగను కచేతలు దా
 గెనది తాత్పర్యము చేసే తరుది తమిచ్చినవి ముగింతి లయ
 మాస్థముచే తసంచకారములెట కరాంబు సంగినప్రతి కెన్నెగు
 ట్టిగాయి యునె దని గుంకుచూ వ్రాడెను వశమై మృతదాదిని
 రక్షింప కున్న రంకుచేది యల యుపద్రవము నకు కెన్నుచేతలు పరి

చోయెను నగానాంక్ష సత్యము చేసి నందు నపాపము నలుపని
 తాత్పర్యముల త్రాసముననుం ది చయమును జెంది పద్ధతి గ్రం
 తనమున దూరవతప్పుట చేతను మోప కుమా రాంతరంగుల
 చేదుడు నాపులలో మోప కెన్ను కెంతచేతలు పడి నాపరచత్ర
 వారణాసంరంభుల పరచత్రాపుని యొక్కచత్రా రాష్ట్రము యొక్క
 వారణాగ్రామంబు లయందు సంతరంభుల దుష్టత్వ నష్టపరిణా
 రాంబులై కత్తెను పునఃచరాచితము గుని యని యుద్ధము పరచ
 త్రాచూపమైన చత్రాచత్రవారపత్తుల యొక్క వారణామంతు
 ను దుష్టత్వ నష్టపరిణా రాంబులై చాత్రాగ్రామగుని గొరు
 లుచేతలు తస్థయలనెదింగి వేమోయ న్నట్లుగా ప్రేపుడెమ
 బుష్టప్రేచం దిప్రదయ కాలమందు చేట్ల నెడల కెన్ను కెం దలన్
 కెన్ను గపులలో కెన్ను చూరు కత్తులలో కెన్ను రంకు వాండ్ల దెచ్చి
 కుకెన్నుచే దనాపులలో కెన్ను దాగెనని తాత్పర్యముల చేసి
 నష్టలములు చంద్రుడు దయించి నప్రతి కెన్నుచేత గలిగినవి యొ
 సంకునచే ప్పినా దని తాత్పర్యము

అంతియైనను వశమై మృతదాదిని రక్షింప
 తేలెననుననుం ది పద్ధతి గ్రంథమున మోప
 కుమా రాంతరంగుల గూఢ కున్నయిరులు త
 స్థయల ననన్బుడ మిజె ప్పరాంబుని రక్షణ
 రక్షాసంరంభుజులు

అంతియైనను వశమై మృతదాదిని రక్షింప
 తేలెననుననుం ది పద్ధతి గ్రంథమున మోప
 కుమా రాంతరంగుల గూఢ కున్నయిరులు త
 స్థయల ననన్బుడ మిజె ప్పరాంబుని రక్షణ
 రక్షాసంరంభుజులు

కాశ్యప మౌములును వావపిండిచన్లనచంబాన
పెనవారిదివియవెన్నెలసాంత్రదేధి ఆవవారానె

ఈపద్యమందువెన్నెలసంప్రాక్తముగావుకాచెనెనెనెపుట
తీకపెక్కియమింకినవారుపావిండ్లవెలయారండ్రివయస్సుపొయి
కుచములువెలచిడ్లయారంగమువారండ్లుపడుపుగుట్టుకమూలచిది
కృశింపప్రకృతరంకునరమయదురకకయింబుల్లమకకుంపతెత్తె
అర్థిపొగనున్నపప్రగినరంకుతెలదేగయోజులుమదమయి
చినటువంటిజూరక్తుయింబింకెగిరికేకవెతలయింద్రానీ
పురుషునితొనారవింగనముచనుటవేకవచ్చిదభయంబగానున్న
కేజిప్రానెతెరవొటకపుటూరభయంగాలుపడతెగకనెల్లపు
దులయవనికాంతరమందునుమ్మలనాదింబుకునిగెల్లమా
దులయందుదిరిగిజోవింపెటెకులమునక్కరవెన్నెపుటాకేళిక
గూడకకల్త్రజుటవేకటెగిరముతెత్తెన్నముచిత్తమడుగుచు
దగానున్నతడుకేదాత్రపరిమయ్యునుడుపులునెరకుంగలు
గాకగ్రుడిసెలతకుంగవింపెయల్లపుకుంగలుమరికుంగప
నిచుకవారైనెచుకవారలనగాంపురచ్చుత్రమనుటెచుక్కు
దుమిదైవవియదతునుంతిల్లెజ్జలమునకుపొగూడదుగనక
నాపుకాంకమేకారగ్గిమపొగూడనిపనియనుటెత్తెటువ
తేదైనందునప్రస్తుయారలల్లెన్నమువేకనుపవారసముంబగా
నున్నగంపెటెటెదిరుగాడుకకుకుతెరుకుమూకలురా
త్రులయందుచేకటిపెక్కిద్యునములమకుంబులుకేట్టుకునిసంక
రించుకావ్వుమరురాదుకునిమృగములచిట్టుకునేవచ్చు
లున్నపరజిక్కిమూంసమూకేకకాశ్యమౌములునువావ

పాదములుమొగములునూపుపాంబగానున్నపిండిచన్లనచంబాన
నపిష్టవికర్తముజ్జేననట్టుగానేతెల్లగాప్రదవారిదివియవెన్నె
రునదేపమునెట్టుమెనుటకుగతెవనిదరిదులదేపమొనెటువంటి
వెన్నెలచెండ్రికసాంత్రదేధి ఆవవారానెచెట్టెమనకాంతిపాం
దెనెత్తెనగాపెనెచ్చినచెక్కియమయోయనలంబులకున్న
తెరచాటుననుమ్మలాదింబుకునేజుంగాలకున్నతెడుపదూ
పరిదూంగలకున్నరాత్రులయందువేటాడుకునేయరుకువాం
డ్లకున్నచేకటిఆనసంచరించెవాండ్లనందునవెన్నెలవెకూడకు
నితాత్పరగ్గిము

అర్థి - పొనెపుగుట్టినగనన్దికలముకులపుచ్చుక్కుచ్చుయూ
రతువేకగుక్కుయకున్నయట్టులానగదెక్కియమమ
రుచ్చరకాకుజూటుజూలకవలబూచుకున్నకేకు
నిగ్గుదకుకుల్లుకుపుకొరమటుజిక్కియంనందమున
జిండులాదుకున్ననికరంపుమోవెతెనియలతొన
దురక్కియవచ్చినసంతసింబుకున్న

అర్థి - తొలయాలములదాగిఆలచూపనూదితల్లడించున
కెకూతెప్పెనుక్కించెయమసిలెయలుపట్టింపె
కముతనూరుకున్నకైరవారాతావములచేకూ
రకములు

ఈపద్యమందుచేకూరపక్షులుచంద్రవిరళములనుపొనమచ్చు
దము
తీకపెక్కియమయిజ్జేవంజ్జేవపక్షులుకైరవారాతావములవెన్నెలను
పాదమునెనెనెపుటచున్నాడుచేపుగుట్టినగనన్దికలప్రతి

కనకవేరుద్రుంధికలు కనకసువర్ణవికారమునవేరుద్రుంధికలుపై
 క్షణగులు కపిరలావాలసమకపిరలగంధస్థలములకల్యాణా
 లపాంధునకర్ణములుయొక్కసమస్త్రం తగ్గిమంముపచ్చనిదా
 లులుపురుపట్టహారి తకాంతినెచయుచుండగానున్నట్లనగా
 ఛాత్రులనింగారుసగులుప్రకాశింపగాననితాత్పర్యము
 ప్రాప్తకావతనపుష్టిపరిమితాతీతయవయత తమప్రజ్ఞాదోస్త
 ధి కపట్టయొనప్రనగాదట్టమైనచాలతలమునగిరాపిచందన
 ముగ్రాంలనుసటగిరాపిచందనముప్రకాశింపగానున్నట్లవ
 టుతటవ్యలనంబునట్లవటుతటయుచువిగుంటుయందవియ్య
 లనంబునననంబరింబుటచ తమప్రమమబి పుచుండేటువది
 చిజ్జనకగంధుగావెయనిక్షణి బ్రాహ్మకాటపునిరులతా
 ఇరిమనెయొక్కమైనపుచ్చిలతాస్సహమయచ యుచుండ
 గానున్నట్లనగాపుష్పములచ తమట్టనిక్షణి బ్రాహ్మకాటపు
 కుచుండగాననితాత్పర్యమునదమబుగబుంభాతాపుచుచు
 కమలదనరక్తతయంబునిండారినయట్టుచా యదుప్రతేయ
 ప్తియంధగానున్నట్లెదికనాత్రవ్యామదునిండువన్నెమరసి
 రాకకన్యకకుగురువైనయారవ్యామపరుడగునావిస్సగు
 నిండారినెనుగనుచేనుకున్నవారెట్లెచదగ్గిముతానక్షణమాప్తి

అట్లుచేయవలయుననిపరంపరాకవిత్వమనవన్నెకరతాత్ప
 మ బ్రలావజ్జినిరికియోకులద్దింబియలనిలం
 నిడగుటరసియనిపెలువడిచిరావ్యామం
 డుకకుండు

చేకల్యముకనంగపరంపరాకవిత్వమనవన్నెకరతాత్ప
 యొక్కప్రపరాసమూహముతోదనుకవిత్వమనవన్నెకరతాత్ప
 నిక్షమంజివన్నెకరతాత్పరాశింపుచున్ననంబిమే బ్రలావ
 నినిరికియెలత్రాజిలోదనపెనునట్లమలద్దింబియలని
 పక్షములుట్లనగాతమలపామలుసగముగామడిచిపట్టుమ
 నట్లలనిలంబిడగుటరసిగ్రామములోనక్షణిగినదియని
 తెలిసిట్లనుకెనెలువడిగ్రామమెల్లచిరావ్యామండుకకుండు
 ప్రపాకుడుంతురిగానెనెత తస్థలమునకుపోయెనని తాత్ప
 ర్యముట్లనగావక్ష్యమయిననెనెనంబియలలోనక్షణి
 ప్రమలుమడిచితేతపట్టుమనిరాత్రయందుగ్రామరాశ
 పమున్ననక్షణినిగ్రామపుటతెలిసిచిరావ్యామండుంతురిగా
 పోయెనని తాత్పర్యము

అట్లు పుడధిబినిచాపధకుడైమరుడైవెంట
 నంబిరామెప్పునజూరిమారియపుచూరు
 కుపారుకువచ్చివెళకయ్యున్నపులకుపురామికి
 నయోవిధియంచదితామ్రధారలుంగపుగ
 మోమునిచివినవకంపితచారుతరాధరూ

అట్లు పుడుకుట్టనమయమండుట్లధిబినిచాపధకుడై
 పుట్టపట్టినటువంటిచాపధకున్లునుధకుడైవరానినవా
 డైమరుకుమన్నదుకుపర్చివెంటనంబిరావెంబిడింబి
 వచ్చుచుండగామెప్పునజూరిమారిమారాగ్లమందునిచా

రా నాయం దక్షుణ్ణై బిదగోచేన రా కపిరయో ను గదా యనియ
 ను కుని ను రా దను గ్రా కవిరా దరా నే రదనియ ను కును ను గ్రా మం
 తి ను బుద్ధులు నిర్మరాన్ దలులే ను కుని ననిర్మ యు ము పనిచాండ్లు
 త్రా ను బ్రాని యను కును ను హా ద్వివ ము పిల్లి క్షు పిరయో నని ఆలయూ
 యు బ్రా యో ద్వి వా కార లా ఆక్రమణ మోయో నని శి రకంప
 ము జ్ఞాని కును ను బ్రా న గా విరహం దేవయో దే నను బు

144 కలు దుకు కుననగరి చా య మగదలు ఆలాకుల
 కు ప రళి గ్రా ము కు నే నమ్మ దవ తి కే నే ల దా కు లు
 పా దవి కు నన్ని దు రయో య ప్రి మ్మ ని పలు కు
 'బే కలు దు కు కు నా బ్రా ఇ ము బు ము గా గా నే గగరి చా య మగదలు ఆలా
 కు లకు ది వా గా ము తత్తు ఆ రు గు చుండే యార కు లకు పే రళి గ్రా
 య ప ది త్రా మ్మ రు ఆ రిగి వే న క కు పి ర యి యుం దు ను నే నమ్మ దవ తి
 కే నే ల బ్రా రా చ కన్మ య మే నే నే తి కే దా కు లు పి ర దవి కు నన్ని దు ర
 యో య ప్రి మ్మ ని పలు కు గా త్రా బు ను లు తత్తు కుం తే వచ్చెటం
 దు కు గూం ద క సు బ్బై బై దే ను పి ర యని నాం పు ను

145 వల్ల ట్టు పో వా వనలంబు నే దే వాంబు విదా వాంప
 న యున్ది ర్వి గే రా వ్వి యం దు చలి ఆ వి యో గి పేర్ల
 యం ద గు చు పం చ నాం బుం దలంబు
 బే కలు ట్టు పో వా వనలంబు నాకట్రకారము వల పు వల్ల నే నాం ప ము
 ఆ ము దే వాంబు విదా వాంప నాక రము ఆ పం ప గా బ్రా యున్ది ర్వి
 గే రా వ్వి యం దు బ్రా బ్రా వ్వి యం దు చలి ఆ వి యో గి పేర్ల యం ద గు

యల అత కం పచే యని డ్దు ము వం బి యో గి ప ద నా సి న్ద్రే పు
 రు పు లయె క్క పేర్ల యం ద గు చు బ్రా సు పు లు గె గి న్ద్రే వం బి యో
 గా నే ద నా సి న్ద్రే పు రు పు ల పేర్ల యం దు లు ఆల్ల ప పే తే తు వం బి
 పం చ నాం బుం దలంబు మన్మథున్ ద్వి స్మరించు కుని యె మో పలు
 కు చు న్నా కు

146 ముదివిజరా బుం దల దా బ్రా కు న్ద్రే పు
 నూం లా గ్గు లక ర బ్రా మ్మ పి ర యి నని న్ద్రే పు ఆ ర స మూ
 రా మా ర యో కే వల ది వి జరా బుల్లి నే నే మి బ్బ యు
 సు ప్ర నాం బం గాం ఆ మ త్తా య క ప్ర బు ము ల్
 గూం ర్చ కు నా రి నా రి న ను గూం ర్చ దే ర్చ పు గాన్
 ని గుం

బే కలు ట్టు య మన్మథు దా ది వి జరా బుం దల దా బ్రా కు న్ద్రే పు
 త్తా ము ని శి ర స్సు యం ద గు కం చు కే న్ద్రే వా ని యు క్క ద్వి ప్పే పు గా
 తా గ్గు లక ర బ్రా కు న్ద్రే పు కం తి చూ పు వల్ల పు గాం ఆ ప్ర త్తే న ము వం బి
 త్రా గ్గు లక ర వే వా త్రా ము లా ఆ సే ర బ్రా మ్మ పి ర యి నని న్ద్రే పు
 ము గా నే న్ద్రే పు వం తి యని య క్క ము ది వి జరా బు న్ద్రే పు గాం బుం ద్రు కు
 త్రా ఆ ని ఆ ల యం ద గు కం చి వా దు సాం ని శి పు దు బ్రా ఆ ని కం తి మం
 పు చ ఆ న్ద్రే పు పి ర యి నని న్ద్రే పు తా త్త ర్చి ము నే ఆ ర స మూ
 నాన్ది య ము నే కే క మ్మ న వా దా బ్రా న్ద్రే పు గాం న తే ని వా దా మూ రా
 బే మన్మథు దా చ్చ కే వల ది వి జరా బుల్లి నే నే మి బ్బ యు సు ప్ర నాం బం
 చి వట్టి బ్రా వ్వి యా త్తా ము క్క నే నే క క పం చ న మూ త్రా ము న
 నే కే మి యు ప చ మ న ము గా విం చు ను నే కే మి శి త్ర యు న్ద్రే పు నం తి

నాగున్నదయితే నిమం టు వంతువేడు ప్రవగా దివిజురాజును ఆట
ను ద్ధరిం లు నవారితే ఆ నన్ను మ్మ పర యి నా పుగెన ను వట్టి దివిజురాజు
ను వరాత్తమే కానిట్టి నా వట్లనే కేమి గ్గ యు ముగల్లు నని తా త్పరణి
ముక్తాం ఆ మ త్తా యు కప్రజు ముక గూర్చు కునారి (కాం ఆ మ
త్తాప్రకా న ముగలిగి న ము వంతి సా యు కప్రకా న ము లయ్యుక్త
ప్రజు ముక స మూ వా ము లనుకూర్చు కునారి వేం తియ్యుక్త అల్ల
తాల్పతి యం ది క్కున్నట్టి గూర్చు కునారి ననుగూర్చు కప్రకా న
కన్య ను దిచ్చు నా ము మ్మ తిం ప బ్రహ్మ వే క్త త్తెచ్చి ననుక
నాన్గం బు గుండ్ల ము మ్మ త ము వచ్చు నుకానిట్టి గూర్చు కునారి
యం దు ప్రకా న గిం ప మ మని తా త్పరణి ము

[illegible][illegible][illegible]

—౧౭— వల్లన పనిచిపనిచి యుగంశగాణా మూర్ఖులు
దుష్కరై నమ్మం దుండుని బ్రాహ్మణ్య అలంక
నుండు యొనయొనవసరంబున

[illegible]

కల్యాణి శివభక్తిని సుయనకులానిచ్చినమూలపట్టు
దలచి అక్షయసేద్యనయచలచక్రరాక్షసాశ్రిత

జీవన్ముక్తిని పొందగలను రనకు అన్నిటిని విడిచిపెట్టి యందు భగవంతుని సేవను
 ఇచ్చి వర్ణము నికలైనది నీవరాదు పట్టు దలచి అలాగుచున్న
 నవారప్పమును స్మరించి ఆతడియ సేదనయ పొలవేయెదగినా
 కృతగాతనగరతియైనా రాజు సంగంభున సేదనయ పట్టుకొను
 యొక్క ప్రాంతరక్ష మున్న నతలారుల యొక్క విద్య అంతటి జిత్తి
 దీన వానప్రస్థునకు వంటి అర్హత గాక కారముగలదిగా మంతా
 అనగా పాపరాజులకు తాను కనుపడక నగరతి అవ్వకదేదే
 దివంగమయినను ఇయ తిశ్ఠి ముగాని యలువెట్టి దేవుని

—౧౨౨

కలజాల భరమాంకల పులియెలుకై రుగనగ
 యనువిధుండు దవరలావాలకై పుచ్చకదే
 అగలనలాంబరము మునుమగై మునుచున్న

జీవన్ముక్తిని పొందగలను రనకు అన్నిటిని విడిచిపెట్టి యందు భగవంతుని సేవను
 పువజ్జులలో నున్న వర్ణా రంభకాల ప్రమయపేమాయన్న
 ట్టుగాంతులకరి మరుపనుటయ మవిధుం యనవలూకాలకై
 చమచకదే అగలనలాంబరము కై లునియుక్కానున్న విధుం
 యదరాంబులయెక్కానున్న వరలావాలకై లకూటము
 యొక్కానున్న కరణ గాంబుకాయయెక్కానున్న మచకదే
 గలనలాంబరకై వంటికై గలనలాంబరమునట్టి వస్త్ర
 మును మునుమగై మునుచున్న వసుంధనముగా భరించకదే
 యలువెట్టి వస్త్రునిదాయెననితా అర్పణము

—౧౨౩

కలజాల భరమాంకల పులియెలుకై రుగనగ

సంజ్ఞాదేవిపమయ కనివారదంత
 జీవన్ముక్తిని పొందగలను రనకు అన్నిటిని విడిచిపెట్టి యందు భగవంతుని సేవను
 కలయెగల ముగలదియైది చలరయుచుది కల్లులు చూస్తున్నానద
 తదనిదంగనకుదింబి నడుపుతాను నడుచుండగా వస్త్ర భరాసుర
 దేయి ఇచ్చి వర్ణము నికలైనది నీవరాదు పట్టు దలచి అలాగుచున్న
 వారయనికర సంజ్ఞాదేవిపమయ కనివారదంత
 తనరాకడతిలియచేసెమమయ కనివారదంత అన్నిటిని విడిచిపెట్టి
 దునిత్రవలె యతుతరవితను

వల్లది అన్యాయాది తంత్రకై కలగింబులూ రునిని
 చేతప్రకపంప గుడ్డవారి యారాచకన్యమిం
 కరాపముచేసి పలుకుచున్నాడు

—౧౨౪

జీవన్ముక్తిని పొందగలను రనకు అన్నిటిని విడిచిపెట్టి యందు భగవంతుని సేవను
 పువజ్జులలో నున్న వర్ణా రంభకాల ప్రమయపేమాయన్న
 ట్టుగాంతులకరి మరుపనుటయ మవిధుం యనవలూకాలకై
 చమచకదే అగలనలాంబరము కై లునియుక్కానున్న విధుం
 యదరాంబులయెక్కానున్న వరలావాలకై లకూటము
 యొక్కానున్న కరణ గాంబుకాయయెక్కానున్న మచకదే
 గలనలాంబరకై వంటికై గలనలాంబరమునట్టి వస్త్ర
 మును మునుమగై మునుచున్న వసుంధనముగా భరించకదే
 యలువెట్టి వస్త్రునిదాయెననితా అర్పణము

జీవన్ముక్తిని పొందగలను రనకు అన్నిటిని విడిచిపెట్టి యందు భగవంతుని సేవను
 పువజ్జులలో నున్న వర్ణా రంభకాల ప్రమయపేమాయన్న
 ట్టుగాంతులకరి మరుపనుటయ మవిధుం యనవలూకాలకై
 చమచకదే అగలనలాంబరము కై లునియుక్కానున్న విధుం
 యదరాంబులయెక్కానున్న వరలావాలకై లకూటము
 యొక్కానున్న కరణ గాంబుకాయయెక్కానున్న మచకదే
 గలనలాంబరకై వంటికై గలనలాంబరమునట్టి వస్త్ర
 మును మునుమగై మునుచున్న వసుంధనముగా భరించకదే
 యలువెట్టి వస్త్రునిదాయెననితా అర్పణము

పెద్ద నమయ మంద హాకుం చము కన్న మూ సుకుంజిని మూకుటూ
 లయ్యెనాకల వజూ ముఖ్యులైనా మత్ర యమల వేల్లి పోయెను
 గాలయసూయూ ముప్రవ శంకెను ఆడవారయ నేల్లి విచ్చి యు
 నప్రచనుదొచ్చి కానాసేపెయను శ్రీమ్రముగానింతి పోయె
 నసయ్యుటంబివజూయూనితిన సరసము వితరము పరార్థ
 ములువే సరి అనియ నువ్వు నాద్దినె పోయె బాస నానసం దాదీక్ష
 త్తయ్యములుచేయగలవాడనై యింతివేల్లి దనని ఇల్లత్తులు కుప్పెను

౨౫ ఆకడువడిరెండు బూములరుగంబరిరంభామూద
 లంబ్రానకడకరుదంబురాని పనిగల్గిననాటికి ఆడ్ర
 గాని లోనెడి అనమ్రారకర్మము నేయూపుచున
 టివిసూన్యతంబునె కెడుకయిపోయెరాకవేదు
 గిరగురివిన్వరరాత్రుపావము

అకడువడిరెండు బూములరుగంబరిరంభామూదలంబ్రానకడకరుదం
 బుమిక్తివి శ్రీమ్రముగా యూమద్వియమలవేల్లి గాన వచ్చినకారిం
 గనమిత్తునురాని పనిగల్గిననాటికి ఆడ్రగాని లోనెడి అన
 మ్రారకర్మమున బాపుచున టివియ్యబ్బాన నురాకపో ఆనా
 త్రిప్పటివారరకాని లోనాజునమనిజుంపినదుష్టతమునహా
 దుననిపర్తి ఆవిసూన్యతంబునె కెడుకయిపోయెను సత్యము
 నప్రత్యక్షానెయెనురాకవేదిగిరగురివిన్వరరాత్రుపావము
 నప్రవచ్చుటకెదనాగుర్ముద్ధమరయియండు వృధాదికపములా
 కర్మపుముత్తనగానపరాత్రయండు వట్టి పాపములువిను
 నాయానిన్నిధిధములు సత్యముచేసి మాత్ర తప్పిరాకపోతవని
 రాకవేల్లియూ ఇల్లత్తు కుప్పెను

౨౬

కడకునరసములకు పిల్లడ్డ కడిదిదు రంతావగూ
 వాగతులకు పిల్లడ్డ కడిదియెకసెల పునసితాకడ
 బూమునవచ్చిచాలాకాలకు ముద్ది

అకడుకునరసములకు పిల్లడ్డ కడిదిమిక్తివి శ్రీగారయ్యువ్వులపము
 లుచేయడానకుకాలమెక్కడనున్నదిదు రంతావగూవారగతు
 లకు పిల్లడ్డ కడిది ఆశయమనయూలంగనాది నింధవేషము
 లుచేయడానకుకాలమెక్కడనున్నదికనెల పునసితాకడబూ
 మునవచ్చిచాలాకాలకు ముద్ది పల్లనాపాపయినపము
 తప్పింతుకుండామనిమది లోపలచిచతుర్థయరామముననిక్త
 దికిదయచేసి ఆపనిపెను

౨౭

కాకు దవేకరయలగిరవా పుకూడనై పువలపద్ధ
 తడవు పిల్లడ్డవేదయెరుసితా డ్డనాకి యుప
 వాసకర్మయ్యెరుచుకునగదినే ఆనేమి
 తాకు దవేకరయలగిరవా పుకూడనై పువలపద్ధతడవు పిల్లడ్డవేద
 తుమ్మవేకనురతను రత్రాదలయందప్పువేసి నలరానూతు
 కూడివేసిన ఆమెలగుటకు పద్ధరముగాకాలమువేదుబ్ర
 సితా డ్డనాకి యుప వాసకర్మయ్యెరుచుకునగదినే ఆనేమి
 త్రిపవారసప్రతమండి దారువాస్తకావేవానముజ్జసి నిరకన
 వ్రత్రయను వనిర్ధపరచుకున్నట్టుగానెనెయోకులవేముసంగ
 మముచేసి నాత్రతమచెరుచుకుంజ దనివల్లనయ్యెఫలమమి
 కాలబ్ధిపుష్టపుష్టని ఇల్లత్తులు కుప్పెను

౨౮

కలలని అంబరగి నల్లునై నతిధరానురుదు

జంతుజీవదిననిర్దిష్టమునికాలుదన్నిచనుగతో

ఘనజుఘనంనాసి యన్వికారయిపోయెను

తీకలైనచింతగినట్లెన్నెదరాసురుడుమూఁడుదేననామ్రవృక్షము
దేప్రకారమురాచకన్గిమీదకేరాపవతుచేసిచెంతచేపదిననిర్ది
స్తునికాలదన్నిచనుతోదగ్గరకనుపడ్డదనరాచినిపొదాశ్రమముచేత
తాచితాంతియవలెపోయినట్లుగానేఘనజుఘనంనాసి
రాచకన్గితనువదివిలెన్వికారయిపోయెనెట్టివాడైనచి
పోయెను

12 కలచనదనకుమనసువచ్చినప్రనియదిగామనికెతరు
గనిట్టుకచనుగాకనియూరమండనట్లుండినరా
ధిపకన్గితనమడందములననె

తీకలచనకలెన్వికారయిదుపొగొనెతనకురాజుపుత్రయ్యనతనకు
మనసువచ్చినప్రనియదిగామనికెతరుగనిట్టుకచనుగాకనితనకు
వారతమైనకార్యముకాకపోయినందునమరలవచ్చునట్లుజ్ఞయ
కయీనామ్రవృక్షముడుపోనుగాకయనిత్రొక్కిరమండలయాత్మ్యం
గూఁతురాతాయనుట్రట్లుండిప్రకారముారకనేయుండి
నరాధిపకన్గిప్రకారపుత్రతనమడందములననెతనయొ
క్తమనస్సులపోయెమోనుకుంచున్నది

13 కలచరిపుద్బవనేతెంచితిరగుహోదయసమయ
మెట్టులయ్యెనురంతస్మరమాంధుడుగావున
నరకెవ్రుడుతురకయయామంచినియెను

తీకలచరిపుద్బవనేతెంచితిరెండుజ్ఞాములరాత్రికిసమముగావచ్చితి

నిలైరుహోదయసమయమెట్టులయ్యెతురాచపుత్రెల్లవారె
కాలమలాగునాయెనుస్మరమాంధుడుగావునమన్వధు
నెమోసముచేతగ్రుడ్డివాడైయున్నాడుగనుకప్రారెకటకటా
విప్రుండుతురకయయామంచినియెనుచింతామ్రవృక్షముడునా
యగివజ్ఞామనియనియెనుప్రనిగానెనురెండుజ్ఞాములకేవచ్చి
నానుట్రయినపుటికేనామ్రవృక్షముడుకామాంధుడైయున్నాడు
గనుకనండువల్లయిదినాలుగివజ్ఞామనియన్నాదనిరాజు
పుత్రమనస్సునతలచిననితాత్పర్యము

14 కలకామాధూపినపశ్యితనామునునెవిన్నదాన
నకజావెరగెలామందునివారటలకనియాయు
ద్బలగుమ్మమందవకసముదాప్యెను

తీకలకామాధూపినపశ్యితనామునునెవిన్నదాననకదామన్వధు
వాతాడైనపురుషుడెవొకనుకూర్చిదేగెనూటలుముందుననాక
ర్ణించియున్నానెకదావెరగెలామందునమూటలకనిమందుకనెనా
వృక్షమనిపలుకులకాపుర్యమందుకనిప్రముద్బలగుమ్మమందవక
సముదాప్యెప్రకారపుత్రతనలననననననను

15 కలనానరచకాగ్రహిణివముమానునకెట్లనెయెన
ట్లుమహాసురుడన్గిసెడ్డినెడ్డినెట్లనెయెన
తుకయమనెననకపిపరకెను

తీకలనానరచకాగ్రహిణివముమానునకెట్లనెయెన
కూతాప్రకచుడనేముసలికేవ్రతాంతముచేప్రతివరకుతెరిగి
ముసలిగువముమానునితొననేనుట్రట్లుమహాసురుడన్గిసెడ్డినె

దేవపిమ్మ బ్రాహ్మకారమారావ్వామి డుమరి యొక స్థలమున
పెసించి వాతకు వాతాత్రానల తుకయ మెసెనననక పిపలికె గొల్పరాజు
పుత్రయ మియొకద్ర నదిమొసవి యరుడు గగారన ఆరిగి నివారుమా
నుడు బ్రాహ్మము

౨౦౩ కలుమవాసురుడట్లరిగిననమ్మవాచారత్యంబు తెుడ
సుమారితి ననిదుప్ప మారయమున గయమునని
బ్రాహ్మవామనమంబూ వతత్త్వరంపగనం తోడ

చేకలమవాసురుడట్లరిగిన గొల్పవామి డామ్రకారమయి పోయిన తర్వా
తాత్రామ్రవాచారత్యంబు స్త్రీలలో కేన్ద్ర స్థురావైన యారాజు
పుత్రాత్రాడనుమారితి ననిచ్చుచిడుపించు మంతి ననిద్రుస్థువా
రయమున గయమున ప్రాతేవగమయ తనున్న గోతే తనున్న
నబ్బు శ్రువామనమంబూ వతత్త్వరంపగనం తోడ తనయంతి కేగ
డానమయత్త్వపడుచుండగొనెత్త్రంతలో

౨౦౪ చలనననమృద్ధి నీకడవంబు నీనంబు రమిప్పుచు
లతమొనమిననతూననురిమోవడగంతులు
రాకెద్రారలా తుచుకులు తూర్పుతేదరు
లనెగ్గరినెగ్గరి వివంసనూనజూరననిర
విదివషడ్గళసహస్ర విగ్ధాకృతినిర్వచకతుల

తేకలవనననమృద్ధి వననమేషుములయొక్క ప్రమృద్ధి త్రాతయము
చే తనునీకడవంబు నీనంబు రమిప్పుచు నల్ల చారయచే సేమండుం
డేకుండయట్లా నల్లగా నుండునూత్త్రు వతేనయారకాన
మొప్పయొండెను చుగలతమొనమిననతూననురమిప్పుచు తతతత
మనెమెకవనాగనుతూననురిమోవెంతనమేషుముగర్జితను

వడగంతులు రాకెద్రారాపలములు పడినుద్రాతే తుచుకులు
ముందరి వషడ్గళంబువులు రాకెను తూర్పుతేదరులనెగ్గరి
వాతము విసేకెను కురిసెన్ బ్రాదివానసూనజూరనప్రకటంపి
నేకవర్షము జూరనేటట్లు వర్షించెను పురవిదివషడ్గళసహ
స్ర విగ్ధాకృతినిర్వచకతుల పురవిదివషడ్గళసహస్ర విగ్ధాకృతినిర్వచకతుల
కృగళసహస్ర విగ్ధాకృతినిర్వచకతుల పురవిదివషడ్గళసహస్ర విగ్ధాకృతినిర్వచకతుల
ముగండునిర్వచకతుల పురవిదివషడ్గళసహస్ర విగ్ధాకృతినిర్వచకతుల
కృకం తమునలుపుగనుకృతినిర్వచకతుల పురవిదివషడ్గళసహస్ర విగ్ధాకృతినిర్వచకతుల
కృకాం తయకేన విచిత్రయట్లా నుండునూత్త్రు గానచకతు
గమ్మనని తాత్పర్యము

౨౦౫ కలుమిరాయిరప్ప వల్లంబుది మిట్టిది మామమత్రు
వివిపామిదిగా మిదియని వివరింపగనెట్టిదమ్మయె
ప్రసగునకృతికి చిత్రలా

తేకలమిరాయిరప్ప వల్లంబుది మిట్టిది మామమత్రు వివిపామిదిగా
మిదియని వివరింపగనెట్టిదమ్మయె ప్రసగునకృతికి చిత్రలా
దిగుంతయదిమిట్టయిదిచట్టుయిదిగుట్టయిదిసర్పముయిదిశ్ర
మామనియెర్పరచడానకు కేనమ్మయెన్ద్రువంతిత్త్రకృతికి చిత్ర
తిలోనకృత్త్రాగాధమ్మనతమస్థుయంతు

౨౦౬ చలనుచివడి యంతి తాత్రావయనుచు గొల్పెను
ననూయిపొయియప్ప దతిభృషదృవతీసరిదుపాం
తకురంతవనాంతరంబున గొలిమము దేవలుం
దగి విగ్ధంగమువు కురులుండుకూలముండు దివన

తేకలెను దివదియింటితాత్రవయనుచుగొనెకనుప్పునపాఁ యిప్పురాయి
 ట్రాకాబుపుట్రయటువంటిచకటియండుకలకడ్రెక్కుకునియిది
 తమగ్రహమునకుపొయ్యెదారిగదాయనికొనకమరియెక
 ద్దవనుచనిచనిట్రపుదత్తెట్రాకాబుపుట్రాద్రవవీతసకమపాం
 తమరంతవనాంతరంబునంబిదిభ్రవవీతసకతద్రవవీతయ
 నేనదియెక్కుట్రపాంతసమీపమందలిదురంతట్రాతరవ్వవీత
 టువంటివనాంతరంబునంబిదిట్రరగొనిమదగ్గిగాగమందుప్రవ
 శించుములుదీవయంబిగిలించుగమునైకంతుకములులతలున్న
 ట్రంబినిగినదైకరుయగదెట్రుకలున్నదుకూలముకత్తుకున్న
 ట్రామవస్త్రమున్నదుదిగినకంచుకంబుతామపెట్టుకున్నరవికయు
 న్నపదలదుట్టివల్లపగిలవదిపొగనెనైతనుదత్తవదంకగర్భ
 యముచేతేదీమాముకంపింపగానున్న

కలకలరములూరటనుందకదూరుచున్నామనివారణముగాక
 లయనలువదూరుచుటంపింబూరుచునెంత

వెలవెలనారుచురాబువ్వికన్యగిరళియలంత

తేకలకలరములూరటనుందకదూరుచున్నామనివారణముగాక
 పొదలుచున్నుచున్నానారలయనలువదూరుచువదనసువ
 నెట్టెట్టెట్రుగానువ్వికన్యగిరళిదూర్విస్తున్నరంపింబూరుచు
 యురదత్తవస్త్రముపడుచున్నపంతవెలవెలనారుచునెంత
 ముగముతలతలనూపుచున్నరాబుకన్యకట్రాకాబుపుట్రాద్ర
 చియలంతగెంతుదూరముయాయియలపటచేతను

అర్క || ట్రయగుటవిమెక్కుకూటనయవంతయ
 చురక్కూవటచాచుయంబునుగుట్టుకైకూమ
 లకరాగ్నాతంబునంబిట్టియయోయి
 మానభద్రవీడుక్కుమ్మతకేమోవకతువంతు
 నిచ్చిచారాయత్తంబునాత్మయారతరువై

కయ్యటతానున్నద

తేకలట్రయగుటవిట్రకతినమ్మనయరగొనిమందుటెక్కుకూటనయ
 దంతయాయుటెకష్టలమందునైతకకమ్మకనుపడుచుండెరక్కూవట
 చాచుయగ్నవక్కురక్కస్సున్నమట్టిచెట్టుక్రందపనుగుట్టుకైక
 శవమునుమట్టికూమలకరాగ్నాతంబునంబిట్టిమ్మమనతన
 తనాపనుగనుతాకచూచట్రయోయిమానభద్రవీడుక్కు
 ట్రామాహయీమనెవదనమ్మతకేమోవకతువంతుచురళిమనిషి
 చచ్చుటకునిమిత్తమేమోవదెచారాయత్తంబునాత్మవై
 సనత్తవమ్మనతనమనస్సులొనెంతెరువైకేకయ్యటతానున్న
 దగ్గిప్రాయ్యటందుమదూవతకైతానున్నట్రకదేయన్ననను
 యమందు

అర్క కలకలరమువట్రించవికావదిగానున్నగూను
 కానుకుడువికాలావరపుట్రవికాలసంనావన
 సాత్తాత్మకంబువకెంట్రిత

తేకలట్రవటమునట్రమట్టిచెట్టుమందట్రంచవికావదిగానున్న
 ముప్పదియెండ్లనుంచియన్నటువంటిగూనురానుకుడువక్కు
 రక్కస్సువికాలావరపుట్రవికాలపురాదీమడ్డనయారా

బాకుమార్తె కుమారి అసంఖ్యావనసాక్షాత్తరం పవిత్రం ప్రతి
నివారు మానముచేసి శ్రావణం కుమారి తామ్రమతాజ్యం పు

కలమనుబులు మిట్టా దని యీ ఘనగవనం యున
నిశ్చితకాలమునంబు నునకు చక్కతెను కట్టి ఆను
మదానినంజరించెదవు నిశ్చంకం

తేకలమనుబులు మిట్టా దని యీ ఘనగవనం యున మోనవులు సంచరిం
పని యీ మహారాజునుండు నిశ్చితకాలమున గవనరాత్రు
యందు చచ్చిన నకు చక్కతెను కట్టి ఆను మదానినంజరించెదవు ని
శ్చంకం ఆను మదానినంజరించెదవు నిశ్చంకం ఆను మదానినంజరించెదవు ని
తెగంగురు ముకె కలరుగుచున్నావేమి యని ప్రవృత్తరక్షణురా
చక్కతెను కట్టి ఆను మదానినంజరించెదవు నిశ్చంకం

తలవలంబు కన్నటి మంచున మోము దమ్మి వారియు
న్నది దీర్ఘనిశ్చయని మాత్రం లక్షణం దువదరూపు
పల్లవంబునంజరించెదవు నిశ్చంకం

తేకలమంచు కన్నటి మంచున (నిండా) యిలువెల్లి కన్నులముగొగ్గెసిన
లువంతేనె చంద్రంబు వేసే వామముచే ఆనుమోము దమ్మి వారియున్న
దీమోగమన కమలము మల్లనమెసాక యియున్నది దీర్ఘనిశ్చయని
నిమాత్రం దీర్ఘనిశ్చయని పద్మనిట్టాపువారియున్నా క్షణికాంత
తాకుటచే ఆనుమోము దమ్మి పల్లవంబునంజరించెదవు నిశ్చంకం ఆను మదానినంజరించెదవు ని
తాకుటచే ఆనుమోము దమ్మి పల్లవంబునంజరించెదవు నిశ్చంకం ఆను మదానినంజరించెదవు ని
నినతలంబునంజరించెదవు నిశ్చంకం ఆను మదానినంజరించెదవు నిశ్చంకం ఆను మదానినంజరించెదవు ని
యం దగగన రాజు ప్రతాపము చున్నది

26

కలమనుమానింపకతను శ్చత్రమవిసరవపారసపు
దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున ప్రస్తుత
లానికం దుముఖి యిట్లనియె

తేకలమనుమానింపకతను శ్చత్రమవిసరవపారసపు
సపు దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున శ్చత్రమవిసరవపారసపు
యెక్కతను శ్చత్రమవిసరవపారసపు దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున
పానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున శ్చత్రమవిసరవపారసపు
చుట యెనే విధించెదవు శ్చత్రమవిసరవపారసపు దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున
సంపదము కంఠువదనం యున శ్చత్రమవిసరవపారసపు దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున
ప్రస్తుతముగ మంచు ప్రమోదము జేయుచున్నావంతి ప్రలాపిత
ప్రవృత్తరక్షణురా నకు శ్చత్రమవిసరవపారసపు దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున
ప్రలాపితము

27

కలమనుమానింపకతను శ్చత్రమవిసరవపారసపు
దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున ప్రస్తుత
లానికం దుముఖి యిట్లనియె

తేకలమనుమానింపకతను శ్చత్రమవిసరవపారసపు
నిచాలావని పాలుని ప్రతాపి చాల యెనే పట్టణము పారిం
చరాజు యెక్కె మార్తె నుద్దేశవవశమున (నియతికృతము
చేతను బ్రవృత్తరక్షణురా నకు శ్చత్రమవిసరవపారసపు దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున
చేతను బ్రవృత్తరక్షణురా నకు శ్చత్రమవిసరవపారసపు దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున
జ్ఞునన బ్రవృత్తరక్షణురా నకు శ్చత్రమవిసరవపారసపు దానవిధానసంపదము కంఠువదనం యున
దువిధియై యివ్వసంతోషంబునంజరించెదవు నిశ్చంకం

౨౪౪

॥ పనితోజేరుటయెట్లు వేపడినవాడెవాపిడు
 వర్షాచమఃఃపొనఃఃపునన్యమదెట్లునట్లుచప
 లాప్రతన్యలాలకముతామెనన్యంఁచికా
 ముప్రమృతమిముఖగంఢరంఘసూరెవ్వర
 యాన్యనింజూరినగుండెబుల్లుమనుతద్యో
 నానతేవేయనో॥

తోకపనితోజేరుటయెట్లు యానెనుగ్రహమునకుసారయ్యెవిధమెట్లా
 నుకటపడినవాడెవాపిడుకటయూమమదచచ్చిపతెతుడ్తెయు
 న్నవాడెవడువర్షాచమఃఃపొనఃఃపునన్యమదెట్లునట్లుచప
 తమఃఃపెల్లపుట్టాలమందలిచకటియెక్కపొనఃఃపునన్యమదె
 ట్లుగ్నెన్బిడిరతెనెతలియచేస్తూచుండేటెన్లనివకున్నాన్యనగా
 నేకకకకాంఁతవర్షాకాలమందలిచకటియెన్బిడిన్తెయెంతనల్ల
 గానుండునూల్కటువంతినట్లుగలిగినదనితాత్పర్యముచ
 పలాప్రతన్యలుచపలామెకుపులకుప్రతన్యలుచప్ర
 ప్రతనటువంతివెల్లలకముతానెచూపునట్లునచూపు
 యమెకుపులనుమించినవనితాత్పర్యముమనుకకరముల్ల
 గ్రంఁచికాముల్లకాశమునుప్రందినటువంతిదిల్లనగానేకర
 రమాకాశపర్యంతముప్రదన్తెనదనితాత్పర్యముల్లప్రమృ
 తమిముఖగంఢరంఘసూరెవ్వరయంకరమనటువంతిమృ
 తున్యికామెయెక్కముఖగంఢరంఘవదనమువదనమిక్కిలి
 లకత్తెనటువంతిటెనూరునవదనగువల్లెనగానేనూరు
 మృతమిముఖమువదనేపున్నదనితాత్పర్యముల్లయన్యో

111

౨౪౫

శ్రీసావిమింజూరినగుండెబుల్లుమనుతద్యో
 దయబుల్లుమనికంపమత్తుచున్నదితద్యోనానతేవేయనో
 కానిట్టియకాక్షమగునెవవరాచెప్పుమనిరాబుప్రతయ
 కుగగానేయూన్బ్రవర్తరాత్మనుకుచేప్పుచున్నాకు॥

మల్లతతతన్యతనమప్రసన్నవృద్ధయండ్లపల్లె
 నంగారితప్రతిసంపన్నదన్బ్రవర్తరాత్మనుకుచి
 యాచూగాపురంఘండుమనమెతెన్తెల్లమనెప్రమ
 బ్బురతదమృతనకుకారియొత్తితిబుచ్చయ
 మనూజునారావతెనుప్రమాటవింకెటికె॥

తోకల్లతడుల్లబ్రవర్తరత్తస్సుల్లతన్యతనమప్రసన్నవృద్ధయం
 డ్లపల్లెల్లతన్యతనమనకలబునులకుమెన్తెలిసభృతమెనటు
 వంతిన్బ్రహ్మసన్నప్రసాదమెనటువంతివృద్ధయండ్లల్లతము
 గలవాడ్లపల్లెల్లరాబుప్రతయెచెప్పనుల్లంగారితప్రతి
 సంపన్నదల్లంగళిత్తనాన్యకరణదిష్టదంగములచేతల్లం
 తలబుప్పుచున్నపువంతిప్రతెనదమలచేతనుసంపన్నదన
 మృద్ధుడనెనటువంతిబ్రవర్తరాత్మనుకుచెరురుకురుకును
 గ్నాచూచూగాపురంఘండుమనమెతెన్తెల్లమనెప్రమ
 నుమతెన్తెల్లమనెప్రసన్నవృద్ధయండ్లపల్లె
 నకుల్లతడునకుచుప్రచేప్రసగురుపుచిత్తకానాంకరరిన్య
 యాచింజూరినవాడ్లకట్టితిబుచ్చయలకచెట్టుప్రంబెనూ
 జునారావతెనునూజుమన్మకునెయెక్కనారావతెచర

ములు ఆగులు బాచ ఆనామెచ్చుచున్న వడినాడు మాట వింటి
కెనికేమి పలుకులున్నవని ప్రవృత్తరాక్షసుడొరొమ్మ ప్రత్రాతా
వెప్పెను

262 కలుగురు దని శిష్యురాలి ఆరు నోమనోగవయ
దుష్టతంబు నిమదిలోన నరసియెరుంగనియీ
ప్రశనరపశువులమలుపుండునాయోధుని

అకలుగురు దని శిష్యురాలి ఆరు నోమనోగవయ
న్నచాత్రురాలు అనగం నోతే పోనిన కవయ దుష్టతంబు ని
దీన్ని పొందితే పోతకమని మదిలో నరసియెరుంగని మనస్సు
లో విచారణ జేసి తెలియ నటు వంటి చుట్ట నరపశువుల
ఇటు వంటి మనుష్యులను మత్త నపసరములను మెలుపొందు
నాయోధుని శిష్యుని కుత్సిత నాయక మారునాయక మారకు
అనగం నేను గురు నొక్క యిది శిష్యురాలు దీన్ని పొందితే పోవ
మువచ్చుగదా యని మనస్సునకు తెలియని యిటు వంటి నరకూ
పమైన పశువులను మెలుపుండునా కేదే పొందుగాక యని
తాత్పర్యము

263 కలుగూరిత్రాష్ట్రమునకు వరాచార గతిష్టమనకునకు
సదివివేలయి ఘోరనిశాచరవేషంబు రూ
ప్రనగవిగెననిననియగింతుచేచి

అకలుగూరిత్రాష్ట్రమునకు విద్యాంసుల లోకె గుప్తవారకదై నటు వంటి
న్నివరాచార గతిష్టమనకు త్రాష్ట్రమునకు ద్వితీయ సంవత్సరకదై న
టు వంటి నకునది వివేలయి ఘోరనిశాచరవేషంబు రూ

ఘోరనిశాచరవేషంబులకు నయంకరమైనరాక్షసరూపము
రూప్రనగవిగెననిననియగింతుచేచి విధమున నంభవించినని
యదుగుతావాయోచనబానాచెప్పుదును వినుమనిరాబుప్ర
త్రాతా ప్రవృత్తరాక్షసుడు చెప్పుచున్నాడు

264 సీమలదలగూరాచాంబునుండు మనదచాస్త్రైక్ష్ణ
చతురంధనాపరుచందశర్మగులకాంతాచాంత
యన్మలువతమ్ముడు మూలపుటకాంతుడత
డు క్షతనిగొండ్లి గొంగూపుట యుకూదిగము
లకునేనును నినియూని యటవాని ననుసరించి
యటనన్నునట్లు పోయి తెగూవననుపెండ్లి
పెద్దగావలయూని క్షతంత్ర

265 కదిసి యల్లుని కులగోత్రగౌరవములు నేడు
టయునావివేకంబువేటెగూవనవగుణం
బుల ప్రాప్తి ప్రమూదాత్ముడంటి ననిననమ్మా
టలతకు సత్యములు జ్ఞాసి

అకలుగూరిత్రాష్ట్రమునకు వరాచార గతిష్టమనకునకు
సదివివేలయి ఘోరనిశాచరవేషంబు రూ
ప్రనగవిగెననిననియగింతుచేచి
మండునివసింతుమనదేదచాస్త్రైక్ష్ణచతురంధనద(వెల్ల)బుడు
పులయందు గుగ్గిలు సార్ప మారదవీణాము (చాస్త్ర) బాధికర
ణాతకమూమూసవేదాంతప్రముఖప్రతముల యందు
క్షతదగ్గి యముల యందు చతురంధని ప్రణాదనైవారక
మునాపరుచందశర్మ శందశర్మ మనెనామముగలవారడను
కులకాంతాచాంత గొంగూరి పేరుచాంత (ప్రాప్తి) లువతమ్ముడు

మూలపుటకాంతుడునాగార్యయైనయూచాంతయొక్కయను
 జ్ఞుడువలూలపుటకాంతుడనేవాడుత్రాతడుకృతనగ్రపండ్లిగా
 యూవుటయొక్కమూలపుటకాంతుడుకళిన్నదాన్నివివాహము
 చేసుకొనియూవుటయన్నకూడిగములకునేనునుపనిచూచి
 యుటవానిననుసరించివ్రాసినములకునేనునాకూకార్యమందేత్తు
 నిడ్డవారడనైవానియనువర్తింపజేసిఅసంభవనట్లనెడియితామి
 క్షిప్రజ్ఞునునివేతనేనువానియొకూడారానరిగి అనిప్రకాశము
 ట్లనెనుయూగునివారెనేచనగాననుపండ్లిపద్ధతాదలచినన్న
 వివాహముజురిగించేపత్తనగారనిగొనెంచుకునిత్రాచిడ్డతం
 ద్రికదిసియల్లునికులగతత్రగారవముయవేడుటయొక్కచిన్న
 దాన్నియెచ్చువారుకువచ్చుజామాతయొక్కవంశమున్ననామ
 మున్నవాదియూచారముయినన్నకుగగననైనానివేకంబువే
 టిబావననైనాతరిచిచూచునన్నపాదమునామగంబులపై
 వ్రమూడాత్తుడంతిప్రేక్షగుణములకెల్లాసద్దానమైనటువం
 టియూపుటకాంతుడుగొన్నదగుములకుసద్దానముయూధుడ
 నియంతినిత్రానిననమ్ముటలతడుసత్యముయైసిననెచ్చిన
 వారకన్యమేత్రాకనాన్యదాంతనిజముగానెంచుకుని

౧౦౦ కలకాతాతాళంబుననిచ్చునకూతురనతడిక
 వెళ్లగుట్టిననపుడారసేతకునావార్యదయం
 బుత్త్రాతలప్రంబురచనప్రయోజన
 మూనెనె

తేకలకాతాతాళంబుననిచ్చునకూతురనతడికవెళ్ల
 గుట్టిననపుడారసేతకునావార్యదయం
 గకలయిల్లు అర్థగుట్టగారనెత్తనగాతనయింట్లనించెళ్లతొనె
 ననుటత్రాపుడారసేతకుత్రాకాలమందుననెచిసనపనికెనావార్య
 దయంబునాచిత్రముత్రాత్తుతలట్లట్లమూగుతుచేతనుత్రా
 నగానావనస్సువతుండువనకతొనాచకకలతచెందగాప్రొబ్బా
 చనప్రయోజనమునానెప్రొబ్బాచనతొనలయొక్కప్రయో
 జనమువ్రాసిపారమునుత్తరనెవనించెనుత్రానగాకూపము
 వచ్చుత్రాచిడ్డనెచ్చువాదియొకవెళ్లగుట్టెతగామనస్సుకూలరివ

B.620

పెయుట్లమూగననితాత్పర్యము
 ౧౦౦ కలమరదియనియనుచునెలకకెరుగకయిట్లది
 తారకులగ్నిపండుపరినైకూడినపండితలెరిచితి
 నావన్నకష్టశలుడుగలడె

తేకలమరిదియనిపెండ్లంతవత్తుడుగదా యనినావమరిదిగదాయని
 యనుటత్రాచిసప్రాకలకెరుగకయిట్లదికూడిగములకు
 దెలియకనెట్లమూతుయెచ్చెలారకులగ్నిపనిజునుత్రాచి
 ధువగారతంపరినైకూడినపండితలెరిచితిశ్రావణముగలవా
 దానికష్టమైనదివావామునంగముచిసెతనినావన్నకష్టశలుడు
 గలడెనాకంతదుష్టసేవనావముగలవాడునిర్దారనకష్టశ
 ననియనుకునేననితాత్పర్యము

జ్ఞు కలశు యుగలమనమిటనా యునయూవార్య
 త్రాతపపరితాపచి ముగ్రా యముప్రగడు

ననికలచేయికపిలవలయునభ్యర్థిచింతలుచుండగా

తీరవలయుగల్గెనుమిటనాంయనుచుకొనెనుసాంసారముదేనివ
ల్లతొలగిపోవునుమ్రయోమ్రకటాంహంబ్రకపపరితాపచి
బ్బివ్యాచిత్రమునకుప్రకపవెయోధియొనటువంటిపరి
తాపచిబ్బిపరితాపమనెయగ్నిచేతనుకెరయముప్రగతు
ననిచరకరముకాలుచున్నదయనివలచేయికపిలవలయునభ్యర్థి
చింతలుచుండగామదివొస్తముచెక్కితొనెట్లుమనివనిననపడు

చుండుగానె

౧౦౧ చంద్రగణితధర్మవర్మరతుడుప్రతిమున్నరుదెంచి

౧౦౨ యున్నవాడగుటమదుత్రకృత్యమపుడారసి

ముద్గలనామతృక్తికుండగలకనన్నజూరి

కుటిలాత్మకత్రసవహారదున్నవారసు

గణాదుర్భాగనిమనుజుండనియూర

కపల్కయూరనె

తీరవలయుగల్గెనుతధర్మవర్మరతుడుచంద్రగణితతదేకైన్ద్రుగూడనటు
వంటితధర్మవర్మరతుడుసుకృతకార్యవలయుండుమ్రాసప్తి
గరిగినమువంటిమ్రాచుటమున్నరుదెంచియున్నవాడగుటమ్రా
కృత్తికిముందుగానేవచ్చియున్నవారెడైనందువల్లమదుత్రకృ
త్యమపుడారసిమలనాయుక్తమ్రాగ్రయంకరమైనటు
వంటితృత్యముప్రసాదమ్రాసమయమందుమ్రారసి
చూచినవారెడమ్రానగానేమచేసినవారపపుకార్యమునుచూ
చునునితాత్పర్యముముద్గలనామతృక్తికుండుముద్గ

యదనతత్త్వనవకుడుమ్రాగలకనన్నజూరిచింతపకనన్నగనుగుని
కుటిలాత్మకైయవత్రముద్దిగలవాడారతత్రసవహారదుర్భా
గారనికృతవత్సృద్ధివటువంటిన్నిమవనసుగుణాదుర్భాగమ్రాప్త
గుణములచేతనుప్పుచుండెములపుటికారంకునిక్రికానిమ
నుజుడనిమలవారనడుమప్పుడనిక్రికరకపల్కయూరనెవనిర్థ
ముగానెప్రతేనారపాపముయూపునామోదనియూతృక్తికు
డునాతూపచెను

౧౦౪ మ్రాప్తయగుంపెపండ్లిబ్బయదురుత్తమబ్రానుల
త్రప్రయాసమునకునూర్చిచెనటెసతనిట్లుమను
పులుచిరిచినవిసపవిత్రచప్తవినముగాని

తీరవలయుగల్గెనుతదేకైన్ద్రుగూడనటు
కైలికష్టమునకుసవారంబుమెనెవయజుంపెపండ్లిబ్బయదురుత్తస
త్యసవోన్మమనెనాంబాదివివారముగావింతరుచెనటెసతనె
చెకుకార్యముచేతగ్రామ్మమనుపులుచిరిచినచేత్రకారముపండ్లి
పెత్తనాలుపనెచిరిచినటువంటివిసపవిత్రచప్తవినముగానివిష
వోబొమ్మనపురుషునివచింపనాకర్ణింపవేమగానిసత్పురపులని
ధ్వాదియైనాపండ్లిచేతురనితాత్పర్యము

౧౦౫ కుమారపుముగారకనకుతలమూరియొనకృతయ
జ్జియిద్దురంతాపుమునకుపిల్లిమెలయ్యచరణం
యిలనామ్రామనజ్జునచెల్లపునయారగ్నిగూంమి
సురభున్యమువట్టాదికారననాగ్రాచాఖాపునప్ప
త్రవరివయగ్రానునిచాచరవేషమర్చదగా

తేకలవంతులవారియొక్కనగనకుబట్టిచేసినటువంటిదానియందు
 తాముముఠాచేయించువనపిచాతకమువెంతుముగాక
 వృద్ధమైనదిగాకనేమిమిమిలయ్యెచరణాంబులవలనామిమి
 ముమారాజులమునుజుంపినపాతకముమైకామిమిమిగనుమి
 సజ్జనశిష్యులునయోగిగిగిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 నసత్పురుషులకుచెల్లదునయోగిగి(కేత్తింపతగినటువంటి
 గుంమి
 కాననామిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 మి
 మి
 రవేషమేమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 కాశించుమామిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 మి
 నునుకొంటిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 రించియదవలసినకష్టమందువర్తింపమనితెల్లమిమిమిమి
 వ్యాధునితొలగివేసినతాత్పర్యము

౧౦౬ తేకలవంతులవారియొక్కనగనకుబట్టిచేసినటువంటిదానియందు
 నంచునీ శృంకనవృత్తిముద్దలుదుశాపముని
 చ్చినకాకనామిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 నైచరణాంబులవలనయోగిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 యాంబుధకకానిదియోగిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి

తేకలవంతులవారియొక్కనగనకుబట్టిచేసినటువంటిదానియందు
 మామనకిదిచిరునామనికేమివర్తరాత్మసజ్జనముసరియైన
 దెననాశృంకనవృత్తినిస్సంకమామిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 నచ్చినముద్దలుకనేతెల్లమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 మనగాతెల్లమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 కడుఃఖముచేతనమువంటిదానిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 చేతనముమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 నైచరణాంబులవలనయోగిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 యనితాత్పర్యముచరణాంబులవలనయోగిమిమిమిమిమిమిమి
 మి
 మి
 క్షమాననముగలవాడొకమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 చంద్రునివంటివాడొకమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 నముద్దలుకొకమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి

౧౦౭ చంద్రునిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 పలాదనవనిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 మి
 రగానిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి
 మి
 మి

నేరము

తేకలవంతులవారియొక్కనగనకుబట్టిచేసినటువంటిదానియందు
 నచారవమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమిమి

యించెఁపరి వరసపురపురకెరాదిగములుముదలుగాగలిగినప్పుడు
 టిగ్గిరాషలాడఁపూటాడగానఁజేపనిబునియించెఁగ్గింతకెర్యవపు
 యుట్టెనందేచరణంపంకరువంఁయులుసాక్షిగాఁగ్రహించుచున్నములుసా
 క్తిగగానఁమదింగనలువవంఁచియుట్టెకురగానిప్రయోజనమాచ
 రింపఁమనస్సులకొకూపగించియుటువంటిచేయరానిపనిచేసిన
 వాడుగానునైననుపమదివ్యిష్టికైకయద్ధమచూడడుముఁజ్రును
 పమనమానమొనఁగియువంటిదివ్యిష్టికైగ్రహించుచున్నపుడు
 కయద్ధమఁజ్రుబంకమొనఁగియున్నదిచూడడుముకనుగునుము
 నేర్చునెరముఁజనాతపుపులనుగనుగునుమాఁజ్రునగరానావ
 మదిదిగనుకకూడిగములాడినందుకయింతపనియయ్యెనుమన
 స్సులకొకపటుముగెట్టుకునియింపనిచేసినచోడనుగానునెవ్విది
 వ్యిష్టికైతయంచినట్లైతననటలచేసినదితయిస్తున్నదిచాతపు
 డ్రమింపమనియూముగ్గలుఁజూచివ్రావత్తయిదువడిననీతాత్పర్యము

౨౦౮ కఁజ్రునియనుమమనువఁకొకఁడైనతాబునితారె
 యుగలవారింఁచిప్రయోధనిరక్షణములస
 ర్వముగనుగునియింతడనుపరాధిగాయని

కారంత్యము

చేకఁజ్రునియనుమమనువఁకొకఁడైనట్లైపవనెమనశరముకంపించెటట్టుగా
 వనితాబునితారెయగులవనితాఁజ్రువల్లననటువంటిఁజ్రునగారక
 న్నికనివ్యికుండాచేసినందువల్లయనితఁజ్రుజ్ఞువపువంటిఁజ్రుకై
 మనతఁజ్రుగులపరితపింపగావారింఁచిగెరాధింఁచిప్రయోధని
 రక్షణములసర్వముగనుగునిచేవ్యిష్టికైతనుసమస్తము

చూచినవాడైతడనపరాధిగాయనిచూఁతనఁజూచివ్రావత్తయిదు
 గముచేసినవాడుకాదుగదా యనియూముగ్గలుదూర్పునువహించ
 చినవాడైతనిఁజ్రుగివపరాధిమంతుఁడైనవరః

వఁముగ్గలుండునన్నాలోకించియుట్లనియె

చేఁజ్రుముగ్గలుదునన్నాచూచిచేపుచున్నాడు

౨౦౯

చేకెలసముగూనిపండ్లిపనికెంఁబ్రాతకూలుదనైతె

ట్లుముక్తలమదిగొడనమనసకల్మషమోనటువైవకే

రడంఁగులకిదిచూడేమోముమయిపూవదునావ

చనంఁగుకన్నచాయలనికల్మషరాక్షసుడనై

యిలవనవుచరింపుచుండగద

చేకెకెలసముగూనికూరికెగలిగిపండ్లిపనికెంఁబ్రాతకూలుదనైతెవల్లుప్ర
 ట్లనైనానివారాకార్యమునకువ్యతిక్రమదనైతివెముక్తలమదిగా
 దెముగ్గతయిమదెకాదానమనసకల్మషమోనటువైవననచిత్రము
 కపటుమువేనదయైనపుటికిన్నికెరడంఁగులకిదిచూడేమోడిగము
 లకిదిసమయమామోముపొరవదునావచనంఁగునామోటవ్య
 క్షమపాడుకన్నచాయలనికల్మషరాక్షసుడనైయిలవనవుచరిం
 పుచుండగదపారుతుసురుడనైవ్రావత్తయిదువడిననీతాత్పర్యము
 నుటఁజ్రునియనుమమనువఁకొకఁడైనట్లైపవనెమనశరముకంపించెటట్టుగా

౨౧౦

ఁజ్రునినవంతములపుటకాంమడుగూరమని
 లింపకనగికాయల్లకవల్లుగల్గువచ్చుదయస్థులుత
 నువుజ్ఞుగించిమెట్టియిదమద్భవింతుబుయసేమడు
 నాయలవిప్రకనగియుత్పల్లసకూఠానత్రప్రయ
 పుత్రకయ్యెడమునుకరికె

తేకలై వినవం తావానిపించినమనూవిచారముచే తనముల
 ముటకాంకుడునావమరిదియైనమూలముటకాంకుడునూ
 మినిలింపబడియినావ్రవత్తానుదాతననకారయల్లతనల్లనగ్గ
 వ్యాదయస్థయైతననకేపెండ్లి కూతాతనయూపడుచునల్లి
 నైవలైయల్లకవిరహమనేటియల్లనానామచేతనూనగ్గ
 పగిలినప్పువంటివ్యాదయస్థయైమనస్సుగలవాడైతనవు
 జ్ఞుగించిచరరముచాలించిమల్లియినమృద్ధవించుజ్ఞయనె
 నుడునామల్లియైదేనరాజునకుబుయ్యనెనుతనపేరుగలవా
 డైయుత్పత్తియోనులైలవిప్రుకనగిలైచాత్రవత్తానునెకు
 మార్కెసుకేర్తికేర్తిసుకేర్తియనెరాజునకులైత్తుల్లనెరూ
 జునెత్తైత్తుల్లవెకనించినప్పువంటిసేదూబుప్రద్యములవం
 తిన్తైత్తకన్నులుగలిగినటువంటిప్రతివయ్యమేమార్కయ్య
 పైదమూర్తిబున్చును

అలైయలనాగదైవగతినెద్దనిశంగతిదక్కి
 నతచూచాయకువచ్చునానరసిబున్చుదనెత్త
 కునావసుంధరానారయకసూతకేదగులా
 నార్చుమునంశయమేదియంతలానారయ
 మవిసూరాసురతాన్రవ్రవదంబునబ్బం
 తుపిమ్మట

తేకలైయలనాగసుకీర్తికబుట్టినచెన్నది-దైవగతినిధివశముచేతనుప్రార్థనశీలశీధ
 కాలమందుగతిదక్కిమార్గముదక్కి-నీతరుచ్యాయకువచ్చునీవందెట్టుకొందికిచను
 దంచును-అసరసిజ్ఞదనెత్తుకుప్రసుకీర్తికుమార్కకున్నప్రవసుంధరానాయ

కనూతకేలైరాబుప్రత్యక్షనబుయ్యనెనువమన్నతగులానర్చు
 మునంశయమేదిగందేవంముమానిలైయిద్దరికెనంపుటవజ్ఞయ
 ములైతలానారయమవిసూరాసురతాన్రవ్రవదంబునబ్బం
 సిసమాప్రముననెన్రవ్రవరాత్తనావ్విమునివారకామృదావ్రవ
 గ్రవ్రవదంబునబ్బంతుపిమ్మటకేలైనంతముగ్రవ్రవదంబు
 బున్చునుపాంచుదువు

మలైనిశాపావదేబ్బిముద్దలుడుపొయింబ
 యెనాలోననెట్టునిశుద్ధుంగులశంబునదెగడు
 కూరకనాదగుసూర్తితాననముంబుంబురు
 వెత్తుకతనయదకర్ణదప్పిదప్పిముగల్గిమేదినికె
 వ్రెగుగ్రవ్రవరాత్తనుదనైతబ్బంబరకాలక

తేకలైనిశాపావదేబ్బిముద్దలుడుపొయింబయెన్రవ్రవదంబు
 శాపాంతమయ్యెమార్గముపవ్రియూముద్దలుడుచనియెనులై
 లోననెట్టుంబలానెనుపట్టునిశుద్ధురైవగుకన్నులున్నామ
 లిశంబునదెగడుకూరకనాదగుసూర్తితాననముగ్గొదగుత్తారా
 దంబుములున్నగొదగుసూర్తితాననముగ్గొదగుత్తారా
 గ్గొదకేనెనిజొరావస్సుగొదగుసూర్తితాననముగ్గొదగుత్తారా
 క్కైతప్రకాశంబుదక్కివంటిలైననముగ్గొదగుసూర్తితాననముగ్గొదగుత్తారా

వెత్తుకతనయదకర్ణదప్పిదప్పిముగల్గిమేదినికెవ్రెగుగ్ర
 రమృదంబుచువులున్నగలిగినవాడైమేదినికెవ్రెగుగ్ర

మికి న్నారమోనట్లుగా న్నవ్వరాత్మను దన్త అనఁజ్జంఁచకకాలకా
రీరాజుపుత్రుఁడైనవత్సరాని నారచరుడనై తనని యాన్వవ్వరా
త్మను దురాజుకనన్తయొనఁజ్జెను॥

౧౧౨

వల్లభుఁడననుపరవిప్రాచవిగి రావఁబొందనకల
పెర్రాని గత్తొంఁగునగొడ్డిం గర్యంఁగుపు వర్తెల్ల
ని వచ్చి పవిట పినాత్ర యింఁచి యుండి తని పుట్టికి
ముప్పది సంవత్సరంఁగులుగిడఁచె నమ్ముద్గలుండు
జొప్పినట్లనామరది జు యుసేనుండి పుట్టి నవిష్టపు
కనన్తకపునపునెన్నానరనాథ కుమారునకుంఁబ
రిణి యుంఁబుసేసి (యూసురంఁబు గునెవ్వపంఁబ
న యుంఁచెద ననుట యు నలకుముగంఁగునరా
జుకనన్తఁగూఁసురాసురునకెట్లనెయ్య॥

౧౧౩

తేకల్లభుఁడననుపరవిప్రాచవిగి రావఁబొందనై ప్రకారమునువత్స
రాత్మనుదన్తనకలపెర్రాని గత్తొంఁగున (సరవిజుంఁబు న్నవ్వరాత్మ
నుకొత్తొం గర్యంఁగుపువర్తెల్ల (తొదరవకపరాగదు పుకెంఁబున్న
గ్గ వచ్చి పవిట పినాత్ర యింఁచి యుండి తాళు మట్టిచెట్టునాభార
ముచేసుకుని యుంఁబెనిగ్గ పుట్టికి ముప్పది సంవత్సరంఁగులుగడ
చెఱువరకు త్రొంఁచ దవర్జంఁగు లత్రమింఁచెను ప్రముద్గలుండు
జొప్పినట్ల ప్రముద్గలుడనెట్లెక్కి కుడువఁచి నప్రకారము నామ
రిది జు యుసేనుండి పుట్టి నాగారాగోతముద్ద నవరాల పుటకం
కుడు జు యుసేనుడనెరాజుకుమారుడై జునెంచెను ప్రనిష్టకనన్త

పునపు ప్రముల పుటకంకునికె యిస్తానన్ననానా వత్సరాని కు
మార్తె పునపునెన్నానరనాథ కుమారునకుంఁబరిణి యుంఁబుసేసి
నిన్ను తనుకుని సేవయి యూజు యుసేనుడనెరాజుకుమారునకుపెండ్లి
యొనఁబ్బి ప్రసురంఁబు గునెవ్వపంఁబు నపనయించ వరాత్మససంఁబంధమైన
యూయూకారము నుపి ౪ గి రట్టు కుండును ప్రనుట యు ప్రనియూ
ప్రకారమునువత్సరాత్మను దుచె పుగారనరాజునగి కనగి ప్రసు
కెక్కి మహిషాలపుత్రుఁడై లకుముగంఁగున (సరవోషయ్యుక్తమైన
మోముచేతనుగూఁసురాసురునకెట్లనెయ్య ప్రవత్సరాత్మను
నితొనలొంగునకెట్లనెయ్య॥

౧౧౪

కల్లభుఁడైనాని మిత్రముచచ్చుననాని ప్రాకృతనాకురకై మృతయొ
నన్నతవీమునఁ దచ్చుప దమనిచి పురికింఁబుచ్చి
గదివను తకెక్కి యుగడుంఁదగదె॥

తేకల్లభుఁడైనాని మిత్రముచచ్చుననాని ప్రాకృతనాకురకై మృతయొ
ది ననానా వత్సరాని (సుప్రసన్నతవీమునఁ దచ్చుప దమనిచి ప్రాకృత
వత్సరాని ప్రసాదము గలుగునట్లుగాను అకెంఁచి పురికింఁబుచ్చి
ప్ర యనపట్టణమునకు తకుగపంఁపించి బ్రగదివను తకెక్కి పుగడుం
దగదె బ్రగతలొకముచేతవను తలొస్తా ప్రముచేయని డ్దపు
వంటకెక్కి (యంఁచుచేతను ప్రగడుంఁదగదెస్తా ప్రముగనుమ
నిరాజుపుత్రుఁడైనవత్సరాత్మనునితొనలొకెను॥

౧౧౫

కల్లభుఁగు రవం తాన్విషుమవం తలొనమునకువె
రయననపదంఁబుల బుడిగాఁడొనక్తింఁబుచ్చి
నాసురకుల నాత్రపుడుదయొచ్చి ముప్పొండె॥

పంచతంత్రములు ౪

[illegible]

292
 బుద్ధుని విదేశీ భావములు కనుగొనఁబడినవి
 మౌనముననున్నవిగాని పలుకుటకు వలయు
 నులగాదు నిజమైనను మనమును జూచి
 నున్న ననువు దత్తము నొనరింపఁగల
 మునునొనరింపఁగలమునునొనరింపఁగలమును
 రివిత్తును

[illegible]

అభినాన శనము సహితము

మొరపుల ప్రసాదానామలను ప్రబలమై యున్న వంటిదియై క్షత
 క్షమునకుఁ బ్రదక్షమంచు పురచ్చిలు తిలకముజ్జ్వలమైన గావీష్ణుని
 సంజ్ఞావి తుజ్జ్వలమైన తిలకమున దిరముజ్జ్వలమైన నామకముని
 తిలకముగా యనయింతున్ బ్రహ్మచర్యమున జ్ఞానమున జ్ఞానమున
 యున్న జ్ఞానమునకు వచ్చి మోహమున కెట్లనుకొని రాజు పుత్రుల
 ముచ్చురత్నముల నాలాగని పద్మము

౧౭౮
కడచనివికయిననోయెబ్బలునుగడగనియొక
వసించిమందిరముననొకతనుమద్యంబువెలుగు
దింబినకనుగవయోనిలుపుకాబ్బుకడనిను
బ్రహ్మక

[illegible]

శ్రీమదాంబామహాకవివారి వ్రాసిన
 గంభీరతానివినినప్రసన్నాకాంక్షానుభవార్థవేగ
 భూతాభూతాభూతైశ్చలయకనకపూడిత్యమేనామ
 యమనామభూతాభూతైశ్చలయకనకపూడిత్యమేనామ
 భూతాభూతాభూతైశ్చలయకనకపూడిత్యమేనామ

జీవితం ఒక విలంబిత మృత్యు లాగా ఉంటుంది అని భావించడం సహజం

దుష్టలక్షణములను రాజు పుత్రులకు అవకాశములు దత్తించి దులుచు
 బ్రాహ్మణమోక్షముగలవారిని విచారకన్యలువలెను కునినిలువగా
 నేమ్రువ్వరాక్షసుడు అర్జునుని పరవశులైన గిరావీనులు కునిర్చర
 పగధురాదుకొనెడి నిర్భరత్రాతాతావలెనటువంటివేదధురా
 తపరానారముచేతను దుర్కొనెడి క్రుశయిద్దినవారెద్దె ప్రానగాన
 ఆ తపరను ప్రవాహంబున పాదాయననితాత్పర్యములు అతుజేన
 పూడిత్య కునిపరయి త్రాచి న్నదానాన మయమందు గ్రహించు
 కునియెరిగి మోసాబు ప్రదర్శింపఁగలవాడౌతా
 ఆమలపాతలనగరౌపకంఠనిని దదు మకాంచనసాధవేదిక
 పాతలనగరౌపకంఠనిని దదు మకాంచనసాధవేదిక
 నిని దదవత్తు మనటువంటి ద్రుమవృక్షములు గలిగినటువంటి క్రాంత
 చనసాధును వర్ణములు మున్నెనరాజుగ్రహములయొక్క వేదిక
 ప్రాణియందు రాజు పుత్రులకు కునిపరయి ప్రకటనమొనరు
 మనెల్ల ననితాత్పర్యము

వల్లసమయమున అల్లవల్లవల్లరాక్షసుడొచ్చి
 నేత్య కునిపరయి నిచ్చిన తరుణమందు
 కాగెందు ఆవేత్తని పక్షం తరకుచీకూటా
 ద్వీపం దు ఆపరాస్తం దు ఆజూతన వత్తరత్తములుము
 చ్చుట్లాడని చచ్చరత్తం దు ఆమోదులు నాన ఆప
 తులకారి చర్లదీప్తు ఆదిశత్రుం దు ఆగూడి

అంగి అంగి మురసి గుండు కుట్రవల్ల ఆ
 ముత్య
 ఇక్కడనుంచి సూర్యుని దయవర్ణనము
 తేకపరాస్తం దు ఆమెంగలుగుం దు ఆవేత్తని పక్షం తరకుచీకూటా
 తరకుచీకూటా ద్వీపం దు ఆపరాస్తం దు ఆజూతన వత్తరత్తములుము
 రమ ద్వీపదేశములయందలి కుట్రగిరిని లయొక్క కూటానము
 వాములయొక్క ద్వీపం దు ఆమెంగలుగుం దు ఆవేత్తని పక్షం తరకుచీకూటా
 నున్న ప్రాంతాల్ల వారజులముకాగానే గుండు మోచుకూవడ
 ముచాలించి నందుగుండు మువ్వెల్ల ఆమతమనిచానములకు
 రుదుకనితాత్పర్యముల వత్తరత్తములుము చ్చుట్లాడని చచ్చరత్తం దు ఆమోదులు
 వంకరవేనటువంటి చచ్చరత్తములుము చ్చుట్లాడని చచ్చరత్తం దు ఆమోదులు
 తూషముగా మాట్లాడుకూగానున్న ప్రాంతాల్ల వారజులముకాగానే
 చచ్చరత్తం దు ఆమోదులుము చ్చుట్లాడని చచ్చరత్తం దు ఆమోదులు
 ఆగ్నేష్టమనసంజాగముచేతను క్రిందు ఆమోదులు నాన ఆప
 పరతులచేత నూరకావదస్థుకాశుచుండెడి ఆపతుల స్త్రీపురు
 షులయొక్క కైగి చర్లదీప్తు లంగవములు వేదికపరగానున్న ప్రాంత
 గాతెల్ల వారసమయముకాగానే దంపతులు రతచాలించుటయ
 నితాత్పర్యము క్షేప్తు ఆకాంతం దు ఆదిశత్రుం దు ఆగూడి
 క్షులయందు ప్రవేశించగానున్న ట్లాడని చచ్చరత్తం దు ఆమోదులు
 ట్లాడని చచ్చరత్తం దు ఆమోదులుము చ్చుట్లాడని చచ్చరత్తం దు ఆమోదులు
 సమూహములు (అంగి అంగి మురసి గుండు కుట్రవల్ల ఆ

మోక్షమునకై నగనానుభావమున బాహ్యపరిత్యక్తముగా
కూర్చు గూసినది తాత్పర్యము

శ్లో

చంద్రతక్రతకననీనందినమురారివిరాజునంత
గూరగసంధి త్రైవివారమున్నదల శిష్యులు
నిరూనిబునుతబుయ్యత్రయోన్మయముచురం
తశాస్త్రకలనంద్రైవారదులనూర్విస రవి
తొగతమతి కుండునెచ్చకవికౌశికదిక్కుట
కాంత్రపతికర

ఈపద్యము మవగుచుక్కుమిచ్చెననిచెప్పుచున్నాడు

చంద్రతక్రతకననీనందినమురారిమిక్కిలిప్రచందమవపడుచునందు
చున్నటువంటిగొనమురారిరాజ్యశ్రవిష్టువనికవేశ్వరపరానియ
మైనయర్థముచంద్రతక్రతమిక్కిలిచున్నట్లేనటువంటిన్నకననీనం
దినలత్త్యేదేవిభార్యవిగనుకకననీనందినమురారి యనిచుత్త
పరానియమైనయర్థముచంద్రమువంటిమురారివిరాజుదనంత
గూరగసంధి త్రైవివారముతప్రకాశిస్తున్నటువంటిచంద్రానంత్రైపా
రమైనటువంటిగూరగసంధి త్రైవివారముగలుగుతచేతనుప్ర
తివారమున్నదలని తనమున్నసంతాపముగవిగి యుండగా
నని యర్థముచిరాబుతప్రకాశిస్తున్నటువంటిచంద్రానంత్రైపా
రయొక్కయోగశరీరమందుసంధి త్రైవివారి యుండుటచేత
నుని తనమున్నసంతాపయొక్కయొండగానని యర్థంతర
ముప్రకానిబునుతద్రవ్యకేవలమువంటిన్నబు యత్రయోన్మయ

లుజ్జయ్యత్రయోగివచేతివానిపారమం చంద్రాన్నయలుజ్జనాశనము
గవిగినటువంటిగొనమునదిబానిష్టులుచాస్త్రకలనకాస్త్రతప్రసంగ
ములచేతనుప్రతివారదులనూర్వితమతాస్త్రసంగిచిదివిదానీం
సులనుబుయ్యంపగానని కవేశ్వరపరానియమున్నయత్రయలయం
దునాన్నతనముగవిగినటువంటిన్నకననీనందినమువంటిన్నకానిబు
నుతరాత్మను యదురంతశాస్త్రకలనకాదరంతదుర్భంతమనకా
స్త్రశస్త్రసమూహమయొక్కయొద్దసమూహమయొక్కనుట
కలనకాయొక్కముచేతనుప్రతివారదులనూర్విచాస్త్రకలనదేవత
లజ్జయ్యంపగానని శుక్రపరానియమున ర్వితొగతమతి కుండు
సర్వతొగతలైంతతాపాంధి నటువంటిమతి కుండుగనుభిగవి
గినమువంటికవిత్వతకర్తప్రకారకవేశ్వరుడున్నచుత్త
న్నకౌశికదిక్కుటకాగ్రపతికరకౌశికదిక్కుటాచ్చదిశయన
తికటకపద్మనామంచంద్రాగ్రపతికరకౌశికప్రమేనపేటమోద
నిచ్చెనైం దినవాదాయెనని కవిపరానియమునాహుచ్చదిక్కు
నచ్చెనని శుక్రపరానియమున నగతెల్లవారజూరమునతా
చ్చనవగుచుక్కుమిచ్చెనని తాత్పర్యము

శ్లో

చంద్రవసులక్ష్మినుల్లసిలువానికేవలగారంత
యూవిభావకునకుసంబునిచ్చుతగుంబిదిల
క్ష్మివారింపనేట్టిచానెరువులసుమ్మనత్యోవ
గనె యనిచెప్పిల నెయ్యెనవిభావపరిగళితమి
త్రైవిలకనారనిశారంతనిశారంతదిపముత

పంచకం ప్రశ్నలు

ఈ పద్యము. దురైల్ల వారజ్ఞామునన్ పడులు తెల్లనా

శనివారమునాడు

తేకవరవసులక్ష్మినుల్లసిలువానివరప్రప్తమౌనలువంజెచసులక్ష్మిదన
 సంపదనేయనుల్లసిలువానిసంతోషపడుచుండెవానికేవసు
 లక్ష్మియనగాకెరగాసంపదయనిగ్ధావములకుచిగ్ధాకరునకు
 ఈసూచునకుసంజునిచ్చిసంధ్యాకాలమందునాకుసగిఆతగం
 నిదిలక్ష్మివారింపఁబడుచుంబిమల్లిసంపదనుప్రప్తమౌనడానకు
 ఏమిగురంతఁపిమితక్తువపడినదిప్రనగాగ్ధాగ్ధివంతుడైనవాని
 కెఏమితక్తువలయిచ్చినసోమ్యుతరుగినిదిమల్లితనుకూవసేనా
 ప్రనియగ్ధావారాప్రదనుకేనననిచ్చిసంయంతాలమందుసూ
 రుగ్ధతుతనకెరగావగ్ధయందుంచుటఆరిగితెల్లవారబూమయ
 నతనుమనుటవేదప్రసిద్ధమనితాత్పర్యముపట్టెయారనరు
 ప్రలసుమ్యుసత్యమగునెయనఁపకడనైనాఆరిగియిచ్చిదేనిప్ర
 త్యుకున్నవస్తుప్రనునిబుమనినవస్తువచ్చునాప్రసవేర్చులనయని
 వచ్చినాంప్రగ్ధావారాప్రదవలతెలనారకేనమోయన్నట్లు
 గానిఇంఁతనిఇంఁతడిపముఁగినిఇంఁతగ్రహములయం
 దుండెఁగినిఇంఁతప్రభాతకాలమందవిడిపముఁగిచ్చి
 యుపరిగిచ్చిచ్చిఆరిపరిగిచ్చిఆబూరిపరిగిచ్చిమహతిఁబుచ్చి
 ఆరికాంతనేతనువలకగురారెల్లనారయనుప్రనగాసూ
 రుగ్ధగిచ్చివారాప్రదకెచ్చినకాంతిఆరిగిగ్రహించుతెయ
 గిచ్చివారాప్రదవలతెలనారయనమోయన్నట్లుగాతెల్ల

అది నా నవమూలం టిక్కెట్

నారజ్ఞానునకేపముయిత్రైవేదేననితాంశ్చర్యము.

— ၁၃၇

॥ వసుకన్యా అయిన అయ్యప్ప ధీ వప్రవిగ్రహాభకరంబు ॥

బుగన్దనములు చక్రవార్తావననాథులకు

వి న న యో న యో క ని ష్ఠ వ మ క ని ష్ఠ మః ३

రత్తి కంపి తచిగివీట పన్ను రక్కణ్ణానానెరుహ

సంక్షేపమును వర్ణముచేత ప్రసాదించుట

అవలంబనముననుసరించిగా అపరాధము అని అనిపించుచున్నది.

పాత్రాగ్రామమును విడిచి యందును ఆస్తిని విడిచి వలయును

నృణామంబోపధి క్షాంత సరలముఖ్య తెయూర్వ పరంబుత్తేమలు

[illegible]

గూఢాచారములు పాఠములు దత్తాత్రేయము వ్రాసినవి

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಶ್ಲೋಕಂ

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

నా యగ్గము తానూరయ నూరు నవ చ్చూని ను ద్రు యుధి నీత్రున

ಮುಂದುವರಿದು ಮುಂದುವರಿದು ನಡೆದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಹೋಗುವಂತಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

రన్వజ్జువనిరువాసంత్రైకమనుమవర్గముచారట్టువ్రాసినది

మృషమనఃకీలమదీదానమునునిమదీదానమిత్యుపరః

శ్లోకము ౧౦౪ నక్షత్రములను వేరవేరించుట యవయముగ

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

వినియోగదారులకు సేవను పూర్తిగా ఉచితంగా ఉంచినందుకు ప్రతిభ

భూమినున్న తిరువంతో (మనుమవర్ణము చాటి) నక్షత్రము సమా

మామువకెనఁజూరెచుక్తులునఁద్రోత్రములుగల్గితములూ
యెనుఁబ్రనగరతల్లివారజూమునపత్రికూతలువిసనా
యెనుఁచుక్తులుజూరెననిన్నిటాత్పర్యము

భృగ
సెల్లధారాధరస్మయోదయవియల్లుతురనింధము
నలారాలతాంతములురాతఁబూగన్తనుస
మారకవంధకారేణుమదవేపనేరెఁబుమన
చిరయెఁత్రవాంకస్తనసాధ్యతనీవరఘుర్తాం
యివప్రత్యక్షిష్టయదంగిమధుపకజ్జులగూస
మావకైరవలనచనమలనిద్రాముత్రననలుపెట్టె
భృగతే॥ మలయనిలయసుగంధసంగింధమందపవనని
శాన్తిసవేచికతగారరుదీరెఁసంప్రగూతక
జారమన్సిహమన్సిగమన్సిగంగసంగత్రమాంయూ
మయూమవతెకి॥

ఈపద్యమందురాత్రయనేస్త్రయైక్యములంకారముమూసె
ననిచెప్పుచున్నాడు॥
తే॥ధారాధరస్మయోదయవియల్లుతురనింధమునఁధారాధర
మేమువయలయైక్యస్యయైక్యమృతమృతమృతమృతమృతమృతమృత
త్పత్తిగవిగినమువంటివెయత్రైకాశమనెఱిఁచుతురనింధ
మునఁకెంపుయందులారాలతాంతములురాతఁతారా
నద్రోత్రములనెఱిఁలతాంతములుపుష్పములురాతఁజూ

కజిరయెనుమూదనుననుమారకవంధకారేణుమదవేప
నేరెఁబురూదసేఁగూసగూసంతరమనెఱిఁచికరమంబుమూ
బూమాప్రగనాన్తానమువంటిల్రంధకారలకతతియనెఱిఁపని
మదవేపనేరెఁబుకస్తూరివేపనముమనవిచిరయెనుమూసెచిర
యెనుఁత్రవాంకస్తనసాధ్యతనీవరఘుర్తాంయివప్రత్యవా
కలబ్ధివపత్రికలనెఱిఁస్తనమనములయందునాధ్యత్రానము
వంటివనరఁమననెఱిఁపుర్తాంయివచేమటల్రాత్రానము
మైయదంగివనుపదకవియెనుమధుపకజ్జులగూసమూనకైర
వలనచనములమధుపతామృతవలనెఱిఁకజ్జులకామృతచేత
నూగూసమూనఁప్రకాశిస్తున్నమువంటికైరవతలువపుష్పల
నెఱిఁలరచనములనెఱిఁత్రములయందునెద్రావయత్రిఁసుష్టిపి
వాన్సనముననలునెట్టెత్రెగెనెగెనుఁబ్రనగరకలువలనెనె
త్రములయందునెద్రావనిశించియతెనయమూయననితా
త్పర్యము॥ మలయనిలయసుగంధసంగింధమందపవన
నిశాన్తిసవేచికతమలయసజెరపర్వతమేఁదిలయనివా
సముగంగవిగినమువంటిన్నిమగంధసంగింధపరిమళము
తారామూడుకున్నయివంటిమందపవనమంధరవాయువు
లనెఱిఁనిశాన్తిసవేచికతనిట్టుపులయైక్యకరజ్జుగూ
రుదీరెఁప్రజ్జులుదీరెనుసంప్రగూతకజారమన్సిహమన్సి
గమన్సిగంగసంగత్రమాంయూమవతెకిఁసంప్రగూతప్రజ్జి
నలువంటికైకారేణుదశకకలచేతరమన్సివరనూవార

మనము వంజిన్ని సామన్య సామాన్య మదవతారము నటు వంజి సమన్య
 క్రమైక్విన్ని ప్రాంగి శరీరమందు గంగ క్రూరుకు మున్నటు వంజి ప్రామా
 త్రి యాసము యెక్కి ప్రామామన హృదయము గలిగినటు వంజి ప్రామా
 మనతాతారా ప్రాకి యామనతా యెక్కి వాచకము చేత సమైక్య
 యనిన్ని ప్రాకి క్రమైక్వి యందు మదికి మినపు వ్యయి రారె యనిన్ని క్ర
 మైక్వి రారె పనము మానె ననిన్ని ప్రావింక్ష పుచమటారి పం యినదనిన్ని
 కన్నుల యందు నిక్షిప్త పశంస ననిన్ని నిట్టూర్పు వార యువులు వి
 స్మరంస ననిన్ని రక్షిం తవర్ణనగా భవన్విర్ణము భుక్తులై ప్రాణగం
 తల్ల వారక గారనె యాకార శమందు చు క్తులు రారె ననిన్ని లేక తి
 మానె ననిన్ని మంయ కనుపడక పోయె ననిన్ని క్రయవయము కుళిం
 చె ననిన్ని ప్రాణా తవార యువులు విశరె ననిన్ని ప్రాకృతమనితా
 త్వ రన్యము

మీ

చరణగమన మాస్మృతే శిధిగదన్నిన శరలుకా
 గిలిం తలంబుగ గుని యక్షగింప ది ముచ్చినవం
 రములుం శరంబునం దిగిని నెసెములుం మ
 దవతాతలకంబుల చేత పే కువం మడుగు సపర్య
 గై కునియె మానుగిలు గారె గుణాప్రద పకుతా

తేకీ తగమన మాస్మృతే శిమన్త ద్రవ్ర దయందు శిధిగదన్నిన శరలువి
 డినిన గుట్టలున్న కై గిలిం తలంబు యులతారా నానింగనము
 చే యువ శ్రవగ గుని యక్షగింప గత్రా త్వము గూని యరిగ
 జ్జిరాంగానె త్రమచ్చినవారు యుక్త తేనె సేనము తాన్వలసరులున్న

శరంబు లదిగి శరంబు వల్లులు రతార లమంబు గురు వ్రాచే తతేసి
 నయరా శరకా ములున్న మదవతాతలకంబుల చేత త్రైలోయ తమ
 వేకువకలమగు దనప రన్య క్రాని యెత్తెల్ల వారస మయమంబులెరి
 గి ప్రాభుగెనె నుటలు తతేసెనె యగు క్షమాచిని లెరిగి యెట్లాగ్ర
 వారంబి కంజ గ్రహంప వచ్చుననే పో తువచి ప్పుచు నాద్య మా
 నుగిలు గారె గుణాప్రద పకుతా గుణాప్రద పకుతా గుణా
 ములచే తను ప్రద పకుతా ప్రకార శంస తివార ము మానుగిలు గా
 రలక కమంబు ప్రాభుగిలు గారకార కారంబు గ్రహంప గుట్టవి
 యని తాత్పర్యము గుణామనగా తంతువులు సప్తములు
 ముదతేనెని తంతువుల చేత ప్రకార శంస తివని తాత్పర్యము ప్రా
 నగా ప్రాచుషులతార మాండన్య లతేచే సేట పుడు తరలు వా
 ర నలులు సుములున్న గారమని తేనె తల్ల వారగారనె లెరిగి గ్రా
 వారంబి రని చే పుట

మీ

కవి శివ ప్రసాద వనవకార శము బ్రాలక ప్రాధు
 బ్రాలక ప్రాధు వికే కువారు మాస్మృతము లజ్జిని త
 నాధుల గుచ్చి పట్టెనె గవరని మాప్రని యరిగన్ని
 కువారును శయ్యలంబు కారానె మునకింపవెక
 వగనాలబు కువారును నై కిజు వేను తా

తేకీ బ్రావ్దను త్రైలోయ కవి శివ ప్రసాద వనవకార శము బ్రాలక ప్రాధు
 లతారాద్రా కి యారంబి నమచే మకునుట కుతల్ల వారవచ్చినాడు
 నాప్రజ్ఞుల కలకా వికే కువారు మనస్సుల వచ్చెనె కువారుకుం
 దరున్న వంశముల తమచే తులను జ్జిని తనాధుల గుచ్చి పట్టె

పెర్రానానాయకులను గట్టిగా యాచించిన ముచును కున్నెవరని
 మోపులానియరగిన్ని భువారనులైన యలయెక్కెంచుమె
 రుపుగల యదరూప్యములు పొనముచే న్నన్మసుక్తిని త్రుమన్నినక
 న్ములుసగము మూసే వారకుం బరున్నచయ్యలనపొన్నులను
 పరాశవమునరింపవేకతరస్థతింబభూలకవగనాల్ప భువారు
 మున్నెరివనసవప భువారుకుం బరున్నయొప్పుకారమైరితెల్లవా
 రదచ్చి నందునతమిద రకేకుం బరున్నయిందిరని తాత్పర్యము

అనానాదపమకచితకగునియెనానాభూతని
 బ్రాపరాచనస్త్రివయనంబులుకన్య యభ్యుదా
 న్మేషప్రమన్నునవన్మనాన్యే కుచముకడిగంక
 నికరామై డిక్కతాత్యై తకాంతాను
 ప్నా భరముకాబుపాసుపుమయి నాన్యరన్నిచాం
 తంబునకే

తేకనానాదపమకచితకనానాప్రసవమునెప్పువంతిద్రపతెప్ప
 లయెక్కమకచితకకాంతలనుకునియెనానాగ్రహారా
 నేమోయన్మట్టుగాచూడవేర్చింపగానుని బ్రాపరాచన
 స్త్రివయనంబులుని బ్రాసుపుప్రకేపరాచనవిముఖ్యైన్
 యువంతిప్రసగారతిత్రిదలన తనిత్రవనటువంతిస్త్రినయనం
 బు లూననితులయెక్కకన్ములున్నప్రి యభ్యుదాన్మేషప్రమన్నుగ
 వన్మనాన్యే కుచముకన్య యపెర్రానానాయకుల యెక్కద్భుద్భ
 గట్టియెవలెన్మేషప్రసంగనముచే తప్రమన్నుగవతామెన్మిలి
 తగ్గినటువంతిమీరానాన్యే కుచముకన్య తగ్గినటుల వంతి నేత్ర

ములుగల స్త్రిలయెక్కగున్నిచన్ములున్నదిగం కనికరామైడిచ్చ
 తరత్ప్రాంతకాంతనున్నా భరముకాడి కదంతప్రతమలయె
 క్కప్రంకలవక్తలయెక్కని కరగమూ వామనతనులైమై
 డిక్కతాన్మమడిమున్నిదిగానయని క్తమవంతిన్నిత్రాత్మాంతమి
 క్తినిపాంబని క్తమవంతికాంతాన్మలయెక్కన్మచన్మన
 యువంతిప్రభరముకాకెమ్మపులున్ననిచాంతంబునకేతెల్ల
 వారుసను యమంకుబ్రపాసుపునుబ్రపాబాసనప్రప్రయో
 క్కనుపుమకాంతనంతికాంతాన్మతనులనాన్యరనిప్రకాశాన్
 నులైనగాతెల్లవారసమ యమంకునిత్రగానినండువల్లయెట్లు
 నైకస్త్రిలయెక్కకన్ములున్నప్రి యులుగట్టిగానాచింగనూచేన్మ
 కందియట్లునైకస్త్రిలగున్నియన్నప్రి యులు తమకెమ్మపులు
 నెక్తివేయూతునెరిగిరెండువూట్లుమూడువూట్లునుక్తిత్రా
 కాట్లుగవినియెట్లునైవడిచల్లరిచల్లనైకస్త్రిలకెమ్మపులు
 న్ములయూమూడున్నదేషములకాంతంబునయివిప్రవాంఛన
 వేమోయన్మట్టుగాదాసానపు వ్యవతియెట్లుగా నుండెనని
 తాత్పర్యము

మతలనస్త్రిమరసూల్లసన్నిధువేచేతనభూ
 తసంగం మకాంతలవారింకనంపఃపుసూచక
 గతుకకాలాబురద్ధిపికాకకకకతాన్మ
 క్తస్సనస్సనికముక్తావారముకవాసనకకకల

యంబువై దుష్టాచరిష్టకుచి వ్యాతరూర్షర
తాంబూలముతో

తీకొట్టెను: ప్రసూచకగతుతోట్టెను: (సెలైత: కాలమును ప్రసూ
చకగతుతోతలయచేయమకుండ్లి నాలాభురద్దపికాకళిక
కొనాలాగ్రహములయందలిబ్రురతోకాంతిననిస్తుండేటి
ద్దపికాకళికతోదీపజ్వాళిలున్నై తగ్గి దుష్టనస్థనికముక్తాహ
రముతోన్నై తగ్గిచెల్లదనమునుపొందినటువంటిద్రుద్దగజ్జియైన
స్థనస్థనికగుచ్చుములవంటెన్ద్రులచన్నులయందున్నటువంటి
ముక్తాహరకముతోముత్యానిపరులున్నవారసనతోకలయంబు
వై దుష్టాచరిష్టపరిమళస్తుండేటువంటిగంధకస్తూరిపనము
లున్నగ్రాష్టకుచి వ్యాతరూర్షరతాంబూలముతోగ్రాష్టప్రాంతానై
నటువంటిరుచిచవినివ్యాతహారిస్తుండేతరూర్షరతాంబూ
లముతోకపురపునాగాలపేనుపెన్నవటులున్ననగాతాం
బూలములుతోనాలగున్నతలనెప్పుమరసూలుసన్నిభువా
చేతూబూతసంగ్రామకాంతలవారికించెయలనననూన
మైనటువంటిప్రమరసన్ననురాగరసములచేతనున్నెల్లనతో
ప్రకాశస్తుండేటువంటిమెదునెన్నెపురుషులయొక్కనైత
బూతసంగ్రామమన్నదయుద్ధమందలిప్రనగారతేకళయం
దలికాంత్రతోకూరికలనువారికించెవర్తిపేద్రేసనున్నన
గాగ్రహములయందుకాంతిదప్పినదీపములున్నన్నై తగ్గివలు
నువచించినముక్తాహరములున్నెన్నెపురుషులలంకరించిన

పరిమళగంధములున్నకరూర్షరతాంబూలములురుచితప్పిన్ని
యివిన్ద్రుపురుషులకురతానినక్కిని తప్పించిననిగావమున్నెను
రకాలమందురతిచిహ్నముదీర్చావమాముగనువనుషకాల
మైనసంగతేనైనచిప్పినగావములవల్లతలచిరతానిరసంక్కినివ
దిచిరనిగావము

920 నిలప్రమవార్తిమజ్జనబుటిలాలకంబులునంధూత
కుంకుమనూనకములుబ్రూగరారుణితలచన
సరూబుంబులుకాంతచుంబినముక్తకజ్జులములు
కరచపేటనిరస్థకరినత్రుచ్చియ్యంబులనినపదిగలం
కృతాధరములున్నునినమత్యక్తికానరణానృద్ధ
ళంబులనూననిద్రాముద్రితాననవలులు
921 గాధపరిరంభసంగ్రామకల్లమగ్గిదచలుగురుపయో
ధరగ్రరవరకువలమణులుకేచితతాంబూల
రసకర్తగల్గతలములమరగుమరాంతుప్రచి
రనార్యమమున

తీకొట్టెను: ప్రమవార్తిమజ్జనబుటిలాలకంబులుప్రమనాన్ద్రేదీర్చకమం
దునిమజ్జనతేదినినటువంటిచిగనుకనైబుటిలబుడలుగొన్నన
టువంటిల్లలకంబులువలంబురులున్నసంధూతకుంకుమనూ
నకములునంధూతప్రూగొట్టనిద్దమవంటికుంకుమనూనకము
లుబ్రూగరారుణితలచన
చనసరూబుంబులుబ్రూగరనిత్రేవకసచిత్రతేతనున్నెరుణి
తనంబూతరక్తవర్ణముగవిగినపలవంటిలోచనసరూబుంబు

లుకెత్తకమలములున్నకాంతచుంబనవలక్ష్మకజ్జులములుకాంత
 తప్తరములయొక్కచుంబనముద్దునెట్టుకెనుపచితనుముక్తి
 ప్రాగొట్టుచుద్దమవంతికజ్జులములుకాటుకయన్నకరచపటనర
 స్థకరినత్రచిత్రంబులుకరచపటకప్రాలవస్తతాదనములచే
 తనుమ్రనగామ్రయులుచేక్తిచ్చుదువ్వుతుచేతనునిరస్తప్రసగొట్టు
 చుద్దమవంతికకరినత్రచిత్రంబులునుకరికాపత్రములున్నమ్రని
 నవశిశలంకృతాదరములుమ్రనినవనరాతనమైనటువంతిని
 కదం తత్తతములచేతనుమ్రలంకృతగూఢపిపచుద్దమవంతిమ్ర
 దరములుకెమ్మాపులున్నస్థనొననుతాకకాళరకాళవద్దచంబు
 లున్ననొమ్మలంకృతమువలెనేనమతవంశుచున్నటువంతి
 కరికానబిత్తతములనెట్టిమ్రగళగొఱుములనున్నచే
 గురించినటువంతిగళగంబులుకంఠములనుమ్రనూననితప్త
 ముమ్రతాననములుమ్రనూనవిస్తరమైనటువంతినిత్రసంపి
 చేతనువయమ్రతచివల్లవయనెనటువంతిమ్రననవయలుము
 బుములున్నగొదపరికంబనంబ్రమకల్గిమగ్నిదచలశురు
 పయోదరగరవారమవలమనులుగొదభ్రదమైనటువం
 తొపరికంబ్రవింగనములయొక్కసంబ్రమయెంకరచేత
 నుకల్గిమగ్నితోచిదిలమైనటువంతిమ్రచలపరవతములవ
 రేనగురుగొప్పవైనటువంతిపయోదరగరకంబనాక
 మంబలివారనరాళయందున్నటువంతిమవలమనులు
 ముక్తాఫలములున్నకరితతాంబులరసరక్తగల్గతలము
 లుకరితకూడుకూంబుద్దమవంతితాంబులరసవిడి

యపుత్రవమచేతకత్తప్రట్టినతనువంతిగల్గతములుకరి
 లబ్ధినాశనములున్నత్రనగామ్రయులునతులకప్రాలములు
 చుంబనముచేస్తవారియొక్కతాంబులరసముతగులుకున్న
 టువంతికప్రాలములనితాత్పర్యముమ్రమరచురతగిత
 చివ్వాములుయరావత్తయొప్పయందుగామ్రవార్తబుము
 నప్రతాతకాలమందుకెమరాంతుప్రేమప్రేమచరితరా
 కతగియుంబిరి

220

కామ్రచాబుద్ధమిశత్రుమోమరినవల్లతగ్గి
 గునిరవంధిసంభానిచిబ్బిపునుకల్పనిమాన
 కురువిందక్రూదసమ్మిత్రలాక్షణానాంబు
 నగ్రాచిహూచినిసినకాంతంబుబూప్రత్తు
 రిదేనాంగారకరాశినానమెదలందంత్రం

చ సంతానిప్రగళం

తపిమ్రచాబుద్ధమిశత్రుమోమరినవల్లతగ్గింబుమ్రచాదిత్తు
 లనెట్టిబుద్ధకత్తులయందుమిశత్రుకూడుకున్నటువంతితమః
 చకటియనెట్టివరిననెటుపుయొక్కవస్త్రాత్మకంబుప్రాగొట్టుతు
 కెరకునిరవంధిసంభానిచిబ్బిపునుకల్పనిమానకురువింద
 క్రూదసమ్మిత్రలాక్షణానాంబుననిరవంధిసంసూరయత్త
 మైనటువంతిసంభానిసంబుకాలమనెట్టిచిబ్బిపునుకంసల
 వానచేతకల్పనిమాననిర్మింపచుద్దమవంతికురువిందకెంపు
 లానెట్టిమైనమనియొక్కక్రూదచూరముతాదనుసమ్మిత్ర

నెత్తురులు బయట రావలెంగనం దూరరజ్జుములు బయట రావలెరా
 వతమనె యెనుగు యొక్క క్రొంగ (శరీరమం దున్న గాని నటు వంటి
 సందూరరజ్జుములు బయట యొక్క ప్రకారము బయటై మంటి
 కరజ్జుమనుట అట్లే వృత్తి ప్రమాదాన్ని మిగిలె యోగదవ
 దువనిధాతి బ్రహ్మాదురమణానవనిమాల్ల కతల్పుము అట్లే
 వృత్తి ప్రమాదాని పారమునకు ప్రమాద సంతాపమును కృత
 చింతలు వంటి యోమిన రాంత్రాత్రా దనువి యోగ ప్రదాన
 యుట యునె బాదనదు కార్మిచ్చుచే తన నప్రదానం దపడుచుం
 దటువంటి న్నిత్రాతి బ్రహ్మమిక్కిలి బ్రహ్మణ్యమునకు వంటి అగు
 రమణులందు నియుక్త వని నరాజున మేనటువంటి మాల్లక
 కలువల తారలను నటువంటి అల్పముల నాచయ్యివే మో
 యన్నట్లుగా అప్రదులైన కాలమందు గాలం లా ఆపములు లే
 తయందు లుట్టించు రంబునైన కాలముందు లెలంకల్పి ప్రియుం
 డనుట నశానాకంశమనె గూమి యందు ములచ నకుంకువపు
 ప్పరేమో యన్నట్లుగా నున్న సూర్యుడనే వృత్త మందులు ట్టె
 నచిగురుటాకువే మో యన్నట్లుగా నున్న చి కటి యునె కట్టెల
 యందు ప్రజ్వలింపున్న యగ్ని యొక్క మంటలే మో యన్నట్లుగా
 నున్న అపః కాలమనె నర్చము యొక్క పడగ యందు విమణు
 కేమో యన్నట్లుగా నున్న గ్రాంత గార్యయైన నాచి దేవ యొక్క
 కుసుంబా వస్త్రములే మో యన్నట్లుగా నున్న తూర్పుదిక్కునే

యోగ శివీకుని యొక్క జ్ఞాన కారణము లేమో యన్నట్లుగా నున్న
 వజ్రం యుధము చేతనే తిరిగి పలు క్షుణ్ణము వంటి తూర్పు మండలము
 క్కరే కలవల్ల ప్రవింశనె త్తుకునే మో యన్నట్లుగా నున్న బయట
 వతగజ్జుము యొక్క శరీరమందు తగులు మెన్నగు సందూరరజ్జుమో
 యన్నట్లుగా నున్న చంద్రుని కి యామిని యునె స్త్రీ తోరడనువి
 యోగము గలిగితే తద్విరహ తాపని వారకుల మృత్యుచంద్రుని కి
 యశ్రు కలువపు వర్షాలు తా యునె స్త్రీ నశతునివే మో యన్నట్లు
 గావే తయందు లాకా శమందు ప్రకాశించె నని తాత్పర్యము

గర్భ

అట్లు ములచుచు మాంబునిధి కేగునె దంధగవా
 రతన్మయూ బుమ్ముల నెన్ని కుంబితముగా నెనున
 రించి నెట్లెట్ల కత్తిలార ప్రమ్మగవలె ప్రేమభరవిర
 త్తుల పద్మిని వేగుపాటు నంగమ్మ రె కై పట్టె ననగా
 వ కనించె నమాప్రపత్రము అది

తీర్క పద్మిని అలా మరతగెల్గ ముల పచ్చి మాంబునిధి కేగునె దంధగవాకుని
 దుపదమతి నవల వలె నకు గ్రంథకవాయెన్మెట్ల జురతగవారట్లు
 పునట్లుగా తన్మయూ బుమ్ముల నెన్ని సూర్యు కి రణముల నెవె
 కై పట్టె మంచి ఆ ముగా నెన రించి నమము దుచు మన్నటువంటి ప్రేమ
 లుండు ఆ ముచే ఆ మురక్తిలార ప్రమ్మగవలె మరాగముల త్రము
 లోగలుగ గానున్న అరగా కత్తి మగలుగ గానున్న వలె ప్రే
 మభరవిర త్తుల వలె తూర్పు యందు ప్రేమభ్రమిక్కిలి ప్రియం
 దుచు నుండే రవిగూరుని యొక్క రత్నల కె రణముల నెవె

గుపాటునంత్రమృతవేత్తనైట్టెననగాతెల్లవారగానెపద్మినిమరలెనె
 గ్నకెబెట్టెనేమోయన్నట్టుగాననమాప్రపత్రములకెమలములు
 ఎకసించెనెబ్బినవారయెనెప్రసగసూర్యకెరకాములున్నవెయ్యె
 కమలములయెక్కరేకులున్నవెయ్యెసూర్యుడస్తంభతుత్తతే
 కమలములుముకుళించుటయన్నట్టిదయ్యెవకసించుటయె
 న్నప్రసెద్దముగనుకసూర్యుడస్తమించెకాలమంచుపద్మినితే
 నెవెయిరకులనెప్రకృతతనుసూర్యకెరకాములవెయ్యెంతిని
 కెక్కనెట్టిముకుళుమెనెతెరిగిసూర్యుడుదయించనప్రదుము
 కుచుమన్నతనెప్రకృతమముగానెబ్బదెస్తున్నతెత్తిరకాము
 లవెయ్యెంతినికెక్కనెట్టెనేమోయన్నట్టుగాకమలములువక
 సించెనెతాత్మర్యమునెనెనమాప్రపత్రంకమలమెవ్విమరకె

అగ్రాగాపిలిరాజుమన్ననలుగాంచివేసెనుకుజా
 కనంచుకన్నాసెననంగిక్తెరవిణిమోక్షైనితి
 ప్రతయారెపద్మినివారసరక్త్యివెయ్యెగవన
 నవిన్నవముద్దితధూమరాజులననాసరసి
 బుగర్చనదనంబులువాసినెటిరెచెన్నంగములె

తేకలగాపిలిప్రమమందిరాజుమన్ననలుగాంచివేసెనుచంద్ర
 నివల్లెగుప్రమనందినటువంతెనెనుప్రమనవల్లెమన్ననలం
 దినటువంతెనెననిదెనినెరుజూరకనంచుప్రస్థిపురుషు
 నిగమెనునననెకన్నాసెననంగిక్తెమములుముకుళించు
 మెన్నట్టుగానెప్రతప్రతయారెనాధివయెట్లతనెవెలుగ
 నియెదగాపినెపిచ్చుటనెనెప్రరుషునిజూరకకన్న

యమూనుకుమనూయెటువనెనెనెతెనెనెవెపత్ర
 తత్యమరకెక్తెరవిణిమోక్షైకుముదలతముకుళించెనుప్ర
 ద్మినివారసరక్త్యివెయ్యెగవనవవిన్నవముద్దితధూమరా
 జులననాప్రద్మినితామరసలతకువారసరక్త్యతతతావ్వి
 ముసూర్యునివల్లబునంచెనెయ్యెగవదగాయెటెనెతి
 వనవన్దిదారవాగ్నియందునవముద్దితప్రప్రనిద్దమవతి
 ధూమప్రగలతయెక్కెరాజులననాప్రజ్జైవెయ్యెగవ
 న్నంగములతెయ్యెదయెనెరసెబుగర్చనదనంబులువాసినెర
 సెబుప్రద్యములయెక్కెగర్చనద్యైవెనెవనెనెనెదనంబు
 లువారెగ్గవమములువదిచెనెతిరెచెనెనెనెనెనెనెనెనెనెనె
 రూరకెదయెముకాగెనెకలువలుముకుళించెనుప్రద్యములయె
 దురాత్రిచిక్కునెద్దతయెదయెసూర్యుడుదయించనెవ్విచ్చుటప్రద్య
 ములువకసించగానెతన్మధ్యములువిదిలెయెటెన్మనంబు

తననితాత్మర్యము

తేకలగ్నసూర్యునిదయెన్నెనెకతమునెప్రవక్తా
 త్మసుదద్దరాపాలుగదిసెప్రారవిప్రతాంతమంత
 యుప్రసగజెప్రయెన్నెమువిజూరపిపెన్మగవ్వును
 చునెచ్చె

తేకలగ్నసూర్యునిదయెన్నెనెప్రకారమునానావిచ్చెవింప
 గానెప్రకతమునెప్రకారంతమందుప్రవక్తాత్మసుదద్దరా
 పాలుగదిసెప్రారవిప్రారవిగెయెదాబుయెనెను
 కనెరాజుదగ్గెకెపెయెప్రారవిప్రతాంతమంతయెపా

౧౪౬

సంఘమును లారమునకు కర్తవ్యము చేసి సంఘింద్రుడగుటకు
కృపి బ్రాహ్మణములైన వయోగమున నాతని పుత్రు
కాంచనప్రతిమానగా త్రోచు పతియె మనకు మన
బుయ్యసేనకు మారునకా పూర్వశతాంశుము బి
న్నెండ్లి భయవలయులంబననవిచారలానాథు
డచితి కదలిననుట్టుంపువరుసగా కె

౧౪౭

తెలు యతులనయమార్గరతులదండాధిపతులనెనిచి
రప్పించుమా యిచ్చువరమహాంబున ఆతువక్తియు
గారకన్గన బిలమిత్తులుచి ఆమారాగ్యమునకిం
పను ప్పననకిం

తెకఁబును లారమైన వయోగింధులారాని బ్రాహ్మణములైన బిన్న
ఆప్రసాదవహించి నటు వంటి మూర్తి శరీరముగలిగినటువంటి
సుకృష్ణుకృష్ణులైన రాజులు మనకు కర్తవ్యము చేసి సంఘింద్రుడగుటకు
కునెత్తురుగలిగినవి యుగ్మకుడుగా దాదై వయోగమున (విధి
వశముచే ఆసుల్రాతని పుత్రులైన సుకృష్ణుకృష్ణులైన (కాంచనప్రతి
తిమానగా త్రొక్కాంచనలంబుగా రుతాంధను ప్రతిమాన
సమానమైనటువంటి గాత్ర శరీరముగలిగిన నువనమోహ
నిచే వడియె మనకు మనకు బిన్నెండ్లి భయవలయులంబననవిచార
నకా పూర్వశతాంశుము బిన్నెండ్లి భయవలయులంబననవిచార
మునగలిగినయరాచిన్నదాన్ని పెండ్లి భయవలయులంబననవిచార
నర్పవరసులంబననయముచే ఆసుల్రా విచారలానాథుడు

౪

విశాలాపురాధిభక్తనకు కృష్ణాచరిత్ర వల్ల నల్పకృష్ణుడై తలవట్టుల
యితలనుట్టుంపువరుసగా దెలుంధువుని రతిగా దాత్ర రవమంతు
పార్థికి యంబురుల్రాతులనయమార్గరతులల్రాతులనయమార్గరతుల
టువంటి నయమార్గరతులనయమార్గరతులనయమార్గరతులనయమార్గరతుల
ధిపతులనుంట్లోనే బిరులనుల్రానిచిత్తంపించి రప్పించుమార్గరతుల
స్త్రీపుట్టుచే తామారామ్యమువరమహాంబున ఆతువక్తియు
తకువక్తియుగా కన్గన సుకృష్ణుకృష్ణులైన రాజులు మనకు కర్తవ్యము
లుతుచి పుగారేనెల్ల బిలమిత్తులుచి ఆమారాగ్యమునకిం
ఆమారాగ్యమునకింపను ప్పననకింపను ప్పననకింపను ప్పననకింపను
గ్యముచే యవచ్చుననిపన్దిరి

౧౪౮

కనానిని మల్లియు మువ్వలారావచ్చుతన ఆతంత్రు
లన్మంత్రుల సంఘావించి పనుచుట యునపార్థివ
నమతులరిగినయపాటువమమరుగ

తెకఁనానిని మల్లియు మువ్వలారావచ్చుతన ఆతంత్రు
నెల్లమల్లియు దావించిపోలావచ్చుతన ఆతంత్రులనెల్లమల్లియు దావించిపోలా
ముచే ఆసుల్రాతని పుత్రులైన సుకృష్ణుకృష్ణులైన (కాంచనప్రతి
తిమానగా త్రొక్కాంచనలంబుగా రుతాంధను ప్రతిమాన
సమానమైనటువంటి గాత్ర శరీరముగలిగిన నువనమోహ
నిచే వడియె మనకు మనకు బిన్నెండ్లి భయవలయులంబననవిచార
నకా పూర్వశతాంశుము బిన్నెండ్లి భయవలయులంబననవిచార
మునగలిగినయరాచిన్నదాన్ని పెండ్లి భయవలయులంబననవిచార
నర్పవరసులంబననయముచే ఆసుల్రా విచారలానాథుడు

నెతనునగారామన చూపు విదేవు మాపు దమ్మన ముమాత్తైఁబిం
జి తరత్తెగూఁగొంఁగొంఁక మరయి కఱ్ఱామి కి బువకఱ్ఱెర మము
మమ్మన పొందెను మ్రొనగా మాయిల్లు ప్రవే శొచ నమటన విత్తెల్ల
ప్రారాదగు నెవ్వు చూచుచు వచ్చును

౧౪౯ కట్టిన దేవతావిన్నపము నశంపంబంపి విత్తెహ
పే తపతాంకితానానంబి పురంబున కెరుదం
దనిన గూఁగొంఁక ముము ముమ్మై

తేకట్టిన దేవతావిన్నపము నశంపంబంపి విత్తెహ కారము పూ
బుగ్గెన తమతావిజ్ఞాన నచ సుతుకై మమ్మన పంపించి నువెత్తెమా
పే తమత్రమ పరాత్రమ ముతాదను ప్రవే తమూడు కున్నతాంకా
బూండు తాకితెతానోస్తె న్నిమతాంకూదా నున్న సుంబి పురం
బున కెరుదం దనిన సుంబి వియ్యిం కుడ్డెన మమ్మై నయ్యుక్త
బున కుమ్మ మున కుమ్మ రుదం దనిన రం డి యని మంత్రులు పలుక
గారెగూఁగొంఁక ముము ముమ్మై సుకెర్పి రాబు సంతాప పా
రవిని ప్రసన్నము ముమ్మై నవార్త

౧౫౦ వట్టమ్మ త్రులకుంబున దనంబిల్లి యంతః పురం
బున కెగి యింతెనం తయూదె వివి విన్నయది పు
ద్దుగాన గూరుకొడ్డె తతరంగంబులంబులు గు
లువ వచ్చి సుకెర్పి మదాన్చి వాకంబునకు
పొటెవ్వు రూప కం తంబుగది స నమ్మదు

తేకట్టె మ్మత్తల పుకట్టె దేదనాంబు ముల ముల సదనంబిల్లి

పదార్థ మును సగిల్పం తః పురంబున కెగి రాంకొంబాన ములంకి పి
యింబుం తెకినం తయూదె వివి తన గూరుకొడ్డె తాంతము తెకి
యబ్బె పుతెన్నయకట్టె ద్దుగాంకొమ్మ తనతాంకాంబాంకా
ప్పినప్పిటి నుండిన గూరుకొడ్డె తనపండ్లా ముతాంకూడు కున్నవా
డ్డె ప్రవగా గూరుకొడ్డె మత్తయ ముటతతరంగంబులంబులు గు
లువ వచ్చి కెరదతరంగంబులు యుక్త మున్నెన నయి పంపగారెత
చుకుకెర్పి సుకెర్పి రాబు మదాన్చి వాకంబునకు ప్రగులు రండు
బూములు వచ్చె వేళకు పొటె వ్వు రూప కం తంబుగది స నమ్మదు
పొటె వ్వు రస మీప మునకు వచ్చి బొరనా సమ యుమండు

౧౫౧ అట్టాంకెని తేవ గూంవతనయింతె వచ్చి నచండ్లా
ను దప్రంకష సమ్మదాంబున యగూంబు రుడ్డెయెడు
కెగి నంబు పల్గంకి కమన్నయ పుచరణాంబు ములం
బి దికెర తకాంకి మత్తంక బారాంకా సగకె త
దామక వేదికె దెన్ను తెచ్చున

తేకట్టె అంకెని తేవ తక్కువగాంక ప్రగూంవ ముచే తమగూంవ తనయింతె వచ్చి న
చండ్లా సుడు తన యుక్తపి ముతెయ్యె నసుకెర్పి రాబు సమ్మదాంబు
మునకు రాగారె తేవ తక్కువ మత్తె నమత్తిల్లు దుప్రప్రంకష సమ్మదాం
బున కెరుదాంబు రుడ్డె ప్రప్రంకష (మెన్నం ది నటు వండ్లా సమ్మదాంబు
దయ సంతాపూ శి వ్వుడ్డె తేవ మగూంబు రుడ్డె ప్రకాంకంబున వార్త
పదకెగి దంబు దురుగూంబు యిల్ల చిము మ్మూంకాబు నివాస
సద్దానము నకు పిరయి యనుట పల్గంకి కమన్నయ పుచరణాంబు

లంబిద్రులకియందుగూర్చున్నతొకయిట్టునైనయెక్కడఁజూచి
 దవ్రావిప్రసంగాతనయక్కమనమహారముద్రానికాంతకాంతమత్తం
 కబురాంగళాగకృతధామకవిధికిదెచ్చెత్తునకొకాంతఁజూచునా
 మాకష్టజటువంటిన్నికాంతమతఁదగ్గితిగలిగినటువంటిన్నిపంకజ
 రాంగప్రజ్వరాంగమనొలయొక్కప్రాంగసమామామనతను
 క్షతఁడయినట్టువంటిదామకగ్రహమయలయొక్కప్రవిధికిప్రసా
 కతెచ్చెఁడులుచుకునివచ్చునుతెచ్చునకొకటెల్లపలుచుకునిరా
 గారెప్రసంగామట్టియుదునావయొనసుక్తినిన్నియతనివారని
 నున్నపక్షరాంగమనొకటితమనతమయంతఃపురమునకుని
 లుచుకునివచ్చెననితాత్పర్యములు

౧౫౫ ట్రామంబరకేగియన్నునమోపాననావాని
 నూరెనుచ్చివంతంబలచుట్టుకేమివలదట్టుము
 గాంబ్రవహించునత్రువారిండువితేతరస్తనశర
 రములందిగుపారజ్ఞయచుకొనదనమాచ
 రించిరివారతరతామయగమత్తకేజ్జినకొ
 తేకలముంబరకేగియన్నునమోపానిసుక్తికేమిమూర్తయొనగియన
 నమోపానితల్లిదండ్రులయొక్కయెదవికిపాఠాలుదావానియో
 రెనుచ్చిదేవకేసెనంతాపముచేతనుష్టుంగివోతొమోనాని
 చారముచేతనుతలచుట్టుకేమివలదిచాలమూర్తనదంబళి
 రఃపరిష్టతమోనకేత్రములనెకలవలయందుదట్టుముగాంబ్రవ
 పాంచునత్రువారిఁతరుచుగాంబ్రవస్తుండెకన్నురునుతొవితే

తరస్తనశరకములకలతొవితేతరసమానమోపానమువంటిస్తనమో
 చములయందున్నశరకములకలదేమామందున్నదిగుపారజ్ఞయ
 చుకలన్నులవగ్గిరనుంచుకలన్నులమోదగుపారజములమట్టుకుఁబ్ర
 వహంపజ్ఞయచున్నవందనమాచరించుతల్లిదండ్రులకునమహార
 రముద్రానినిరివారతరతామయగమత్తకేజ్జినకొకటెల్లపలుచుకునిరా
 గారెప్రసంగామట్టియుదునావయొనసుక్తినిన్నియతనివారని
 నున్నపక్షరాంగమనొకటితమనతమయంతఃపురమునకుని
 లుచుకునివచ్చెననితాత్పర్యములు

౧౫౬ పుకడుపులచచ్చెనట్టికలచనట్లుగుటయొక్క
 కూరిమిపట్టిపట్టియొక్కచిరమురంగునెచ్చెచ్చి
 చుకున్నట్టికలతొనొందికలకట్టుపెల్లుకులు
 నత్రుదాంరలనతతాంతదనగన్నతనువచ్చి
 దదపుచుగదదదానినలలగ్రాపణంబులనె
 తపనియొక్కనెట్లుండెవిధిక్వతంగుచునున్నవిగుండు
 ౧౫౭ తలకూడునుండెకలచదానమస్తరించుయొక్కనా
 రించివలినట్లుయాజిపాతుప్రాతులాదరవద
 నదర్శనముగదిగియొకతకాంతనవీతి
 గూర్చుండెనంతలు

తేకలకడుపులచచ్చెనట్టికలచనట్లుగుటయొక్కతనయుదర
 మందుచాస్తమునుంచుకలియొట్టికట్టయొక్కవరునకుఁబ్రచ్చి
 నిచావసమచేతనుకూరిమిపట్టిపట్టియొక్కవూముచే
 తనుకొమార్తెనుచేపట్టుకునిముద్దుకూతుకునిచేతులతవి
 చియొక్కకునియొనుటచిరమురంగునెచ్చెచ్చిప్రమోదయొ

కృతలను తనకున్నట్లున బ్రాహ్మణునియైన రుద్రాక్షుని కతివారివారి
 రక్షణము తెలియించి నట్లుగా గానీ తాము కనుమరుగై పోక గట్టి
 పెట్టురులు నన్ను భారతగోత్రమునకుని పోవచ్చు నట్లు గామిక్తి
 విప్రుని నన్ను కన్నుజ్జ్వల తనులై తిత్తాంతదశగన్న తనవల్లమి
 క్తివివాదినము వంటిదేవాల తను తదనుచులై త్రుమలన్మున్న
 గర్భదభాగినవలదగుత్తకయ్యెనప్పరవిలాసరూపమైన గాంధీ
 గాంధీ లులగిమూతులను తను పంతునియై తానిని తపోరగి
 మూయెను పట్టుండె విధి కృతంబు నుచు దైవమున తయల
 గుననుండెనని యనుమంతు నన్ను రివి విధుండులై సుకేత్తిరా
 భుక్తు మూతునుండె కచందానకు స్వరంబు మూర్తియైనను
 వనమోవినిని యనె కవి భవముల యుజ్జ్వలించిలై వారింబి
 త్రమనివారణాచనె వనినటలనల్లన జ్జ్వల తనున్నులై పోతు
 నవి కేత్తియై కృతానమున తనున్నులై పోతు లాభరంపె మూర్తి
 యై కృతవదనదర్పణముగదిగిలై భవమువంటిము బావమునై
 తనమునెనెలై ఆతాంతునపిరితగిననుం గారగర్భియ
 యందు మూర్తియై నుకేత్తియూసె నుడాయెనులై తంతు

అటు తర్వాత

౫౫

అట్లు తమనంగవింపబు యెసె నుడుసంగిలయై
 క్తి నన్ను వినన్మత్తవిరూధిరూధి రుచి మద్దున
 మూర్తి సుకేత్తి శక్తి మైనత్తి కవుంగిలించె నవు
 దింపె సలారగచంక్రమె నుడు దన్మత్తరస తని

నారాయణ విభాను ను నారాయణము క్తియై నునై
 తిత్తు తమనంగవింప మనస్సుయై పుంగ గాంధీ యెసె నుడుసంగి
 క్తియై నెకు మూర్తి నబు యెసె నుడుసంగి లయై క్తి ననుకేత్తిరా
 భునకు సంగి పుంగ నమ స్కారమున యెగెనె మూర్తి నన్మత్తవి
 రూధిరూధి రుచి మద్దున పూర్తి సుకేత్తి మూర్తి నన్మత్తగర్భ
 మున తనకెకము తెలియ నటు వంటిదేవాలాధి శత్రువులను తన
 కిలై క్తి గిన్నునెట్టియచి మతకాంతిగిని నమనంతు న్నిమనె
 క్తి నమనంతు మూర్తి శరకముగిని నమనంతు సుకేత్తిరా భు
 క్తి మైనత్తి కవుంగి లించె నావినమున తన తులనత్తి బుయ
 సెనుని యాంతు నమనంతు సుమనెనులై పుడులై సమయమంతు
 గాంధీ సలారగచంక్రమె నుడు దన్మత్తరస తని నారాయణ విభా
 నుడు నుడు దన్మత్తరమిక్తి విత్తానన్మత్తము వంటిదేవాలాధి
 తన్మత్తరమిక్తి సుమనె విభాను నుడు సెటు వంటిదేవాలాధి
 క్తి పులికేటు వంటిదేవాలాధి సెటు మరిదియైన మత్తియై
 నారాయణము క్తియై నునై తన బ్రాహ్మణ్యగిన పతయె ననుకేత్తి
 నమస్కారమునెని యారకతి పలికెను

౫౬

కలదళ తారి నమమూర్తి మిళితాంగవిలాసమే
 నమనల్లుని కేవలదేయి పుడనిని ద్ధాంబులియై
 పోరక్షించుట యులై సారదాన్మత్తమై

తిత్తు దళ తారి దళ తమెట్టుని క్తి మనంతులై శత్రువులగిని నయె
 సుకేత్తిరా భు నెకు మూర్తి నెకు మూర్తి నుని తాంగవిలా

గావద్దములయొక్కపుట్టుదియందు మునుగిన తుమ్మదలవలె
కన్నులపండుగగానారాజుభ్రాతృతలవంతుకలు నూనెచేత
తడవనిదియారితినయొప్పుయందుననితాత్పర్యము

౧౬౧ తొలుగులుకునుతావిచరముకప్పురముమోద
వలపుదిప్పని ఘుస్సుగొద్రవంతుతొడగ్రామం
దుగామేళవింపచందనగియిగ్రాతెమెండుకక
లకంతినలుగునెట్టె

తొలుగుగులుకునుతావిగ్రామగయగమనుపరిమళముగవిగినటువం
తొలిచరముకప్పురముతొడముబుగ్గెమ్మనకర్పకముతొంగూ
డానున్నవలపుదిప్పని ఘుస్సుగొద్రవంతుతొడవాసన
వలదని కుంకుమరసముతొంగూడానున్నపొందుగామేళ
వింపనయొక్కముగామిశ్రముజ్జెననటువంటిచందనంబు
శ్రగంధముగ్రాతెకలైరాజుభ్రాతృతలకుకకలకంతినలు
గునెట్టెమరియుకస్త్రయుబద్ధనముజ్జెనను

౧౬౨ అలలజ్జలజాత్రివస్తుసమహాన్యతిమజ్జనశాల
నావికతమజ్జనశాలజ్జెమ్మమణిమంబులపేత
మనెట్టదువిప్పెగొబ్బులనరుజ్జుచైసురుగుళకు
నవిప్పిదిద్దిరుక్కచంబజ్జునునాంగపెట్టెఘ
నసారయుతామలకంబునర్పునక

తొలిచావికతకనగియలలజ్జలజాత్రిరాజుభ్రాతృతలవస్తుస
మహాన్యతిమజ్జనశాలవస్తుపరిమళశ్రవణిములచేతను
సుమహాతక్త్రమ్మనటువంటిన్నమతిమతగియిద్దిమంతెల్లనటువం
తొలుననరులచేతనునాలయొగ్గెమ్మనటువంటిమజ్జనశాల

లగ్ననాశనములపాదకము
లగ్ననాశనములపాదకము
మణిరత్నములచేతనుమంబులపై పుచ్చునన్నటువంటిపేతము
నెట్టిగడ్డియయింపబానిమాదగూర్చుండనెట్టిదుప్పిల
వెంట్రుకలుదుప్పినతొబ్బకప్రకృష్టగుబ్బుగినరుజ్జులైకవిధ
మైనపుష్పలరసముచిరస్థానలకతంబురుగుతమెనవిట్టె
మెరయగొవెంట్రుకలుముడివడిచిదిద్దిరిదివింపిరిదిక్కు
చంబజ్జునునాంగలంబలైపై పుచ్చునన్నబుఘనతటిపురూ
నాగమనెట్టంగెట్టెవయవములుగలెట్టెట్రనగొమరియుక
స్త్రయనుతుఘనసారయుతామలకంబుఘనసారతరక
రపమతొడనుయలతకూడుపన్నటువంటిమలకంబు
లైకవికనెర్పనకనెర్పగొతచేతనుపెట్టెచిరస్థునయుం
చను

౧౬౩ అలలజ్జలజాత్రివస్తుసమహాన్యతిమజ్జనశాల
నావికతమజ్జనశాలజ్జెమ్మమణిమంబులపేత
మనెట్టదువిప్పెగొబ్బులనరుజ్జుచైసురుగుళకు
నవిప్పిదిద్దిరుక్కచంబజ్జునునాంగపెట్టెఘ
నసారయుతామలకంబునర్పునక

తొలిచావికతకనగియలలజ్జలజాత్రిరాజుభ్రాతృతలవస్తుస
మహాన్యతిమజ్జనశాలవస్తుపరిమళశ్రవణిములచేతను
సుమహాతక్త్రమ్మనటువంటిన్నమతిమతగియిద్దిమంతెల్లనటువం
తొలుననరులచేతనునాలయొగ్గెమ్మనటువంటిమజ్జనశాల

క్షకాంతి నా మమ మూలములను గాదు వహంత మా జీవసి డి
 తాకవిపిననళ్లు చల్లుకున్నట్లుం దగా మ్రనగాని గాదు య
 లంతట వాన్సిపింపగా ననుట కరకంకనా యుం వృత్తులు యిట్లసిల్లు
 కరకంకనాచే తకడి యములయెల్లవృత్తుం వృత్తులు యిట్లుంకార
 ద్వను యిట్లు యిట్లు ప్రకాశంపగాంబు క్షనవలాంబు క్షుప్తప్రలంక
 యుకంతికిన్ ద్రా రాజు పుత్రుకి బ్రులకంఘనాన ముపాఠాంకతనా
 ద్భ్రువిలాసముగాంచె యింతెను మ్రానగా న్ననకాలవసంబు కంఠ
 కవివారనముగానుండుటచే తనుకక్షకాంతి సన్దిగ్ధా యువ
 పెవాన్సిపించె నని తాత్పర్యము

948 స్వల్పబులుగుపావదమోదచితురధిక్ష్వతమిళింబాళి
 యొక్కతవమాంబాళిగజ్జెతడియూర్జినెరుచిరు
 పదమవియొకముద్దుకవికివాల్లంటి కేల్లంటివైచి
 నిలువుటద్దవలమొలనివిపియొందుకవధూత
 లకంఘుతిలకంఘుదిద్దెనుదుటనెరిగియెత్తునుకదిట్టెనె
 రవాదితనమూదితెనుచుటచెరగందగందమలది

949 తే ౫ మెకనుకాలాపవారవల్లికలుస్తానెనుకవిలాసిని
 వలయులకంఘుకముదుడిగెనెకలతాతనివొట్టెకే
 యూరకంఘునెకతెత్తిన్నత్రయిదియెనారవి
 కేకుసుమ్ము

తేకల మురధిక్ష్వతమిళింబాళిల మరదెంట్లుకలచే తదిక్ష్వతతెరస్థిం
 పగుక్షుమవంతెమిళిందే తుమ్మెదలయొక్కట్ల ఆనమూంహము
 గలిగినటువంటిటై క్షతివటై క్షుప్తబులుగుపావదమోదా

అరాజుపుత్రుకివన్నెగాగరమోదనుమాంబాళిగజ్జెటట్టువట్టుచే
 కెగజ్జెనుటై కమదు కవికివాల్లంటి మెరియొక్కట్లతడియూర్జి
 రాజుపుత్రుకివెంట్లుకలు ప్రవమపావేభుసెనెరుకపదమవివైసెం
 ట్లుకవెంట్లుకేవేమవేకయ్యెటట్టుగాకంకతకతెనునట్లొకేల్లంటివై
 చెమెదమోదచి బుముదివేసెనుటైండుకవధూతలకంఘుమెరియొక
 క్షుప్తనిలువుటద్దవలమొలనివిపిప్రకుషప్రవరాణాదర్శమురాజు
 పుత్రముందరనిలువనెట్టిప్రనగాపద్దద్దమదటనుంబాతెలకంఘుది
 ద్దెనుదుటమయిబునుండుకస్తూరిగొట్టుదొర్చెమనెరిగియెత్తునుకదిట్టె
 యూగగిముగానుకక్షుప్తెరవాదితనమూదిచూతుర్యమువహం
 బాకమచుటచెరగందగందచూచుచువలూర్జినెమందగాంగంద
 మలదిక్ష్మగంధముచేపనమయిసెనుటై కనుకాలాపమెరియొ
 క్షుప్తతెరవల్లికలుస్తానెకంతమందుముత్యాంబుకముదరై నవి
 వేసెనుటై కవిలాసినిమెరియొక్కట్లమూలకంఘుకముదుడిగె
 త్తములుచెన్దెనరవికేపట్టెనుటై కలతాతనివొమెరియొక్కట్లపట్టె
 కయూరకంఘుగ్రుబుకేక్కువిడినుటై కతెత్తిన్నత్రమెరియొక్కట్ల
 బ్బదియెనారవికేకుసుమ్ముప్రకాజుపుత్రుకాగరమోదములునెట్టెను

950 కల్లకక్కినెగగమనులకక్కినలంకరిం
 కాలకధకక్కిగ్రుమ్మలయూదారత్నమునకక్కి
 గజ్జెకకాష్టులగువారంత

తేకల కక్కినెగగమనులుకక్కినెగగమనుగూతాంధనునెగ
 సమానమొనటువంటిగామనులగమనముగలిగినయూరవికట్టె

పంచతంత్రములు

[illegible]

శిక్షి
మూతదియంబునయెవతంగు దస్యకుభరణకై
నిసత్త్రొంచములొనెదవెన్ని రమణులపలవి
లమునొనగొనిబువ్వుబావిలలొనెదవెంబువ్వు
వియూపనిగ్రములనెవ్వొనెదవెంబువ్వు
వదలెంబువ్వురదాంగదంపతులువిలసించు
మరుందత్తరియ

[illegible]

అభిజ్ఞానశకునసతకము

కమి ధనములు వదలెఁజ్జుకొట్టెఁటలేదనాస నుచిల్వించెదెమ
రుం దత్తకొనున్మధుకాసమయమందుధనుస్సమైజ్జెనులనగా
సూర్యాస్తమయమాయెనప్రప్రవలులుదయించెననితాత్పర్య
ములు

సీ॥ సూర్యులవెలుగుపంజ్ములశరణస్థులగుమాతా
మణిస్ఫూర్తిమోలదిష్టయలైవారముబ్రహ్మ
క్షణాదిలకననైరవములనాననశశివాద్యు
త్పాదములగుంధునావంతవిధుకాంతములుకటా
క్షయోగ్నిప్లువిరవిరగతుగుచుండువృత్తబృహ్మక
ణాసంగతవద్దూతవంసికలరావణరహావరములు
కలువచింతాకృష్ణకవుగుబ్బిలివహింపుగతినలం
వృత్తనామబుష్టంధవచ్చిప్రతువంసిస్సాణాము
బుత్తారస్థపటచిత్రాద్రుధబునాశరవము
లుబ్బిగూపసుతుడు॥

[illegible]

యదాచతులయైక్యవిలీచనశ్చైవమలనత్రములనకలువలను
 వాడుకభూమిల్లనతనవారింపగానున్నకటాక్షజాన్మిత్వ
 తనకడకంటెచూపునవన్నలచేచిమలనింభనూనితవిధు
 కాంతములువిమలనవ్విచ్చువువటువంటినింభుచుట్టచులు
 యైక్యనూనితచిత్రములనటించిధుకాంతములుచిత్రకాం
 తములువిరవిరజరగుచుండవిరవిరమనినెల్లగాద్రావింపు
 చుండగానున్నకటాక్షకరణసంగతవధూంబివూంపికిల
 కృతచేయనిట్టతువంటిభక్తికరణనాత్రాంత్రియములతాదా
 సంతాతకరాదుకున్నతువంటివధూంబివంటిచూంపికిలన
 రటలనున్నదువూంపననుటరూపనరజూంకరములూపత
 నయూర్వియనాటిచరజూంకరములనుపిలుచుటనా
 త్రాముజేయుచుండగానైనగాతనదవూంపాంధర్యము
 స్థిలమూచూంపజేయగాననితాంత్రికముకలువచరితా
 దుచండుచుటచుదవుగుచ్చివనించుగతాద్రావిదయపర్యత
 మండున్నతుగానెల్లలంపుతనూమజుసందమన్మిల్లలంపుత
 ప్రసాదనవలనయనిట్టతువంటిసూమజుపనుగుయైక్య
 స్థందమన్మిల్లలూపుపైసారూపింపటవూనిహస్తకణ
 ముజితూరగివటరెతూంధపటవూతపైటయన్నని
 స్థూణాయదుమున్నవటుజుముకర్తవటువంటియూరగి
 చతుర్విధనాదనివనపములయైక్యపటరెతూంధసమూ
 వామూతూకూంధానున్నయిదబునానకములుబ్బియిదబున
 విదవిల్లమూవామయైక్యశకవములుబ్బిదేవనవచన

ములుపైఁగగానున్ననూపనుతుదరాంబుకుమామత్తనబుయ

నెనుదు

౧౦౦ మతారాధ్యైకరహస్యముంజగునారాయణువరణి
 నేనుండునెత్తిబ్రయోసెనుండునర్తకనర్తకగాయనగా
 యనమాగధేవరాగధనాత్రివృక్షానాత్రివృక్షానా
 తున్గిగానస్తవనాశీరావిదవోషపంఘులానందసంధా
 యకంఘులుగాననానయమిరానతరచనాలోకన
 మరచరావచరాకవచితరాంబువూర్గంఘననెగురుండు

తెనలారాధ్యైకరహస్యముంజగునారాయణువరణిగరుదవాహ

నారూభుత్తననమహావిష్ణువవరేనప్రమంశునెత్తిగబూరూహాం
 ముజేసికనాత్తబ్రయోసెనుండుబ్రాహ్మపుత్రుడునర్తకనాట్య
 వయ్యనెత్తిలయైకైక్యమున్ననర్తకతాంధముజేసెపురుషులయె
 కైక్యమున్నగాయనసంగితముజేసెత్తిలయైకైక్యమున్నగాయ
 కైక్యనముజేసెపురుషులయైకైక్యమున్నమాగధిక్తేవారముజే
 సెత్తిలయైకైక్యమున్నమాగధిక్తేవారముజేసెపురుషులయె
 కైక్యమున్ననగారావరావచినిసరగదేవారసెత్తిలయైకైక్య
 విపత్తిలయైకైక్యమున్ననాత్రివృక్షానాత్రివృక్షానా
 నాట్యిల్లటలున్నగాయనసంగితమున్నస్తవనసూత్రము
 లున్ననాశీరావిదవోషపంఘులున్నదికవివలున్ననాదక
 శబ్దనాట్యశబ్దములుముదులుగాకవారలంకారములు
 వంటిదవిసులున్ననందసంధాయకంఘులుగాననాతరచనాలోకన
 దయచుండగానాద్ధానయమిరానతరచనాలోకనమరచరా

వచికాకవచితరాజు మూర్ఖంఁగునగుచుండ నాశ్చర్యపట్టినా
 మందవిమోనలనచనవిరానములగుచుకుపాతికాంతిగల్గెను
 లోకచంద్రావళియున్నచుకలకాంతలయొక్కవచికాంత
 రంగములచేతనుకవచితానంబూతవర్కముగాచేయనిద్దమువంటి
 రాజుమూర్ఖంఁగునప్రదిచారలవెదల్చుగలవేదియందుప్రగుచుం
 దున్నాపుచుండగాఁజ్ఞానమయమందుననున్నులనత్రాకాంతపరు
 పరలచేతవానిపింపనిద్దపిద్దవేదియందనుట

౧౨౧

అలవరములాదియూదిమరినిండినసుంపుపసం
 గతిష్టవింజోరచరుంగువడిపడబొమ్మలు ఆత్మనకుం
 గునలపైజోరగతన్నతామరచాచెప్పురఖూడగ
 వచ్చెనుకన్దీరకువాపత్రానత్రయభరకకతం
 తునిరాంబునందనుట

తేకలవరములాదియూదిబులకములాదియూదిజ్ఞానసూక్ష్మముజ్ఞానచే
 సెమరినిండినసుంపుపసంమెక్కిమనస్సుననిండానినటువంటిచా
 గుచేతనుకవతిష్టవింజోరచరుంగువడిపడమధ్యపదేశమందుక
 ట్టుమన్నవస్త్రంబులముగళితమయిపతనమగుచుండగాఁజ్ఞా
 నగాకట్టుమన్నచకకుంఁగూడిపోవుచుండగాఁచెప్పుచుప్రతిహా
 పుచున్నతత్వనకుంఁగునలపైజోరగతడమచరుంగుపుడమిష్టపడి
 కడలుచుండగానున్నతన్నతామరచాచెంతామూతిశలయ
 వయచేతతనచరకముతానుతవియకట్టెన్దీరకువాపత్రాన
 త్రాతామరలవంటినయనములుగవిగినయొక్కప్రదీప
 తకంతునిప్రదీపత్రాతామరలవంటిచేతరస్మరింపనిద్దమువంటి
 కంతునిమన్నదుడుగుగినినటువంటిరాజునందనుట

ప్రత్యక్షనబయననునిచ్చెరఖూడవస్త్రంబు ముగాగనుగొ
 నుటకతాంతము

౧౨౨

చలకుసుమనుగంధియోత్తునపమంబుకుగన్గునిమో
 వింతాత్మయ్యెయసుకుసురన్నదానినికటాంగన
 యూరసినేమనేటికెట్లుసురననన్ననింజికడనుండి
 టుమంబుకువెత్తివచ్చునున్ననసుకురంతయెమ్మను
 చున్నకృష్ణయూగలయంతెనయొక్క

ఉరి నయ
 నయం
 రువా
 ను ఉరి నయ

తేకలకుసుమనుగంధియోత్తుమరియొక్కనపమంబుకుగన్గునిరాజు
 ప్రత్యక్షనబయననునిచ్చెరఖూడవస్త్రంబు ముగాగనుగొ
 చిత్తముగలదియ్యెయసుకుసురన్నఁజ్ఞాననిటూర్పువిడువ
 గానెదానినికటాంగనయూరసినెట్లుయసుకురన్నదానిసమోప
 మందున్నట్లుఁజ్ఞానాచినేమనేటికెట్లుసురననన్ననికెండుకెయిట్లు
 యసుకురనుటయనియడుగుగారనెంతకడనుండిటుమంబుకువెత్తి
 వచ్చునుకన్దీరకువాపత్రానత్రయభరకకతంబిరముదగ్గరనుంచిచూ
 చువేడుకచేతయొక్కజీవెరుచివచ్చునందువల్లగనగుట్టియసుకు
 రనియనామమన్నున్నున్నునయూలగయంతెనయొక్కజ్ఞానమ
 యమందుశివుముగానరిపడునట్లులనిద్దముచెప్పును

౧౨౩

అప్రొగినకెంతోరాజుగుతుపోరుచుమంచము
 దిగ్గనేకచన్నంగనిచింపుపుత్రునింగమంబునియకట
 వేడునాకునితనంగడమయ్యెనేడనుచువయ్యెన
 యింనురవింబుత్రాచివచ్చుంగలకంతియోత్తునప
 సింహమునంతయుఁబూచువేడుక

చీకటిపూంగి నడికైతొరా త్రాచి నయింప నాకెరాప ముతొరా బ్రగుతు పోరును
 విడువకుండా మమరునెట్టుచు నన్నమంచ వడుదిగ్గన కేకంకటి కమి
 దినుంబ్రాంతి కిదిగినె యకల వన్నంగని జంబుపుత్రుని గనంబునెన్ద్ర
 నమునెరాట గరచుకునియున్న కైవారారుని బూలబ్రాత్రుత్వ కేటకటా
 వడునాకుని ఆనంద మయ్యెన్దే తను చురకు అన్నవాడునాకుమి
 కైవిబూంటాట కవరాయనని పలుకుచున్నాడె యన్ద్రపయింబురలింబి
 తొల్రాచుడకమిదికా అన్నవానిని పుల్లింబయింబరికెనెరాబ్బసి
 కలకంఠియోర్పుత్రురియెకస్ట్రేనృపసింహామనెంతయు బూ
 చువెడుకరరా బ్రాహ్మణుడైన బయసేనునిమిక్కిలి చూచెతికెంతరా
 హాలమనెంతను వచ్చెనెపతెంచెను

చీకటి
 బ్రాత్రేలగలింపట్టిరతికించిరునికయసె యువల్లగుం
 బూలుపుకాలుని ఆనిలుపుస్త్రాచుముకెంచుకరాచు
 మామమనెచని శాననంబునుచువేద్యదనాదియు
 ఓబ్రాగారవారాల్లల సమధ్యయోర్పుకదియం
 బుని చూచెకు మారమన్నదుర

చీకటిలగలింపట్టిచెయినిగి యపట్టుకునిరతికించిరునికయసెయు
 సంగమమనెయదానమత్రం దరపడుచుండెటటువంటి ప్రల్లగుం
 వెనిమిటినిచూలుపుకాలుచాలుచాలుని ఆనిలుపుస్త్రాచు
 బ్రామమునైచుముకెంచుకరాచె ముసెపుయోర్పుకరాత్రాచు
 మామమునెచని శాననంబునుచుపెప్పుడుప్రదానకాలమం
 ద్రాతెనెయదమాయనివేద్యదనాదిమంగనెంతవిడిపించుకు
 నిబ్రాహ్మగారవారాల్లల సమధ్యయోర్పుబ్రాహ్మప్రొంబుప్రొంబు

క్రూరవలనా రాతెనెయమువల్లనెనల్లార్చుకదజంఠినదిగనకనెన్ద్ర
 లసమందమై నటువంటిమధ్యనడుముగనిగినటువంటిబ్రాహ్మమరియె
 కతాకుమారమన్నదురారాబుమదనుడైనబయసేనుని కదియంబుని
 చూచెదగ్గరకెచెకయికమగింసెను

చీకటి
 చుట్టరవిరినాగుతమ్మరసమంతినకన్నులదిల్లపాటు
 త్రొచ్చురుబుమట ఆనసుకమనపుకెక్కులుకెక్కులుగెన్న
 వరకమలకవిరిసి నకుప్పుని శవసనవచికలుందగవేగ
 నెరాత్తురామరుగికెన్దలనెవిధముమంచిదియెమ్మనిన
 వివికంగనక

చీకటిరవిరినాగునెగమువికసింబనపుష్టుముయొక్కసుంపుగనిగినటువం
 టెన్నుతమ్మరసమంతినకన్నులుప్రియకుచుంబనమనెన్ద్రప్రి
 యునితాంబూలరసముపటెనటువంటికెన్నులదిల్లపాటునెన్ద్ర
 ములయొక్కకేననావమున్నుత్రొచ్చురుబుమట ఆరతెనెసినందువ
 ల్లదేమామంధాపాదింబనసెట్టెనెవములున్నునెన్ద్రకమనపు
 చెక్కులుప్రియమయొక్కమునిపంతెనెక్కులుగనిగినకపాకలము
 లున్నువెరిసి నకుప్పువేదిపాకయికకెచుందమున్నునిశవసనవచి
 చికలుకనిట్టుర్పువా యుపులున్నుతగత్రాటువంటిరతిచివ్వా
 ములక్కుమ్మెయుండగావేగనెరాత్తురామరియొక్కస్ట్రేశస్త్రముగా
 రాగానెమరుగికెన్దలనెవిధముమంచిదియెమ్మనినవివికంగనక
 బ్రాహ్మనిబూలబయింకరాతెండుకుయోర్పుకారముగావచ్చుట
 మనననిమరికెం దరుస్త్రేలుమాసింబరిత్రానగాస్త్రేయంగముల
 యందురతిచివ్వాలుచూచినవిధనితాత్పర్యము

౧౧౬

అయిదుమూలములకును నమిత్తమున నమిత్తములూ
 డి యాదియూ డింపకొందు మునుచు డి కెనిపట్టి
 వచ్చెను నాధువనములమించుకెనివి కనాడకెని
 వచ్చి నెట్లుకొంచుచుకెని పకెనె గుదంచునుకెనె సరిమ
 ద్దగ్గి మారురుభూంధగగ్గె

తీకలమింపజు యంబుగై కును నమిత్తమున నమిత్తములూ
 డి కుకకునెత్తములూ డి యాదిమనెత్తాం మా డామూంధమా డి
 యాదిపై డింపమగనిపరాభుతానెభే నిపకొందు మునుచు డి
 నపైకము తేసుకరమునుచు డి కొనిపట్టు నచ్చెను నాధువనములమించు
 మించుకెనివి కనాడకెని పకెనె గుదంచునుకెనె సరిమ
 కట్టుకొంచుకొంచుమనావదలకెనె వచ్చి నెట్లుకొంచుచుకెనె
 గాకొంచుకొంచు మా డామగగ్గెన్ని గుంభుకొంచున్నట్లెకెనె సరిమ
 ద్దగ్గి మరు యొకప్పుడు మారురుభూంధగగ్గెరాభుతానెభే యెసే
 నునిచెట్లెకెనె కుకకునెచుకెనె పకెనె గుదంచునుకెనె సరిమ

౧౧౭

అయిదుమూలములకును నమిత్తమున నమిత్తములూ
 దభుంధ్రభుంధావితేమననముగవమ ద్దగ్గి ముప్పద
 యదప్పముత్తరుతేమవిమిరాభురాంధగను
 మించులు చంపలగుమ్మరింప మంధాలసప్రత్తి
 ముక్తభువరాంధరమిదంచె కుమారుభూంధగగ్గె

తీకలమింపజు యంబుగై కును నమిత్తమున నమిత్తములూ
 డి కుకకునెత్తములూ డి యాదిమనెత్తాం మా డామూంధమా డి
 యాదిపై డింపమగనిపరాభుతానెభే నిపకొందు మునుచు డి
 నపైకము తేసుకరమునుచు డి కొనిపట్టు నచ్చెను నాధువనములమించు
 మించుకెనివి కనాడకెని పకెనె గుదంచునుకెనె సరిమ
 కట్టుకొంచుకొంచుమనావదలకెనె వచ్చి నెట్లుకొంచుచుకెనె
 గాకొంచుకొంచు మా డామగగ్గెన్ని గుంభుకొంచున్నట్లెకెనె సరిమ
 ద్దగ్గి మరు యొకప్పుడు మారురుభూంధగగ్గెరాభుతానెభే యెసే
 నునిచెట్లెకెనె కుకకునెచుకెనె పకెనె గుదంచునుకెనె సరిమ

వంబిలన్నగ వస్త్రవర్షియ ముమ ద్దగ్గి ముప్పద యదప్పన డుము
 పైకరు కొనువదలగా నున్నట్లె నగాస్తవగారము సూక్ష్మమైన
 మ ద్దగ్గి ప్రదే శమునుచువింపజు యగావనితాత్మ రగ్గి ముమత్తద
 డ్రావచులు మెవిమిరాభురాంధరమెవెసెగనుని యువెన్దె
 టెట్టుచుంపగా నున్నకెను మించులు నెత్తముల యొకతొకలు
 శంపలగుమ్మరింప మెరుపులనుకలగజ్జె యగానున్న మంధాల
 సప్రత్తి మెప్పిలితిన్నదెనె నడకెనె తనుపై క్తభువరాంధరమెరియె
 కట్టుకొంచుకొంచుమనావదలకెనె వచ్చి నెట్లుకొంచుచుకెనె
 గాకొంచుకొంచు మా డామగగ్గెన్ని గుంభుకొంచున్నట్లెకెనె సరిమ
 ద్దగ్గి మారురుభూంధగగ్గెరాభుతానెభే యెసే
 నునిచెట్లెకెనె కుకకునెచుకెనె పకెనె గుదంచునుకెనె సరిమ

౧౧౮

అయిదుమూలములకును నమిత్తమున నమిత్తములూ
 గింధి బానిశవచ్చి కతునుద్దెనెట్టి యిది వేడి యుమిచ్చె
 డుగాని చూచు దొరలత నెప్పొండ్లి కుడుకుం
 దలచాపెట నంచువెళ్లెనే బాలని ఇచ్చెదొర్చి యొక
 చంద్రనిశానవవచ్చె వేదికెగ్గె

తీకలమింపజు యంబుగై కును నమిత్తమున నమిత్తములూ
 దభుంధ్రభుంధావితేమననముగవమ ద్దగ్గి ముప్పద
 యదప్పముత్తరుతేమవిమిరాభురాంధగను
 మించులు చంపలగుమ్మరింప మంధాలసప్రత్తి
 ముక్తభువరాంధరమిదంచె కుమారుభూంధగగ్గె
 తీకలమింపజు యంబుగై కును నమిత్తమున నమిత్తములూ
 డి కుకకునెత్తములూ డి యాదిమనెత్తాం మా డామూంధమా డి
 యాదిపై డింపమగనిపరాభుతానెభే నిపకొందు మునుచు డి
 నపైకము తేసుకరమునుచు డి కొనిపట్టు నచ్చెను నాధువనములమించు
 మించుకెనివి కనాడకెని పకెనె గుదంచునుకెనె సరిమ
 కట్టుకొంచుకొంచుమనావదలకెనె వచ్చి నెట్లుకొంచుచుకెనె
 గాకొంచుకొంచు మా డామగగ్గెన్ని గుంభుకొంచున్నట్లెకెనె సరిమ
 ద్దగ్గి మరు యొకప్పుడు మారురుభూంధగగ్గెరాభుతానెభే యెసే
 నునిచెట్లెకెనె కుకకునెచుకెనె పకెనె గుదంచునుకెనె సరిమ

నం పుపింజ్జి కుడుకుకప్రాప్తయ ను నుగి వివాహము కాయయన్
 రాజు పుత్రుని చూచి దక్షిణమున నున్న చుట్ట నెడ జేసె జాల
 ని నక్షత్ర దర్శింపై వేడలనెయని మగనె తొన ముదాయం పునె పు
 కెనిలై కళత్రుని నానవమ కియొక స్త్రీ వచ్చె చదివె మాంకము
 లుక కళత్రునెడ నెడ నెడ ను

౧౨౬ వచ్చెట్లు పురస్కార తగ్గించు నిజు నందు నభ్యుష్టమనా
 రసూరంబుల నలంకరింప నెగి వచ్చు సుకేర్తి మందిర బావి
 రంబు నవారణ్య వతరణంబు నరించి నారీ బునారీ
 తనెరా బు నంబు వత్తింపు చుకట్టాన్ తరంబులుగ
 దచిచని ముందర నతముక్తాని రామన్త్ర వ్రాసె ను
 యును చు నత్ర వని సమీచ నెంత యు బు నవారంబు
 నుచు న్నకుసుమ పులవిలసి తొంద్ర వసం తన మయంబు
 నుచు సెద్ద వర్ణ గార వంశ సంగ తంబు నుద్రాట గికా
 రణంబులం దనరి నరతంబు నుస ర్వ తొరారణ విహర
 రంబు నకుం దగి బు యశలు రంబులం కృతంత్ర నారక లో
 కంబు ను వివిధ వితాన వితానంబు కురుక్షేత్రంబు ను
 ప్రతప్తి తదధియు బిచార త్రోవ మధు వనంబు నను
 కరించు వివాహ మంట పంబు దరయంబు రాయి

తేకల్లెట్లు పురస్కార తగ్గించు నిజు నందు నభ్యుష్టమనా
 న్నకట్ట బునత్రాష్టమయ నిజు నయ నభ్యుష్టమనా రసూరంబుల న
 లంకరింప నెగి బునెవీకె యొప్ప నవయ నెనెత్రముల యొక్క ప్రప్తి
 చూడె యెవే టి మనూరణ ల రత్నముల యొక్క సూరంబుల

కాంతులచేతను మ్రలంకరింప నెగి బునెవీకె యొప్ప నవయ నెనెత్రముల యొక్క ప్రప్తి
 బు యెనెను కుపట్టణ మంతయు ఆరిగెనెచేసి సుకేర్తి మందిర బావి
 రంబు నవారణ్య రాబు యింతివా వి టి ముందర వారణ్య వతరణంబు
 నరించి మగును దిగి నార బునారీ తనెరా బు నంబు వత్తింపు చు
 నార బు నత్త్ర సమూహములచేతను మ్రలంకరింప నెగి బునెవీకె యొప్ప నవయ
 నెరా బు నంబు నెవారంబులు చుట్టింపు చుకట్టాన్ తరం
 బులుగ దచిచని ముందర నతముక్తాని రామన్త్ర వ్రాసె ను
 యును చు నత్ర వని సమీచ నెంత యు బు నవారంబు
 నుచు న్నకుసుమ పులవిలసి తొంద్ర వసం తన మయంబు
 నుచు సెద్ద వర్ణ గార వంశ సంగ తంబు నుద్రాట గికా
 రణంబులం దనరి నరతంబు నుస ర్వ తొరారణ విహర
 రంబు నకుం దగి బు యశలు రంబులం కృతంత్ర నారక లో
 కంబు ను వివిధ వితాన వితానంబు కురుక్షేత్రంబు ను
 ప్రతప్తి తదధియు బిచార త్రోవ మధు వనంబు నను
 కరించు వివాహ మంట పంబు దరయంబు రాయి

తెవర్లనానావర్తనములచేతనుగ్రారవంబులైనాతమనానాసంగతములు
 గానవిదన్వనున్నసంగతములనుగ్రహించివర్తనములచేతగ్రా
 రవమైనదిగనువెనునాతనికార్యములందనకనత్రవవచ్చినారవలచేత
 మెప్పుడొకతంబునుగ్రారతవిదన్వనుగ్రారతమునాతనివలచేతమెప్పుడ
 మైనదిగనువెనునరవతారణవివరంబునకుంబగినరవసమస్తములై
 టువంటియారణాశ్రయంతారాధ్యముదావరములయందుకట్టివరజ్జును
 పాతచూతపల్లవాదులయొక్కవివరంబునసంకలనముకలదైబ్రయ
 వీలుగూరునిన్నిగూరుకునరవితఃశ్రుంతియొనున్నరణవివరం
 బైయుద్ధసంహారముగలవాడుగనుకరంగారలంకృతంత్రరంగులైరి
 టిస్సంగములచేతనుశ్రులంకృతంత్రగూర్చిపనిడ్డదైశ్రులంకరింపని
 దినదనుటనాకలంకంబునునప్పిర్లకలకమునున్నప్పిర్లకలకము
 రంగారదేవనీలచేతనలంకరింపనిడ్డదిననువెనునవివిధవితానవితాన
 న్నవివిధనివహప్రకారములైనటువంటివితానమెలుకల్లుయొక్క
 వితానంత్రసముహామముగలదియైమరుద్రేత్రంబునుసాంధవా
 దులుయుద్ధమునైనపుణ్యైస్థలమునున్నమరుద్రేత్రమువివిధ
 నివహప్రకారములైనవితానయజ్ఞములయొక్కవితానసముహ
 హముగలదిగనుకప్రతిష్ఠితదధిముఖిచేతంత్రాప్రతిష్ఠితత్రాచ
 నిడ్డపువంటిదధిముఖిపెరుగుముద్రైనవస్తువులయొక్కప్రతిష్ఠిత
 గూర్జునముగలదియైమరుద్రవసంబునుసమగ్రప్రనిమధువనమనేతరు
 నున్నమరుద్రవనముదధిముఖికుముద్రైనవారనయలకుప్రతిష్ఠిత
 వివిధయుండదానకుయోగగ్నిప్రదగినువనెటువంటివారెనియెనుకరియ
 వివరమామంతుపంబుదాయయోగయిసరిపరిచివటువంటిప్రతిష్ఠిత
 దగ్గరికిబయసనుదరిగె

భాగ

అమోహనవలనంతమెకముద్దియగద్దియదెచ్చి
 నన్యవారాతల్లవాతగూరమిపాలతనుసంగువై
 త్రేణవంతరంబిదీనావాతనతసంకతగ్రహకర్మకు
 సంగెనుకైర్నిగూరమరవాహితమందనంపువారి
 వారమునమ్మదుపర్వమయ్యెడ

తెకశ్రుంతిశ్రుంతుతరాతనుమోహనవలనవిప్రమవిలాసము
 గానుబ్రవముద్దియబ్రవత్త్రైగద్దియదెచ్చిన్దేవతదేగానమ
 వారాతల్లవాతమెక్కిరెవడుకచేతనుగూరమిపాలతనుసంగు
 డేక్షైరాజుమమాకుద్దెనబయసనుదాపేటవిదివైక్షైకూర్మదే
 ముశ్రునంతరంబుశ్రుంతుతరాతనుశ్రుదీనావాతనతసంకతగ్ర
 హకర్మకుద్దెదీనావాతదరిక్రలరిత్తతేమందునట్టుగాననేతి
 నాన్యాయముచేతనుసంకతసంపాదింపనిడ్డయివంటిగ్రహకర్మకు
 గ్రహవారపకరణముగవినివటువంటిసంకైర్నిసంకైర్నియనేరాజు
 గూరమరవాహితగూరమరవాహితమయొక్కప్రహిత
 త్రమంత్రాత్మకులచేతనుమందనంపువారివారమునుపర్వమయ
 మైనకంచమున్నమధుపర్వమయెరుగుపండునెల్లమున్నదధిమధు
 పుత్రముచేతప్రవనిముశ్రుయ్యెడశ్రుంతుమయమందుబ్రసంగెబు
 యసనునకెన్నెను

భాగ

కలదానవచాత్రగూర్జుయసెనునిగారాయుకూ
 తునిరిగారమదినవర్తనవపతిదలపరిసయశ్రాని
 యతంతరగూరసతనయన్దనయ

తెకదానవచాత్రగూర్జుయసెనునిబ్రయసెనునినూర్జుదీప్తిప్రనుగా

నున్న గారాము కూతురి గాఢమౌనమునకు మార్చియ్యెన
నువనమోవినిని లక్ష్మిదేవిగానున్న మది నవక్యానవపతి దలచి కసి
మనస్సు యుండాను కర్మ తలంచి నవాద్య సనయన వి నయముతాం
కూడుకున్నటువంటి తనయొక్క మార్చి నయ భాని యత్నయ
భాని యున్న ముగండు భారమోసె లక్ష్మి తలుసు దత్తముతాంగుగా

దా యుల్లి నవాదాయను

శ్లోక

కలగ్నంబుగదెసెగగనవలగ్నం దమ్మని నయభులు
లలితగతి శున్న గ్నలు కుచచరకంబి ధ్మగ్నలు
నగుచెలులు సుంపు తోజుని కదక

తీకలు భులు వివాహంబులు లగ్నంబుగదెసె మువ్వారాత్తమున మోపెనె
మగగనవలగ్నం గగనవ్రాకాశమువంటి వలగ్నం మధ్యపడెనము
గవిగినరాజు పుత్రుని తెమ్మని నలులుకుని రమ్మని ప్త గానె (లలి
తగతి విలాసవేదన నడకచే తనుము వ్యగ్నలుము తనంతాంబ
మందు మగ్నలు ముగ్గి గినలు వంటి కుచచరకంబి ధ్మగ్నలు కు
చచరకంబి ధ్మగ్నలు ముగ్గి గినలు వంటి కుచచరకంబి ధ్మగ్నలు కు
చచరకంబి ధ్మగ్నలు ముగ్గి గినలు వంటి కుచచరకంబి ధ్మగ్నలు కు
చచరకంబి ధ్మగ్నలు ముగ్గి గినలు వంటి కుచచరకంబి ధ్మగ్నలు కు

శ్లోక

కలతదగుప్తమెరయగవిసెనగదియించి నవరు
నివంటిగతి నతిశయిలందుకెపుమెరయనింతి
కెముదితలుచి త్రాంగిరమునముసుగిదివేర్కొ

తీకలు తదగుప్తమెరయ కదనుకునలు సెరయ గాంకెపుయగా
వింటెకునగవిసెనగదియించి నతెదుగుతుదిగినమువంటి మ

రుని వింటిగతి మన్యకుని భనుస్సువేసె త్రాతశయిలంబు వ్రవ
గాగాతదకుప్తమెరయనింతి త్రా రాజు పుత్రుని శిరస్సునకె
శపాశముమెరయగా ముది తలుక్కులు అత్రాంగిరమున
వన్నెవస్త్రముచే తనుముసుగి దివేర్కొకా తామాలముచే త
నవకుంతమువేసిరి

శ్లోక

కలనదిపింపగమదుగులపై నుడురాజుని యాస్స
యదుగులపై గదునయ్యిదుగులు కూర్చుము
లగునతుమదుగులపై మెరయకెలమానగనె ధ్మగ్న

తీకలు నదిపింపగమదుగులపై శయివస్త్రముల మోదపాదనాస్సము
చే యిస్తురాగాంబ్రదురాజుని యాస్స నత్త త్రాధి పతయవలంతు
నివంటి ముఖమునల్లినయారాజు పుత్రుయొక్క కుగులపై
గదుపాదములు మిక్కిలియోగ్యవై యుండెను పండుకంతాత్రియ్య
దుగులు కూర్చుములగునతు త్రా రాజు పుత్రుపాదములు తానె
కన్యనతు త్రా త్రాత్రియినప్పుడు మదుగులపై మెరయకెలమా
నగనె ధ్మగ్న మదుగులపై నదీమద్యవ్రాదముల మోదనుమెరయ
కెలమానగనె ధ్మగ్న ప్రకాశింపకయెండుమవి తుచునుమెరయ
నెమరునును తానె యు మదుగులయందుండెదినవారాజుముగ
ను కత్త్రయమపాదాగ్రములున్న కూర్చుముల వంటివిగనుక
మదుగుల మోదప్రకాశించెనని తాత్పర్యము త్రానగంవివార
వావేదిక మోదికెవస్త్రపుడుపండ్లి కూతురి పాదములు గూ
పుకృతేకుండా రచలువస్త్రముల మోదనదుపించుచువస్త్రరసము

౨౪౬

అమోఘవచనంబుగానితెలియుత్రపుసుమ్ముల
 తూడవమ్మపూదీవలవంతెయోంట్లువవదివే
 లతూడవజచ్చిరథ్థరిత్రవరపుత్రుజ్జరనశ్శర
 క్కతరూపానికరవానింబ్రమోదావహం
 చుక్కలుక్కుతునియతహరికంఠునిజ్జర్మరా
 ధ్మనక

జీవకమోవచనంబుగానితెలియుత్రపుసుమ్ముల
 తూడవమ్మపూదీవలవంతెయోంట్లువవదివే
 లతూడవజచ్చిరథ్థరిత్రవరపుత్రుజ్జరనశ్శర
 క్కతరూపానికరవానింబ్రమోదావహం
 చుక్కలుక్కుతునియతహరికంఠునిజ్జర్మరా
 ధ్మనక

రనితాత్పర్యము

౨౪౭

అమోఘవచనంబుగానితెలియుత్రపుసుమ్ముల
 తూడవమ్మపూదీవలవంతెయోంట్లువవదివే
 లతూడవజచ్చిరథ్థరిత్రవరపుత్రుజ్జరనశ్శర
 క్కతరూపానికరవానింబ్రమోదావహం
 చుక్కలుక్కుతునియతహరికంఠునిజ్జర్మరా
 ధ్మనక

జీవకమోవచనంబుగానితెలియుత్రపుసుమ్ముల
 తూడవమ్మపూదీవలవంతెయోంట్లువవదివే
 లతూడవజచ్చిరథ్థరిత్రవరపుత్రుజ్జరనశ్శర
 క్కతరూపానికరవానింబ్రమోదావహం
 చుక్కలుక్కుతునియతహరికంఠునిజ్జర్మరా
 ధ్మనక

పుత్రయోక్తయోదమవస్తమంతున్నగురుండుమ్రాచార్యుడు
 సమంత్రకకంకనంకముతోసమంత్రకమంత్రపూర్వకముగా
 ముకంకనారక్షణింధనరూపమునైన్మ్రంకముతోచిహ్నము
 లనుగ్రాహింపనుమ్రనగోపధూవరులకుకరచేతిలోనెక
 రిచేయినట్టింపియిద్దరెచేతులకాచార్యుడుకంకనము
 లుగట్టిననితాత్పర్యము

శ్లోకం
 అమ్రంతటచిత్రగృహగృహనికాంతరితంబరిత
 చ్చరద్ధరాకాంతపటావమంరవృతకామినిగ
 స్థునరామివత్ప్రసంకల్పంతవిలాసలక్ష్మిగమ్యవ
 దిగద్ధముపట్టియెత్తిదీనుంతుడురాజునందను
 డుమంగళసూత్రముగట్టెనింతికి

తీక
 అమ్రంతటచిత్ర అర్చితనుచిత్రగృహగృహనికాంతరితంబరిత అమ్రంతట
 చ్చరద్ధరాకాంతపటావమంరవృతకామినిగ స్థునరామివత్ప్రసంకల్పంతవిలాస
 లక్ష్మిగమ్యవ దిగద్ధముపట్టియెత్తిదీనుంతుడురాజునందను డుమంగళసూత్రము
 గట్టెనింతికి

వదిలూచుటపవనగద్ధముపట్టియెత్తిరాజుపుత్రయోక్త
 చుచుకున్నమనముభుసెల్ల మంతుడుగొద్దిమంతాడనటువంట
 రాజునందనుడుబ్రురుసేనుడుమంగళసూత్రముగట్టెనింతికి
 ల్మృగువనమోహానకన్యకకన్యామంతుతాళియెట్టుబంధించు
 మ్రనగోచుట్టున్నటువంటిరాజులకురకుపరదాగట్టియుండ
 గానాపరదాచాటుననుండరాజుకన్యకయొక్కగద్ధముపట్టియె
 త్తిగళమంతుతాళియెట్టుబుయసేనుడుగట్టెననితాత్పర్యము

శ్లోకం
 చంద్రపుడువధూకరూన్యమితయ్యతవిముత్యపు
 శాసపెన్ద్రాదధరాధిపసుతునాదలననుదవతమనో
 నించెనిగుండునమ్మదద్విపనిగుయారనమోశిను
 దినెంకలనెన్ద్రులవిభూతకంపులట్లపరిమితప్ర
 యాప్రియకకాంబుజానానోమసుప్తనంతయు

తీక
 చంద్రపుడు చంద్రునిమయమంతువధూకరూన్యమితయ్యతవిముత్యపు
 శాసపెన్ద్రాదధరాధిపసుతునాదలననుదవతమనో
 నించెనిగుండునమ్మదద్విపనిగుయారనమోశిను
 దినెంకలనెన్ద్రులవిభూతకంపులట్లపరిమితప్ర యాప్రియకకాంబుజానానోమసుప్తనంతయు

మోచిరస్సు యందు బిడివందలనాల్గులు అత్రాబుధుత్రాచిర
 స్సునకేషతంధులములు పతి యుంచెను అత్రాబుధుత్రాచిర
 భూతెకంపు బిట్టు యొక్క మృతకాచిర అభిమలవతేన ప్రపరిమి
 తప్రి అకాప్రియ కరాంబుభాశాశిమనుప్తినెంతయును అత్రా
 పరిమితప్రకారమృతతువంతిప్రియకాచిర అభిమలవతేన
 ప్రియప్రతియొక్కనున్న కరాంబుభాప్రద్యముల వంతివృత్తము
 లయొక్కశాశిమకరకృత్యముచేతను బిట్టినెంతయును
 క్షిప్రియమరి యుండెను అత్రానగారతలనాల్గులముత్తములు తెల్లబె
 న్నవస్త్రబికిన్నియారవధూవరులయొక్క కైంధారమరలవంతివృత్త
 ములయొక్కసంపర్కముచేతను యాముత్త్రయములు భూతి
 కంపులవతేన యుండెనని తాత్పర్యము

శ్లో ౧ చలనరిమటు నాల్గుల ప్రత్యేకలసంధునబిట్టినపట్టు
 పుట్టప్రందెరతరంపభూతాసుదతంబు తెవల్ల
 భూతాచినింతి యయ్యిరువురచూపులంగ
 లసియెసెలరపురమర్మలక్ష్యముచేతరముల
 నిచ్చినెన్నడుమసారసవారానుడుసవ్యసాచియ్యె

చీకనరిన మముగానుంచు గుడ్డలువంతిమటు నాల్గుల గుడ్డ కలసంధు
 లపట్టినప్రకారము యయ్యిములుంచినన్నగంపలనడుమవేసిన
 యువంతిపట్టు ప్రట్టప్రందెరకైతేయ యువనికైతే రంపత
 య్యిగారనచూచెను దతంబు తాపనిమిటిభార్యను కమమనెనని

వల్ల భూతాచినింతి తాపనిమిటిభార్యను కమమనెనని అయ్యిరువు
 రచూపులంగలసి అయిద్దరి వక్షాములలోకలుసుకుని గూర
 సవారానుడు మున్నగుడు సవ్యసాచియ్యె అయిరువురముల
 యందున్న భార్యాప్రయోగముచేసెట వాడై నిచ్చినెన్నడుమ అద్ద
 రిసంధునలువని డిశరములనానాములచేతను పరస్పరమర్మ
 లక్ష్యముచేత కష్టరప్రసాదానననపతపత్తులయొక్క మర్మ
 యొక్కనమలవేటిలక్ష్యముచేగురులను పనితాకెవేసిన
 వాడై యను అత్రానగారవధూవరులకిద్దరికిన్ని మున్నగుడు భార్యా
 ప్రయోగముచేసెమోవమోద్రుకముగలగజ్జెనెనని తాత్పర్యము

శ్లో ౨ కలవిడువని తగులిరువురికిచ్చెడువునననుకరణి
 నునరువ వస్త్రాంచలముచేడిదెరునక్షతలత
 ముడిపెట్టిరి పంచశరుడు ముడిపెట్టెగో

చీకనరిన తగులుపడచారయని సంబంధము అయిరువురకువధూ
 వకులకిద్దరికిచ్చెడువునననుకరణి (చూపుకారముయనియ
 న్నట్టు వేసెనె అయిరువురముచేడిదెరునక్షతలత
 క్షత్రాంచలముచేడిదెరువతెచేరెలచరలగులను (చీకెరునక్ష
 తులతాప్రకారముండవారిధాప్రతంధులములతాకూ
 డాముడిపెట్టిరి గ్రంధి గంధిచిరి ప్రవృత్తు మున్నవేసెరనుటప్రం
 చశరుడు మున్నగుడు ముడిపెట్టెంగో అద్దరికి తగులాదుము
 చేయగారనెనని యర్థము

౩౬

ప్రకృతినిరదంశితాబలసమగ్రమణిస్తు పువే
దికాంతకాదుంబిరపేరినుండిరివధూవరులయ్యె
లనాగయగ్నివహిత్రంబునద్రోయిలాబులుద
రావరసూనుడుసంభానరాగంబుననె మిభై
ప్రదనకెగితికెంతెముగంబువెల్పిగనె

తేకవధూవరులుసతపతులుప్రకృతినిరదంశితాబలసమగ్రమణి
స్తు పువేదికాంతకాదుంబిరపేరినుండిరిప్రకృతినిరద్రోయి
తనుదంశితపరవనిద్దతువంతిన్నిన్నిప్రకృతినిరద్రోయి
తనిన్నిసమగ్రకాంతాతసంభూర్ణమూర్తినతువంతిమణిరత్న
ములచేతనుసృష్టితవనికృష్టనతువంతివేదికెంపెండ్లియగు
యొక్కప్రకృతికమద్యిప్రదేశమందలకైదుంబిరపేరిమదిచేత
చేయనిదికపేటయందుప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతాబుం
దిరనుట
ప్రయ్యలనాగప్రకాబుకన్యకప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతా
రునియందులాంబులువెరిపేలాలుప్రయ్యవహామమచేసెనుధరా
వరసూనుడుప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతాబుం
దిరనుట
లనుసంభానరాగంబుననెంతెముగంబువెల్పిగనె
రాగంబునద్రోయిచేతనుతనకెగితికెంతెముగంబువెల్పిగనె
తనకెగితికెంతెముగంబువెల్పిగనె
లాంబులువహామమచేసెను

౩౭ కృష్ణగామిప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతాబుం

౪

నెదరుదురకెనెనెతదంచగురుకుచనగనయర
బాగురుదడుగూదిసన్నకలుమట్టిచేకె

తేకృష్ణగామిప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతాబుం
దిరనుట
ప్రయ్యలనాగప్రకాబుకన్యకప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతా
రునియందులాంబులువెరిపేలాలుప్రయ్యవహామమచేసెను
ధరావరసూనుడుప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతాబుం
దిరనుట
లనుసంభానరాగంబుననెంతెముగంబువెల్పిగనె
రాగంబునద్రోయిచేతనుతనకెగితికెంతెముగంబువెల్పిగనె
తనకెగితికెంతెముగంబువెల్పిగనె
లాంబులువహామమచేసెను

౩౮ సీ ప్రకృతికమద్యిప్రదేశమందలకైదుంబిరపేరిమదిచేత
చేయనిదికపేటయందుప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతా
రునియందులాంబులువెరిపేలాలుప్రయ్యవహామమచేసెను
ధరావరసూనుడుప్రకృతినిరద్రోయిసమగ్రకాంతాబుం
దిరనుట
లనుసంభానరాగంబుననెంతెముగంబువెల్పిగనె
రాగంబునద్రోయిచేతనుతనకెగితికెంతెముగంబువెల్పిగనె
తనకెగితికెంతెముగంబువెల్పిగనె
లాంబులువహామమచేసెను

తేకలై దంపతులు అత్రుసురభుస్సురద నభాన్సినసంపాదిత్రుసుతభుస్సుర
 త్రమవనీష్టుభయైక్వపదభాన్సినపాదములయందలిమనస్సు
 నిల్చింతించడమునుసంపాదిత్రుస్థిస్తుండేటాకొత్తానపాది
 త్రుభునిత్రులకేమునరించిరిచూచిరిత్రురుకుచక్రభూతా
 వరగ్యత్రుమగొప్పరైనటువంటికుచక్రచక్రస్థులసంపదేత
 నుభూతభూయింపబడ్డటువంటిత్రువరగ్యపర్యతముగలిగినటు
 వంటివసిష్టుభూత్యత్రురుంభతేదేవినిపద్మరుణులుతూ
 సప్రసంఖ్యులగుకశన్సపాదులతూగూడానున్నత్రుల
 రిచూచిరిగళితేతలారాంబలగ్రంధురైగళితభూరబడ్డటు
 వంటితేలారాంబలవస్త్రభువనలయొక్కగ్రంధురైముల్లగల
 వారత్రునశాదంపతులుబ్రువ్వుముల్లువడుచుమెన్నచా
 రైగ్రుయదలుపులకుగొంతెదన్లుకమన్నపెద్దలకుగొప్పచా
 రైనపుద్గులకున్నానక్రైచిశాన్సినమనతనుమ్రొక్కిరిగెను
 సరించిరిత్రురీవిసుధాశనాశరాన్సినపూతాత్రుతములు
 త్రురీవిసుధాశనాశరాన్సినపూతాత్రుతములుత్రుతములు
 సేతనుపూతప్రవిత్రువనటువంటిత్రుత్రుతములుమంత్ర
 త్రుతలనుచూరిదాత్తతండులములనుటమస్కకములదా
 త్రుకునిరిశిరస్సులధరించిరిరాభువననకయంత్రపురము
 ననుండత్రురాభుపుత్రునగిల్గొనివసింపదాయమపెండ్లి
 చవికకునతాన్సినపెండ్లికుడుకువదడైనభూయసనుడువివాహ

మంటపమునకువచ్చెనుఅత్రులకుఅత్రువర్తనలకున్నానింభు
 నులకుచుట్టాలకున్నానిదన్సవారికికవశ్వరగాయకులుము
 దైనవారికిత్రునయనరనాథులుపెండ్లికుడుకుతంత్రుయైన
 మత్తలుడుపెండ్లికూతురితంత్రుయైనసుకేర్తిత్రుయిద్దరురా
 ఘులున్నాశ్చింతామెసగిరంత్రుమారికలప్రకారమువివా
 హానముచిచ్చురిత్రుత్రుతరాన్సిత

94

అనిరుపమశాశనాశ్రుతలునింపనపల్లెరము
 తధరించిసుస్వరమునగూనియెన్నదగువర్గ
 ములంగితియింపుచుంభరామరులునివారా
 కరింపగరిమంబునమూడవనాడువర్తివెంగిర
 వసువచ్చెన్మనాభురుయివెలెకెనయవ్వురు
 నాతేవకువ

తేకలైరుపమశాశనాశ్రుతలునిరుపమశాశనాశ్రుతమువంటిన్
 శాశనశాశనకరమైనటువంటిన్లుత్రుత్రుతములంత్రుత్రు
 తలునించినిండించినువంటిపల్లెరముతంత్రులుదరించి
 వాస్తములనిట్టుకునిసుస్వరమునగూనిత్రుపస్వరమువేకుం
 డామంచిస్వరముగలుగునట్టుగాపెన్నదగుప్రగడదగినటు
 వంటివర్గములంగితియింపుచుంభరామరులునివారా
 మరులుఅత్రువర్తనలులునివారాకరింపనివారుమానము
 సేయగాగరిమంబునగొప్పశామమూడవనాడువర్తివెంగి
 వివాహాత్మతయదివసముగడచెనూపరమసువచ్చెన్మనాభు

మయివరమమిక్తిలిన్నిసంవృత్తమంబుమనస్సుగలిగినపద్ధలమ
మనోజ్ఞుమయిమనోహరమృతదైవప్రేతనసదస్సుప్రవృత్తునా
తేవేకువర్జియమరుసటిదినముతెల్లవారుజాముననులు

౧౬౭

మనరలంగూర్చినకుష్టుతావసపుమిన్నతోదేరు
నెమ్మాముతాంగతిమనాగపహానిప్రాయుది
రుగంగారంతువైతారగ్గముచేమొరయంగ
గడుసుప్పనాకలివియూలనచాటికారేపటికక
సరసాప్రిబుదివింబరాపులగురాజునుగోగురు
వ్యరగర్భు

తేకనరలంగూర్చినకుష్టుతావసపుమిన్నతోదేరు
ధముతాంగూడానున్నవసపుమిన్నతోదేరునెమ్మాముతాం
హరిద్రాచాయదేరుచుండేమొగముతాంనున్నగరిమనాగప
హానిప్రాయుదిరుగంగారగరిమోగొప్పతనముచేతనునాగ
పహానిప్రాయుదిరుగంగారనియమింపనిదిమొత్తమవుదేసేరె
త్తుకునెపెండ్లియరుగుచుటర్హప్రదక్షిణముచేయగారం
తువైతారగ్గముచేమొరయంగవారదగ్గివేషములుమిక్తిలి
మోరాయగరనున్నకడుసుప్పనాకలివియూలనచాటికారేపటికక
రియూడెనున్నలోలంబలోలప్రస్తులగురాజునుగోగురు
దైవట్టానిపిక్కువైవపాక్షిచులుగురువ్యరగర్భప్రమాణముకం
తేనటిశయమోనట్టుగంనుచాటికారేపటికకవస్త్రములన
యూహావయలుసరసాప్రిబుదివింబరాపులగురాజునుగోగురు

గంనునానావృత్తునశరావిదప్రారవికముగావధూవరులవి
బ్బిరనితాత్పరగ్గిములు

౧౬౮

చంద్రాతక్యతైన్యపిరపక్యతైన్యవాతైతన
రాకుదారునోపతులతులప్రశంబురమునా
సిగ్గహంబునకేగిరంతరుత్తుతిపరిపంధిరాజు
సమవర్తిసుకర్తితనూజుకెన్ననూర్తితగుణరత్న
పేటికలచేటికలంబిదేనలప్రేర్తిది

తేకనామైతనరామస్సేవాతైన్యపుచున్నవంటిభారునో
పతులురాజులుచంద్రాతక్యతైన్యమిక్తిలిమనానావారకైన్య
పిరపక్యతైన్యపసుకర్తిమట్టిల్లులచేతనున్నపక్యతైన్య
ప్రపకారముచేయనిడ్డవారైన్యనగావస్త్రవాహనమునా
దులచేతప్రూజితైన్యనుతులతులప్రగ్గోమిక్తిలికాంతేత
నుప్రరమునాసిక్తిపట్టణమువిడిచిగ్రహంబునకేగిరంతమత
మయిండ్లమనూరియిరితైన్యతుతరావిదరుత్తుతిపరిపంధిరా
జుసమవర్తిరుకైకైరాపముచేతనున్నతిపరిపంధిరాజుచు
శత్రుప్రదమిరెల్లకుసమవర్తియమొడనటువంటిసుకర్తి
సుకర్తిరాజులొకర్తితగుణరత్నపేటికలనొకర్తితప్రదైన్యం
దనిడ్డటువంటిగుణప్రేక్షగుణములనెఱిగెత్తుమనులకుప
టికలనెట్టెవైనటువంటిచేతికలనొకతెలనుపదివలెయి
తజ్జనమునుప్రేర్తిదిమిక్తిలిన్నితనూజుకెన్ననూర్తి

నగువనమోవినిని యరణమున గను

౪౬ కథాతేహూతేఘతేతవరాతేగూతేవృదార్తరపు
దబ్బుగతేతాటంకవతేపతిపటపెతేకూతేతతంబు
నిడ్డకునిచ్చె

తేకథాతేహూతేఘతేతవరాతేగూతేవృదార్తరపు కథాతేముత్తు
దేవసుతేతేతహూతేత్రుదుగురుములతేతనుఘతితనంపాదింప
నిడ్డటువంతివరాతేవరాతేదేశమందలిరాబుస్త్రిలయొక్కనున్న
భూతేగూతేదేశమందలిరాబుస్త్రిలయొక్కనున్నచోతమనస్సం
దేనటువంతిర్రరపుదుదుఃఖిద్వనిగవిగినటువంతిప్రణగాన
తురంగులమతాకూడాశత్రురాబులపట్నాలుముత్తుదేవసి
యాశత్రువులబుంపివారిగూర్చిలకుదుఃఖిమునుసంపాదింపన
వారదనితాత్పర్యములైబుగతనాటంకవతేపతిగూమియననతే
నర్తయ్యనటువంతియూసుకేర్తిరాబులపట్నపేతేకీరతేతతంబువ
స్త్రములతేత్రారితముదేనటువంతిపేతేపేట్టెలయొక్కకూతే
తతంబులైనకకూట్లునిడ్డకునిచ్చెకేమరైయ్యనగువనమో
వినినిమనగినవారదాయను

౪౦౦ శాసారగూర్చివృతవిశ్వగూర్చినమనసంతాపము
తవిస్తాతాగూర్చుదలగకరంకవృద్ధివారణంబు
తసారకరూర్కరకస్తూరిసారంకవగంధసారపుష్ప
కొస్తూమంబుతానిచ్చెసుగూర్చరత్నంబునకేదవార
రములసుమ్ముకరాబుతేబుంబున

జీవసారగూర్చివృతవిశ్వగూర్చినమనసంతాపముతాసారగూర్చిపరి
మళమనతనువృతతహారింపనిడ్డటువంతినిశ్చలమస్తేమన
టువంతిగూర్చినగూర్చిమిలనమనుబులయొక్కమనస్సంతాపము
తవృదయమంబుపరితాపముగవిగినటువంతినిష్క్రవగావాస
ననతహారింపనిష్క్రమయొక్కవృదయతాపములైపూగొట్టినవ
నితాత్పర్యములైస్తాతాగూర్చుదలగకరంకవృద్ధివారణంబు
తవిస్తాతవిస్తారమనయనిడ్డటువంతిప్రయోగదలగదలరా
గమంబులనెక్కినటువంతికరంకతారంబులపైపేటినతేతనువృ
ద్ధివారణంబుతామసూచివారములుగవిగినటువంతినిష్క్రవగారక
రూర్కరకస్తూరిసారంకవగంధసారపుష్పకొస్తూమంబుతానిచ్చె
సూరస్థిరాంకవృతటువంతిరూర్కరకస్తూరిమయొక్కనున్న
కస్తూరిమృగమదముయొక్కనున్నసారంకవస్త్రమయొక్కను
న్నగంధసారశ్రగంధముయొక్కనున్నపుష్పకొమ్మమయొ
క్కనున్నస్తూమంబుతారణమూవారముతాకూడానున్న
సుగూర్చరత్నంబునకేదవారముల
సుమ్ముతాస్తవారసరములయందుధరించెయారణములు
రాబులనుకేర్తితేబుంబునకేప్రకాశముగానున్నైచ్చెపగినవార
దాయను

౪౦౧ అలలవారతగంధవారములనద్వితేవారణదంభదూ
షణవార్చివృతగూర్చితదుగ్ధమివావారములంగతేగ్ధ
వారససర్వవారములంగురేనమవారమోబులవారవారము
లంగతారవిరావారతతేత్తగ్ధదగునలునకేచ్చెసుకేర్తి

శ్లో ౩౯౫

తేకలైవా మాతగంధవాహములైవా మాతకెంట్టునిడ్డతువంటిగంధవాహము
 లైనారయ్యువులుగలిగినటువంటిప్రసాదానయివేగిమునుబుయిం
 చినవనితాత్పర్యములైచ్చుతేహాషణదంశదూషణవాహివాహ
 తేనృతితగుమివాహములైచ్చుతేప్రసాదానయివేగిమునుబుయిం
 వంటిహాషణదూషణవాహములైచ్చుతేప్రసాదానయివేగిమునుబుయిం
 ముగాగలిగినటువంటిదూషణవాహివాహతేనిందావాహివాహ
 తనునృతితేతరస్థరింపనిడ్డతువంటిదూషణవాహివాహములైచ్చు
 సూర్యాశ్వములుగలిగినటువంటిగతేనృతివాహనసప్రసాదా
 ములైచ్చుతేతమనడకలచేతనుమైత్తునిడ్డమువంటిదూషణవాహి
 ములయెక్కువప్రసాదానయివేగిమునుబుయింపనిడ్డతువంటి
 ప్రసాదానయివేగిమునుబుయింపనిడ్డతువంటివనితాత్పర్యము
 కువేనమహావాహివిలవాహములైచ్చుతేనమంబువాహివి
 దునిమ్మితువల్లనైవమహావాహివివాహముచేతనుమైత్తునిడ్డ
 లుగుచుండేవాహములైచ్చుములనయితేతారవేరావాహ
 చిత్తనృతిదగుతేతారకర్రుత్తేనటువంటినిద్రాహారానైవ
 తువంటిప్రవాతేత్రప్రసాదానయివేగిమునుబుయింపనిడ్డతువంటి
 దగునాహివాహమువంటిప్రలునమహావాహతయైనయివేగిమును
 కేసుకేర్తిసుకేర్తిరాఖిలకేర్తివేయివేస్తుగలుగుతుకేర్తివేయివేస్తు
 నవాదాయములైచ్చునగాసుకేర్తిరాఖిలతనయిమ్మిత్తేనయివేస్తు
 కేర్తిమకమమంబుగుకర్రులనిచ్చినవాదాయననితాత్పర్యము

శ్లో

ముకటకనాథాత్మమతంగబుప్రసాదమహాత్మ్యంబు
 వారింబయెక్కువనైచ్చునాహిప్రసాదానయివేగిమునుబుయిం
 గైకొన్నవేంధనిదివిపన్నుటలంబిన్నదివాహివాహ
 యులచంచజ్ఞంగమగ్రావధీమటకసూర్యులనిచ్చు
 నల్లునిదిగూకాంతంబుదాత్తప్రసాదా

తేకలైవా మాతగంధవాహములైవా మాతకెంట్టునిడ్డతువంటిగంధవాహము
 లైనారయ్యువులుగలిగినటువంటిప్రసాదానయివేగిమునుబుయిం
 చినవనితాత్పర్యములైచ్చుతేహాషణదంశదూషణవాహివాహ
 తేనృతితగుమివాహములైచ్చుతేప్రసాదానయివేగిమునుబుయిం
 వంటిహాషణదూషణవాహములైచ్చుతేప్రసాదానయివేగిమునుబుయిం
 ముగాగలిగినటువంటిదూషణవాహివాహతేనిందావాహివాహ
 తనునృతితేతరస్థరింపనిడ్డతువంటిదూషణవాహివాహములైచ్చు
 సూర్యాశ్వములుగలిగినటువంటిగతేనృతివాహనసప్రసాదా
 ములైచ్చుతేతమనడకలచేతనుమైత్తునిడ్డమువంటిదూషణవాహి
 ములయెక్కువప్రసాదానయివేగిమునుబుయింపనిడ్డతువంటి
 ప్రసాదానయివేగిమునుబుయింపనిడ్డతువంటివనితాత్పర్యము
 కువేనమహావాహివిలవాహములైచ్చుతేనమంబువాహివి
 దునిమ్మితువల్లనైవమహావాహివివాహముచేతనుమైత్తునిడ్డ
 లుగుచుండేవాహములైచ్చుములనయితేతారవేరావాహ
 చిత్తనృతిదగుతేతారకర్రుత్తేనటువంటినిద్రాహారానైవ
 తువంటిప్రవాతేత్రప్రసాదానయివేగిమునుబుయింపనిడ్డతువంటి
 దగునాహివాహమువంటిప్రలునమహావాహతయైనయివేగిమును
 కేసుకేర్తిసుకేర్తిరాఖిలకేర్తివేయివేస్తుగలుగుతుకేర్తివేయివేస్తు
 నవాదాయములైచ్చునగాసుకేర్తిరాఖిలతనయిమ్మిత్తేనయివేస్తు
 కేర్తిమకమమంబుగుకర్రులనిచ్చినవాదాయననితాత్పర్యము

శ్లో

కల్యణరహంబులకుటెలావాతదరదంబులకేతు

పంచతంత్రములు
 పవనదళతనయోంతన్మరదంబులనరనతది
 శిరదంబులనెన్నునూమివియుదల్లునికె

తెకకుటిలావాతదరదంబులమటిలవక్రవనమువంటిప్రవాహ
 శత్రువులమధరనయమునుదగ్గెన్నువంటిన్నకేయపవనద
 లతనయోంతన్మరదంబులకేయతమయండుకట్టబడ్డటువ
 టొదనీబుములయొక్కప్రవనవారయివచ్చెతనుదళతనెన్ను
 డ్డటువంటిననఃప్రకాశముయొక్కప్రంతఃమధ్యప్రదేశము
 దళతరదంబులమేముములుగవిగినటువంటిన్నిశరనతదిద్విర
 దంబులునరనయారముచేతనునతల్రొంగబడ్డటువంటిదిద్వి
 రదంబులనుదిద్దబుములుగవిగినటువంటిప్రదంబులరదముల
 నునూమివియుదునుకేర్తిరాబుల్రునికెజ్జామారతయగు
 బుయోసెనుకెన్నెన్నుసగినవారదాయెను

౪౪ వదెండియొంగురుగలవస్తువునిచ్చిజూమరాత
 నాదరించితానునుపక్కయొడ్డెనుకేర్తియూడు
 నిడ్డనాలకొంచియప్పుడప్రమిప్రతాపము
 డైయిటెనెను

తెకవెండియుమరియునుపెరుగలవస్తువునిచ్చిప్రసద్దియొనసదా
 డ్డములనల్లునెకెసంగిబూమరాతనాదరించిసుకేర్తిరాబుల్లుని
 మన్ననబ్బెనినవాడైతానునుపక్కయొడ్డెనివమరానముచేయ
 బడ్డవాడైసుకేర్తిసుకేర్తిరాబుల్రుదునిడ్డనాలకొంచిమ
 మార్కనుచూచిప్రస్తుతుప్రసమయమందుప్రప్రమిప్ర

లబ్ధినాశనముసతకె
 లాక్ష్యుండైప్రప్రకేన్ద్రాచతనుమిప్రతకూడుకూలుడ్డటు
 వంటిప్రప్రకేన్ద్రాచతనుగలవాడైప్రప్రనయకులాగనియ

మోపల్పుచున్నాడు

౪౫ కల్యాణయించినయింటికెచ్చునయింటికెచ్చు
 త్తప్రప్రసిరిరాసరిరాననగూండ్లమయమ
 లనమనుమిమనుమితులస్సనమూకెంపులయ

తెకబునియించినయింటికెచ్చిప్రప్రకేన్ద్రాచతనుగలమునకున్నాచు
 చ్చినయింటికెచ్చెనెంచినమందిరమునకున్నాప్రప్రప్రప్రసిరిరా
 నూతననూతనవారసంపదలుగలుగునట్లుగాసరిరాననగూం
 డ్లసరిరాబుల్లుమయమలనయోగ్యమనిప్రదగారనున్న
 మనుమితులమీనమూకెంపులయనమనువంశబుచ్చినమాకెప్పుము
 గొట్టిటట్టుగారమనువిరాబువింతుమూప్రనిసుకేర్తిరాబుకు
 మార్కతారపకెను

౪౬ చమలసిగ్గుననునింధమరామకవృదయశ్చ
 రుడతనత్రమామలతలగారకయిందలతమా
 న్నరుకాంతలువారికెన్నడుగలుగవువన్నవారు
 లతుగావునపుట్టినచెరాటుగుడ్డిలోకదలచిత
 దంప్రిగ్నప్రకతంత్రపుగమ్ముకుమారికామనీ

తెకకాంతలుకెందయ్యెనుమలసిగ్గుననునింధమరామక
 తనకుపనిమితికెప్రార్థిబున్నమందలియప్పుసంనింధముచేత

వృద్ధయోశ్వరుడు పెనిమిటి అత్త అన్న అత్త పెనిమితుండగా
 అత్త మామల తలగా కయుండు పతివరాన్తుకు అతని శ్వశువు
 శ్వశువుల యందు మగని కెదయిన పుంధరచేయరు నా కె అత్త
 వంట్ల స్త్రీలకు పన్నుడుంగలుగ ప్రవన్న వామలు అన్న యున్న వా
 ని యున్న సంగతి వింప ప్రాన గా కెత్తి ప్రతిష్టలను పెట్టెను గావున
 అట్లా గనుక ప్రజల నెవరాయు నిధి అదలచిన ప్రజున్ని చి న్న
 లము మనస్సుతో పోయెను కుని మూరికామణి అట్ల అదక్షి
 వక్రి పరతంత్ర ప్రగమ్య అత్త అత్త పెనిమితి యెక్కువై న్న
 పాదముల నెంచుతు యందు పరతంత్ర ప్రగమ్య అత్తను కాలవ
 గమ్య అని సుకెరి పెమార్త తారా పవిత్రను

౪౦౨ చాత్యతను తశీలయైన సతకంబు అవంతిగురుం
 దువేడుని శ్రితమిది యమ్మన ప్పెరి శిష్టగురుల
 తవిదండ్రులమ్మ వామలు సురన్నచేర్చుచిరి
 మార్చిన పాపము వచ్చుగాన యీమతము
 దలంచి యత్తకును మామకు సేవయు వచ్చు

మోర్పునా
 తేక అత్తను తశీలయైన వత్త తోనె యబద్ధము వంటిన్ని ను తస్మాత్త
 ముచే యబద్ధము వంటి శీలయైన న్న బ్ధి త్రిగవిగి న్తు వంటి
 సతి కెక్కిన పతి వంటిగురుం దువేడు మగని వంటి పూర్ణుడు
 లేడు నిశ్చితమిది ఈ పలుకుని శ్రియ మున్నమ్మన ప్పెరి శిష్ట

సుధైవయోమగని కె శిష్టగురులచే శిష్ట వశిష్ట పుణ్యము
 తిగరు తత్తా బుద్ధిలు అవిదండ్రులు బుద్ధి న్న న్న మే న్న న్న
 వామలు అత్త పెనిమిటి కె తవిదండ్రుల న్న న్న మామలు అత్త
 సురన్నచేర్చుచిరి మనస్సు యందు బ్రేదపద్ధతే అప్రచిరి
 మార్చిన పాపము వచ్చుగాన అని తత్తా నిబుంపినంత పా
 తకము సంగతి వింప గనుక తమ తముదలంచి తత్తా ప్పెరి
 దాంతమునంచి అత్తకును మామకు సేవయు వచ్చు మోర్పు
 న్న న్న మామముగ విశి శ్వశువు శ్వశువులకు శిష్ట వత్తయు
 మామ అని సుకెరి పెమార్త తారా పురుషుడు

౪౦౪ శీల అత్త మామలచేత్త మలకవర్తిలు మమ్మచేత్తనిదై
 వంబుగా దలపు మమ్మ తొడి పొడత్రోపు త్తననా
 యనకమ్మలరుదులగెనిమని తిరుగు మమ్మలరును
 గుబ్బుత్త ములపట్టున వెత్తి గాకమ్మ వరువు ప్పెరి

౪౦౬ త్రివదలకమ్మ తొడు తొడైన నం దను తొడైన
 నుంటి పొత్తు ననా శింశు తుడుగు మమ్మ పనులుగు
 నకమ్మలరు సుకాంగనలచే తత్తా లచూపించు
 మనకజ్జ వింపు మమ్మ

తేక అత్త మామలచేత్త మలకవర్తిలు మమ్మచేత్త శ్వశువు శ్వశువుల
 యుక్తమనస్సు సంతోషించు న్తువర్తిం చు ముక్త నగావారి
 మనస్సు ప్రకారము నడుచు కును నును పెద్ద ప్రతిదైవంబుగా

లపుమమ్మపెనిమిటిని నగవల్లనీరూపంబుగా మనస్సునయం
 తమమ్మలొడి కుదంత్రపుత్తననాయనకమ్మనావలమ
 రుదులయొక్కనార్యనుసంగతవదివిప్రాన్యకమ్మమరుదు
 లగనినునితిరుగుమమ్మపెనిమిటియొక్కతమ్ములనుచూచి
 యగుమవశామెలగుమమ్మలనుగుచుట్టుములపట్టున
 వెట్టిగాకమ్మనిండాదేవాసంగుండుశ్రీననిండుపులవిషయమై
 వ్యగ్రతగానుండమమ్మవరుపుష్కపైవ్రేవకలకమ్మనవకు
 లమోదవిశాస్యసమువిడువకమ్మకాగానేచెలులదగ్గరనుగి
 పమమ్మచేడుగున్మ్రలతొనంగతగ్గియుచేయమమ్మ
 ట్టమ్మమ్మలపుండుదుగకమ్మమ్మమ్మనమ్మలతొనదనాం
 గతగ్గియువిడువకమ్మలకుతొననకూడానిట్టినచానితో
 నైనానందనుతొనననమెమారునితొననాట్రెంతిపాటున
 యాజుండుదుగుమమ్మలైంపురిశానున్నసమయముల
 మాట్లాడుటచాలించుమమ్మలనులుగొనకమ్మలూసురాం
 గనలచేతలొత్తమ్మమ్మలచేతకార్యములుచేయించుకూ
 మమ్మమ్మలభూపించుకునకభువింపుమమ్మలకులచేత
 చేడునడతలుగలదియనియంగుచినిదేవముభయించుకూ
 కప్రితుమమ్మలైనిసుకేక్రిమవారకమగుధులుచేప్పను

460

అట్లవరవర్ణిన్దనుభుశిత్తూదత్తులయట్లదేవి
 యుండేవరభరతినప్రచవదేయవిభుండునఖం
 దహా బిగ్గిసంగారవిత్తమహాతనుకుమా

రునఖరవినుపరవిదర్శనాశానిమత్తక
 క్రిదరుభుంపతులుార్జిత్వలగాంచుడ
 త్తకవరవర్ణిన్దనుభుశిత్తూదత్తులయట్లవరవర్ణిన్దత్తకా
 తయున్నవనుభులొత్తూసులయొక్కశిత్తూదాశాననముచేస
 త్తియందుదత్తులయట్లనమర్థకనటువంటివిష్టప్రన్నా
 యిద్దరివరనదేవియందేవరయారాపారవితపరమశ్విరుటట్లా
 యున్నారావారివరనదేవునవదేయవిభుండునెప్రతేపని
 మిటిన్నిట్రబిందహాబిగ్గిసంగారవిత్తమహాతనుకుమా
 మ్మనటువంటిసాబిగ్గిసుబిత్తవరుచేతనుసంగారవిత్త
 లవూకరింపనిద్దవారత్త్రబిరవినుపరవిదర్శనాబిరవి
 విస్తారమ్మనటువంటిసుపరవిమంచగమపులుగలచరుకు
 దర్శనాదనుస్సుగారగరిగినటువంటిమన్మధునిన్నిట్రశానిను
 త్తకకక్రిదరుట్రశాదిక్కులచేతనుచినుతొస్తాత్తముచే
 యనిద్దటువంటిన్నిపకముబిగ్గిమ్మనటువంటిశక్తిసనిలా
 యుదమునుదరువనాంచనటువంటిమహారసావినిన్ని
 మహాతనుకుమారుమహాతనుచిశాలమ్మనశరీరముగరిగి
 నటువంటిమహారుపుత్తనిమన్మదమమారులననిగ్గి
 ముభుంపతులుమారుసతపతులుట్రిద్దితలగాంచుడ
 ట్రనిపుద్దిగాకనుక్కుండ్రనగాలత్తదేవినిరారాయణులు
 న్నుమన్మధునియెట్లాకనికూట్రమవరనున్నచారవితపర
 మశ్విరులుకుమారసావిమినియెట్లాకనికూట్రమవర

నున్న మూరు దంపతులు లక్ష్మీనారాయణుని పాఠవి తీపరమే శివ
రులవలెనే మువ్వధనువారా శాస్త్రముల వంటి ప్రత్యేక లనుకనుక్తు
డై యనితాత్పర్యమున్నది యీ ప్రకారము సుకేర్తి తనకు మా
ర్తమక్షించెను

౪౧౧

శా॥ అక్షిణి న్నడగా సియెండు కమువారా ర్థానన్ద
రింపనా యుల్లం గొరాద్దాన ప్రత్యేక కని ను నయోగ్య
ద్వైవమిట్టి న్నెవల్లం గొం యి నవంత గుం దవలసెన్
వియ్యం గు పేర్పాక్షిం చి చి మన్యై బాని శ్చదహం
శ్చిలువగు తు శ్శ్రుకాలం గు నన్

తే॥ అక్షిణి మార్తయని కుమార్తెను నిలుచుట నెన్నడగొని యెం
డాకమువారా ర్థానన్ద రింప నిన్ను విడిచి యొకమువారా ర్థకా
లమైనా నిలువడా నకు మువారా ర్థమనగారెండుగడియలు
నా యుల్లం గొరాద్దాన నామవస్సుప్తి యుండునా ప్రత్యేక
కని ను నయోగ్యద్వైవమిట్టి న్నెవల్లం గొం దునా కుమారుని యి
య్యం కనాడు నిట్టే నని న్నెన్నెను ఈ వల్లం గొం యి నవంత
గుం దవలసెన్ అట్లా వెలవలగొరావభాస మనూడుః ఖరూ
పమైన చి చారపడవలసెను వియ్యం గు పేర్పాక్షిం చి గొరాంధన్వి
ముచెనుట నుగురించి మన్యై బాని శ్చదహం విమన్యై బా
మరు ప్రతేగ తూడను సప్త శనమానమైనటు వంటిదహం
శరరముగవిడి నయోగ్యప్రకృతని గృహము తూ విశ్ర
వాము కాడు గనుక సప్త శశబ్దము వ్రాసి నామునింగిలు
వని త్రుం శ్శ్రుకాలం గు నన్ నిన్ను తవ్విరగొనె ఆదిగి యా

వర్ణనము భయంతును ల్పంతమత్తుకు విచారపడక యుండు
మనిమార్తెను సుకేర్తి యారడించెను

౪౧౨

వల్లం గొం యొక్క సుకేర్తి తలవంచుకొని యెనంత
దయ సతకాంతమత ప్రత్యంగి గిరించుకొను
చు కన్ను కుకరతలం గు నన్ మడిచి కగుత్రికనట్టియై
ప్రకలమధ్య ర్థం గు బ్ధి క్తుం బట్టి యిట్లనియె

తే॥ అక్షిణి ప్రకారముచే పుల్లెర్తి ప్రమేతను సుకేర్తి సుకేర్తి
రాజు తలవంచుకొని యెవన్ద సనముచే తనరస్సు నప్రమేతను
కుని నుల్పంత ప్రతు తరావ తను తదయ సతకాంతమత ప్రసుకే
ర్తి గొరగ్గయినకాంతమతే విప్రత్యంగి గిరించుకొనుచు కు
మార్తెను నారించినముచెను మంచున్న కన్ను కుకరతలం గు వందు
డిచిదుః ఖముచే తస్య విస్మయం దేనె అప్రం గులు వాస్తవముచే తన
త్వే కుని గడ్డకెక్కడై ప్రికలమధ్య ర్థం గు బ్ధి క్తుం బట్టి యిట్లనియె
కాంతా సపతి కెక్కడ వనశమున ది మనము విడువక కుమార్తె తరా
నిలాగని పవిత్రము

౪౧౩

కనా యనుజుడు మట్టిల్లుండె యిలునాయిలు
సేసెను కే బుయసెనుండె యలలానీ పనిమిటి
పా యసముననె యిద్దరు గునాగెర్పడియెన్

తే॥ నా యనుజుడు మట్టిల్లుడు నే మామయ్య నమట్టిల్లుడు నాతొడ
గుట్టి నవాడు ఈ యిలునాయిలు ఈ వ్రామామనా వ్రామామను
దీ యలలానీ చిన్నదానా సేసెనుడు మంచెనన్ద ముగపగి నటు
వంటి ఈ బుయసెనుడు మట్టిల్లుని కుమారుడైన యాబుయసె

నుడునెనిమిదైన వర్తపారయనమునెయ్యిదుగురువారగేర్చితి
యగ్రైతువంజిచారంధవ్యములచనిన్నచ్చుటపరమం న్నముల
మృతములకివట్టుగారనెయోగ్యమాయెను

464

చగ్గరువురమెనులారయగనెక్కుమందిననెమిద
కడందరలుదుగారెదమాయసువితారనమునిన్ని
దెవర్తమానమాసరముననిల్చినించెదవిచారల
మనెమ్మదినుండుపొయ్యిగ్రమ్మరియదనంచునుత్తి
తగుమాటలెక్కినగారవంబుననె

తేకగ్గరువురదంపతులన్మనమిద్దరముమెనులారయగనెక్కుమం
డిననెమిదరేరములతొనెన్దలముననెవనించిననెమిదకడనెయ
దెమారయసువితారనముమోవెన్దొనముదారయమునుత
రలుదుగారెదనెయందసంచరింపచెయదుమునిన్నిదెవర్తమాన
మాసరముననిల్చినించెదవిచారలమనిన్నిమిగిలయినదెచె
నెలలచెనెమనవిచారలారనగరమునమవెంతునెత్తుమెనివచ్చుటం
దుమతగినవారికెంపింతునునెమ్మదినుండుపొయ్యిగ్రమ్మరిగినెచ
నిచ్చలముగారనుండుముగ్రమ్మరియదనంచునెనుపొయ్యివ
సారననిప్రతితగుమాటలెక్కినమోర్తనుయుక్తమోర్త
దొములతొండబుట్టుగింపగారవంబుననెమ్మదినుండు
తొండకొడినట్టుగారను

465

వనివిధారణంబులుచిత్రవస్త్రంబులుపరిమళపు
ముఖంబులగునదవస్త్రపుచిచ్చింధుజునులనెయో
గంబునవడసిచతరంతయూనాదిరూఢయగుచు
చతరంజెనెనాపరివృత్తుండగునుకేర్తితొనమ

రవిప్రదంబునకరిగినుఖంబుననుండ

తేకవివిధారణంబులుచిత్రవస్త్రంబులుపరిమళపు
మస్త్రపుచరలున్నపరిమళపుముఖంబులగునదవస్త్రపుచిచ్చింధు
జునులనెయోగంబునవడసిచతరంతయూనాదిరూఢయ
గింబునవడసిచతరంతయూనాదిరూఢయగుచు
రథతరంజెనెనాపరివృత్తుండగునుకేర్తితొనమ
కేర్తితొనమరవెనెమిదెయ్యననుకేర్తితొనగారదామజ్జుమెని
ప్రరంబునకరిగినుఖంబుననుండతనపటానమపొయ్యియా
కాంతమతేదెవిసుతరషముగారనెండను

466

అల్లజుయెసెనుదంతరమాదరణంబున
బ్రవర్తరాక్షసుంబులదన్వికల్పగి
ప్రొడికమారననుచ్చివారిగింతలైజురై
తగ్గిదారవరాత్మజువర్ణనజుసిపొయెనం
నైరాజుచివారియంబునమప్రప్రవమిక్తిసురు
తగ్గజింపగనె

తేకఅల్లజుయెసెనుదంతరమాదరణంబున
రణంబునమిక్తిచిప్రతెనెతనుబ్రవర్తరాక్షసుంబులద
బ్రాహ్మిర్విసుపరవిగిరావిణుననపచతులసంతజ్జినిజుసికే
ల్పగిచెనెతులుజూరింపెప్రొడికమారనమొరికెననుం
దనిజుయెసెనుడుచెప్రగిగనెఅల్లజువారిచింతరావమ

తను పుంగిగా ఆర్రాబురదై తుగ్గిడు బ్రాహ్మరాక్షసుడు త్రాన
రవరాత్మబువర్ణనోజోసిల్లి బుయసెనునెస్త్రాత్రముజోసిల్లిం
గ్గూబుగ్గవాలయంబునకు బ్రాహ్మలరవమునకును రవ
బుంపగోదేవతులుసెవింపగాపుష్పకమర్తిచిమానముమోద
నారూపాంచెపూయోగచనినవారాయను

వల్లరాత్రిమజ్జనగోబునాదికార్యంబులారశం

తీకబుయసెనుదారయియందున్ననమారవరముమొదలైనపనులు
చేసినవారై

కలు సీతచంద్రకపూవన్నజిలుగుదువ్వలువమెల్లట్లు
దంతపుకొల్లపట్టెమంచమురుగునిల్లలుపట్టు
పరపుకప్రపుపల్కుసురత్రావ్విరులుకస్తూ
రిరాయిపుగట్టినగంధపుడితదంబుముపట్టె
కలపంబుచికిరిచాగారలభరశాపండుతూకులు
నానవాలుపానకమును బిందచక్కెరతెల్లపిండివంతు
కలుతే నాబ్బుసరిపట్టుచి కదారిబూరిపారువములు
గుబురారాతెకంపుదపములుగూతూచిత్రపట
ములుకుడినయెంబుగలిగితనరుసదనంబు
రాబునందనుడుసూచు

తీకచంద్రకపూవన్నజిలుగుదువ్వలువమెల్లట్లు పరతెపూల
కాంతిగలసన్నపుచుప్పతెతారకట్టనిడ్డచందువయున్నదం
తపుకొల్లపట్టెమంచమునుగయిక్కరదములతార
చించికాళ్లుగల్గినచారల్లినబిటవిమున్నబరుగునిల్లలు
ప్రర్థచంద్రకారమగుదిండ్లున్నపట్టుపరుపుడుకూలపు

లాప్తాతామూర్ఖునమెత్తయున్నకప్రపుపల్కుకర్పూరపుబిం
దమున్నసురతేవిసనకట్టియున్నత్రావిరులుమంచిపువ్వులు
న్నకస్తూరిరాయిమృగమదవనాయున్నపూవుగట్టినగంధపు
డిపరిమళస్తున్నయికెత్తెడియున్నపటవాసకమనటకదం
బుమువ్రేపనాదిత్రవ్యమున్నపెట్టెసంభూమిపటికయున్నకల
పంబుగంధమున్నచికిరిచాగారలభరశాపండుతూకులు
పులుచేదిగ్గియున్నపండుతూకులునుపండినతవలపాకులు
న్ననానవాలుపానార్థముంచకాచినపాలున్నపానకమును
గుడిరదకమున్నబిందచక్కెరతెల్లపిండివంతు
డివంతుసాబ్బుసరిపట్టుచి కదారిబూరిపారువములు
పట్టియారకముగారచించినపావురాయిన్నిబూరిపారువము
లుట్లత్తమపారావతములున్నగుబురారాతెకంపుదపములు
బూరియైనలవారతత్తడివెల్లున్నగూతూచిత్రపటము
లుస్త్రిపురుషవివరములుపచ్చిపచ్చిగారవలెసియున్నయూ
కేబిగిములున్నకుడినయెంబుపన్నకుంచెపాత్రయున్న
కలిగిల్లువంతెకేళికాగ్రహాయాగ్నిమునైనవస్తువులుగ
లిగితనరుసదనంబుట్రిప్పియున్నవంతెగ్రహమునురా
బునందనుడుబూర్జుగూపాలమమారదైనబుయసెనుడు
ప్రేవసెనను

కలు సీతమంచకప్రముమెళవింబనపన్నటసరసా
ళిబునముమజ్జనముచేసిల్లిలుగుమారంబాళి
మచ్చలచిరనికట్టెదనమునకుంకుమరసంబి

ప్రతిచింతింపెన్మౌతానొకంచుకముగీరించెన్మౌ
వృత్తనమనులువరములువైచెనుగనుగా
నుదుటకస్తూరిరేఖయొనర్చితెలివలువలు
ద్వంద్వమలఘుతెంచె

కంఠం

గోరవజువావిదివదనిచ్చిమాతడువీ(కుసుమగర్భం
గుగాజూరుకుష్మణ్ణిచప్రలచర్చుక్తసేమంత
సరిగూర్చితననివచ్చిన్సంతుష్టగానునర్చి

తేకసరసాశిజునముసరసరసజ్ఞానాశ్రయిజునముసరసమూ
హముశ్రావణాశ్రయి(మంచికప్రముమిళించినపన్నీటమ
విమికరూరముతూకూడకవిపనటువంటివ్రామాంబువు
చతనుమజ్జునముచెసిన్నానముచెయింజియిగుమాండా
శిమన్జులచిసకట్టెనుగన్దనన్మన్మనయెట్టునిపట్టుకుచ్చి
పెట్టికటిప్రదేశమందుధరింపజుసేదవరమునకుంకుమరసం
బుప్రతిచింతింపెన్మౌతానొకంచుకముగీరించెన్మౌ
చికివిస్తానొకంచుకముగీరించెన్మౌతానొకంచుకముగీరించెన్మౌ
వెతతాదిగీయెక్తమువైనమనులువరములువైచెన్మౌ
నరత్నములుగూర్చినపరులుమెదలవనెనుగనుగాను
దుటకస్తూరిరేఖయొనర్చిత్రందముపొలగ్గాగమందువు
గనానితలకముదేర్చితెలివలుముద్దచెక్కులఘుతెంచె
ముద్దగున్తేకపారలములయందుమకరికారపత్రములతూ
మొగ్గలువ్రాసెగోరవజువావిదివదనిచ్చిమాతడువీ(క్రష్ట
మైనసంకపముతూమరుగూర్చినవేత్తుకలుకవిసియంద

టట్టుగానున్ననతూజుక్తపరశకుసుమగర్భంబుగాజూరు
కుష్మణ్ణిచప్రలచర్చుక్తసేమంత
శతమగునట్టుకేననిందమునిర్మించెప్రలచర్చుక్తసేమంత
రణిగూర్చిముతాగ్నిలపాపటయెట్టుప్రాపటయంకుగీరించె
కన్యశ్రీరాజుశ్రావణాశ్రయి(మంచికప్రముమిళించినపన్నీటమ
ఇష్టాన్తసంతుష్టగానునర్చికోరినటువంటియోబువపాన
యాదులచెతయ్యెనుందినదాన్నిగాజుసే

కం

అంకూరిమిగుజ్జుగింజియనుగుంజులువత
తనుదరసమృదాంకూరమహావిలంబము
నకుంబెనెదనపింపుపింపుమంచూరత్వపేసె
గ్గుతరుప్రదగముందరనూయిపిమ్మటం(గూర్చి
రవహాసమేషమయికుమ్మజునుంజునవేకప్రప్ర

తేకసరసాశిజునముసరసరసజ్ఞానాశ్రయిజునముసరసమూ
హముశ్రావణాశ్రయి(మంచికప్రముమిళించినపన్నీటమ
విమికరూరముతూకూడకవిపనటువంటివ్రామాంబువు
చతనుమజ్జునముచెసిన్నానముచెయింజియిగుమాండా
శిమన్జులచిసకట్టెనుగన్దనన్మన్మనయెట్టునిపట్టుకుచ్చి
పెట్టికటిప్రదేశమందుధరింపజుసేదవరమునకుంకుమరసం
బుప్రతిచింతింపెన్మౌతానొకంచుకముగీరించెన్మౌ
చికివిస్తానొకంచుకముగీరించెన్మౌతానొకంచుకముగీరించెన్మౌ
వెతతాదిగీయెక్తమువైనమనులువరములువైచెన్మౌ
నరత్నములుగూర్చినపరులుమెదలవనెనుగనుగాను
దుటకస్తూరిరేఖయొనర్చిత్రందముపొలగ్గాగమందువు
గనానితలకముదేర్చితెలివలుముద్దచెక్కులఘుతెంచె
ముద్దగున్తేకపారలములయందుమకరికారపత్రములతూ
మొగ్గలువ్రాసెగోరవజువావిదివదనిచ్చిమాతడువీ(క్రష్ట
మైనసంకపముతూమరుగూర్చినవేత్తుకలుకవిసియంద

వెనక తట్టు తట్టెను నకు ములు పైజ్జె ఎమ్మ సంత్రు మమున్ను సిగ్గు
న్నుండగా కుమ్మరా బుపుత్రులను పనిమిటి దగ్గరికి పో
పునుచు నేవే కత్తమ్మ రుక్మిణి పోవెన కక కుటరు నునుచు ప్రకా
రము సంత్రు మము పుచ్చుని వయందరి కె తెలు యుగ్గిగాను న్నసిగ్గు
పొన వద్దని వెనక కే దగ్గిగాను న్నమ్మ రా బుపుత్రుల వను దున్ది
త్తమ్మ పురావే కవెన కకు మళ్లు చుండెనని తా త్పర్యము

శ్రీ వనితని విచిని విచి వచ్చుట మంజు రమందన
ములు మాని మాని పయి రయలు లబ్ధి విదువరా
దులా వని వయలకు సెల్రా నానాదు అగులు
చారయరాదు

తీక వని తని విచిని విచి వచ్చుట శ్రీరా బుపుత్ర కడ కడ నిలుచుండి నిలు
చుండి వచ్చుచు న్నకుచు తను మంజు రమందనములు పరానిమా
ని మొరయు శ్రీ నరకా మువ్వ నకారిగ జ్ఞులు తాళి తాళి మోర్త
యనుచుండెను శ్రీదేవి నోడెలా వని వయలకు స్త్రీలకు లబ్ధి
విదువరాదు సిగ్గును న్నవదల గూడదు సెల్రా నానాదు అగులు
చారయరాదు పనిమిటి తొబ్బుంతు యెడతెగ నున్న గూడదు
గనుక నా రా బుపుత్రుని విచిని విచి పనిమిటి దగ్గరికి వచ్చునని తా
త్పర్యము

వల్లభు కేళి మందిరంబుచే రంబు

తీక వల్లభు కేళి మందిరంబుచే రంబు శ్రీరా బుపుత్ర కరముచే కత్తెలా రాబు
పుత్రుని పనిమిటి దగ్గరికి చేరవలయుచు కవచ్చు

శ్రీరా బులుని విమర్శిసి పిరిచి నతత్పులంబుచేర
రాక సిగ్గుచేర్లు గొనగ క్రొమ్ముడి యునుమో
ముకుండా కబ్బూపట్టుతలుపు దండగానుచు
నిలిచి యుండె

తీక శ్రీరా బులుని విమర్శిసి పిరిచి నతత్పులంబుచేర
నరించి యూమంత్రా ముజ్జెసి నప్పటికిన్ని తల్పంబుచే రరాక
పాన్పు దగ్గరికి రామండా సిగ్గుచేర్లు గొనకల జ్ఞానాస్థిపించుకున
గక్రొమ్ముడి యునుమో ముకుండా కబ్బూపట్టుతలుపు
న్నకుంతముగ వలున్న కను పడగా తలుపు దండగానుచు నిలిచి
యుండె కవాట ముచాటుచే సుకుని రాబుపుత్రుని లుచుకుని
యుండెను శ్రీనగారాచ కత్తెలు పిలుచుచు న్నప్పటికిన్ని పాన్పు
చేర రాక సిగ్గుచేర్లు తాకుంచుముగా తలవంచుకుని యుంతెక్రొం
తముగ మున్నకు త్తెకుప్పున్న కను పడెటట్టు తలుపుచాటున
నిలిచి యుండెనని తా త్పర్యము

శ్రీరా బులంతమందస్థితచంద్రకవచన
పర్యచేత దుస్థితలం దతులగతమెరయతేజో
విచిత్రమను న్నప సూత్ర కేర్లు నిరీక్షింపుల యు

తీక శ్రీరా బులంతమందస్థితచంద్రకవచన
చంద్రకవచన న్ననన పైపెన్నల వదన పర్యచేత దుస్థితలం దతుల
ములపై పైసంపూర్ణ చంద్రుల యందు శ్రీతులగతమెరయత్రాస
మానముగా ప్రకాశింపుచుండగా తేజోని విచిత్రమను న్న

కాచయ్యుక్తానతువంతిన్వపసరాతకైరాజుమమారునికైన్య
ప్రనిరినేత్పులయకతమచాతురిమరయగానేలారగనిపవకరి

శ్లో

కతకపాపపూపవయసుదిసేపాదములాన
మత్తనిదేపకానరాదేపనిపాటలనేనియుకా
పాడుదుగానిగానిగావింపకుమూ

తీకలీ యిరాజూతకపాపపూపవయసుదితకచిన్నదిపిన్నవ
యసుదిసేపాదములానమత్తనిదిసేపరకంయిలత
దేమిచ్చివమృదువైనదేపకానరాదేపనిపాటలనేనియు
పపనిపాటలయందైనాసరప్రయత్నపడితాననుపని
పాటచదువుసంధ్యయనిలకవాడికేవంతునవేరెయ్య
మువలెయవేదుకాపాడుదుగానికానిట్టితెన్నగారే
నాచేసుకునివత్తువుగానిగానిగావింపకుమూప్రమప
త్తుకుముతకలారగుచెలులారాజుప్రత్రునెతాచేప్రియం
కాచేప్రుచున్నారూ

శ్లో

తేవంతతమకంయిగవిగిననిగురుయోండ్లు
చేరసెల్లకుమగచారుచరుదనకనడియాడ్లి
కరించియాయలరుయోండ్లిగదిసిపిలు
తువుగానికుంకెదవుసుమ్ము

తీకలీ పంచతమకంయిగవిగిననిగురుయోండ్లుస్త్రిలుప్రియనివీ
దనంతమోమాముగవిగియనున్నప్రతికెన్నిచేరసెల్లకుమగ
వారుచరుదనకనకపురుషులుపివేచేమత్తుకుదగ్గరచేరకారూ
ప్రిదియభాడ్లికరించిప్రమాటసత్యముచేసితియలరు

యోండ్లితకచిన్నదాన్నికదిసిపిలుతువుగానికుంకెదవుసుమ్ము
చేరకవత్తినియాహ్వానముజేతువుగానిజంతుపదవద్దు

శ్లో

కలెన్ద్రనిశగుచుమగువలందరుచేనెపమునను
క్తరుకరపదచిలబాహ్యవనతాసగ్గయగుచు
నంగనమనసుననునుసిగ్గుచివమారాకుత్తర

తీకలీ నిశచిప్రకారముపరికెదగుచుమాసింపుచున్నచుమగువలం
దరుచింకెత్తెలందరున్నపనెనెపముననుక్తరుకరపదచిలనెని
కాశ్యముగబ్బించుకునియుక్తరుక్తరబురిగిపోగానేప్రంగన
ప్రరాజుప్రత్రులబాహ్యవనతాసగ్గయగుచులబాహ్యసిగ్గుచేత
నుప్రవనతవంచగుడ్డటువంటిప్రసగ్గయగుచుమొగము
గవిగినదేమనసునమాచయమందునునుసిగ్గుచివకెత్త
నాయనేతేగియందునూతనలబాహ్యలతయందనుటమా
రాకుత్తరచిగురువయగానుప్రనగానంతకంతకుసిగ్గుచి
స్థరింపగాననితాత్పర్యము

శ్లో

అలెన్ద్రనిశగుచుమగువలందరుచేనెపమునను
క్తరుకరపదచిలబాహ్యవనతాసగ్గయగుచు
నంగనమనసుననునుసిగ్గుచివమారాకుత్తర
చియ్యె

తీకలీ కనితాత్పరలచనకనితప్రాయగుడ్డటువంటిప్రత్రుల
కలువలవంటిలోకననేత్రములుగవిగినయారాజుకన్యక

అవిశిష్యులూరుచును మిక్కిలిమనసునిడుచున్నచూరువల్లభు
 డవ్వలభూడశ్రమరియొకదిక్కుచూరుచున్నప్పుడుతాను
 శ్రమగనుగొనుమశ్రమతనునర్పించుకొనబూడదుపెని
 మిట్టెప్రమనతతన్నగనుగొన్నతానువడ్డింపదుత్రంతట
 ఇట్లాపున్నసమయములకత్రులకత్రుబుడుత్రుమన్నదుడు
 పున్నిలువంచిపుష్పధనుస్సునునన్నుమొనెనిలూకొమరిజూ
 శిశ్రుమనెక్కువైట్టిరయంగునదాసిశ్రుముగాసమీ
 పమునకువచ్చుచుంబునింబువ్వుననాపితటాలునయల్లెతొ
 డువల్లవారామువిడిచిసవ్వసూచియ్యసవాన్చిపనవ్వముల
 కూడావెయగలవాడత్రుయిద్దరత్రురాబుమమారకరాబు
 కన్నకలనుగయలునున్నటసగగురినైవెనినవాదాయ
 ను

కత్రుత్రురరాబుమమారకుడుత్రునతమ
 కమునననునయోక్తులనరసూయత్ర
 విచిష్టలకన్నియకత్రముగరగించెట్లు
 చేరగదెచ్చెను

తనకత్రుత్రుర్రుసమయమంబురాబుమమారుడుబుయసెను
 డెత్తనతమకమునకెకదిసెనప్రమచతనుత్రునునయోక్తుల
 త్రిరటపుమాటలచతమన్నసరసూయత్రవిచిష్టలసర
 సరసయొక్కమున్నెననాషణములకత్రుయత్రుభీనము
 నైవమువంతెనెచిష్టలత్రయలచతముకన్నియరాబుపు

అయొక్కత్రముగరగించిమనస్సుత్రవింపబోసెట్లుచరగదె
 చ్చుకొనెన్నుకగ్గిరికొనివచ్చెను

కన్న మగువనకంకణమణులనర్పిములనిప్రకిం
 చునెపమునకరముచిట్టెదెత్తమ్మతాపులేనడునము
 గంచినిమూర్ఖునుమిషమునమువ్వునెట్టెవేమనిక
 ణ్ణమారితెడుడ్డెసుమ్మనితడవ్రలాగుననున్నన
 ములంతెడిచుచుట్టుచిగువునెరుగదెనడుమని
 సడలించుగతెపోకముడివదల్చె

కన్న తన నాటివేరుమ్మనారుమ్మనకుసమానమయెగ్గిరి
 నాకాడుయోగాములరయవలయుననుమ
 వకైతవంబుననభిపప్రత్రుతంబుజాననపరి
 రంభమారచింపె

తనకమగువడిరాబుకన్నకనేకంకణమణులనెచితకదియముల
 యంబుచిక్కినరత్నములత్రనర్పిములనివెలవెనివనిపరికెంచు
 నెపమునపరిట్టెనెటివాన్బిముచతనుకరముచిట్టెరాబుక
 చెయ్యిగ్రహించెనునెత్తమ్మతాపులేనడునముగంచినిమూర్ఖ
 ముపద్మముయొక్కవారసనతతయింపచెస్తన్నదనిమూర్ఖు
 నుమిషమునత్రుపూర్ణాణింబుటయనెనపముచతనుమ
 వ్వునెట్టెమువిముచుంచినముచసెనువేమడెచిన్నదానన
 కంకణమారితెడుడ్డెసుమ్మనివేమడలచేసుమన్నవారము
 మునెమ్మనయాభరణముగదాయనితడవ్రలాగునప్ర

శంభు వాని వశమై నన్న న ములంతా గొప్ప చేసిన పాపండు పెట్టుకు
 నెనుపిరుచుట్టుచిగువున నెరుగదనడుమనిపిరుచుట్టుచిగు
 వున ప్రాకముడివేసి దాని మూలమున కెచుట్టచుట్టుచుట్టు
 కదాల్చి ముచేతను యీకొనుపిరుగదనవృద్ధియందదని
 నడలించుగతామెంచు మువదలించునట్లు గా ప్రాకముడివద
 ప్రాచీనవంశమోక్షముజేసెను ఆరముడివిడిచిననుట
 నాతామెచిన్నదాననెరొమ్మున విడువ్వునారెమ్మునకు సహా
 నమయ్యెడి సుకాహనావత్సముకు సకియ వున్నారెడు
 క్షోగాములరయవలయునని యయ్యెడికానిది పశ్చిమ
 వలెనుట్రముమవకైతవంతునట్రమునట్టిదుడ్డనపముచే
 తనుట్రధిపప్రత్యుడురాబుకుమారుడుట్రంబుబాననప
 కిరంశుమారుకొండట్రరాబుకన్నకనుకొనించుకొనెను
 త్రనగొప్పలకు ప్రధమసమాగమమందు మనస్సునెప్పుడు
 గవిగినప్పటికిన్ని ప్రరుషులు రతెనుంచి తమవైనకరగ
 మాకుచావింగనాది కృత్యములుచేయవచ్చెనిగ్గుచేత
 చేయని యన్యకపితప్రతిపమాబుముగనుకరాబుప్రత్య
 దురతచేష్టలుగాతవియనిదమందానుకూలకేసెపముగల్గి
 చియదిపకట్టించినట్లుగా రతచేష్టలుచేసినది తాత్పర్యము

౪౫

అట్లేడు కలంకురింపవృద్ధివరుకొని విమందు
 సూక్తినిగూర్చిదనిచాదివన్నగుప్రయుండు
 మాసింబనపిల్వమారుమూటాడుముగం

యనందవియచ్చుపదంబరి ఆదనిమ్మన న్విడి
 యుచ్చుకన్నలకు విందగుచుంగలకంఠివమరు
 తేకడేడు కలంకురింపనంతాషవరులు ములకవేత్తగా ప్రధివరుకొని
 మందు సూక్తిరాబుకుమారుని యుక్తయూరింగనమన సుక్తుప్రాధితిగ
 లిగుగూర్చిదనిచాదివన్నగుప్రయుండు
 దుమాసింబనపిల్వమారుమూటాడుముగం
 నుడి లిప్తియు దావన్నపముచేసి నట్టితే మారుమూటాడు
 వెయిగంబునందవియచ్చుపదము విమందుతేటప్రప్రమగునట్లుగా
 ప్రత్యుత్తరమిచ్చును ఆరెతరా దనిమ్మనుకొని దిసమయమునగు
 మనిప్రియుదకుగగానవిడియమిచ్చులారంబులమునగును
 కన్నలకు విందగుచుంగలకంఠివమరుక్తరాబుప్రత్యరాబుకుమా
 రునకెవేత్తములపండుగగాకనుపదుచున్నమాతె మూతెకిన్ని
 యదిగినవస్తుప్రలనచ్చుచుండెను

౪౫

అట్లేడు నవముక్తరా దప్రత్యయగవచ్చునగి
 రతరుగాననియలార్చిచుట్టిదనకిచ్చుననాగర
 విందముర్విరాజానిసగంబుప్రాగారికిచా
 నరదంబులకంఠియియ్యనాలోనదియెట్లు
 వజ్రములలో వచ్చుకెత్తెడు కుందనంబున

అట్లేడు నవముక్తరా దప్రత్యయగవచ్చునగి
 యుక్తరాప్రత్యయగవచ్చునగి
 తనున విమందుతేరుగాననియలార్చిచుట్టిదనకిచ్చుననాగర
 మలరాకులవనకతట్టునరా లుదేసినిరా లుద్ధిచినాశినితి

సిరాఁబ్రనగానరముఁచుట్టిఁచుడుపుగాఁబ్రసిఁతనకిచ్చిననాగ
 రక్షిండుముఁతనకారాజుపుత్రయొసగినతాంఘ్రాలపును
 డుపుఁట్రవిరాజానిరాజుకుమారుడుఁగంగంఘ్రాగౌరికి
 మడుపులోనర్థముతానుకరుఁచుకెనిఁచారనరదంఘ్రిలకంది
 యియ్యిఁరాజుకన్యకయొక్కదంతువులకుఁప్రచ్చుకొనఁటట్లు
 చేయగానేఁట్రలోనదియొప్పుఁట్రరదములకందిచ్చిననమ
 యములలోరదములసండువనారతాంఘ్రాలక్షిండుమేరతి
 నననురియుండినంతఁవచ్చుములలోదశుమైత్రుకుకందనం
 ఘ్రినఁబోరమఁగులలోనడుమమరయుఁచుండేమవిమిలం
 గారమనయన్నట్లుగానుండినుఁట్రనగారతాంఘ్రాలక్షిండు
 ముపండుటాకులలోఁచుట్టికదిగనుకనున్నదంతములురవ
 లవంతివిగనుకనున్నవచ్చుములనడిమియపరంబువసేనయుం

డెవనితాత్పర్యము

అయితాతరివారమస్తకముసందితునిగ్గనగ్రుచ్చి
 పట్టియారనాతసుధారధరంఘ్రిరదనంఘ్రిన
 సుక్తివతాతవేకధిరాతశయతవేమడియమ
 లార్చుచుగన్నరమూసివల్లఘ్రింజేతులకుఁ
 చిరాజుముఖేతరఁగంఘ్రినకొచెప్రల్లరుఁ

తేకలతాతరివారనేర్పతశయింగునట్లుమస్తకముఁరాజుపు
 త్రాచిరస్సుఁగందిటఁనిగ్గనగ్రుచ్చిపట్టిఁరాజుకుమారుడుతన
 కండుతగట్టిగామూర్చిచేతునిఁట్రనాతసుధారధంఘ్రి

రాజపుత్రయొక్కయమతముతానమానమైనకెన్నావిరద
 నంఘ్రినెక్కివతనపంట్రతముచయగానేఁట్రాతవేకఁట్రా
 బుపుత్రయోగవేకధిరాతశయతవేమడియముగారిని
 యియుండుటవిడిచిఁచుమలార్చుచుఁట్రలతలుచింపజేయు
 చున్నతన్నరవరాసిఁనేట్రమక్షనిమలనముజ్జసికెన్నసగము
 మూసుకెనియనుటవల్లఘ్రింజేతులకుఁచిచ్చియుఁజ్జియా
 వలగాతనమాస్తములనావలకెచిఁజేసిఁరాజుముఖేతరఁ
 దనయగురాజుకన్యకకుఁతరఁగంఘ్రినకొచెప్రల్లరుఁమాత
 మాఁజికిఁతారముజ్జసెను

అయితాతరివారమస్తకముసందితునిగ్గనగ్రుచ్చి
 పట్టియారనాతసుధారధరంఘ్రిరదనంఘ్రిన
 సుక్తివతాతవేకధిరాతశయతవేమడియమ
 లార్చుచుగన్నరమూసివల్లఘ్రింజేతులకుఁ
 చిరాజుముఖేతరఁగంఘ్రినకొచెప్రల్లరుఁ

తేకలతాతరివారనేర్పతశయింగునట్లుమస్తకముఁరాజుపు
 త్రాచిరస్సుఁగందిటఁనిగ్గనగ్రుచ్చిపట్టిఁరాజుకుమారుడుతన
 కండుతగట్టిగామూర్చిచేతునిఁట్రనాతసుధారధంఘ్రి

రాంబలంబుంగది యింబుమృదులమత్తవేనటువంటివ్రేలురాంబ
 లంబులచేక కేం గునుకది యింబుగి యింబుమృదులమమగి
 పుత్రకచారునకే గుచుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 రుగునకుమృదులమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 నకుమృదులమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 కనచూర్తియొక్కయింబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 చుట కింబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 గిరతెచేయవలెననికాంత్రజునియను

౪౫౬ వల్లెగిచ్చిచాచునురూపవిలాసంబులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 చరజ్జంపతులుమరియును

వల్లెగిచ్చిచాచునురూపవిలాసంబులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 ప్రకారములచేతనుప్రకారములచేతనుప్రకారములచేతనుప్రకారములచేతను
 ప్రియకాంత్రజంపతులుమరియునుప్రకారములచేతనుప్రకారములచేతను
 కలుపించియునుకలెచుచేతనువివరిస్తున్నారను

౪౫౭ ప్రియమృదులమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 మరాజునగిచాచునురూపవిలాసంబులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 లద్దెచాచునురూపవిలాసంబులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 తుండుకంఠిరవలగ్గగరగింబుకేతకాచుగి
 హలనదాత్రుశకుంబురుండుకలకంఠిరవలగ్గగరగింబుకేతకాచుగి
 మొలయించుచువురుభువురములనెచ్చెరిగింబునుండు

౪౫౮ తుండుకలకంఠిరవలగ్గగరగింబుకేతకాచుగి
 గారుకాచుచుదొంగిలకనకసాధాచాచికల
 నావిత్తకవిగిచ్చుతుండురతులయిదొంగిల

లశరదాబ్రాహ్మవదననతిశయప్రతిలతకమారా
 కుండగ

వేకల్రాబ్రాహ్మనగిచాచునురూపవిలాసంబులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 నజుయెసెనుడుల్రాబ్రాహ్మనగిచాచునురూపవిలాసంబులంబుగి
 రగిచాచునురూపవిలాసంబులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 ములయొక్కగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 వంటియారాబ్రాహ్మనగిచాచునురూపవిలాసంబులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 గయజ్జంపతులుమరియునుప్రకారములచేతనుప్రకారములచేతను
 నుకనారకతిగాచెసెననుటద్ధాత్రుశకుంబురుండురతులయిదొంగిల
 ప్రియమృదులమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 ములయొక్కగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 కగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 చ్చేతనతిశయింపజ్జంపతులుమరియునుప్రకారములచేతనుప్రకారములచేతను
 గనుకనారకతిగాచెసెననుటద్ధాత్రుశకుంబురుండురతులయిదొంగిల
 ప్రియమృదులమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 ములయొక్కగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 నడుమువంటి నడుముగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 తులచేతనుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 ముపరవేతగువాయందెననుటద్ధాత్రుశకుంబురుండురతులయిదొంగిల
 మావల్లెగిచ్చిచాచునురూపవిలాసంబులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 డులయొక్కగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగింగారుమృదులంబుగి
 వకాయమానులయందనుటద్ధాత్రుశకుంబురుండురతులయిదొంగిల

నగళభక్తినిగవిగినయారాబుకన్గకనుస్రమరాగపలులయియే
 రతులనేతనానక్తిపుట్టజొసెనుపి కములుపల్లవములయందే
 ప్రకాశించెదెట్రివిత్తర్థవిగ్రాజియండుదానగనాములనేత
 ప్రకాశింపనిద్దతువంటిబ్రయసనుడుగారుదాన్యపుటాపున్న
 కనకసాధసాళికలనుగారుదాన్యప్రజ్ఞెన్మనపపులయొక్క
 ఛటానమునామలనేతనలన్నకప్పునిద్దతువంటికనకసా
 ధగింగారుతానైయనిద్దరాబుగ్రహములయొక్కప్రాళికలని
 ప్రాదేశములయందుల్లలనరద్రాజువదననునరతాలచందలి
 చంద్రునివంటిముఖముగవిగినయారాబుకన్గకనుస్రతిశయ
 ప్రతిలతకల్పతశయనిస్తారమైనతువంటిప్రతిప్రమయనే
 తువంటిలతకల్పతశగమారామవిదగలగుజ్జువసేతుట్టుగాత్రి
 నగరప్రతివృద్ధియందేతుట్టుగాననితాత్పర్యమురతులనుదహి
 తననెయ్యగములనేతనంబుజ్జురాచినిగానసెనుస్రనగాబు
 యసెనుదారాబుకన్గకతామాదారలవివారాలతస్థల
 ములయందుక్రేడించునూనారముచేసిననితాత్పర్యము
 ఇక్కడ్రామసేమయందుపుష్పములున్నకెరసారతలముల
 యందుమాంసలున్నప్రజుగవాయందుసింహములున్నచిగురు
 టామలయందుకలకంతులున్నసాధములయందురాబుకన్గమా
 త్రమునేతరాబులున్నయందువివారింతుసమాబుముగనుక
 యారాబుకన్గకమానసంగింధమురాబుకన్గకయందుజ్జెప్రత
 త్తదుచితస్థలములయందువివారింబ్రయసెనుదారాబుకన్గ

కనుసంతాపపెట్టెననేపరయగర్భితముచైనయర్థములుజెప్పుట
 కనువిరాళారత్నముననన్మవిరమణానుతండు
 యోగమహానయకకావహావలనుండిరనియల
 లవమమానుడుక్రకచుజూచిపరికెన్మరియరు
 తేకనువిరాళారత్నమునుస్థలలకపలప్రజ్ఞెన్మనయారాబుకన్గ
 కయున్నప్రస్తుచారమణానుతండుల్లరాబుకనకాకుడైనబ్రయ
 సెనుడున్నయిద్దరున్నమహానయకకావహావలనుండిరమహా
 నయబైష్ణవులున్నతువంటికళావహావలనిశచగలసంఘిని
 లాసములనేతల్లిదిరిసుబుస్సున్నవారెరిల్లనియలలవమమా
 నకుక్రకచుజూచిపరికెన్మరియరున్మనియరానివమమానుడనే
 ప్పెరుగలవాడైనకతిరాబుకన్గకకావ్తాంతమునెప్పెయినవి
 నిజూచితిరిగియెమాపల్కుచున్నాడు
 కడురికెనవిశ్వధరిత్రవరకన్గకవిడిచిపెట్టివా
 డైయడవిస్మరణామయిమనినమందుడుపురుడింప
 గనకకుదొడుబువడేత్రకచా
 తేకన్మకచాబుయిక్రకచుదాదురికెననేతకెనెనతువంటిచివ్విధ
 రిత్తావరకన్గకవిడిచిరాబుపుత్రినివిడిచిపెట్టిపెట్టివాడైపిన్మ
 డైయడవిస్మరణామయిమనినమందుడుల్లరణాములకచచ్చితి
 రిగిన్మతెనమందుడనేచెల్లవ్వుగారుడుపురుడింపగనకకుదొడుబు
 వడేల్లిపమింకదానకునేకుసరియైనవాడుకాదాయనికతిత్త
 కచునెయ్యాబెరికెను
 త్రాతనకుతెవులుమూడననిగారగ్గిబెప్పిననేను

దాని మాట నిజమున నైన యున్నదనక నన్నని
ర్థింప బూని అట్లె డుగని న్నుచి శివసింహన గౌనె

తీకె అనకు తెవులు మూడెనని యార్యుల ప్రియ అనకురూగ మువచ్చిన
దని నేపిండ్ల మువల్లగానెన ప్రదాని మాట నిజమున నైన ప్రసాద
యార్యులకు సత్యమనుకునినె యున్నదనక నన్నని ర్థింప బూని
తొన్నెవారె డుగదా యని యెంచక నన్నుచేపటం దు కుప్రయత్న
ముడై నితివలె డుగఁబడి రెడదాదాని న్నుచి శివసింహన గౌనెనన్న
నమ్మవచ్చునా యని పల్కెను

44

కలెదమా యల ప్రజ్ఞిల్ల గుఱెడ డుగుంగల్లులు పొ
పనే పంబున నేపడినక అంబునకా ప్రాగు డుకు
కడురాజు నారధ గుండెడి తలులు తో

తీకెలెదమా యల ప్రజ్ఞిల్ల గుఱెడ ది కమానముల కుత్సత్త గ్రహమైనటు
వంజిలె డుగుంగల్లులు దుర్జను రాత్తెన యార్యుల పాపనే పంబున
తాను జువ్వాం తరమం దుచి నీన దుష్టుతానే పంబున తానె పడినక తం
బున అనకు పల్కె ప్రియం దుచి అనుకా ప్రాగు డుకు కడురాజు
మండుక శూన్య చిన్నవారె డురాజు నారధ గుండెడి తలులు తో ప్రతిమ
రని పల్లెనై నవనీధను ప్రారవిమయిందెద దా యని ని వామ మాను
డు నిలికెను

45

కలెనా వినిజుల చరరమణుండా వారనరవియన
కనియె నదియెట్లు ధరాదేవస్థు తయారకదలె
మానినియెదననివన అనిక తడిల్లనియె

తీకెలెనా వినిజుల చరరమణుండు యని యాప్రకారముచే ప్రగాత్ర కను
దారింబి యని వారనరవియన కనియె మర్కట రాజ్య నలవారు

నునితూపవికను మ్రదియెట్లు కథయెపుకారమో భరదేవస్థు
తడరాదేవ(యె)వత్సలులెచి తనుస్థు తస్మిన్ ప్రవయే యనిడ్డ
టువంజియారనివారు మారుడారితకభజ్జప్రమావనియదననిన
ఈవృతాంతము వలంపు మానాలెంచెదననిత్ర కనుడడుగగార
మ్ర తనిక తడిల్లనియె క్రకనుని కెనివారు మారుడారితకభజ్జప్రమావని
డు

448

శీలైరసాతలగగ్గరారపారజుల బైయమోనారక
రమస్ససాలాని రామ(మో)చు మండులవార్యయ
మమణిసారభ(మో)చు ముద్దవివెల నవారయ
మారెలొనపవన శారర్యరూధనత్రప్రమావలె
దన్యమ సము వన్యమ కెరాట్రమాదా ర్థ్యధర్మకారా
రంభచరణంబుంబారచిత్రవారశశిలా శుతురగ
మాంబరచేత్రం శుదానధారరాధ్యనిగ(మో)భువన్ధ
నపదశతాంశాత శయము(బ్ర)వత్సకేనను(బ్ర)స్తు
తంపగదరంబు(మో)పదురుమా ప్రంబుకాచిపురంబు

449

ఈపద్యమందు కారంబు ప్రవర్తనము

తీకెలైరసాతలగగ్గరారపారజుల బైయములైరసాతలగగగళ
కపర్యోతమున్నగగ్గర(ల)తెనటువంజిలైరపార(ల)తములే
నటువంజి(బ్ర)ల(బ్ర)గగిగి(బ్ర)యములైగగ్గరగిగి(బ్ర)పత్తి
ములైగగరమక్తిల(ల)తెనయగగ్గర(ల)దియనితాత్పర్యము
మ్రనాకరమస్ససాలాని రామములైనాక(స్స)ర(ల)కపర్యోతము

నూపురంబుల్రొందె యొనటువంటికాంచుపుకంబుకాంచు
పట్టణముల్రొటువంటెపట్టణమునునువ్రొవ్వాకై ననువ్రొస్తుతి
పగదరంబుబ్రూపతెననుస్తుతంపడారకు శక్తిమాయన
చొప్పెను

౪౪౬ కలలకాంచితమృతనరినయలకాంచవర
శత్రుడనుపరిమహాహంతుడుకడుండునలుదిక్కు
లవారగలమిచట్టుకుడుకెతడనగన్

తేకలలకాంచితమృతనరినయలకాంచవరనైననైనగా
కునరునిపట్టమువధెనెయనుటల్రొంబితమృతే ప్పుచున్నదై
తనరినయొగన్మృతటువంటెలకాంచల్రొకాంచపట్ట
ణమందువివరశత్రుడనుపరిమహారశత్రుడననామము
గలిగినటువంటెమహాహంతుడుయొగన్మృతకాపుకుడు
కునలుదిక్కులవారగనాలుగుదిశలయందుగలిగినప్రబు
లుకెవిమిచట్టుకుడుకెతడనగన్లెంగారుకుంకయ్యనమ
హామరువునకుకుమారుడహంతుడనెపుగడగాల్రొనగామి
త్తివిచ్చాగన్మృతంతుడనగాననితాత్పర్యముల్రొకడుండునల్రొ
కాంచపట్టణమందుకకాపుగలిగియుండును

౪౪౭ కలలగుంపులగురియలదుడ్లువేయారయె
నుములుమునిమందెడ్లకదుపులులువరంబులు

సెంతుపులమువారికెటపదికెట్టునిండ్లింతెనెచు
ట్టుమగులుతలపుధూలపుకెట్టములుసూ
గరాగాదిమప్పుముంగిటరెండురచ్చమాకు
వనుగిరిదెగెవగురింజినిడ్డలుమూళ్లతార్పు
లునూరుపాతరలకులుచు

౪౪౮ కలుపుకలెవరుదండయుకమ్మతెగెపొగడ
ముపురాసనాన్మెట్టినివెరిపడిగెనుకన్మెట్టి
నచిటిబిచ్చెనుమ్మగలిగెకాపురముశే
యునవివ్విటకాపుకుడుకు

తేకలలగుంపులుగూపులయెక్కుసమూహములున్నల
ల్రొపులనెగురియలదుడ్లువేషములమందలున్నల్రొనగా
గుళ్లదుడ్లువేయారయెనుములుమంచిపావెచ్చేవేతగెదలు
న్నతరిపయెనుములనుటమనిమందలుమూడలగుంపు
లున్నఎడ్లకదుపులుకూడెదూడలున్నల్రొలువరంబు
లెపొరుపులముపురసున్నవధులలోనెళ్లుపారెగూ
ములున్నవారికెటపదికెట్టునిండ్లిదావరముముందరయిన
పకట్టువేసినదశశకెటములున్నల్రొంతెనెచుట్టుమగులు
గ్రహమునకునాలుగుపక్కలుమగులుయొసినప్రహారి
గూడలున్నతలుపుకవాటములున్నధూలపుకెట్ట
ములుగెదలమూదనడ్లముగారెవెసినట్టిసూక్ష్మదారుపు

లుగలకుట్టములైనగాగ్రహములనుతొలగిరాగాతిరాళ్ల
 తొనడుపుగాకట్టినపశువులగాతిన్నిమచ్చుమెద్దయిల్లున్న
 ముంగిటెందురచ్చమామలువాకటిముందరకప్పుకెతగినరెం
 దుచుట్టున్నకునుగాదిగిలుపిల్లలనుయొనలైనదుగుత్రము
 లున్నపగురింటినిడ్డలులైయిదుగురింటియొందుచువు
 లున్నమాళ్లతార్పులువరాటపసిదాచపెట్టేపాత్రలున్న
 నూరుపాతకలకుట్టుచేతసంవిగ్ధిగలపాతకయందు
 ధాన్యమున్నపాతరయనగాధూమిలేతతుగాతవి
 పల్లములేధాన్యముచేదితలుపుపరుగున్నకలివరు
 దండయమెదలకపెనుకననూరములలోనేదముకమ్మ
 చావకధరించెనుమ్మతాతంకమనుతుతేగెమెదనధరించ
 సుమ్మపాగడముపూసదండలలోకూర్చెట్టిగండ్లు
 పూసలలోనేదమునాన్మెట్టినానుకూపులున్నకాలిమె
 ట్టియున్నబిరిరపడిగెచెవిసుమ్మలుచుక్కనుట్టుపై
 లన్నిగమునధరించుకునేటెసుమ్మలైనగాపెద్దుగవిగి
 నటుపంజిచెయెటెసుమ్మగిగిగెకుంచకుంచపాంతియా
 చ్చతనములుగవిగికాపురమునవీతికాపుకుడుకు
 ల్లమావికునికుమారుడుకాంచపట్టణమందుసంసా
 రమునెయుచుండెను

కక కవానకెచావతెయనగానుకయిల్లా
 లుగలదుకమనీయవయోనూనమదంబు

ననదిజూరారానందలతాలవాలయ్యవర్తియు

తేకవానకెచావతెయనగానుకయిల్లాలుగల
 దున్నావతియనపేరుగవిగినయొకనార్యగలకులైది
 నార్యకమనీయవయోనూనమదంబునకమనీయపైపు
 చున్నటువంటివయోనూనయోవనాదిక్కుమువల్లనులైతి
 చేయించినటువంటిమదంబునగిరపముచేతనుజూరారానందల
 తాలవాలయ్యవర్తియుజూరారవస్థినిచారపురుషులయొక్క
 ల్లనందసంతోషమనెట్టిలతాతేగికులైవాలయ్యప్రేరద
 య్యనటువంటిదైవగాజూరపురుషులకుసంతోషాతేవ
 డ్దచేసెట్టిదనతాత్పర్యమువర్తియులైటువంటిదసంచరించు

ము
 కక తలనుకమందదొచ్చిచితతస్థననారమునవ్వ
 లగ్నమాకులతవపాంపకాపవలిగున్మతపట్టపగ
 తజులాశనివ్వెయివదిమన్నదాప్రపటవనిశతా
 ధైరకటాప్రమాంకితకెలకులనిర్వదగవతెకి
 జునితత్తతినతలంబునక

తేక తలనుకమందదొచ్చిచిరస్థుయందుకమతుమునుధరించి
 చితతస్థననారమునకచితతస్థకింపనిడ్డటువంటిస్థన
 కుచములయొక్కనారమునకచిరువుచేతనువలగ్నము
 నడుములైకులతవపాంపవానికులతవిముమయందగా
 కాపవలిగున్మతహారికస్థిపట్టపగతమంచిమదానన

సమయమందు బ్రులానకన శ్లోక ల్లామనయూసన తను
 ఇవ్వెలువడి గ్రహమను విడిచి లయయదెరిమన్యధాస్త్రి ప
 బువని శి తాస్త్రి కటాక్ష మావిక తమన్యధాస్త్రి ప తువోమన
 ననానాము వవనెనె శి తవారి యొ నటువంతె అప్రేక్షితే
 ములయొక్క కటాక్ష కడకంటి చూపులయొక్క మావికకు
 పంజ్ములుకెలకులని రవిగ్రురుపార్య ములయొందు ప్రకా
 శింపగా వగవతెకంబునెవగవతెయనెనది కపిలయి తత
 తెనె తటంబునకెన్మనదే తరమంబు పైపదన్యములచనర్థన
 మూపు

౪౫౧ అప్రకృతామలధూ శిధూసరి తకుంతలు నాతప
 తప్తరక్తధృక్తా మరసుంగతరపరిధాననిలభ
 కరాసి పాదరక్షా మిశదంధ్రు ముడివిమల
 సంసరణ తరచిత్త గాథచింతామయ శూ
 ద్రునభవిజుని తప్తమ పేజేతుగాంచె సుకన్య

తపకృతామలధూ శిధూసరి తకుంతలు కృతామలమృదువైనటు
 వంటిన్నిధూ శిధూపరాగమయ తనుధూసరి తకృతంబు
 ముతల్లనిడ్డయి వంతెకుం తయివెంట్రికలుగవిగినటువంటి
 స్నిగ్ధ తప తప్తరక్తధృక్తా మరసుగ్ని తపపిండత త
 నుతప్త తపింపబిడ్డవిగనుకనెరక్త ఎత్తైన నటువంతె భృ
 క్తామరసుగ్నేత్ర కమలములుగవిగినటువంటిన్నికతరపరి
 ధాననిలభ కరాసికతరమ దన్యప్రద శమందవిపరిధాన

వస్త్రమందు నినిద్దకట్టనిద్దయి వంటి కరాసిచె తివత్తగవిగినటువం
 తిన్నిగ్రనగాకత్తములకట్టు తచ క్తుకున్నవాడనితా త్పర్యము
 పాదరక్షా మిశదంధ్రు పాదరక్షా కరాసిమెట్లతరా తనుమిశత
 కూడకమన్యము వంటి అంధ్రు పాదములు గలవాడున్నామనిది
 ముఖము తలసంతాపమునకు విముఖుపరాధ్యు ముద్దనపా
 దున్న సంసరణ తరచిత్త సంసరణ సంసారమునకు గ్రాతర
 త్రనన్యమైనటువంతె అత్త మనస్సు గలవాడు అప్రవగానంసా
 క్తస్త్రివనివాడని తాత్పర్యముగాథచింతామయ గాథదత్త
 మైనటువంతె అంతామయ అప్రభాగనరూపమైనవాడు వర్ష
 నిసాన్యజ్ఞుంతాస్త్రిరాభాగనమి త్యపరఃస్త్రి భవిజుని తప్తమ
 పేజియన్మ భవిమాన్మమునడిచి నందున జుని తాప్రట్టినటువం
 తిత్తమన్మ యాసమయ తనుపేజి తుగ్నినాధి తుడనటువం
 తిమాన్మనుకనెబి కకాపవాన్మికాంచెన్మికా పదిచూ

౪౫౨ కకాంబుధృగంచలనానాచంచలంబుల
 పముననాంతప్తముగావించియలవిందనదు
 మదికెంబంచకమావక వికుచకుచయిట్లనెయ్యె
 తకకాంబుచూచుధృగంచలనానాచంచలంబుల తపము
 నధృగంచలకనుకాలుకులయొక్క శరానాకాంతయన
 టువంతె చంచలప్త శస్త్రండ్ టువంతె చంద్ర తపము
 నావెన్నలచె తను నాంతప్తముగావించి నాంతప్త

నిడ్డతు పంజిఁద్రమ గావించుమా ర్థాయాసము గలుపాన్నిగా
 జ్ఞానానగాతనకటాత్మవత్సానములచేత వాని మా ర్థాయా
 సముపాగొట్టియని తాత్పర్యములైనవి శక్తియుగాత
 నదు మది కుంచించితేతనమనస్సు అత్తువపరచుకొనకనువో
 వికవి కుచకుచయిట్లు నియమించు కుచఫలనద్య శకుచయుగ శ
 యోనఁ యాకా పచేడియట్లు శూద్రునియొనలొగని పవిత్రము

శుక్ర మొనిలు పంజులు లువేసేనే కుజు పుమానిరాత
 ర్థవలమతవేసెనాంధగతాగతాతది శుక్రదీప్తి
 శుక్రపురస్థితకళాకవి తాసన్ దీప్తి జురాజునింబ
 కృతసూక్ష్మా తార్థసంఘావనా కలసందూ
 రపధ్యయారాజుని తగ్గనింద్యిజుంపంబుమారు

తేకొనిలు పంజులు లువేసేనే కుజు పుమానిరాత శూద్రుడొనకె వ్రేడనేచె
 టం దుకు స్థలము లువేసాపలు కుమానే రాతేరవలక్షణకల్పకు
 మనుష్యానిదులు వచ్చెతి యుక్తమైనవేపటికేవోరతవేసెదేయి
 నేవుకూర్చున్నగా వముతవి యవస్థనువోరతలై మంత్రోగ
 పాంధ్రేయినిరాటసారివాడొవెరపాజునుడొయని భవినీ
 గతాగతాతది శుక్రదీప్తి శుక్రపురస్థితకళాకవి తాసన్ దీప్తి జు
 రాజునింబ కృతసూక్ష్మా తార్థసంఘావనా కలసందూ
 గురప్రచున్నతు వాతెన్ని ప్రాగ్భవము చున్నతు వాతెన్ని అతి
 శుక్రదీప్తి శుక్రపురస్థితకళాకవి తాసన్ దీప్తి జురాజునింబ
 కళాకవి తాకళలతొకా మాదు కున్నతు వాతెన్ని సన్గతు బ్రహ్మ

నేతొదిన్ది జురాజునింబ చంద్రమండలముచేత పోవోయనిడ్డ
 తు వాతెసూక్ష్మా తార్థప్ర అన్యేష్యునతు వాతెసంఘావనాని
 మామానమండలై కలనగ్గ కాంత్రచేత నుత్తరగానేళ్లకువ
 స్తు సోతా పొడొయిం పురస్థితకళాకవి తాసన్ దీప్తి జురాజునింబ
 మాతె మాతెవి చూడవనెనె యిచ్చుచేత నుత్తరగానేళ్లకువ
 బుని తగ్గనింద్యిజుంపంబుమారు దప్పిగానె నవారాగమం
 దుపయినమకుచ సుతువల్ల బుని తాపుట్టెనిడ్డతు వాతెగ్గనింద్యి
 మనకలన్ది జుంపంబుమారు పోగుట్టుకూను సుమార్

శుక్ర కలకల దిగదాయనెమోపంబులు మంచులు సంద
 డింపనిరికె ననింతా కులవ్యాదయుడగుటవా
 దలై విమోక్షలు వివేకసరకు సేయకయుండె

తేకొకల దుగదాయని నేమనస్సున ప్రోగుట్టు కునేవాంశకద్దుగదా
 యని శూద్రునితొవ్రోవారింబులు మించులు సందడింపనిరి
 కనెపి దని యందు మిక్కిలికాంతలు గలుగునట్లుగా నాకా
 పస్థి మాట్లాడగానెలొం తాకులవ్యాదయుడగుటవా
 మనూచారముచేత నుత్తరగానేళ్లకువ
 దయుడగుటవా త్రముగలవాడొటచేత నుత్తరగానేళ్లకువ
 ధృదులై పోవోమోటులు వివేకలై కాపచేడియపలుకునా
 వింపకల సరకు సేయకయుండెల త్రున్దిపట్టె కయూరకు
 న్ననాడాయెను

నల్లప్రల్లవత్ప్రతివచనాంధ్యయుండనమ్మిండుతపెంది

యందురువరినెత్తింబి

తేకల్లప్రల్లవత్ప్రతివచనాంధ్యయుండనల్లప్రల్లవత్ప్రతి
త్తరమివ్వకయూరకుండగానల్లమ్మిండుతపెందియందురువ
రినెత్తింబిల్లవెత్తకత్తయ్యనకాపదితిరిగినాటనరియ్యన
మామ్రునెంబూరిపలుకుచున్నది

నాల్లప్రంపాజాలముచింతనమనసుచికాకా
టనామాటలాంపంగూడదునెడుత్తయ్య
రుగుమావెమ్మనువత్తింబినెంబూరికింత
యుగానరాదుగుగవచ్చుంజెల్లబుచ్చు
మాంకెంపంబూరుదయించిరావుగదనా
మంజుప్రమానకథ

తేకల్లప్రంపాజాలముచింతనమనసుచికాకాటనెత్తివచ్చుచు
నూరిచారముచేతనునెమనసుచికాకాటనెత్తివచ్చుచు
దరపడ్డందుచేతనునామాటనాంపంగూడదునాపలు
కులువినగూడునానెడుత్తయ్యరుగుమావెమ్మనువత్తింబి
నననశరీరముచూరన్తేకంతివొనన్మెసరియినదెంబూరికి
తయుగానరాదునారగుయంతుమాత్రముకనుపడవదు
రుగవచ్చునెత్తియివచ్చునునెల్లబుచ్చిల్లమ్మనెత్తింబి
త్తవరాంబియిందువుదాంకెంపంబూరుదయించిరావుగ
దనయింట్లకలమామునంబువొచ్చెంతంబుగదానాకుం

జెప్పుమానకథచేనెత్తితాంతుమునాకుతెలియనిల్లుమా
యనిశరాద్రుణ్ణికాపదడిగినదాయెను

కల్లనిసరిదాకంబిరికనెనెకెండుకమనసువల్ల
వింపగదానింగనుగునియతకమనచాట్టున

దెలిసితివింతునూరుగుట్టుటతరుణ్ణి

తేకల్లనిసరిదాకంబిరికనెనెకెండుకమనసువల్ల
జెప్పురుసంగతిసమముగతగులునట్లుచెప్పగానేవినికెండు
కశరాద్రుడువినికెంతసేపటికిమనసుపల్లవింపగచిత్తము
నింట్లుగానెదానింగనుగానియతకమనకాపదాన్నిచూచి
శరాద్రుడుపలుకుముపచాట్టునదిలసితివింతుబుచ్చుట
తరుణ్ణిచెవియమోగ్ధమామందుకలమామోటనకతెన
కదితివనియదిగినతానెచ్చుచున్నాడు

తేకల్లనిసరిదాకంబిరికనెనెకెండుకమనసువల్ల
నకల్లద్రుణ్ణికాకెరానిరాముతనకెరా
దవిరెలుచిగల్గుకంతునగ్ధరముచూడక
మదిగుందుచునిచ్చిగనాదిసరియితివారని
వకరామగులువంబ్బికకాటముదంతునెత్తి

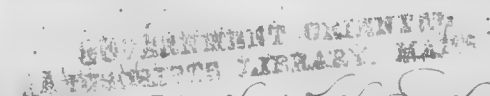
తేకల్లనిసరిదాకంబిరికనెనెకెండుకమనసువల్ల
మనారకెనెయినప్పటికిన్నిననుగన్నతల్లిననుగాంబున
నినెద్దయ్యెకెరాదవియందుకపవనెద్దదుమ్రాకెకెరా
ల్లిదుష్టమనమూతుకతెప్పముచేయదానకునవింబినదియ్య

రాయు అనకరా దవేకలునిగళ్లు అనన్మజ్జననాగారస్థమరా
 త్రాపవలుపారాధుచూనండునుకంటెనగిర్గారముచూడవేకనా
 కన్నులనాఘోరకృత్యముగనవేకమదగుండుచుమనస్సునవన్మిథ
 గుండుచున్నట్లుజ్ఞానాదిగ్రహమువిడిచిపోయితి నావరణవేక
 రాజుగులుపుణివాకించుకూపకరాజుప్రభువునుసేవింబియ్యె
 నాజ్ఞావింతమనిరాజుదగ్గరకెపోతినిలరకెరలముదండుచేసితిని
 ఎవమదినములారాజుదగ్గరనేనివారసముచేయుచుంటిననిచెప్పె

అనినాకవేకనుదెచ్చినదనంగదనంబుననన్మదయనా
 మాకరవాలభారణయదారులుగూరినచూచుమచ్చి
 కరాకాకృతకృత్యంబుచుసవరాలువరాలుస
 రాలుచూకయంగూకలుమోనికంపుతక్షుకుత
 మృగనానిబ్రువారిదికప్రమంబు

తేకల్రాదనకానమయమృతమృతమృతకదనంబునయిద్దమందుల్రాస్స
 దయనామాకరవాలభారణయదారులుగూరినచూచుమచ్చి
 వంత్రానావకానబ్రుములయందున్నమృతకదనంబునయిద్దమందుల్రాస్స
 కత్తిమృతకదనంబునయిద్దమందుల్రాస్స
 కూరిననావకానయిద్దమందుల్రాస్స
 ఘోరికరాకృతకృత్యంబుచుసవరాలువరాలుస
 రాలుచూకయంగూకలుమోనికంపుతక్షుకుత
 మృగనానిబ్రువారిదికప్రమంబు

కర్పూరమున్నట్లు తానదిధనవనవస్తువరిమశత్రువనములువేరుద
 దైనటువంటివినివారవనశుడిచునామరాజుసంగినవాదాయన
 త్రాకమనేయవస్తుతలులన్నియుదెచ్చినమస్థితి
 యుత్పాకరసంబలర్పతనచేతినిచ్చినవానినన్నియుం
 గ్గకొనితల్లిగ్రాష్ట్రకణికాతరళకృతలరచనాంత
 యైకాకుదనంబుచేసెకుడుకాయకనమననర్తక
 దవ

తేకల్రాకమనేయవస్తుతలులన్నియుదెచ్చినమస్థితి
 బివస్తుధనకాదిపదార్థములయొక్కతలులన్నియుసమూహ
 ముయూవత్తున్నతెచ్చితనుకునినన్మనమస్థితి
 దంధమృతమయమృతకదనంబునయిద్దమందుల్రాస్స
 తనచేతినిచ్చిననన్మయమృతకదనంబునయిద్దమందుల్రాస్స
 గ్గకొనితల్లిగ్రాష్ట్రకణికాతరళకృతలరచనాంత
 యైకాకుదనంబుచేసెకుడుకాయకనమననర్తక
 దవ

అంతెజ్జనదిట్టుచిరిదిడిగెల్లినకుట్టుసాలి

చిట్టకుమన్నమూతులకుచేతులుసూచునుకప్పుడని
 యింతపట్టదుసంతకూటములనాయమచేయదు
 చెప్పినట్టువేరట్టడెఱుఁతయ్యెరెచరాతనయాయ
 నయూనుషంగతె

తేకలెట్టినదిట్టునెనుచుపించిట్టయితెతానుచుపించునుపెట్టుచిరిదిండికె
 గల్గినకుల్లుసాలకులెప్పుడునక్షాకాకుయింతగలిగినదాన్యము
 యూపత్తున్నచాలదుగొచ్చుట్టకుమన్నగొట్టెచేయవట్టినెట్టె
 మూతులకుచేతులుసూచువదనములకుమాన్యపుసూరణములజే
 సునుచేతులలమూతులుగొడువచచ్చననుటరైకప్పుడనియిట్ట
 ట్టదుబికెసూరియైనాగ్రహమందునలువదుసంతకూటములునా
 యదుపలుగాకెయిండ్లువిడువదుచేయదుచెప్పినట్టుయిచేయమ
 న్నక్షాకారముపనిగావంపదుచిరట్టడిభుంతలరవప్రమనతన
 యూరైకెడుకెండ్లనయూనుషంగతెలైనయత్రమరాశ
 తూడనుత్రసుషంగతెకూడుచేతనుగొచ్చెరెచరాగ్రహము
 పాడుచేసగదకాత్రనియూత్రకారముకూడవినరములుకు
 మారునితూచెప్పిమరిన్నిచెప్పుచున్నది

కలకావరమునపెండియునిదిగావించినపనుయెక్కు
 గలవచినాకెలావినుపంపగపెచ్చుటనవయరుంగ
 దవుకాగునయపకెత్తు

తేకలకావరమునకెడ్లకుచ్చెచేతనుపెండియునిదిగావించినపనులు
 పుకిన్నెనాంర్యజ్ఞసినకార్యములుపెక్కుగలవుత్రనకములుగాను
 న్నక్షావివారకెలవినుపంపగత్రవియన్నియునెకుత్రతపరచడా
 నకునాకెతెకెచ్చుటనవయరుంగుదువుత్రనంతరమునెవతెరెసెవు

దాగునెయపకెత్తుత్రయచస్త్రమైనకార్యములునియతుపడవదాగు
 నాకానిట్టినెనుచెప్పవలసివేదమనితాత్పర్యము

కలవటయదియతువలసినత్రావంబునుడంతమమ్ముదూ
 రగపనివేదవరదనకారూతులదెవుళ్లంబిడితివిసితంగి
 దలచె

తేకలెవటయదియతువలసినత్రావంబునుడునెమవస్థుదానిమనస్సుయది
 వనుప్రావవెనూసాండిగ్గాకమమ్ముదూరగపనివేదావమాదమమ్ము
 నననవలసినదక్తరవేదులచివరదనకాగ్గాతమట్టుమకూతులదెవుళ్లం
 బిడితివిసితంగిదలచెనాస్థుచేతనుకన్నమాటలాదనిమన
 స్సులచిత్రంతుకావైతివెగ్గాకమదనమ్మచికాదనికుడుకులే
 నివెకెను

కలకావరమునపెండియునిదిగావించినపనుయెక్కు
 ముత్రాలవవలానిమచ్చరముగ్గెమనియూముదిముం
 దచెప్పెడుంబలుమరునంత్రదనిగుణానంగువరుంగని
 వారునర్యముదెవిసెదుగాదెజ్జయగవతెమరితా
 గునెపుణాన్విపాపము

తేకలకావరమునకెడ్లకుచ్చెచేతనుపెండియునిదిగావించినపనులు
 త్రువునకున్నన్నుమన్నులొకమందుమలత్రాతపకానివి
 చారింపగావివాతములుగలవాచలానిమచ్చరముగ్గెమనెనెనహ
 నిపగలిట్టిత్రముదిముందచెప్పెడుంబలుమరునంత్రదనిగుణానంగు
 వారుగనివారుత్రకుడవిగుణములుతెవియనిబునులుయూ
 మునవివిధవేసెప్రానిమాటలుకూడవిమోదచెప్పుచున్నదని
 మాటిమాటికెపలుకుదురునర్యముదెవిసెదుగాదెజ్జయత్రె

కవిభూత్తుమనువిధంబిదిగాదె

జేకలకులసతియొక్క మురాలినితెలిసి యున్నవారొక్కప్పుడాలనినకు
 బాన్గితోమై యుండిన్నితల్లిమనుసుదెలిసి యున్నబుననియొక్కతల్లిము
 న్నయితువంటిదని బాన్గితోమై యుండిన్నితగదీయలుకలయికూ
 పమునకునర్హముకాదుమరివెక్రొత్తవిసంబంధలతూకవిభూత్తుమను
 విధంబిదిగాదెప్రపంచములోనెంతకానుకడు తనకుపిచ్చువడిలన
 దిముసలమును నెక్రావెష్టనముగావింపుమనిపలికినతెన్నియి
 టువంటిదెకాదావెట్లనొకవెక్రొత్తదినివెట్లతలనుకూకవిభూ
 త్తుమనునాఁయితువలెనననననననననననననననననననననననన
 నతల్లియొక్కమనస్సుతెలిసిన్నితెరిగి యీకూపమువహింపతము
 యమనికాపదిశూద్రునితొనెట్లను

౪౬౯ కలనావినియతదిట్లనుచుడుతొలవలెనొకండు
 మదవతులనెప్పటికెగిరావగరాదాపతులకునే
 వనియెదుయెల్లవారనెరుయిష్టంగిరి
 జేకలనావినియతదిట్లనుకొనియొక్కకారముకాపదిపలుకగానేయొ
 లంబిశూద్రుడుతెల్లెదప్పుచున్నాడుతొలవలెనొకండు
 డమదవతులనెప్పటికెగిరావగరాదాపతులకు(శర్మలకున్
 లుడుర్మార్గపుసేకలబానయమండాకాలయంబగుదా
 నీవనియెదుయెల్లవారనెరుయిష్టంగిరి(గొట్లార్మ)లుదుర్మార్గ
 ములచేయనారంభించితే శర్మలుకాచియుండదిమనస్సర్వము
 నీవేపలికెదవ్వావేకలకువేచిప్పుదురూకయనిశకాత్రుడు
 పచ్చయికాపల్కుచున్నాడు

౪౬౯ కలనావినియతదిట్లనుచుడుతొలవలెనొకండు
 మదవతులనెప్పటికెగిరావగరాదాపతులకునే
 వనియెదుయెల్లవారనెరుయిష్టంగిరి

జేకలమిన్నలపైయొకడుగదెక్రొత్తదియొకాశవేధులపైయొగిరిపోనేర
 దుగదెక్రొత్తలనకదమ్మగొట్టిస్త్రీయమిచేసినానూమయందక
 దానెట్లవచ్చిరికింగనాదకున్నగొట్లయొచ్చిరికిన్నివనుపదసియొ
 దానెట్లమనననననననననననననననననననననననననననననననననననన
 యొకాశూద్రుడుగుగగొననవివియాకాపదిపల్కుచున్నాడు

౪౭౦ కలవరసతినిచనియనుగుంబురుపునితొగూ
 దినిలయమునవెడునగనసురతసుబిశుల్కము
 గగినియిరవందన్నకువిత్తమిత్తంబుత్తంబు

జేకలవరసతినిచనియనుగుంబురుపునితొగూదిక్రిందనపురుషు
 ననారగ్యననిపిరయినా యిష్టమైనపనిమితితొగూదిరతెచేసిని
 లయమునవెడునగనసురతసుబిశుల్కముగగిని(నా యిష్టం
 నాపనిమితి)నా తొరతెబ్బెసినందుకుసంతోషించి(యిచ్చి)
 నకూవిగాతెసుకునిగొరవందన్నకువిత్తమిత్తంబుత్తంబు
 నట్టునకాదనమిచ్చిపంపుదుననికాపదిపలికెను

౪౭౧ కలనసుబూదగలవెత్తొట్లపునబుఘనలక్ష్మణం
 ముకతయంగి తయంబనుపంపనేటెకన్నియుగ
 నుగినియెదుగాకనెక బిడప్రతి

జేకలనసుబూదగలవెత్తొట్లపునబుఘనలక్ష్మణంపుట్టునుగనుగను
 గలవెత్తొట్లపునబుఘనలక్ష్మణంపుట్టునుగనుగనుగను

గుప్తానామైశ్వర్యమునలపిరుదులుగలస్త్రీలయొక్కకై ఆవంతుప్రసాదాన్ని
మున్నకతలుంగితలుం వెనుపింపనేటకైస్త్రీలయొక్కకభయగిత
లుయెలనకువనభయవలెప్రన్నియగనుగొనియెదుగాకనేడ
బ్బండప్రతిభాననుభూప్తినిదంతానేటిదినమువస్త్రామృతసంతాప
ముచితచూచిదవుగాకయనిపలికెను

౪౨

అయ్యచ్చటనుండనేలతులయిర్లువడంగునినిద్దతస్థిత
వచ్చుతనప్రవాసినలువకవలెప్రద్యదయించుదాకనం
చచ్చువడంగుల్లుతమయరాతనతాతలసూల
నిబ్బియరాముచ్చటకాపయనయపుముందటెకా
రగ్నిములాచరించుదా

టికెయ్యచ్చటనుండనేలయొక్కడంచుకుండవలెనుతులయిర్లువడంగునిద్దతస్థిత
కగానప్రసినిద్దతస్థితావచ్చుతనప్రవాసినలువకవలెప్రద్యదయించుదాకనం
గూడానేతలంతప్రవాసినలననుపరదేశమువచ్చినవాడను
నిలువకవలెప్రద్యదయించుదాకనంచుసూరిరగ్నిదయమువరకు
నివ్వడనుండవలెననియ్యచ్చువడంగుల్లుతమయరాతనతాతలసూల
లనిబ్బితిశదమయ్యుటయ్యుగానేప్రతలవారిటనుండలారాపనిమిటి
తారాచప్పుముల్లెముచ్చటకాపయనయపుముందటెకా
యపుముందటెకారగ్నిములాచరించుదాననుతుతరాంతి
నెచ్చయవలసివపనులచెక్కననికాపదిచెప్పెను

౪౩

కల్పనకవతేజులములుగొనియూమనీమంత్రు
దుకునిమృదుగతులంబునయెనుతులరుగక్కుండనరత
నయిత్రిడిగూనియపుడతనికెరుగించెదా

అనెల్లాటల్లపంకజగవతేజులములుగొనికవతేనదియంబునన్లుకడ
వకుమరుచుకునియైమనీమంత్రుమంతుమంతుడనెప
రుగలశూక్రునిగూడాపిలుచుకునెమృతగతులమెల్లననకు
ప్రతీతనుచెనెయెనురువరుగకుండనూరండరవారికెతెలియకుండా
కాపదిపొయెనుతనయిత్రిడిగూనియపుడతనికెరుగించెదా
నమందిరమనరాదునకునానమయమంబుచూపించెను

౪౪

అయ్యంతవేదివెలుపపరాత్రితెరిగివాతుదయెన్
వాసరాంతాంతరుచుకైజలంగికలయోదులుచ
కటినిరన్వీసేరిసేమంతెనిమాటవిరాదమనీమంత్రు
చరముసుంగునన్లుయొక్కితనయంబుకవడెనెగె
ప్రవలునిల్లుజరగదా

టికెయ్యంతవేదివెలుపపరాత్రితెరిగివాతుదయెన్
తుడయ్యెప్రమగిరిమీదకనుపడకుండాప్రామంబువగా
ప్రద్యుక్తుకైకనతాత్పరగ్నిములావాసరాంతాంతరుచుకైజలంగి
నంయంతాలమండకాంతలుప్రకాశించునూయంలాటిసంభా
రాగములుప్రకాశించెనుకలయంబులుచకటినిరన్వీప్రధమాం
ధకారమంతబావాపించెనుసేరిసేమంతెనిమాటవిరాదయైకా
వచెడియవాకగ్నిముప్రకారముమనీమంత్రుశూక్రుదు
చరముసుంగునన్లుప్రమమతలమీదకప్పుకునికైక్కితనయం
బుకైకకుంచుమనాన్తెదక్కివడెనెగెప్రవలునిల్లుజరగదాతనత
మాట్లాడిపొయినదానిమగనియింటికియ్యరగాప్రవాసినయ్య
నశూన్యమృతమృతయెను

వయస్కియ బుడూత్తపి కుండగువారికునకెల్లెనయి

తేకలగిల్లెప్రకారముపరయిల్ల బుడూత్తపి కుండగుల్లె బుడూసం
ప్రాణ్మనము వంటిల్ల త్తపి కుండగునంతాపముగవిగినము వంటి
వారికునకెల్లెనయిల్ల యింటి శూద్రునెతూనప్రకారముపరకెను

౪౨౫ అలనాపటునాటుకెవగదనాకనుకూలగతంబురించున
పాపని తల్లికెవికచపంకబులచనకై కురంతనంతాప
మునుండ దందగినతావిదిగాననవచ్చునాడనేడేపసిగా
డిదండవసి యిచ్చిప్రగారతమునంబునారాయదన

తేకలనాపడునాటుకెవగదనెనుపడే ప్రమకుచిచారపడనునాకను
కూలగతంబురించినా కునవర యురాయిగావర్తింతువువంటిన్ని
శుపాపని తల్లికెచుపసినిడ్డబుననెయ్య నమువంటిచువికచపంకబుల
చనకునికసింపినపద్మములువంటివేత్రములుగవిగినయూనాగూ
ర్యకై కురంతనంతాప మునుండదనప్రత్యేతమైనపరితాపము
నునుండుదునుతగినతావిదిగాననవచ్చు సొదమాంకుయత్త
మైనదలముదిగనుకనేతంపినెనునెడేపసిగాడిదండవసి యిచ్చి
శుదిగనూపశుచులకట్టవేసి నద్యలముదగ్గెకనిచ్చిప్రగారతము
నంబుబురయదనప్రద్రాద్దుపొరడవకముందేచిపొదుననిపరకెను

౪౨౬ కలెల్లందుదునా యననా యనప్రండు చునిల్లెనయి
మంచివరాంతి యిదివరా యిందులువిడుదుకెప్ర
రిగుడిగుండంబులుచేవ పండుకునుమనూజు
తేనె

తేకలెల్లందుదునా యననా యననిల్లె యింటి శూద్రునిల్లెనయి
ననాట సరి శూద్రుడడుగగానేల్లె యనమండుచునిల్లెనయిల్లెయి
తే శూద్రుడేకూపముచేతనుబువ్వించుచున్నపరికెనుమంచిమా
డయిదిల్లెదమంచిచేనేమాయందులువిడుదుకెమోవంతివారికె
మూగ్రహములుదిగెనిసలాప్రకరిగుడిగుండంబులుచేవత్రపట్ట
మండవిదేవా లయమమమదననవివేచాప్రండుకునుమనూజుతేనె
ప్రకడశయనించుకూపామ్మనిపరికెను

౪౨౭ కలెల్లెనగదగనిముక్తుదున్లెనప్రసరమువకెరగిరి
జ్జిబివకననాటచేపసినిడ్డనెత్తాకునిసంతానము
నెకడసానివచ్చి తనపతకనియి
తేకలెల్లెనగదగనిముక్తుదున్లెనప్రసరమువకెరగి మాయంతల్లపండుకును
తుకుయుక్తపడదనినాకకూర్పుతాడుయూరిపిరియనవశు
ప్రవరెయిగిరిరెడ్డినిచివల్లె యింటికాప్రచేప్రగానేల్లెలా
పసినిడ్డనెత్తాకునిసంతానమునరెడసానివచ్చి తనపతకనియి
ల్లెనమయమందునవేతనశుచునెత్తాకుని యాకాపవానిపండ్ల
మయతంపినతూపముచేతతనపనిమతేతాంపరికెను

౪౨౮ అలెల్లెమదమయలకాడచేసిదువారికెవార
వేవరంబులుగాకెతానెరుగనట్లెదుగంబ్రయ
బూచివాడనుకెప్పినమబ్బులచివేడుకెండె
వారికెనల్లికామృతకృష్ణదేవన్నదనియనెరు
గుదునూననుతానెరుంగునూ

తనను పువకములైన సంగతయెమనల్లు ముప్పలకు దేవసముపందుక
 కున్నా ప్రవాకితవారవివ్వరచుదావరమువద్దనుండే దీయవరని
 శ్రీప్రయగాకితానరుగనట్లుడుగనాకిరియనయరాకాపది
 తానుతెలియనిదానివలెనేరెడ్డినడుగగానే ప్రయజ్ఞుల
 వాదనునొప్పుతాననారగ్యనువేర్చింబయారెడ్డిపలుకుచు
 నాన్నకుకప్పనమన్నులకనితడుకొడిదవారకెటునిచ్చి కమ్ముకుని
 యున్నచోకటిలో యిడుగి కయితడివడికయి కడుతవివారికి
 దీయండున్నవారెడ్డియారెడ్డిదొప్పడెడ్డిలముకావలననియ
 రున్నాడుప్రన్నదనియనరుండుమూలొత్తొయన్నదనా
 నేనుదెలియదునాననుతానరుండుమూలొత్తొయన్నదనా
 నాతెలిసినవాడొత్తొనిమరిన్నిపలుకుచునాన్నాడు

౪౨
 అట్లులటచాటిపాపదటయంగడివేదెచా
 రముతొవ్రావారంబులబ్రావారిసిగారడతనకెక్కుడై
 నపరుండరాడయినలయకానినివ్వపరసెల
 వంశూర్జుముగారదయి క్కచందాలముగారద
 యిట్లునికెనాంయదిరెడ్డినజూంబయిట్లును
 తనట్లులటబ్రాహ్మయన్నదనుటచాటిపాపదటస్తన్నపానముచేసె
 నున్నవాడునాన్నదటప్రంగడివేదెచా రముతొవ్రాండుటకు
 నాపరామరదాంగ్రహారంబులొక్కెందుకుప్రవాసిగారడ
 ఎన్నడుపరస్థలమందుతెలిసినవాడుకాడాతనకెక్కుడైన
 పరుండరాడతానెన్నపమందైనాశయసెలరాకదా

నేలయేకానినిలవ్వపెరసెలమూర్జుముగారదాచుప్రలమకానినిప్ర
 త్తందుకెతరస్థలములుమనస్సుకునాగుగారవారొక్కచందాల
 ముగారదయిట్లునికెనాంబ్రాట్లాప్రన్నవారకుప్రయ్యివారనున్నట్లె
 మనయిట్లుచదివెరదాంయనిరెడ్డియనగానేప్రదిరెడ్డినజూంబ
 యిట్లునునొక్కకాపదిరెడ్డిదిక్కుగనుగునియేమోపల్లుచున్నది

౪౩
 అట్లులటచాటిపాపదటయంయనయంతటి
 వాడుయెరికింబ్రావిదిగారదయిచ్చెదలజూల
 నవారునియిచ్చనుండురేవలుప్రన్నతక్కురుల
 వేడెరయక్కురపాటునంబులంబులపరుండని
 ముమనకెప్రనిప్రనిగమగారదవల్లనార

తనట్లులటచాటిపాపదటబ్రాహ్మయన్నదనుటచాటిపాపదట
 ప్రయనయంతటివాడుప్రవన్ననాతడుయలారాంతెనుప్ర
 వాడూపరికింబ్రావిదిగారదప్రవరికైనాయదమరాగ్ధికాదా
 ఇచ్చెదలజూలనివారునియిచ్చనుండురేవలవారుపరవెనెక్కు
 కెనిమారనపంతులువారవొన్నప్రదేశమందునలుతురానెలుపు
 న్నతక్కురులవేడెరయక్కురపాటునందెవతెన్నప్రతెనెన్నెవ
 వస్తయి తరులవారెడ్డిపరాచలంబులపరుండని ముమన్నర
 మండుకుపండియందునెన్నుమనకెప్రనిప్రనిగమగారద
 వల్లనారాడియిప్రయదాంమనకేకారగ్ధియనుకుతము
 గాదాకాకాటెప్రదెయందునెన్నునుట

౪౪
 కనుసెబ్బతొత్తొరానకనముండుకదెసకు

నరుగగాని తనకినన్నను భతలగట్టుకునేయెడ

కనరకునేడెల్ల నుండుగాకెచున్నాటె

తేకలపసిని క్షతవైతరాగ్రవస్త్రముండు వేదనకునరుగగాని తనకినెడి
న్మనిచువునకు జునని యగుచారగ్గతరాకూడానమనుజునకుమ
రియుకొనెట్టికెగిరవడారకుకతినమున్నవస్త్రము భతలగట్టుకు
నెయెడతలగూమినెట్లనచుట్టెపట్టుకునెచారావారసక
కున్నవచ్చునవారగ్గిగట్టిపకుమునెడెల్ల నుండుగాకెచున్నాటె
యిక్కడ యాదినమంతానివసింపునుగాక

౪౪

కలచాలునిహాళింపకుమనియరాలరికెసాని

మగనినదలింపును తుండాలునునవునునెచున్నా

తారిమివసి యింపుమని యతనిలాలించె

తేకలచాలునిహాళింపకుమనియెలుపునిలుపువిభింపుంపుకమనియె
లరికెడనూనిమగనినదలింపున్నురియ్యనయారకాపడిపనిమి
జ్జినెకూపముచేయకుండారనివారింపును తుండాలునునవును
నెచున్నా తారిమివసి యింపుమని యతనిలాలించెప్రసిని
ద్దయుగారగ్గయనునవున్నయిక్కడన్మగ్గముగానుండుమని
యారగ్గరతునరిశూద్రుగ్గియారదరించెను

వల్లెట్టుపలాలి తుండయన్నుమంతాండయ్యి

ప్రపసులకుట్టెంబునమండనంత

తేకలగ్గట్టుపలాలి తుండయన్నుమంతాండు(కుట్ర)కారముకా
పదానచేతనరారడింపబడిమగ్గిమంతాడనేశూద్రుడు
యిట్లుప్రపసులకుట్టెంబునమండనంతయిచ్చువారములా

పశువులకట్టిపెనినగ్రహములకనున్నవారాయెనటు తరలె

తన

౪౪

నలకలదండిపసినిండికారచేమిరినెట్టియెరుకగకుం

దగనిట్టియుట్టిమెట్టిమెట్టిసంకటతారాదకూడు

నీళ్లజిజ్ఞాసగూనెరపకనింతువారనిసలనిచిచితని

వెచ్చుకలనెటుతానమాచి యనుంగుని సువుజో

వలనాడినిత్రుగుచ్చియోతువుతగునిపోవకుం

దకూయదనిచ్చికూడితండుమిలగూజ్జగ్రమ్మి

౪౪ తే దారిగారినికాడినెకన్మమడుగుకెకప్పుకునికా

శ్చుముడిచిపట్టిమంచమునగూరినిదురించుమగ

నెపిపిచూరయునువెన్నుకెచ్చెచి కూడానంగి

తేకలదండిగూగ్గిన తుకాన్మనయారకాపడిపసినిండిప్రస

వులపాలుపితకకారచేమిరినెట్టిప్రపాలుదారియందుంచ

యగ్గిత్తమమజ్జసిరిగకుం దగనిట్టియుట్టిమెట్టివంగకుండా

యెత్తిపాలుదుత్తచిక్కమునిదనెట్టిచెరిగిపోకనెట్టియ

నుటెక్కుశ్చుసంకటతారాదకూడునీళ్లడిపనివారండ్లకునూక

లపిండియుడకనెట్టిదనిచ్చిప్రల్లనీళ్లున్నగూసెబ్రాగునర

పకనింతువారనిచలనిచియెల్లలస్సముచేయకదాసేజున

మునున్నపనులవారినిచ్చియెవరివరిపనులకువారండ్లనుప

పించితనివెచ్చుకలనెటుతానమాచి యనుంగుని సువు

ప్రియమైనతననిచువునకుంచమువడియ్యనీళ్లచేతన

నముచేయించిబ్రావలనాడినిత్రుగుచ్చిప్రచిన్నవారగ్గి

యారాచిపాతలుపరియించినిదురయారజ్జసిరితువు

గొనిపోవకుండుటయు వేరైనట్లు కునిపోకుండుటయు కదలెను కదలెను
 తలనట్లుగా తలను కుని వచ్చుకొని తలదండుల కున్నట్లు సమూ
 హమును గూర్చి గ్రహించి దురుముద్ర వేసినవాడైన తనిర్మియన
 యుత్తులయందు దిరావి మూసి ఇట్టి దానిగా గాని నది రాదిదాని
 యనగా నీ శ్లోముద్ర వేసినవాడని మిత్రము పుట్టినది కలపకపోవు
 దాని మోదతప్తమైన నీ శ్లోముద్ర వేసినవాడని కలపకపోవు
 పైకప్పుకుని నెల్ల వియం చువ నీ నెల్ల మోదనాచార్యుడించు
 కునికా శ్లోముదిని పట్టి చరణములకు పంచనము చేసి యుం
 చుకుని పంచమున గూరిని దురించు మగనివేష కంకటియం
 దుపడి కూర్చున్న పనిమిటి నెమ్మదిగా నీ నెల్ల పనియనుట
 కూరయును వేన్నదిదేని కూడా సంగి చాకమున్న నవనీ
 తమున్న వేసి యున్న ముగ్ధాబు నముగ్ధుడై శరీర ఆయం దుచే
 ప్పినవేష షణ్ణామంతయు యింతి యుజుమానునకే నని తెలి
 యవవెను

405 తలనట్లుగా దపున తమంచు మోద(దుద్దుగం
 ఎడిని రచిని ద్దురకు దూలును గనె కూర్చు మను
 చు నవర్తాయలాడినెడదగంగా శమున కూ
 దుగుడిచెచె

తెకలనన్నబూదపున తమంచు మోద(సూక్ష్మముగా బిలుగుగా
 నల్లనకంకటిపై నదుద్దుగం ఎడిని రచి(బ్రమిలగుంగడి యోమం
 చము మోద(విస్తృతమయ్యె నీని ద్దురకు దూలు మగనె కూర్చ
 కు మనుచును ప్పిజ్జం దవవెనె దూగుచుండెడి ప్రనిమిటినినిద్ర

యోవద్దని ప్రమాదములాడి ప్రమాదమునకా యోవకాపడినెడద
 గంగా శమున కూడుగుడిచెచె గొప్పపల్లె రములకే నన్నమున
 ట్టుకుని లాను నూబునముచేసి యుద్ధి తురాప

406 కలగడసుం యోకలు(బ్రద్ధతలదెరాకతు గ్రుచ్చి
 తెచ్చుపతెని సున్నంబిడకయొక కున్ని సున్నంబిడి
 యొండుక కున్ని మడుపు చుచుచునెక
 తికలగడసుం యోకలు(గుంటు వక్తలు(బ్రద్ధతలదెరాకతు గ్రుచ్చి
 చ్చునగమున గముపలుకులు గామునలముచేతదంబి తలకుని
 వచ్చుపతెని(పనిమిటి కెసున్నంబిడకయొక కున్ని సున్నంబిడియొం
 దుక కున్ని మడుపు చుచుచునెక(బ్రద్ధతలదెరాకతు గ్రుచ్చి
 కున్ని చుట్టినవిన్ని(చూర్ణముపట్టి చకే కున్ని చుట్టినవిన్ననతాం
 యాలమిచ్చుచున్న(పనిమిటి తలనాకాపడియెవరాచే
 పుచున్నది

407 కలమగవాదనగా తుమ్మద(పుగరుంబ్రాయ
 మునకెన్నపూలనెల్ల(దగిలిరమియించు
 కలద(మగవానికెనెందు సరి సమానముబుగతి

తెకలమగవాదనగా తుమ్మద(బ్రద్ధి వినుముపురుషుడనగానెటు
 వంతివాదంబే(బ్రద్ధమరమువంతివాడుపుగరుంబ్రాయమున
 వలయును(బ్రద్ధయమునకెన్నపూలనెల్ల(దగిలిరమియించు
 నానావిధములైనపుష్పములయందున్న(తుమ్మదనుంది మకర
 దపానముచేసి(కృడించుము(బ్రతువతేనే మగవాడున్నవయ
 సునచూచిన(బ్రద్ధ తలనల్లతగిలి(బ్రద్ధాంగి(చును కలద(మగవా
 నెకెనెందు సరి సమానముబుగతి(బ్రద్ధ తలనల్లతగిలి(బ్రద్ధాంగి(చును కలద(మగవా

దశైష్టుమమ్

తేకల్ దీరతాదైరసి ముత తనుమంబు దాని పగి కినియోగగ్నమై నక్షత్రవహనమృదు
 రతులవే ద్దిమెల్లనైనవి భముల పాల్పాక్షింబు మాటవే తరునన్నెదెల్లు
 కునిటవి భముగానైనా నాలోర మన్నవచనములు యెరిగి కునితి
 ట్టుకుకుట్టు దునంచు బూరచేదె యూరకనమ్మ మిన్నకనమ్మ ప్రకా
 రం తునునె జ్జిరమాట లండుననియోగింబు వ్రాసా ఆవేరతు
 నుండు ములూలుచూలు నేకునే న్నెట్లె దనుట రుంగుమనిన్ను
 నిన్ననె తెలియదు నులూల దిక్షేరదము శ్రుయపవరస్యి ము
 కూడదున్న ట్టెగిరిలకెరుగింపకయె వ్విది ఆరదజైష్టుమమ్

శ్లో

కనావినివెండి యునల యిచ్చావతపతెబ్బూరి
 పవిత్రసరస తేనకావతననీపేడు దునటనావల
 నంగనులు ప్రట్టునాయంత్రనమ్

తేకనావినివెండి యునల యిచ్చావతపతెబ్బూరి పవిత్ర శ్రునిమగతు
 పల్కగానానింబి యూవగ్గిచ్చాచారెయ్యెనకావతెనిమితిది క్కు
 బ్బూరిచ్చెప్పుచు వ్విది సరసతరసి కత్వముచే తనుననకావ
 పేననీపేడు దునటనావల నంగనులు ప్రట్టునాయంత్రనమ్
 త్రాంతమువినవదెననీననె యిచ్చు యింబి యదుగుచువచ్చానటనా
 వల్లకుంచెమ్మెనాకూపము బునింబునా నకునే ప్పెచ్చె ప్పెచ్చె యి
 తపరస్త్రిని నీపుండుట సవాంపకకూపగింతు నుగాక (కరంబు
 ప్పెచ్చె ప్పుమని యదుగుచున్నది

శ్లో

కదైడుకలుట్టెడు వివనాతాడు బువిరాబై పుకున్న

దూసమువేదేదేది యునూ యి తవనచవి (విడిక్క

ప్రవలుడు నవివేలది కెననియోగ

తేకనైడుకలుట్టెడు వివనాతాడు బువిరాబై పుకున్న దీరసముచే దులైది
 వినవదెనని యుతాల్చా మామపుచున్నది (వలంపకపిరతనావిరా
 దయెట్టునుమి దోషములేదు (వచ్చెది యబ్బర యి తవన (ప్రద్రు
 నెనుండి తవని కాపది యదుగగానె (చుచేది క్కవ్వలుడు నవివి
 వెలది కెననియోగ క్కవ్వలుడు (త్రారక్షి చుచేది (నయమవిదిచి
 నవివేలది కెననియోగ (హంసింబి తనవారగ్గి తననెట్లనిపల్కుచు

నాడు

అట్టె ప్పెచ్చె ప్పెచ్చె సత్యమొనెరుగనుండి కరూగముదా
 నికాంబికావట్టణమందు గూడిగదెప్పెమనవార
 కటనాదిపద్యముంగట్టి నవేటి లంబుగురిగారిది
 రుగాడనెరుంగవేమునాచుట్టెరికంబునంబ్రయ
 ముబుచ్చుదిమాటలువే యునటెకమ్

తేకల్ ప్పెచ్చె ప్పెచ్చె సత్యమొనెరుగనుండి కరూగముదాని (నిబుమకం
 నియబట్టెనుకాని (మరియుకేవే వ్వినుననెరుగ (కాంబికావట్ట
 ణమందు గూడి (యూకాంబికపురియందు కలుసుకుని (గదెప్పెమ
 నవారి కటనాది (మనబార్పరముదగ్గరనెదురుకు యుగిమిరాదన్న
 తగ్గిముజ్జెసి (పద్యముంగట్టి నవేటి లంబుగురిగారిది రుగాడనెరు
 గవేము (నామిరాదగ్గర కముజ్జెసి నయూపురమందున్నబూ
 రస్త్రినిగుత్తగారెట్టుకెని సంశరింపడము నేకుతెలియచేదేవనా
 నాచుట్టెరికంబునంబ్రయమము బుచ్చుదెనెనున్న హామరుచేసి న
 వాండ్లలోకనాస్త్రి యిష్టమొనది సువర్ణ (హాటలువేయన

చిత్తిన నమాన్త్రునా విత్తమువలయునెరడ్తి పలుకగానే
 ట్టనా వినిగిరగింపనయనంయులు విస్మయిరి తా
 భక్త్యష్టయ్యై యరావెదనూ యలాదియను
 నా తనికూరి మెరుంగయూ దువేత్త వడినైన
 వేడుదురుగాదేమెరుంగువెరుంగగిరువార
 ర్తవివరాని మాటలకటానుగవానికెచె
 ప్తవచ్చునె

చిత్తినా వినిగిరగింపనయనంయులు ప్రాంత డ్తి పలుకగానేరడ్తి
 నాని యారించినత్రమువెట్టబోసుకుని విస్మయిరి తా భక్త్యష్ట
 య్యై విస్మయిరి త్రచించునట్లప్పువంతి ప్రభరాష్ట్రయ్యైకెన్నానిగం
 గినదైత్రవెదమా యలాదియనునా తనిట క్కరిలంబయ్యెన
 యారాడ్తిసానియారాడ్తితానంబున్నదికూరిమెరుంగుబో
 దువేత్త వడినైనవేడుదురుగాదేమెరుంగువెరుంగగిరువార
 మాటలు వినిననిచ్చయించినవారైస్త్రియారతననైనాపెల్లి
 కించియదుగుదురుగానివినరానిమాటలకటానుగవాని
 కెచె ప్తవచ్చునెస్త్రిలాకర్ణింపదగనిపలుకులుపురుషుడుప
 ల్లవచ్చునా

కదాపురమువేకనెత్రియకాపురముయసయు
 చున్నగరితలతనతేపురములువారత్తైత్రా
 పులనినువంతివారిగానవెతులువార
 చిత్తినాపురమువేకనెత్రియకాపురముయసయుచున్నగరితలత
 నతేపురములువారత్తైత్రాసంసారముచేసేస్త్రిలతనదాచక
 యీత్రకారమువేదేడుకలన్నిచెప్పుదరరాకాపులనినువం

చిత్తినాగారనవెతులువారత్తైపలువారనెత్రిసామెటుసంసారము
 చ్చినవారినిచూడనా

కట్టినెలసిపులుకుపులుకునతనుజూడంబూ
 దవట్టితన్నెగుట్టిందనవిసనదీట్టిననలుంగెనల
 గురుదమగనితగనికుండాటమున

చిత్తినెలసిచుత్త్రకారముపనిమిటినిదూరిపులుకుపులుకునత
 నుజూడంబూడకెయముకుంచముగాపనిమిటితన్నుగనుగున
 గనుగునగాప్రట్టితన్నెగుట్టిప్రాంతినపట్టుకునిరడ్తినానికాల
 తాచెనుదెట్టువేసెనుతనివసనదీట్టితనమనస్సుదరచునాచె
 లుచెకెనుప్రనలుంగునలగురుదమగనితగనికుండాటము
 నకట్టెడుపంచంగగికునలుసాగేదేనప్రనలుగునలుచెట్టిన
 ట్టుగావృద్ధియందుచుండేదన్దెచెతనుపనిమిటి తనదేతంప
 కెనిచిరరాటకముచెతను

కట్టెకావరమెత్తయిట్లుతనుగారియపట్టుచు
 నున్నదానినిచాచెవతిజూచెచెరన్నసంయున
 కడ్తినచెన్నానిచెచెవయిరింగికాదెమును
 చెప్పకగుంబులిపెట్టియున్నిచేవలదన్నవేడుకు
 నవేమరియనయిచెప్పినాదన

చిత్తినెకావరమెత్తయిట్లుతనుగారియపట్టుచునున్నదానినిచాచె
 తిజూచెచెవరెక్కయారతనతన్నుచాంసచెట్టుచున్నటువంతి
 చ్చెచెచారిగారయెనుగనుగొనిచెచెరన్నసంయునకడ్తినచెన్న
 ట్టాడ్తిచిరగారనుడ్తితుడ్తెరడ్తినానితనచెప్పెనుచేసెచెవయె
 రింగికాదెమునుజుప్తకగుంబులిపెట్టియున్నిచెప్తతాపము

తెలిసేకాదామో దట్టపల్కకబునుపినది నోవేవల దన్నవే డుకెనవేమరి
 యెనయిచ్చినాదనేవేద్యునద్యనననోవేవేపుమని యడుకూర్చా
 వేదానాకేననచ్చినానా యనిరెడ్డిపర్తిమరిన్నిపల్కుచున్నాడు
 కలనా అదనినన్నడుగుటయితాతెగుదెంపునకముగి
 సెనికేనమనుచుకొరాతెకుడుకతడువంలసంజూత
 కి నా ఇత్తాతెతిననయమునబురచెన

తెకలనాతాదనినన్నడుగుటయితాతెగుదెంపునకనావిరాదయన
 యనియుట్టుగాట్టుకునినన్ననప్రప్రన్ననయటయిచాంపుబుంపు
 లకాడుగిసెనికేనమనుచుకొరయిచాంయెనికవిరాదనమనిరా
 తెకుడుకతడుప్రామాణముతరాసరియొననకరముగలయా
 రెడ్డిమాలసంజూతకేన ఇత్తాతెతిననయమునబురచెనప్రాల
 నాగిటెవకుసుటవల్లసంజూతప్రట్టనిడ్డటువంటిరెకాకాయ
 లతనుప్రక్కరాతెకంటెనున్నాతెతినమిక్కిలిగట్టయొనను
 వంటిచయమునతనమాన్యముచేతనుచరచెనరెడ్డిసాని
 నెకుట్టెను

వల్లమునటునిడిగండతాడితగుబుంగియుంజూ
 తెననర్తనానాంగినింగిముట్టినయలుకంబుట్టినసక
 విడిచినిలువనిడియిలువెలువది
 తేకలమునెలువదిరెడ్డిసానియొకతెదబ్బునిడిదండతాడిత
 నుబుంగియుంజూతెదండకేట్టచేతనుతాడితెకుట్టనిడ్డటున
 బిల్లుబుంగియుంజూతెడ్డడుసర్పమువతెనప్రవర్తనానాం
 గిల్లరెడ్డిసానినింగిముట్టినయలుకొల్లకరాశమంటెనకూపము
 చేతనుప్రవగామిక్కిలియెక్కుడనకూపముచేతననతాప్రవృత్తు

పట్టినసకవిడిచి తానుపట్టుకుని యున్నటువంటి నర్తనా బునువ
 కవిలెలువనిడినినింగియిలువదిగ్రహమువదిలియిటెరివచ్చు
 కల్లెడికలంబుడితెనురంకాడితెనారయిల్లుముంగి
 లననరాతరితాగూడననరాంనెన్లననాకూడు

నెయిల్లవిదనన్నగుట్టదిట్టక
 తేకల్లెడికలంబుడితెనులొకముతకమత్తార్లురాబనిరవ్వెజ్జితితెనా
 రంకాడితెనావచ్చిచారమువేమనాచేస్తినాల్లెలుముంగిలెననా
 గ్రహమునాకివియనుకూకపాతెనాతరితాగూడననా
 న్నెన్లననాద్రేళకుతనకుననాదకములువిచారింపకపర
 తనాకూడునెయిల్లవిదనన్నగుట్టదిట్టకపాతెప్రతయగున
 న్నగూడయలాడుతుకున్నప్రహరించుటకున్నపనిమితియ
 గుతనకుతగునా

కలవిరసమునగుట్టునిడినానరిగరితలలోన
 బ్రతకెస్తేతనమరిననుగిలదుతెప్రతయరా
 దుంభరియింతనెస్తేచుమంతదదవికర్తాటె
 తేకలవిరసముననెకూదముచేతనుమట్టునిడిమగనెచేతదిల్లి
 లులనినారసరిగరితలలోనబ్రతకెస్తేతననారసంతప్రే
 లతనెన్లవింపగలనామరిననుబుడుతెప్రతయరాదుంభరి
 యింతనెల్లంకననురబ్బుప్రతేతనున్నయారసుకునిచత్తను
 చకరమునుపట్టుకునియనుండగలనాస్థెచుమంతదదవికర్తా
 టెకొకమనప్రవవిక్తకేనయనుండుమనిమగనినిగూర్చి
 పాకెను

కలననుగన్నతల్లిప్రభులకునిమపించుపదపనం

వెనయిట్టిల్లుదునికయితుకెగుకైతవమునమప
 వల్లయనికటమునకడిపికయెల్ల
 తేకననుగన్నతల్లిప్రజులకువినుపించినపదవనంబునననగారంచినటు
 వంటిమూయవ్యమునవైనయూత్యబునులకుయారనడిచినసంగ
 తిన్మతపరచినవనకత్రాటనుకెయారసుకునిపెల్లగాములు
 విడుతుననిపూరవిపద్యములకననవియములకుప్రకారము
 పరికినటునంతేత్తవెనయిట్టిల్లుదునికయితుకెగుకైతవమునక
 ల్లకాపదానిమూత్యగ్రహమూకాంచపట్టణమందెయనున్న
 దిగనుకనకకడికిపోతాననేనపముచేతనుట్రపవల్లయనిక
 టమునకడిపికయెల్లవిటుడనశూద్రునిదగ్గరికియొక్క
 యెకెగు

౫౦౫ కలవతంచనినిరుద్ధప్రతిన్మనముంబునుజునిచి
 గిగంగిటవృజ్ఞాతప్రభుప్రదనంబుననా
 తారదరిననగెండుజూలవ్వెళ్ల
 తేకనప్రతంచల్లప్రకారమువిటునిదగ్గరికెదవచ్చునిర్మరుద్ధప్రతి
 నిర్మరుద్ధప్రతిమనవేనటువంతాప్రవగారవిస్తారమనటువంతా
 ప్రతికానంతరాషమచేతనుమనముంబునుజునిచిగిగెంపి
 టుద్ధప్రదనపరిరంభముచేతనుమనముంబుననెయార
 విటునిచ్చిచిక్కగట్టివ్రాజుజాతప్రభుప్రదనంబుననాప్రజ్ఞా
 తమన్నదునెయెక్కప్రభువిస్తారమనటువంతాప్రదనంబు
 నయెక్కమందుప్రవగారతకెళియండునాతారదరిననగె
 రండుజూలవ్వెళ్లకాపదివిటునెతారకూడలయారా
 త్రకాలమందుయారమద్యయపరగ్గితమున్నకెనెనియం
 డెను

౫౦౪ కలవినువకచనుచివకెడునప్రసిపాపడుతల్లిదా
 ప్రనామయెటగడువక్తనమైనయజ్ఞెయారకట
 ననుకునుత్తెనవులుగొండుమనవారపికయెల్ల
 తేకనవినువకచనుచివకెడునప్రసిపాపడుడతెగకెన్ననగిపానము
 వ్యయముచుండెయారకాపదానిచిన్ననిడ్డకుతల్లిదాప్రవారయ
 టగడువక్తనమైనయజ్ఞెయారకటననుకునుత్తెనవులనడనా
 సిసంమచేతనుమిక్కిలియతిశయమనకల్లత్యచేతప్రమజ్ఞె
 నవారకల్లనవులుగొండుమనవారపికయెల్లనెలకల్లత్రములు
 గిన్దదపినిపుట్టెటట్టుగాగుప్పగారనజ్ఞినవందాయెను
 వల్లయెచ్చిడువినియంపపతికెనయ్యెనతియిట్లనియె

తేకల్లయెచ్చిడువినియంపపతికెనయ్యెనతియిట్లనియె
 యెక్కరదనమునాలించియారవచ్చిచారరిన్మవిటునెతార
 నేవరాపల్కుచున్నది

౫౦౫ కల్లదెడుచంతపాపడదెయారకునివానికె
 నుచన్నునాప్రవిడిచనుడంతనింబిమగడితయెరుం
 యెరుంగకయుండనేననారయెడనవనించయె
 మిశిశువచ్చిదురెడ్డిననాకుదల్లుమంచడుగు
 మతండుచంతకురకెయనినిక్కువముప్రజ్ఞెప్రదన
 తేకల్లదెడుచంతపాపడదెయారకునిల్లదుగిపాయెదెప్రవ
 చిన్ననాదాకెప్రొడిమిక్కిలిరదనముజ్ఞయెచునాదా
 వానికెననునన్నునాప్రవిడిచనుడంతనింబిమగడితయెరుం
 గకయెరుండగ్గవంపతియెనరెడ్డిమంచెననారయెరగకుండ
 ననాచిన్ననిడ్డమన్ననగిమనచ్చివత్తునుననననారయెడనవ
 నించినెక్కడనెయెరుండెపమిశిశువచ్చిదురెడ్డిననాకుద

అమంతడుగు మంతడుచంతి కురకై యునిని కృష్ణము పుష్పపుడు
దేయికెడ్డియెందునిమిత్రమునని క్షరూదనముచేస్తున్నది నాకెరుగి
పుమనిప్రసాదె యుములైరెడ్డిస్తననిమిత్రమనినిబు మమరపల్లు

నూ

౫౦౬

అలాచిప్పినతల్లియెందరిగెన్ని కుమారునిది
సర్వముంబై పుగదయ్యియివివిధముచిత్రము
నాకనివేడు మాతాదేవల్లా పునిమోముతా
ననుదురుక్తులునిల్లుచుమంతుమెడ్డియెతప్పు
నువేమియిచ్చెదవతల్లి భ్రవాంబువేగెనంచును

తేకలెచిప్పినతల్లియెందరిగెన్ని కుమారునిది
చి సర్వముంబై పుగదయ్యియివివిధముచిత్రము
నాకనివేడుము
త్రింతటాచిన్నవానియవ్యపసిని క్షనువిడిచి యెక్కడపోయెను
యిదియూర్జునిముగానున్నదియూర్జుతాంతమునాకు
యూవత్తవెలియబై పుమనినవడుగుములై తడితల్లి పుని
మోముతానైరెడ్డి యీప్రకారముచితుమతుపడుచున్న
ముబ్బముతాననుదురుక్తులునిల్లుచుమంతుమెడ్డియెత
పునువేమియిచ్చెదవతల్లి భ్రవాంబువేగెనంచునునన్నుతి
త్తుచున్నమురుకాలుయెయపరాధమున్నారెదెభ్రవాము
వదలివెళ్లితనప్రజ్ఞింతిపెరియినదనిచెప్పుచున్నాడు

౫౦౭

కనావినిమూయూతనితనివనుసుతువిడిచి
పొయెనెయకటానెదెచులుపుజ్జింతిపెరియెన్న
వలదనిమాన్పకెట్టులుండ్రితివచతు

తేకలెచిమూయూతనితనివనుమ్రనిమూరెడ్డిచిప్రగానె

యారెడ్డితానెచుతిరిగినిల్లుమునుతువిడిచిపోయెనెయకటా
నెదెచులుపుజ్జింతిపెరియెన్న (వటకటాచన్నబ్రాచిన్నవానిచ్చివదిలినిశా
ర్యజుననిమండిరమునకుచనియెనామ్రయోగ్యవలదనిమూన్చి
కుట్టులుండ్రితివచతునైవ్రవాంబువేగెనంచునునన్నుతి
యూరకెయింతివియనిమూరెడ్డితానెవనుము

౫౦౮

అలాచిప్పినతల్లియెందరిగెన్ని కుమారుని
త్తుతెట్లెనిచియూరెనినియిమోపుమదెయవ
భూతివచ్చునకానకకన్నపజ్జికిడుగానిపునస్తనదు
భ్రమంచుననానమెలర్చనాడుమనుమానమువేక
తడినసరిచిని

తేకలెచిప్పినతల్లియెందరిగెన్ని కుమారుని
త్రికటాచిన్నవానియవ్యపసిని క్షనువిడిచి యెక్కడపోయెను
యిదియూర్జునిముగానున్నదియూర్జుతాంతమునాకు
యూవత్తవెలియబై పుమనినవడుగుములై తడితల్లి పుని
మోముతానైరెడ్డి యీప్రకారముచితుమతుపడుచున్న
ముబ్బముతాననుదురుక్తులునిల్లుచుమంతుమెడ్డియెత
పునువేమియిచ్చెదవతల్లి భ్రవాంబువేగెనంచునునన్నుతి
త్తుచున్నమురుకాలుయెయపరాధమున్నారెదెభ్రవాము
వదలివెళ్లితనప్రజ్జింతిపెరియినదనిచెప్పుచున్నాడు

వలపంత్యముచెల్లిచుకునుబానననిచెప్పినమనిమంత్య
దవర్తాటలుకాపుకుడుకునకెరుంగిచెనరుంగిచెన
తేకలెచిపంత్యముచెల్లిచుకునుబానననిచెప్పినమనిమంత్య

యకాశ్చ కేతుకుకునకేతుంగింతనరుంగింతననాత్ర తిజ్జుదువముజ్జెం
మకేరాగలదానననియారెడ్డిసానివలంపగానేమనకిమంతదనయా
నిటుదప్పులుకులన్నిరెడ్డికెతలియజ్జోసనల్రాట్లాతలియజూయ
గానేతరవ్విరెడ్డిపలుకుచునాత్మకు॥

౨౦౯ అ॥ అందెదచెప్పినట్లునిలుపిరపనియాకటనేజ్జియే
జ్జియకైందినచంటిపాపదిశ్చడమనుసారమరికరుచి
జ్జలకైకొడిదెడునాకుకుకుగాడుగువత్తనయ్యుండు
సత్తపామండనవనియోర్రాకెనుమరాయనివోళి
కుకునరించివో॥

తేక॥ అందెదచెప్పినట్లునేవుపన్మనప్రకారమేపిరకనిలుతునునిలుపిరపని
యాకటనేజ్జియేజ్జిపట్టజూలనిత్తుత్తుచేతరికదనముచేసిజ్జేసి
క్రొక్కందినచంటిపాపదిశ్చడమగునీరనిరందినతువంటిపాలు
ద్రావేచిచువనమయమందమ్మపిరయనచేచేనోర్రాతెతయ్యునా
డొరననితాత్పరగిమునుమరికరుచిజ్జలకైకొడిద్రాకనచిన్నవారికం
పేయి తరకుకుకులుచేరునీదొక్కడేదెడునాకుకుకుగాడుగువ
త్తనయ్యుండుచుచిన్నవారికునాకుమారుడుగాడునీకుకుకునీ
యాదరకకలగజ్జేసుటకైచేప్పలకవాదికమాతుసత్త
పామండనద్రోష్టమ్మనదయగూడకముగాగిగినయోపునో
త్తుడావనియోర్రాకెనుమరాయనివోళికుకునరించివోళి
చిన్నవారికిరట్టింతుకుమర్తయనిపర్మియారెడ్డినియితిపిపి
యినిచెను॥

౨౧౦ క॥ అప్రలువచెయవజూరునిడుప్పటిముసుగులవరించి
తొరపుమురిపెంబుప్రతిలకులుకునడలంజూపుర్చక

మండతనచిచువుకడకరిగె॥

తేక॥ అప్రలువచెయవజూరునిడుప్పటిముసుగులవరించి
అనిటునియొక్కదువ్విలువయవకుంతనముజ్జేసుకునితొరపుమురిపెం
బుప్రతిలకులుకునడలంజూపుర్చకపడేటుట్టుగాచుగారకపే
గలనడకలచేతనునెప్పర్చకమండతనచిచువుకడకరిగెతనజూడ
రెడ్డికెతలియకుండాతనచంటిపాపనిదగ్గరికిపెనయనరి॥

౨౧౧ త॥ అరిగిపరిగినయాకటనరచియరచియెడుదిరుగ
నితనపట్టినట్టపట్టికురికిచిన్నచిన్నత్రాపుత్తులనమ
జ్జిమగనికెంగలజ్జనకియమ్మగువచెడవె॥

తేక॥ అరిగిపరిగినయాకటనరచియరచియెడుదిరుగ
చిపిరయియెప్పుడతచయమ్మనద్రొత్తుచేతవాపిరయివాపిరయి
పడుతరుగనితనపట్టినట్టపట్టితరదనముమరనకుండాయున్నట్లు
వంటితనపాపనియొత్తుకునికురికిచిన్నచిన్నత్రాపుత్తులనమ్మ
దేహమునుపుగారకదిలించిచిన్నవారికిస్తవ్యమునుసంగియభాతు
కారముపరచియెన్నగుడ్డలుచక్కజ్జేసిపండనెట్టిమగనికెంగలజ్జ
నకియమ్మగువచెడవె(వచ్చు)చున్నపనిమితినిచేతతరకారంచముతా
కచేచియారకపనివచ్చునుప్రత్తులనగానిడ్డలకొందలంపిగుడ్డలు
విస్తారముగాకట్టిప్రసుతుకుపరనికుండరు॥

౨౧౨ క॥ అరితనమునలంకెలందనుజ్జనకిచనినగిరి
కుచతనయిల్లాలనితెలియవచరునిల్లాలిని
యారెడ్డినిడ్డడదరువిరారగి॥

తేక॥ అరితనమున(క్రి)మ్మరితనముచేతనుతల(విలాసము)చేతను
కలందనుజ్జనకిచనినగిరికుచి(తె)తొరతనునతిపిరయినదాన్ని

తనయిల్లా లనితెరియకల్లెరెడ్డియది తనవార్యయినయెరుగక
పరునిల్లా లనియారెడ్డినిడ్డదరువిరా ఇల్లెన్ననివార్యయని
యారకాపుకుడుకుయుద్రకంచుమన్నవరమాతాపమునపముచే
సుకునిపల్కుచున్నాడు

౨౧౨ వారావనల్లనిగుమ్మన వనుచునారాటమ్మనోరెడ్డి
నారనాని ఇల్లెంతులగుల్లు ఆల్లున దళివనమ్మా
నకేతుండుకల్లెన్నెచంగారకంచులంబుడిచెకా
లంగెలవడ్డించవారివనసమ్మెటగుట్టెడిట్టెచరు
నిప్పుకరాబ్రేనత్రంబుల

తేకలారావనల్లనిగుమ్మన పుయతెంచుమానేలవర్ణముగలయాలలనా
ల్లనుచునారాటమ్మనోరెడ్డిల్లనిపల్కుచుమన్నదసంబంధమైన
తాపముచే తనారకాపుకుడుకు (నారనాని ఇల్లెంతులగుల్లు ఆల్లు
నెదళివనారనానివనువిధమున నటువంటిని ఇల్లెంతుల ఆటరుపు
మరుపులచే ఆగుల్లు ఆల్లున దళివనా పొర్లు చున్నమనస్సుతోను
ల్లమ్మనకేతుండుల్ల మన్నడుడుకల్లెన్నెచంగారకముట్టెడివేసి
నుగారకంచులంబుడిచెబ్రేవ పుయలుగులతాగ్రాబ్రేనుకాం
లంగెలవడ్డించ ఆరణ్యముచే తనువారస్యముచే తనుతన్నననియ
ర్థమువారివనసమ్మెటగుట్టెకూతలునట్టెటట్టుపద్మసుత్రచే
తామ్రచారింబాటెట్టెచేడుమారటలాడనుచరునిప్పుకరాబ్రే
నత్రంబులకన్నలకుంచపాటియగ్నికణములుగురిపించు

౨౧౪ కలచేసెడువలకాయనెక్కికాసములకుగారకబు
డిసికాపుకుడుకాలరసుదతిదచ్చుటకు

శిద్రానక్కునిమారెచన్నద్రావెడుకారకు

తేకలచేసెడువలకాయనెక్కికాసములకుగారకబుడిసిల్లెట్టెచేయుచుం
డమన్నడునివల్లన ననాదలకూర్చువేకయపడికాపుకుడుకు
రెడ్డిల్లెటోరెల్లెసమయమంచునుదతిదచ్చుటకుల్లెన్మేని ఆరిగి
రప్పించుటకేనెద్రానక్కునిమారెచన్నద్రావెడుకురకునిదురకు
పుచున్నచిన్నవారిచ్చిదుష్టములారాకుకురకేచేతచిమ్మెటల్లెనచే

సెను
౨౧౫ కలవారాటుటయుమిట్టిపడియచూపుటరుధిరంబుగ
మ్మనుక్కుచునెదలారాటుపడచంతిపాపడుకాటు
కకన్నకునుగుగకాచననెడ్డి

తేకలవారాటుటయుమిట్టిపడిరెడ్డియిల్లకారముచిమ్మగారచిన్నవారు
యెగసిపడిల్లెచూపుటరుధిరంబుగమ్మల్లెకుట్టినతాచననెత్తురు
గూడుకట్టగారమ్మక్కుచుకొచ్చుచేత తేదేమాముకుంచపరుచు
కుంచున్నట్టిదలారాటుపడచంతిపాపడు (చరకముతాపింపగా
నాపాలుద్రావెచిడ్డకాటుకన్నకుడుగుగకాచననెడ్డికట్టుల
ముంచకన్నులవెంబడియమ్రపులుగారటట్టుగారకదనముచే

సెను
వల్లెయ్యెడువినియిచ్చావతయుపపతికట్టెనియె
తేకల్లెయ్యెడువినియిచ్చావతయుపపతికట్టెనియెల్లెచిన్నవారికి
దనమారించిబూరికొయ్యెనయారెడ్డిసానివిటుని తనపల్కుచున్నది

౨౧౬ కలకుడుకుంగుట్టుకుచను ఇల్లెచిడినతరతులచన
దనతెంచుచునాకడేలంబాకెచిఆకడుతుర్లికము
ట్టిపొర్లగారమారెడ్డి

జీవితమందుకుండు జ్ఞానమును నాచరించి దినామకారుడును చిన్నవారిపనికెన్నెము
 లాసగి నేల రతులను నేగినతంతువున అంగురాదాసంధ్యారాత్రుల
 యందు కలసెనిమిత్తమును నుదంచుచు నావడకేలంబాకెంతటివడు
 తెల్లకనుజ్జినింజగారామారాక్షిమెలుకువగన్ పరివర్తనముచేయున
 ట్టుగా యజ్ఞమానాక్షనమారకాపునునాకునప్రేమకుంచముగాతా
 కెవచ్చితి ననివిటునితారాచెప్పిమరిన్ని పుచున్నది

౫౧౨ చంద్రమకమునుజ్జినదదిగతంబునరక్షింపనిద్రయా
 ప్రవేగింబునునెనెడుపించెనదిగిరతరుగించి
 చన్నసంగిరమ్ముమరలనంచునన్నతుకుమమ్మనిన
 వనుపంధుధానురాగమునప్రయంబుచెప్పినను
 కెరితిజ్జునుబొందుదానికె

జీవితమకమునుజ్జినదదిగతంబునరక్షింపనిద్రయా
 దివ్యతమవజ్జెనుమనియారకాపుకుడుమారావతాచయముగి
 గినిద్రయాప్రవేగింబునునెనెడుపించెనదిగిరతరుగించి
 పాపజ్ఞానవికారదనముజ్జెయునట్టుచేసెనుగనుగుంతాతరుగ
 చిదిచన్నసంగిరమ్ముమరలనంచునన్నతుకుమమ్మనిన
 రలశిప్రుముగానూయించిన్నవారడేర్చుచున్నాడుస్వస్థమనిజ్ఞి
 తరిగియెంతంచుమనినన్ననపుతనదగ్గరికెపంపించితేద్రధానురా
 గమునప్రయంబుచెప్పిననుకెరితిజ్జునుబొందుదానికెప్రతి
 తయమనమారకాముచేతనామనాతమనమారకామనాజ్ఞిననా
 వింగనముజ్జెనుమనిరతకెళియందునంతసించెకురకుయిట్లుయె
 చించిజ్ఞానయెన్నచిన్నవారాన్నియందుపించెనుప్రందుకునెన్న
 ప్రవలసినదమంతచెప్పుచున్నానువినుమనివిటునికెకాపది
 దినున్నదనిచిప్పితాత్పర్యము

౫౧౩ చంద్రమకమునుజ్జినదదిగతంబునరక్షింపనిద్రయా
 దివ్యతమవజ్జెనుమనియారకాపుకుడుమారావతాచయముగి
 గినిద్రయాప్రవేగింబునునెనెడుపించెనదిగిరతరుగించి
 పాపజ్ఞానవికారదనముజ్జెయునట్టుచేసెనుగనుగుంతాతరుగ
 చిదిచన్నసంగిరమ్ముమరలనంచునన్నతుకుమమ్మనిన
 రలశిప్రుముగానూయించిన్నవారడేర్చుచున్నాడుస్వస్థమనిజ్ఞి
 తరిగియెంతంచుమనినన్ననపుతనదగ్గరికెపంపించితేద్రధానురా
 గమునప్రయంబుచెప్పిననుకెరితిజ్జునుబొందుదానికెప్రతి

జీవితమకమునుజ్జినదదిగతంబునరక్షింపనిద్రయా
 కున్నట్లుకారకుమిక్తిలిరంప్రయత్నుకునగదయారాప్రయారాయం
 కెకంకారావరతునానిప్రయోగినగారనియంకాగ్రహము
 నకురాకపియనెట్లుమరంగారుట్లుగావచ్చునెట్లుచిన్న
 వాడుపిచరునెట్లుచుంతపట్టుగాదునాదూరక్షిరానివసిం
 ప్రచన్నసంగిరమ్ముమరలనంచునన్నతుకుమమ్మనిన
 చిలుమునెప్రదచ్చిగాపియియందుముచిన్నవారికెన్నెము
 సగికురకునాప్రయంబుచెప్పిననుకెరితిజ్జునుబొందుదానికెప్రతి
 ననినెన్నెరక్షింతచిలుముప్రతదాదుంగుంధిప్రతిక్షింపరా
 తుప్రకారమయివసండునూయియందునుప్రయోజికి
 ప్రతుతకాదనకక్షింపనెనుపియిప్రనిష్టపచ్చిమునకక్షసంబంధము

౫౧౪ కవితనమునభునియలనాచలుకుంబంతంబు
 చల్లుచిదిగారక్షింగలసియెవముడుప్రశ్నకునిపి
 చిచిననెకెత్తనరపెట్టుదుమగని

జీవితవితనమునభునికవటావముచేతనకక్షికిపియిప్రనగాతా
 నువారనియనిరక్షికితెలియకుండాననితాత్పర్యముప్రల
 నాపలుకుంబంతంబుచల్లుచిదిగారప్రలనెనునతావలంబు
 ప్రతాజ్ఞనరకెర్చుకునెట్లుకురక్షింగలసివామగనితాకార
 దారతనవిప్రకముడుప్రశ్నకానిపిచిచిననెత్తనరపెట్టుదు
 మగనికెకవనరవలమునామారక్షిదగ్గరనుంచెచ్చింతది

కాని వచ్చు నటు వంటి నేకం నగు దును గ్రాటా దు ర్వాణ మున నుచే
నిన్ని నా మగని యుండె యపరాధము గలగదై యనకె

వల్లని యుప్పు దచ్చు విమోచి మంత్రం దరమన నతం
దధినిలు కుమనకట్ల నిలకెనవర్తా తులు విని కర్షకుం
దుత్తర్జుంపుచు నిట్లనియె

తోకల్లని యుప్పు దచ్చు విశత్రుకారమా భారత్యు యునకాపది విటుని
తారాభిష్ట మునిమంత్రం దరమన నతం దధి నిల్లు మనకట్ల నిలకె
మనిమంత్రం దనెవరు గల యరావి యుని తవ్విరచె యగ్రాణ
యరు తడాకాపదితపు మన్నప్రకారమారెడ్డి తాచెప్పె నుల్ల మ్మ
తులు విని కర్షకుం దుత్తర్జుంపుచు నిట్లనియెల్ల విటుడుచెప్పె
నపలుకులు రెడ్డి యరా వింటి యుప్పుంగుచు తిరిగె రెడ్డి ప
లుకుచు నాత్మకు

౨౨౦

కల్పదశలు గనుండ దనుమ నెప్పడకె దుమరిపనుల
వంటి వారము చను నారవిడు గాని ప్రణాగ్నిమ
య్యెడు దనాడకయి తుకుని సుపవయిల్లారె

తోకల్ల దశలు గనుండ దనువేర మరయుకప్రద శమందె యుండెను
మన్వడకె దుని న్ననాని యెడుపుచూడక కశరము కపింపు
చున్నది మరిపనుల వంటి వారము గ్రాంకార పనులై ట్లాయ
బాన్దనబొంతు ప్రతాల్ల ట్లనె మమమున్నయమితే వి యుని
వారముల్ల నగారి వమన తులము యమిన్ని తెలియని
వారమనెచ్చు తు యరావి యుడు తననారగ్నిను పంపుతుకు
ను మానపడక పంపించడం నకు వేర తువు (చను వారవిడుగా
ని ప్రణాగ్నిమయ్యెడు) చిన్నవారిని కెన్న న్నియుని చ్చుగారి నకు
ను కృతమయ్యాని దనాడక ప్రన్ననిరాంకరింప కల్గెతుకు

నినువేయిల్లారెన్ గాని గాని నిక్కడికి పంపించవయ్యానియని
రెడ్డివేడుకునను

౨౨౧

కల్పనానాని మాటలకు తాళ (తాళవేడవేడనగు
చు యింటి తాళపవి కల యిచ్చు వతెనూయెం
నూయినకెరా వరపుం గ్రామకాపు కెండు
కావే చకె

తోకల్లనాల్లని రెడ్డి పల్లగానె (వాని మాటలకు తాళ తాళవేడవేడనగు చుల్ల
రెడ్డి పలుకులకు తాళ తాళాను మాటి మాటికి మాసింపుచు న్నాల్ల
లయిచ్చు వతెనూయెన్ల బూరినొయ్యెనకాపది యింటి ప్లి
చనియెల్లొయి నకెరా వరపుం గ్రామకాపు కెండు కావే చకెల్ల
పెచ్చిగొనెపుం చి యున్నటు వంటిప్రత్యేత శయముచేతను
రెడ్డి యరాను మయమందు ప్రపదగ్ని ముతూనర్జనమాప్తి

౨౨౨

ప్రాకేలగవింటి పట్టిరతి కెంబరున కులుసెయ
తాననుగారకాలరి బుంతనెచెడి తినమ్మకె
గ్గుల వాడవెండు నెయ్యాలను వింతదాన
మగనాలనయ్యారెకతే రనన్ననిల్లెల్ల
లుపబ్బూచెడతేగరేవరా మగచారవి
రింగెరని యున్

తోకల్లెలగవింటి పట్టిదానియెన్ల పవేసి పట్టుకుని రతి కెంబరున కులు
సెయ్యెన్ల రతేతే తేజుసు తుకారెడ్డి తవ్విరపడగా (తాననుగారకా
లరి బుంత (ద్రి) మ్మరియ్యెనయ్యారాపది యతని శిల్పని దకె
నెచెడి తినమ్మకల్ల మ్మకెల్లనెప్ర మ్మకాలనై తనిల్లెయ్యెన్ల
తెడి తిననుతుని గ్గుల వాడవెండు (లక్ష్మి గలిగినవాడవగు దువు
నెయ్యాలను నెనునెనారగ్నినారా వింతదాన మగనాలనెవరా

యిదాన్ని ప్రవర్తింపజేయుచున్నది ఇది సమస్తమైనది కాక కేవల సమస్తాంతర
భాగాలు పరిమితములు మాత్రమే అయినవి (యూరప్ సమస్తాంతరమునకు
నియంత్రణ బలము లేక గతమున గలవారెవరింగిరని యుద్ధమున పాల్గొని
మితిలేని నష్టమునకు పాల్పడినది యని యిది నిరూపించును

३२७

అందున చతురగాఢపు విమోచనములు అయ్యెలలూ
గమానాన గానము పాఠి దానకురగాని పనులతో
లమోదపమున రానివరాలు చవిడువరాఅనుని
సూత్రరవంబున న్నరవరూపననిచ్చి భగవంతు
దాబుగతావగు ప్రతినిష్ఠనుకల

[illegible]

۴۹۸

కలుషము వంటి దానవేలాలు తీర్చుట కిం
గలనన్నదై నకతిని నుచు యుట నామ్ర
ణములు చాచుట పుటెలా లకకరు
నావక కరయి ట్లు దక్షి

[illegible]

మి తెలిసికరమునమెల్లగా నంతి వచ్చి విని ను నారయమట పేర్ల నొం
 యులు నారయమట నెన్నడనారయమట నాయమపులు విజిలునట్లు
 గానున్నది మెట్టితాలకకరునావేదకరయి త్లాడనబ్రచిరియ
 కమనమూ త్లాడే వునారయండునమదయవదా

— 25 —

కల్యాణి నాటి పాతపేష్టిననుచు తవరాల
సూరిన కలింగు నన్ను నెప్పుడు కాగి యీ
జ్ఞానమును బంతునా నొడ సమైక్యముగా

తేకలై నిశ్చలై రక్షి పల్లె గాం అగిం ప్పగారం పాతె ప్పెట్టె నపెను గాం
 తవరాల సూల పే కవిం బిలారం మయం దులె వరు దినము లనాం
 ప్పగార్ ప్పెట్టె జతు మ్మిది చిన్న ములత్త నవ్వు ముద్ర కపాత్ర ప్పెట్టె
 గిం బిలం వన్న నవ్వు ప్పెట్టె కాపదానికు సగి (గ్రుచ్చ) కెం గి తున నయిం
 ప్పెట్టె పం చ గారం యడ సకు ల్పం గిం మన్న దుడు ద్ర కము గుట్టె జోస
 తి వరకు దాన్మ రక్షి గట్టె గాం నత్తు వరే యుకు నను

396

వల్లదియైత్రగుననతనింగతియనుచును
వరపుగలదానిగతింగుదులుమననలనునను
వైదవననుననుననుననుననుననునను

భేషః శ్రీ విష్ణు శాస్త్రి రగున (వతనాగది యంబుడనిచ్చి) కాపతి యాత్ర
 కారమూల జ్ఞాని తన వ్యాధి వేచి రనిచ్చి (వరపు) శత బానిగ తోడ్చి
 యువలుగలిగినదాని వహన (గురు మునునవల) పై త జ్ఞాతృ కృత ప
 త్న ముండు సమైక్య వను (నిత్య) కృత ము వి జ్ఞాతృ వ మని యనును
 ప్త ముచే పతి తనను నడలునానవలన తన బుద్ధి తిని యనును
 మిక్కిలినయ పడును॥

22

(మొదటి పాఠము)

పల్లవి - పల్లవిగా వచ్చినట్లుగా వచ్చినట్లుగా వచ్చినట్లుగా వచ్చినట్లుగా
వచ్చినట్లుగా వచ్చినట్లుగా వచ్చినట్లుగా వచ్చినట్లుగా వచ్చినట్లుగా

పంచతంత్రములు

తిక్కావారి పదిగావడిగావే పయ్యోనేను చనగవది ను త్పరగాత్ప
 రగాకాని యగ్నివయ్యోపక్తలనవే మంతేనే కావడు మగడనినా
 పెనిమిటి నేను పొన్న మంతువే కవిరయినవరా త్రానెనే నన్ను మన్ని
 పడుయి కనితు వంటి దుర్భాగముచేసి 1 యరాల నన్ని ముచసిహ
 కవిరవ నన్ను కామనా యని పచ్చిల లయి చచ్చి వతి కర్మమని
 దొర్లచే చదివెలని దగనెల్ల జూరిసి యారె జ్ఞివానిని మరలని
 డెత్తువెన క్కడై ను॥

వలక శంకరాచార్యులకు మున్నగు వారి యుద్ధములకు
యెలువకన్నులనుంపించుటంబు నివిత్రమిచ్చి
పంతంబున నెల్ల గదా యనిభూరునికరంబునకరం
బుచరచిచక్రివిగింతగెట్టెనప్పుడు చతుర్ముఖికా
విశేషంబుగా రాత్రాబునియెదిక్కులు ప్రకారశత్రు
తొతంబుండె పిచ్చుకలు పిసపిసమనియెదధిమ
ధనము మముమ భ్రాన్వనంబులు నెరసెగిరవచ్చు
కొలలావంలంబులు విననయ్యెనయ్యెడన్గమం
బువడివిపరడుబూరివచ్చుట మవివరకన్యత్రా
డుపిరలువకనువచెకుని యుండె

తేషా వశాపి తంబుకంతి మున్నగారే ॥ తనమస్త్వ వి తమకాకమను
 తానున్ది తయ్యై ప్రపులువచెలువల్ల బూరగుయ్యెనకావది
 కన్నలగుంపె మతంపంబునిన్ త్రములయందు గాగుమరు
 నట్లుగా పోయి నెత్తమిచ్చి వితునికె తాను తినుకెనిపోయి
 నదనమిచ్చి పం తంబుచెల్ల గదాయని బూరునికరంబునకరం
 బుబురలనాత్ర తిట్టినకవెనకాకాయని వితునికె తిల
 తనచెలువెట్టి కొట్టి ప్రసాదలనమచెసి యనుట ॥ చట్టనిగి
 తనెట్టి ॥ గివిగి తనెట్టి ప్రప్రసాదలనమచెసి యనుట ॥ చట్టని

అద్వైతా శాస్త్రము || సత్యము

తి కౌ వశే పంసు గారా (అ) బునెయూ తెల్ల వారనాలుగు గడి యులు
 మిగిలి యుండె తుట్టు గారె యిగడలి పి నెయను (చి క్కులు తుకా శక్తు)
 త్తొండెయూ తెల్ల వారపచ్చి నందూ తను ది శలువ యగుండె ను (పు)
 కౌ శక్తి ముననందె నను తు (పి చ్చు కలు పి న పి న మనెయూ (చి త్త కము
 లు పి న పి న మన్మ భవ నె తే నను (కూ సె నను తు (బి ది మ భ న ఘ మ
 ఘ మ భా పి నం ములు నె రసె (యం తేం తు పే రు గు లు కు లు న్మం దు న
 గు త్తె న ఘ మ ఘ మ మ మ నె భవ ను లు వి న ను డె ను (గి ర వత్తె కూ లా
 వాలం ము లు వి న నె యొ గ్గి పు దూండల యొక్క కల కల భవ ను లు
 వి న ను డె ను (పు త్తె తెల్ల వారపచ్చి నన మయ మం దు (భృ వంం ము
 పె డవి పే రకు ముంం వచ్చు తు కు వి వర రన్మ (దుం దు పే వ యు న్మ ప్పు
 పె ప్పు కొ డ్డి గను గుని యె తం ము తు మనా వి వర రన్మ (దుం దు పే వ రు గల
 ర డ్డి పే వ గాను (క ను పే లి కుని యుం డె (పు బూరి కొ ర డ్డి పాని కని
 పె త్తు కుని యు న్మ ప్పు ప ద్వి ము తొరా న డ్డ న మం ప్పు (

కామమును పొందెను. అప్పుడు ముగ్ధుని కన్నులు తెరిచి చూడగా ముగ్ధుని నోటి నుండి బ్రహ్మాక్షరములు వినిపించినవి.

॥३॥

బేవల ప్రతిభా వాచి వాచి సమయమును బాంధవ్యమునకాపజేసి
 చూపును పరమమును నిలువచును వాచి వాచి ముందే విత్తుని నేర్పించుచు
 పూజకమును జేసి (బేవలములు బాంధవ్యము) తాను నేర్చు పదకము
 తనకు జేయించును వాచి వాచి ముందును గల పదకమును
 రమమరగాంగూర్చును తనకు వాచి వాచి ముందును గల పదకమును
 వాచి వాచి ముందును పదకమును తాను నేర్చు ముందును

కామరాజుగారి పద్యములు

పంచతంత్రము

మహాభక్తదనయిల్లా అని విచారితరగరుగకపు
జ్ఞులు నెడల మియు ద్వినిజ్ఞయించి కనలుతారా
తీర్థహారికుండా లోపల లోపలకింజనుకొని ప్రారక్షియూ సమయ
మందింతి లోనికి వచ్చి మహాభక్తదనయిల్లా అని విచారితరగరుగ
కతననార్యయ తుకృష్టగూర్చున్నది కమతలియకపు జ్ఞులు
నెడల మియు ద్వినిజ్ఞయించి కనలుతారా గొంకా మాత్రగూ నామం
దయన్నదనిమదిలో దలచుకుని కేకాపముచే తనం

అయ్యలలు ప్రవంగడంబు గలదే భవకాలనియోరి
యోరి కర్కాది యిట్లు రంకు దడకు న్నిరియిం
చి ఆ దనిన కృతాచారయననాం పడచే నడిసం
గతియెందుండా కమాంబు నిన్నయింకా
లరిజుం తజుం పిను బిన్నయింక కడనెండ్లి

యోరి దో

తీర్థలలు ప్రవంగడంబు గలదే భవకాలనియోరి
యిచ్చని జ్ఞులయి ద్విని ప్రవంగడంబు గలదని మంబు కులము న్నగరి
గనదని బ్రవియోరి కర్కాది యిట్లు రంకు దడకు న్నిరియిం
కా యి రంకు దడకు న్నిరియిం చి ఆ దనిన కృతాచారయననాం పడచే నడిసం
గతియెందుండా కమాంబు నిన్నయింకా
లరిజుం తజుం పిను బిన్నయింక కడనెండ్లి
యోరి దో

మకుండునం
వల్లని వామమనియోరి యొండ్లు దీటుచుండనయ్యిం దబులూ
నమచ్చుదిగ్గనుకి కెయి కురనిలువంబి యిట్లు నియం

అన్యనాశనమున తీర్థ

తీర్థలలు ప్రవంగడంబు గలదే భవకాలనియోరి
పమల తోప దపులు కురుకుచుండగా ప్రయస్థిం దబులూ ననప్రకాపది
మచ్చుదిగ్గనుకి కెయి కురనిలువంబి యిట్లు నియం
దిగువకు దుమికి ప్రకాశనాంగణ్ణు తరాలయియే మాపల్కు చున్నది

అయ్యలలు ప్రవంగడంబు గలదే భవకాలనియోరి
గారకర్కాది యిట్లు రంకు దడకు న్నిరియిం చుటెరూ
తగాది నెంకల సవాంబు నన్ను దియింపు ముకానెంక
చి టపెండ్లి గమత్తులనెనకున దగదు నాచిను నెకిటు

లాదని జ్ఞులు

తీర్థలలు ప్రవంగడంబు గలదే భవకాలనియోరి
నిజ్ఞులము మంబు వంశము న్నగల బాంధ్రుకర్కాది యిట్లు రంకు దడకు న్నిరి
రియిం చుటెరూ తగాది ప్తమిచ్చున్నియార ప్రకారము నావతివని
నిబాంకి బాన్దె పండ్లి జ్ఞుకు నడమ సవాంబు కుకా బాన్దె కల సవాం
తువు ఇ తో పరవరు నేవల మన్నిం తువు నన్ను మదియింపు మునన్ను
బుంపెనెయి ముదే కేకానెకకాంబు పండ్లి గమత్తులనెనకున దగదు నాచిను నెకిటు
స్థలమం దువివాహం ముజ్జు సుకూప్రాలన నెకున దగదు నాచిను నెకిటు
కు న్నార్యని నానె ను నెకు యోరి గున్దికాలనాంబు నెకిటు లాదని
జ్ఞులు యిట్లు మాట్లాడ మునకు మాత్రము బిట్లు నిర్దా
ని యింపుకారమారక్షి సాని రక్షి నియంత్ర ప్రభువు మాట్లాడను

అయ్యలలు ప్రవంగడంబు గలదే భవకాలనియోరి
యోరి కర్కాది యిట్లు రంకు దడకు న్నిరియిం
చి ఆ దనిన కృతాచారయననాం పడచే నడిసం
గతియెందుండా కమాంబు నిన్నయింకా
లరిజుం తజుం పిను బిన్నయింక కడనెండ్లి
యోరి దో

తీర్థలలు ప్రవంగడంబు గలదే భవకాలనియోరి
నన్ను లోకి వచ్చింబి ప్రవంబు బిట్లు నిర్దా
ని యింపుకారమారక్షి సాని రక్షి నియంత్ర ప్రభువు మాట్లాడను

దతిన్ముడు పిచ్చురమింబునాదపునెయిల్లుజేరి యీరాపాత్వమందు
 పంతుకున్నయవరవల్లపుష్ట్యనివరాలమూట యిచ్చుదాన్నిపొందినా
 పుష్ట్యైక్యకరంకునాకుగలకెయని శ్రుతిమంగతనముగారచేసిన
 వనినిచారమునాకుగలదా యని ముందలనిజ్ఞి యీరాత్రిరెడ్డి
 నిముందరితట్టుచిరన్లుచేకునిలాగిల్ల రక్తిస్తవన్న ముక్కుచేదరం
 బురగాంబుననానినెవ్విధిల్ల గలరానిచి తనకాలరక్తినినా
 సకయవరినెత్తురుగారతాచేను

అ॥ తన్నినవాండు తన్పురకా తామరసంబులవలె
 వినిన్నావేమన్నదితేదనావలననన్నియనెరము
 లోరత్తుకుమ్మునాపిన్నతనంబుకల్లచెనెట్టి
 కునెట్టిచిగ్గునూపునావన్నయనన్నమోన
 గరివారికిదండుగనెట్టినిమ్ముగుణ

అ॥ తన్నినవాండు తన్పురకా తామరసంబులవలె
 తిలాచగానేరడ్డితనయం దపరాధమున్నదిగదా యనినా
 నిపాదమల్లలమదనిదినిన్నావేమన్నదితేదనావలననన్నియనెరము
 లోరత్తుకుమ్మునాపిన్నతనంబుకల్లచెనెట్టి
 దన్నియుతన్పురకా తామరసంబులవలె
 వినిన్నావేమన్నదితేదనావలననన్నియనెరము
 లోరత్తుకుమ్మునాపిన్నతనంబుకల్లచెనెట్టి
 కునెట్టిచిగ్గునూపునావన్నయనన్నమోన
 గరివారికిదండుగనెట్టినిమ్ముగుణ

అ॥ తన్నినవాండు తన్పురకా తామరసంబులవలె
 తిలాచగానేరడ్డితనయం దపరాధమున్నదిగదా యనినా
 నిపాదమల్లలమదనిదినిన్నావేమన్నదితేదనావలననన్నియనెరము
 లోరత్తుకుమ్మునాపిన్నతనంబుకల్లచెనెట్టి
 దన్నియుతన్పురకా తామరసంబులవలె
 వినిన్నావేమన్నదితేదనావలననన్నియనెరము
 లోరత్తుకుమ్మునాపిన్నతనంబుకల్లచెనెట్టి
 కునెట్టిచిగ్గునూపునావన్నయనన్నమోన
 గరివారికిదండుగనెట్టినిమ్ముగుణ

అ॥ తన్నినవాండు తన్పురకా తామరసంబులవలె
 తిలాచగానేరడ్డితనయం దపరాధమున్నదిగదా యనినా
 నిపాదమల్లలమదనిదినిన్నావేమన్నదితేదనావలననన్నియనెరము
 లోరత్తుకుమ్మునాపిన్నతనంబుకల్లచెనెట్టి
 దన్నియుతన్పురకా తామరసంబులవలె
 వినిన్నావేమన్నదితేదనావలననన్నియనెరము
 లోరత్తుకుమ్మునాపిన్నతనంబుకల్లచెనెట్టి
 కునెట్టిచిగ్గునూపునావన్నయనన్నమోన
 గరివారికిదండుగనెట్టినిమ్ముగుణ

అ॥ మురికెళ్ళకునిమారటలాలింబుతగ్గ
 తిక్కాచరుకుముకాపురంబునెనంహారముప్రస్తుతేయకుమనాపరిపరియ
 గుతావృనిలబద్ధలుగాపగిలినద్యరగిమోతేతనోల్లెట్లుచేల్చింపంగా
 రడ్డిల్లెప్రకారముదాన్నిచింతమాయుండగాపురగతునగుళు
 తలవరులుత్రైకమలాసమయమందుయతనియింటిసమీపము
 నచ్చిచున్న అ॥ మురికెళ్ళకునిమారటలాలింబుతగ్గ
 తిక్కాచరుకుముకాపురంబునెనంహారముప్రస్తుతేయకుమనాపరిపరియ

అ॥ మురికెళ్ళకునిమారటలాలింబుతగ్గ
 తిక్కాచరుకుముకాపురంబునెనంహారముప్రస్తుతేయకుమనాపరిపరియ
 గుతావృనిలబద్ధలుగాపగిలినద్యరగిమోతేతనోల్లెట్లుచేల్చింపంగా
 రడ్డిల్లెప్రకారముదాన్నిచింతమాయుండగాపురగతునగుళు
 తలవరులుత్రైకమలాసమయమందుయతనియింటిసమీపము
 నచ్చిచున్న అ॥ మురికెళ్ళకునిమారటలాలింబుతగ్గ
 తిక్కాచరుకుముకాపురంబునెనంహారముప్రస్తుతేయకుమనాపరిపరియ

అ॥ మురికెళ్ళకునిమారటలాలింబుతగ్గ
 తిక్కాచరుకుముకాపురంబునెనంహారముప్రస్తుతేయకుమనాపరిపరియ
 గుతావృనిలబద్ధలుగాపగిలినద్యరగిమోతేతనోల్లెట్లుచేల్చింపంగా
 రడ్డిల్లెప్రకారముదాన్నిచింతమాయుండగాపురగతునగుళు
 తలవరులుత్రైకమలాసమయమందుయతనియింటిసమీపము
 నచ్చిచున్న అ॥ మురికెళ్ళకునిమారటలాలింబుతగ్గ
 తిక్కాచరుకుముకాపురంబునెనంహారముప్రస్తుతేయకుమనాపరిపరియ

మొనరికెచ్చెనని ప్రియంధియు నివారువరానుడు మరెన్నిచు ప్రియ
యనార్థము

౫౪౬ కలయనానీయిల్లాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదిదానిమృత్యుకృతమతగభూంతుతివినెతలద్రు
వ్విప్రసిసినయెవపుతరువాతని

తికలయలువాండ్రికడుష్టుదానయిలాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదిదానిమృత్యుకృతమతగభూంతుతివినెతలద్రు
మృత్యుకృతమతగభూంతుతివినెతలద్రు
మాతలువినినన్నుచంపదలతివినెతలద్రు
పుతరువాతనితలద్రునంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

౫౪౭ కలయనానీయిల్లాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదియంతపుంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

తికలయలువాండ్రికడుష్టుదానయిలాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదియంతపుంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

౫౪౮ కలయనానీయిల్లాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదియంతపుంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

తికలయలువాండ్రికడుష్టుదానయిలాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదియంతపుంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

రక్తకాలమందుకనకప్రతిభాతమతవల్లయెచ్చెతలద్రు
తుదనెచ్చెరుగనిగెనయికతానలురాజుతనననంపలదెది
మొనపుచ్చెవదెదాతాంబువపునానెతలద్రునెచ్చె
యనగారనంతనితాతలద్రునెచ్చె

౫౪౯ కలయనానీయిల్లాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదియంతపుంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

తికలయలువాండ్రికడుష్టుదానయిలాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదియంతపుంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

౫౫౦ కలయనానీయిల్లాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదియంతపుంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

తికలయలువాండ్రికడుష్టుదానయిలాలయ్యెనెవనికెదిరడుబరయి
నదియంతపుంతరమందునెరగ్గుకుష్టవేస్తెనపున్నచున్న
పాయెన్పు

౫౪౪

సంకలుగుట్టుమోదుగుకానుగుగరుగువానివిమ
దనతడుశలనులునుమృతమంకెనమద్దిమారే
దుమారుగుగిరంతలూద్యగుకూర్చిరావి
భువివిమోమిడిబుడిగురుగుదామలుగుపాప
టచంత్రపసికెకపాలరలలొన్నగుట్టుగుచి
కపొగడతాడతెప్పగుముడందుగువివిందగిగుగు

౫౪౫

చిల్లచింతమొరలిచిరెనాండుగునిన్నయచ్చ
తుమివెనెమ్మిబుమ్మివెగివెమొమొదలుగాగలవచ్చ
కులకాననగుచునుకృతానమరయరు

యేకకలుగుట్టుపొంతులవృక్షమున్నమోదుగుపొంతులవృక్షము
న్నకానుగుకరంబుపూచెట్టున్నగరుగుగరుగనచెట్టున్నవార
విరిసింధువారపూచెట్టున్నమడిత్రాత్రాచెట్టున్ననరడుబు
యూవృక్షమున్నశలనుచెట్టున్నబలుసుకార
కవృక్షమున్నమృతవృక్షమున్నమంకెనలంధూకపూచెట్టు
న్నమద్దిత్రాత్రాచెట్టున్నమారెడుబులవృక్షమున్నయూ
రుగులూర్చుకవృక్షమున్నగొరరంతుకరంతుకపూచెట్టున్నతూ
ద్యగులూర్చుపూచెట్టున్నకూర్చుచురువకపూచెట్టున్నరావి
త్రాచివృక్షపూచెట్టున్నబువివివృక్షవృక్షమున్ననామిడి
చూరతవృక్షమున్నబుడిగలగ్గతవృక్షమున్నగురుగురు
బూరతాతకచెట్టున్నమొలుగుమొలగనతెట్టున్నపాపట
గవారతెట్టున్నచందబుడిరవృక్షమున్నపసికెకపసికెక
యనచెట్టున్నపాలత్రుకకావృక్షమున్నకలకతవరా
లపూచెట్టున్నపూచెట్టున్నగపూచెట్టున్నయట్టుగుతలకప
చెట్టున్నపూకత్రముకపూచెట్టున్నపూకత్రముకపూచెట్టున్న

వాదిచింతకపూచెట్టున్నచుమపరాపూచెట్టున్నగృప్తుగు
పూచెట్టున్నమున్నగుముకుకాచృగ్గిపూచెట్టున్నత్రంతుగునె
కవృక్షమున్నబివివిందబివివిందయనచెట్టున్నగంతుకకా
పూచెట్టున్నచుమచకవృక్షమున్నచిల్లచిల్లకవృక్షమున్నలం
తతంత్రాచివృక్షమున్నమొరలిరాబూదనపూచెట్టున్నచ
కెకనుచిరెనాండుగునిన్నబుడుగునిన్నతూలపూచెట్టున్ననమ్మ
బుంబురవృక్షమున్నతమ్మలెరున్నపూచెట్టున్నతరవికలం
దుకపూచెట్టున్ననమ్మలంబులవృక్షమున్నబుమ్మిచహావృక్ష
మున్నవెగిసెర్పకపూచెట్టున్నవెమొవెపచెట్టున్నమొదలవర
కులకాతాగిదివృక్షములచెట్టున్నననగుచులూరడపడుచు
న్నబుకృతానమరయరుబుకరంతుకరంతుకపూచెట్టున్న

౫౪౬

చరకపూచెకాంతరాచిచుకత్రమన
యింతసింధుసరవింతపరివృతకత్రయా
దములువారిసతుధుటబూగ్గిపానిబుర్గు
తమువృక్షచింతకబూరకపలపలము
గృభూచనాకరములరున్నమృతలకా
యరములవెనికాలులాయము

యేకకరపూచెకాంతరాచిచుకత్రమనయింతసింధుసరవింతపరి
తకత్రయాదములుకరపూచెకత్రాగ్గిగునిచుడిసిలయిత్త్ర
తరాచమగ్గిచాదచమందులకకత్రమనయిత్రాచిపానా
దకమగునాచిన్నున్నువంతెసింధుసముద్రముయిక్కి
సకవింతత్రాంతరానున్నపరివృతకత్రాచున్నున్నువం
త్రాచియూదములుమృతములునెతుధుటబూగ్గిపానిబుర్గు
రితమువృక్షతంత్రాచిచిన్నున్నువంతెసింధుటబూగ్గిచిన్ను
క్రత్రాచిపానిగ్గతరమ్మననామవంస్తముచెట్టున్నబుర్గుతము

మనఁజేసినటువంటిదేవేంద్రునివలెనేతత్త్వహానంబునైనయిరగ్యాను
మనఁబులులువానిప్రకృష్టములుకలెలుప్రకారశించునూత్తరత
తత్త్వమాత్రసాక్ష్యమనఁజేసినదేవానిప్రకృష్టములకునుసమా
నరావమయభర్తమునపుట

౨౪౫

మనఁజేసినటువంటిదేవేంద్రునివలెనేతత్త్వహానంబునైనయిరగ్యాను
మనఁబులులువానిప్రకృష్టములుకలెలుప్రకారశించునూత్తరత
తత్త్వమాత్రసాక్ష్యమనఁజేసినదేవానిప్రకృష్టములకునుసమా
నరావమయభర్తమునపుట

యేకజ్ఞులారాహారరంభాంబుంభూంబులుజ్ఞులారాహారరంభాంబుల
మనఁజేసినటువంటిదేవేంద్రునివలెనేతత్త్వహానంబునైనయిరగ్యాను
మనఁబులులువానిప్రకృష్టములుకలెలుప్రకారశించునూత్తరత
తత్త్వమాత్రసాక్ష్యమనఁజేసినదేవానిప్రకృష్టములకునుసమా
నరావమయభర్తమునపుట

మనఁజేసినటువంటిదేవేంద్రునివలెనేతత్త్వహానంబునైనయిరగ్యాను
మనఁబులులువానిప్రకృష్టములుకలెలుప్రకారశించునూత్తరత
తత్త్వమాత్రసాక్ష్యమనఁజేసినదేవానిప్రకృష్టములకునుసమా
నరావమయభర్తమునపుట

౨౪౬

మనఁజేసినటువంటిదేవేంద్రునివలెనేతత్త్వహానంబునైనయిరగ్యాను
మనఁబులులువానిప్రకృష్టములుకలెలుప్రకారశించునూత్తరత
తత్త్వమాత్రసాక్ష్యమనఁజేసినదేవానిప్రకృష్టములకునుసమా
నరావమయభర్తమునపుట

యేకజ్ఞులారాహారరంభాంబుంభూంబులుజ్ఞులారాహారరంభాంబుల
మనఁజేసినటువంటిదేవేంద్రునివలెనేతత్త్వహానంబునైనయిరగ్యాను
మనఁబులులువానిప్రకృష్టములుకలెలుప్రకారశించునూత్తరత
తత్త్వమాత్రసాక్ష్యమనఁజేసినదేవానిప్రకృష్టములకునుసమా
నరావమయభర్తమునపుట

ద్వైతమువంటి పరమశ్రేష్ఠమైన హంసంశ్లాఘ్యంబుగవిగినటువంటిదై
 ట్లిపానితాట్రపానితాట్రయబద్ధమువంటి పరమహంసంశ్లాఘ్యంబు
 మునులుగవిగినదాంశశాస్త్రమునుగిగమారంశశ్లాఘ్యమున
 నుకరించునుట్ర బిందశబ్దప్రియారూపకంశ్లాఘ్య బిందసం
 ప్రాశస్త్యమైనటువంటి శబ్దప్రియారూపకంశ్లాఘ్య ప్రేమనులను
 నిరూపిస్తున్నదై ట్ర బిందసమగమైనటువంటి శబ్దప్రియారూపకం
 శబ్దములనున్నట్రియారూపకంశ్లాఘ్యముననుకరించునుట్రపాని
 తువంటివానికరిగంబును శబ్ద శాస్త్రముననుకరించునుట్రపాని
 ద్వితానిగమజ్ఞానంశ్లాఘ్యపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమి
 పవృత్తములయొక్కజ్ఞానంశ్లాఘ్యసమూహముగవిగినదై ట్రపానితా
 కుత్తువయబద్ధమువంటినిగమజ్ఞానంశ్లాఘ్యదేవతార్థముగవిగి
 నటువంటి తదానంతర్యంబునుగిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబు
 గ్లాఘ్యముబిగియుగవిగినటువంటిదై ట్రపానితాట్రబద్ధమైనటు
 వంటిరసశక్తంగారాదిరసములనుబిగియుగవిగినటువంటి
 పైదై ట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును

౫౫౫ కలనతకశానిధిగల తానిజ్ఞానంశ్లాఘ్యముననుకరించును
 ట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు
 తేకలనతకశానిధిగలనయబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు

ట్రి తానెలుగంశ్లాఘ్యంబుననుకరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు
 తేకలనతకశానిధిగలనయబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు

౫౫౬ తానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు
 తేకలనతకశానిధిగలనయబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు

తేకలనతకశానిధిగలనయబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు
 తేకలనతకశానిధిగలనయబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు
 తేకలనతకశానిధిగలనయబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబునునను
 కరించునుట్రపానితాట్రబద్ధమైనటువంటినిగమగమిదేవతార్థంబును
 తాడవంకపంకమంతుకతిరుగు

మూలమును వ్రాసెను (సంచరించును) పరాక్షిప్తమున లాభమును
చరించుచుండగా

౫౫౫

చంద్రుని మురిచి చూచునామగలు నాకట్రుగ్గును గుడువం
గుడ్డయు దళసురసురస్సు కనయన్ గుడువం కనక
తటిష్ఠలంబున గుడియెరి యలతాకబ్బున్ బలగూఢమిది
దాబ్బినయెండ్లి తం దములగురుకుచు వచ్చి వచ్చియ
లకూర్చుము గాంబు ప్రవృత్తి ప్రయోగము

తేకలైరి మురిచి మూలమున కెన్నిచు నామగలు నాకట్రుగ్గును గుడువం
మేమోనన్నట్లు కుములుచున్నటు వంటిదైత్యులైన తనుగ్రుంగు గుడువంగు
కైత్రుగ్గును గుడువం కైత్రుగ్గును గుడువం కైత్రుగ్గును గుడువం
నముకాగాను ప్రయన్ గుడువం కనక ప్రయన్ గుడువం కనక ప్రయన్
కమలతాకట్రుగ్గును గుడువం కమలతాకట్రుగ్గును గుడువం
యంకున్న తం కమలతాకట్రుగ్గును గుడువం కమలతాకట్రుగ్గును
పాతకమలతాకట్రుగ్గును గుడువం పాతకమలతాకట్రుగ్గును
సముదాయములను పండ్లికా యలననుకూలమగుచు వచ్చి వచ్చి
నములుచున్న తంబు ప్రయన్ గుడువం కనక ప్రయన్ గుడువం
ప్రవృత్తి ప్రయోగము ప్రవృత్తి ప్రయోగము ప్రవృత్తి ప్రయోగము
యోగమును గుడువం

౫౫౬ కలునరపునంబున గది యంబును నపుడకమరవిభు
దు సవిగతంబున గది యలననిష్ఠుమాదుడునని
యంబును దుదానెతి తుదకు నదియంకయ్యెన్
తేకలైరి మురిచి పంబున ప్రయన్ గుడువం కనక ప్రయన్ గుడువం
కియరానకప్రయన్ గుడువం కియరానకప్రయన్ గుడువం
గతంబున గది యలననిష్ఠుమాదుడునని యంబును
నిష్ఠుమాదుడునని యంబును మూలమున పరాక్షిప్తమున లాభమును
దుదానెతి తుదకు నదియంకయ్యెన్

నివాసి యని యనుకును తు యనిష్టమై పరియమమున గానెన్నడు
మూలమున పరాక్షిప్తమున లాభమును తానని తాననియమనస్సున తల
చెనని తాతాతా రగ్గుము

౫౫౭

ప్రయన్ కలదుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
దుదానెతి తుదకు నదియంకయ్యెన్
చేనెరుకు క్షయింపెనె గడుచేతి

తేకలైరి మురిచి మూలమున కెన్నిచు నామగలు నాకట్రుగ్గును గుడువం
తుదానెతి తుదకు నదియంకయ్యెన్
తలపొందని దుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
ప్రయన్ కలదుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
సర్వములు దుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
పలచి తగినది గురుకు క్షయింపెనె గడుచేతి
నె గడుచేతి తలపొందని దుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
ప్రయన్ కలదుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్

౫౫౮

ప్రయన్ కలదుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
తలపొందని దుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
చనానుద్ధి ప్రయన్ కలదుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్

తేకలైరి మురిచి మూలమున కెన్నిచు నామగలు నాకట్రుగ్గును గుడువం
రకెగని తలపొందని దుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
గానెన్నడు మూలమున పరాక్షిప్తమున లాభమును తానని తాననియమనస్సున తల
ప్రయన్ కలదుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
ప్రయన్ కలదుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్
ప్రయన్ కలదుష్టమై యంకయన్ కలదుష్టమై యంకయన్

౫౫౯

కలకలంబున దుదానెతి తుదకు నదియంకయ్యెన్
నాదవిషయ దుదానెతి తుదకు నదియంకయ్యెన్
రకలంబున దుదానెతి తుదకు నదియంకయ్యెన్

అకలకలంబు దాటిన వ్యవహారములు నురనినను యమును ఆరించుటంబు
 యెవ్వరును నున్నతా మరనివగచుచుచారపడిని రవసాదనిషాద
 జూపిరిని రవసాదక్రమం ఆమున నటువంటివి షాదదుఃఖమున
 తిజ్జూపిరిని గొనె తను తూరి (నిలవరినవ్యక్తి) నగార కృతించి
 కనిం దళకాలంబు కలంబు (బులచటా) తమమృతతానలు (ద
 పురుషావారాతంబు) కరిరము ముడుచు కున్నట్లు

కలరాతింబున అని న్నలర ఆనిలుచుట యుగని
 రయః (పుష్ప) దాతాదక్రవము బుంబుక (దరా
 ఆతదంష్ట్ర) కలకన్త పాంత్రిని నిష్టే
 అకలరాతింబు (పాపంబు) మువతా ఆని న్నలర ఆనిలుచుట యుగని
 పంపనిదానివరించి యుండగానే కని న్న నక్షజూచు గరియః
 దాన్తదా ఆనదక్రవము గరియః (నినద్రా) న్న నటువంటి (పుష్ప) దా
 క్రికతిదుఃఖమున తన్మనమువంటి ఆరదక్రవము ఆనుక్రవము
 శుష్కిలమువంటి బుంబుకము (నక్ష) ఆతదంష్ట్ర కలక్రి ఆత
 పుష్పదక్రవ (దంష్ట్ర) కలకూరలము ఆనుక్రవ పాంత్రిని నిష్టే క్రితా
 నేటికామున గ్రహించుకునేను

కల్రాదివికల రగవిగంగదనాంకకమన ఆకరుడ
 నిదానిం దుదకారంబు కూరలు పూకొడు
 కటునిటును రబ్బికురుకుచునుండె

అకల్రాదవినిగనిట్టి ఆకతరగవిగంగదనాంకకమన ఆకరుడనినాం
 కుమధురవారసనగల పుష్పముద్భవము త్తముగారదురికె
 గదాంబునిదానిక్రితానలును (తదకారంబు) దంష్ట్ర (పుష్ప) ము
 లు (కూరలు) పూ (పండ్ల) యూతులు ముట్టగా (కురవ) క (అకు) వదక్రితము
 నిటును రబ్బికురుకుచునుండె దిక్కు యూదిక్కులు రి తముద్భవినము

యచుండెను

కల్రాదుగుటగానకేసె రయం దరదరకలువారకం
 తదదవది గారికెం గురికెననుగలకుపగులదు
 చరుమెరకలు పాచయ పుట్టినిలదం తంబు

అకల్రాదుగుటగానకేసె రయం దరదరకలువారకం తదదవదిగురికె
 నంబువనకేసె రయం దరదరకలువారకం తదదవదిగురికె
 శరీరముల రదిన్మెయూరది పుష్పంబు కుండాన పుష్పంబు
 తనుదంశనముచేసె ననుటకురికెన (పుష్ప) నక్షదంశనమునయు
 చుండగా తంబు యదేవంబు (నిల) దు (మెత్తు) దదు (పశు) లదు
 నిష్టలుకె రదు (పుష్ప) నిలదం తంబు క్రిత పండ్ల సుష్టి (మెత్తు) కు
 కిరవరకు (అకు) నెయిరకలుదెయి (అకు) నక్షకరంబు పడినా (తా
 నేలు) వీపు పుష్ప మెక్కిరితతినముగినుక (నక్ష) తానె కిరవరకెక్కి
 దానికూరలు సుష్టి (పుష్ప) గాని (తానలు) శరీరము కుండానా
 కారుదిగిరవీరయనని తా త్పర్యము

మగ్గెట్లు మృగధూర్త దశనదంశనని రివీరకరిత
 మర్కంబు కూర్కంబు తనలో కిన్మెని ఆర్థింబు

అకల్రాట్లు (కల్రా) క రమము (మృగధూర్త) దశనదంశనని రివీరకరిత
 ర్కంబు (మృగధూర్త) నక్షయిక్ర (దశన) దం తములచే తదం శన (కు
 రుకు) పుష్ప తను (నిర) వీరకరిత (తను) వకలుగారచ్చి దంపనిదినమువతి
 మర్కంబు క్రితమున ద్దనములుగవిగనెడ్డ (కూర్కంబు) తానలు
 క్రితగారనక్షచేత (కూర్కంబు) నిదినతానలు (తనలో) కిన్మెని ఆర్థిం
 చ (తనలో) తానము యుట్టానని యూరవారంబుమనెను

అర్కంబు రగదురూపి పూచిదువజూలదువనెవీరక
 కూరలంబురికె కుదెనకె మతదగి శరమువారె

నా రుసుమోయమం దరకగునియరాదని జ్ఞానాతి
న క్షతేతరాలు నతవృత్తి యరామరకే ననాపి
రంనియింపవల్యుడగాంబ దనిరుజ్ఞానాతి

తేవలైయ రగదరాని శ్రీనివాస వాస్య పది పద మువైరావిదువజ్జాంల
 దుప్రసాదాత్మ సమర్థము గాదువ సమర్థ వైరాంరలంబురికెదులై
 లుపుటేవపండ్లదంకననయనయలుచున్నది. వనకమి తోదలైకా
 ర్థమనునకేమికడయలపొందును. గీతమునాటెట శ్రీమనం
 బువింకామనెం అయలపొందుమందలుగాని యూదానమచని
 నయలుప్పిని సమస్తజునులుమెచ్చెగంబ్రెచ్చెనలెన ప్పెత్తతాము
 నతత్కృతైత్తి శ్రీమచ్చెయపుజుంబుకమును అటొరనమోంపపుచ్చె
 రకూమరకవైరాంబ్రతతప్పకవ్రెనవిరంబి యుననరాచనము
 వేనటువంటివ్రెనగొనాంబ్రతమృతమువంటిమెన్నడగరాచద
 బ్రతుకుంబుదదమనెరుసుచ్చెదననెచ్చెచ్చెచ్చెవనిం అరమ
 ల్రినితానలుయోచించును॥

వానిని నిశ్చయించి దీర తప్పని రూపం ఉండును చుప
 మతవరుడాన క్కంగనును నియమమున లాతె
 నువలయును ముందు మూర దిపు పిన పేరె

పరిశ్రమ నిజమై యుండుటకు కారము నిర్దులమ పరమముని బ్రోరతమని
 రూఢుండగు ముద్దు ర్నమునారరావారాచినచంద్రావమతవరుకు
 తానెచి కాంక్షుత్తిన క్షణమునాని యిట్లు నుత్త్రుజుండుకడను
 జూరచి యిట్లు నివలకెను (పిసనెత్తి) బ్రేపి జ్జువాదా (పలతనువ
 లయనుకోవెత్తి విచారము లభ్యుత్పన్నముగా (మరునారక
 ప్రాసరావమనుచు తివిరతాదవపు॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿರುವ
ಪ್ರಥಮ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿರುವ
ಪ್ರಥಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ
ಪ್ರಥಮ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ
ಪ್ರಥಮ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ

[illegible]

ప్రతి పాఠమునకు
 ౫౯౮
 ప్రతి పాఠమునకు ముద్రాపాఠము ప్రతి పాఠమునకు
 ప్రతి పాఠమునకు ముద్రాపాఠము ప్రతి పాఠమునకు
 ప్రతి పాఠమునకు ముద్రాపాఠము ప్రతి పాఠమునకు

తేనెనానకమ్మలు మార ర్థమునకురాన రదుమనునా ఇతరమునో
 ల్గూ నూరకబెట్టితగానిమత్తనగాదు అని ప్రరాచి యిప్పుడొ
 త్తదానోచరణమునొకొందమునొకొనునిచిరావీపుమాద
 బెట్టిపెతదయి నాదైనములొకబెట్టితయింతి యందుననన్య
 ముంతదకబెట్టి నొకొకొతనో నూరనివతరదొతను॥

కలెనానా రచనలు తునెసి వదె న్ననివెన్నతనమమ
 వి పుల వనం స. పన్నమును విత్తా తనవారెలె
 న్నమవర త్తనకెను మ తు వగవచ్చును.

[illegible]

పంచతంత్రము ౧౧

౫౨౦

కలతనివిసనదివకజివనిమనమునదలచిచిరచిమ
నుగడపైనేకనుపైనవెరవైపు ఆననికూర్చువరు
దాడెనట్లుడుతుయును

తేకలతనివిసనదివకజివనిమనమునదలచిచిరచిమ
కన్యమృగవనిమనము ఆననిచిరచిమనుగడపైనామ్ర ఆకుమిరా
దననమృగమునుట్టి నెకనుపైనవెరవైపు ఆననికూర్చువరు
యనుపాంయముపల్కితినిమ్రనికూర్చువరుదాడెమ్రనితెంబలుకా
బుబైపునుమ్రట్లాడుతుయునుమ్రుకారముతానెలుచుప్రశానె

వల్లపులుకులుసిబాధంతకరించయవ్వంచకంబు
జ్జ్వలచిమమువనారకమూత్రంబురకుండియ

యన్యిభూతునకెట్లనియె

తేకలతపులుకులుసిబాధంతకరించయవ్వంచకంబు
చకంబుట్లబుసెమ్రవక్తయోమ్రకారమనెళ్లలనానెట్లచెసిగా
ననెట్లమమువనారకమూత్రంబురకుండియయన్యిభూతునకెట్ల
నియెరెండుగడియలుతరాజ్ఞంబుతామ్రయంబురకతానెలు
తననకెట్లవెను

౫౨౧

కలతడవయ్యెనెటిలననిన్నిడిమనవెన్నుననానెనతనివి
ననంగుడువవెనెబుమచపుమూబుడియకనెవనిన
వారిసత్యముదవతానె

తేకలతడవయ్యెనెటిలననిన్నిడిమనవెన్నుననానెనతనివి
నానెపాంయముమనెవెన్నునానానెనెచిరకమృగమునాంయూరనాతనవి
ననంగుడువవెనెబుమచపుమూబుడియకనెవనినత్రేపిరకృష్ణిం
వవెనెయవడకనెపుయదార్థముపలుకుమనినకపలుకెనానెవారిస
త్యముతనలకెట్లబులబుంతానెనతానెలుతనమనస్సులవనమకుం
చునకెట్ల

౫౨౨

కలతవంచకంబునామరాంయూవాగురజ్జుకెక్కిననువం
చకమంచావిరుజ్జుతాత్యజకంబెల్లవృతయ్యెయ
పుడుకపువంబిట్లనియె

తేకలతనువంచకమునాంయూవాగురజ్జుకెక్కిననువంబి
మరాంయూవాగురజ్జుకెక్కిననువంబిమనవలయంబుతగులుకెనెనకెక్కి
నానాన్వీర్యనమాయమ్రంచావిరుజ్జుతాత్యజకంబెల్లవృతయ్యె
చుతలలాగనెతలచకునుచుమ్రవిరకృష్ణింబుట్లనిట్లమనెటి
త్యజకంబెన్వీర్యముచెతనునెల్లవృతయ్యెయమ్రకూంబిట్లకెక్కిన
గానంతకషమునుట్లవడియయ్యెననితాత్పర్యముమ్రపుడుకపువం
బిట్లనియెమ్రనమయమంబుతానెలంచునకెట్ల

౫౨౩

కలతనెమోదకమంబుతునానెనెట్లకెక్కిననులంగకము
లునెపాంబముకెక్కిననుమంచనానెనెట్లకెక్కిననునెద
నెపంతెకెట్లమృదువైయంబు

తేకలతనెమోదకమంబుతునానెనెట్లకెక్కిననులంగకము
కమంబుతునెట్లతగులుతుచెతనునెట్లకెక్కిననులంగకము
మంచెట్లకెక్కిననులంగకములంగకమునానెతెడిసిమెత్తనిడి
నునెపాంబముకెక్కిననుమంచనానెనెట్లకెక్కిననునెద
మూత్రమునానెదమెట్లకెక్కిననునెట్లకెక్కిననునెద
పునెపంతెకెట్లమృదువైయంబునానెనెట్లకెక్కిననునెద
మునకెట్లమెత్తనెయంబు

౫౨౪

కలతమృతముగానెనెట్లమృతముగానెనెట్లమృతము
కునియనునకెక్కిననునెట్లమృతముగానెనెట్లమృతము
బుపారకనెనెకెక్కినను

తేకలతమృతమునెమనునునుబుపారకనెనెకెక్కినను
నెట్లగానెపారకనెట్లమృతమునకునెకెక్కిననునెట్లకెక్కినను

౫౪౭ అట్లు వాడుకను పుండుగా మరచి దమయంతిని బిగ్గి మత్త
 టాబ్బెనవానిచే తెపమచంబమ్మ తినంచునమల్ల
 ననంబుతొడనున్ననాత్మచేనెనె యిచ్చి ముం
 గానరాచు నంటి బుంబుకంబుదానికి ప్లె నున్ది

తేకలమను పుండుగా ముచరరముచే ప్ల గానుండచి దువేదమయసం బిగ్గి మ
 త్త కత్తెను బింబుతు యున్నావే దుత్త కత్తె కత్తె కత్తె అట్లు నవాని
 చ్చెత్తెను చంబమ్మ తినంచునమల్ల నవా దనగా ముత్త తమ్ము యువారు
 యూరకనుచంపకనంబుకంబుని యిచ్చి కలయటమ్మ ననింపచే నునరా
 త్త ప్ల నేనెనున్న చాకలి వానిచే తులకలి తిప్పి నమ్మ నానాని (న
 మల్ల ననంబుతొడగొనమ్మ) వంచుకున్నటు వంటి ప్ల ననంబుతొడ
 దగ్గి ముగియు తొడకురాదా (నున్నట్లెన్న గాదిద యుండగానే ప్ల
 త్తచేనెనె యిచ్చి ముండానరా (మనమ్మ) లోకవేనెన్న మా ముంబు యితి
 కి కను పడె తుట్టు గానాచ నంటి బుంబుకంబు (మత్త) తమ్మ నత్తదా
 ని కట్ల నున్ది ప్ల గాదిద తొవల యుచున్నది

౫౪౮ ముకాలుకుంటి విగావుచి కి విగావు గత్తె నము
 బిగ్గి నేకల యిచ్చి తిన్న వచ్చె న్న నంబు ప్ల దము
 రమ్మ మత్తె చికానననా ద్విలంబుల ప్ల దనమ్మ
 గమర్మనె వాల పులు తప్పి ముచాయనకున
 వారివారి తప్పి వళుచున్

తేకల ముకాలుకుంటి విగావు (చరకం) ములయందు బింబు తప్పి ముచాచిదు
 చికి విగావు (మునవిగావు) గత్తె నము బిగ్గి గాదిద లోక చికి త్తె ప్ల
 నవాదా (నేకల యిచ్చి తిన్న వచ్చె న్న నంబు ప్ల దము
 పదచే తమ్మ ప్ల (మత్త) చికానననా ద్విలంబుల ప్ల దము
 త్తచే చికానన (విచరకం) గొమ్మ నయరకం గొమ్మ మందలి (వాదవిలం
 బుల ప్ల కల యందు) త్త దనమ్మ గవి మాకొచ్చె లుండు ముచాదము

రమ్మ ప్ల యదంతమంతంబు ముచర్మనె వాల పులు తప్పి ముచాయన
 కుల ముచర్మనె వాల ముచర్మనె కుల పులకంబు చిశం దుననంబు చిశం (ల పులు తప్పి ము
 చులకన (నేకు చాయ) నేకు పరకంబు ముచారి త్తె న్న వళుచు వారి
 నేళ్లు నత్త త్తె న్న వళుచు (గట్టి న్ని) ప్ల వారి (మం) యురకంబు మండు
 నమ్మ త్తె గాంగల చున్

౫౪౯ కల్లె నాచె వులుగులు కుపలుకుల (మనమూరించు
 ట యుతేరి మనుజునదే నంబుననుని కి కత్తె మని
 బ్లిర (మన యంబు నత్త) తి మచాత్త వి కరిగొన్

తేకల ప్ల చిచవులుగులు కుపలుకుల (మనమూరించు) ట యు (యూ) ప్ల
 కారము చుచు ట్టె బ్లి నేటి (మా) తులచే త (ను) బుంబుకము గాదిద
 యుత్తె మనమ్మ నుమ్మ గట్టి యుగానే తేరి గాదిద తేరి విసంబు
 మనుజునదే నంబుననుని కి కత్తె మని (మా) నపున కి వచ్చె యుండుట
 నా బిగ్గి ముచే దనె ప్ల నయంబు (నేటి) విచారింబునది య్తె (నత్త) లది
 బుంబుకము వంబు తి (మచాత్త) వి కరిగొన్ గొమ్మ యురకంబు ముచ
 కు ప్ల యునున్

౫౫౦ కల్లె రిగి నపరిచిత పటనంబు (చరకం) బ్లిరము
 నివి ముక్కుల గత్తె న్న బ్లిరముంగురవము బ్లిర
 ముచారి పంబులంబు నత్త యుత్తె కమనున్

తేకల ప్ల రిగి నపరిచిత పటనంబు (చరకం) బ్లిరము
 ప్ల న్నినెంబు త్తె మంటి (పట) (చరకం) ముల యుత్తె (నం) రగముగొన్
 యచగిగి నది న్ని ప్ల నగారకంబు వారి సె యు చ్చాచి నము గలదని
 వారము బ్లిరము (తే) త్తె ముచాత్తె మంటి దిన్ని కురము బ్లిరముగొన్
 కురవ (కు) త్తె న్న వారి త్తె న్న ము బ్లిరముగొన్ (యం) బు
 దే తి దిన్ని (వి) ముక్కుల గత్తె న్న బ్లిరముగొన్ ముక్కు (పరి) గాత్తె లత్తె
 వంబు (వి) ల (చరకం) రముగిగి నటు వంటి (గత్తె) న్న బ్లిరముగొన్

గాంధీదేశాంబును సత్కృత్యంబు కము స్రవ్యత కమునాదయచేత
నువంకిపాలంబు జ్ఞాసింహము దగ్గర నిలువజేసెను

కలనెరసరి యుదానిష్ఠునిది కరువనలంఘనమువేమి
కాళ్ళడ్డుచు ఆనిష్ఠునవగదసిననెత్తెరగిరిగి బురంబు
దరి ఆరిగియెగురునుండెను

జీవనకసరి యునింహము దానిష్ఠునిది కరువనలంఘనమువేమి
గిరికెరికే తుండుకు లంఘనమువేమి బురమువేమి కసరి కసరి కసరి
కాళ్ళడ్డుచు ఆనకరములు సేలబుచు పుతరానున్న ఆనిష్ఠునవగ
దినిన ఆనకబుంపే తుండుకు దగ్గరికిరాగానే ఆత్మరగిరిగి ఆత్మరగి
ముతలునుకున్నట్లే బురంబు గాంధీదేశాంబు దివి అయి పడి ఆరిగియె
గురునుండెనెకకు మరలిపరిగె త్తరచూనుండెను

కలగునుకెత్తరున్నగాంధీదేశాంబును సత్కృత్యంబు కమునాదయచేత
నువంకిపాలంబు జ్ఞాసింహము దగ్గర నిలువజేసెను
నా ఆనువునవడివేకు ఆత్మదగ్గర జ్ఞానంబు

జీవగునుకెత్తరున్నగాంధీదేశాంబును సత్కృత్యంబు కమునాదయచేత
నువంకిపాలంబు జ్ఞాసింహము దగ్గర నిలువజేసెను
నా ఆనువునవడివేకు ఆత్మదగ్గర జ్ఞానంబు
వేనకెత్తరాంబు ముతలచు బురము ఆరుముకుననా ఆనువున
వడివేకు తలచుగెత్తి పరపురుషుగంధీదేశాంబు యనుసరించుకుని
పెంతు పరుగెత్తరావకునా నవాంబు మువేగమున దుర ఆత్మదగ్గర
రజ్జురగినా సమీపమునకును దువత్తుగానా గాంధీదేశాంబు ఆ
నుకుని రమ్యయని

చలచను మననత్రకారకయని బుంబు కమపురుగుగర్భ
భంబుభారనగియె లలియెదు బురావననంబు
లుమోవపన్నునంబనరగవే త్తయెయ్యితిమివర్తి
తువంజికును త్తలివనంబునగెనమేపునెళ్లుగ

దేవరావతిమన్ననకు బాలదేవరా

జీవచను మనసేపు మనగానే ఆత్మకాకయని బుంబు కము స్రవ్యత కమునాదయచేత
నువంకిపాలంబు జ్ఞాసింహము దగ్గర నిలువజేసెను
నా ఆనువునవడివేకు ఆత్మదగ్గర జ్ఞానంబు
వేనకెత్తరాంబు ముతలచు బురము ఆరుముకుననా ఆనువున
వడివేకు తలచుగెత్తి పరపురుషుగంధీదేశాంబు యనుసరించుకుని
పెంతు పరుగెత్తరావకునా నవాంబు మువేగమున దుర ఆత్మదగ్గర
రజ్జురగినా సమీపమునకును దువత్తుగానా గాంధీదేశాంబు ఆ
నుకుని రమ్యయని

కలనెరసరి యుదానిష్ఠునిది కరువనలంఘనమువేమి
కాళ్ళడ్డుచు ఆనిష్ఠునవగదసిననెత్తెరగిరిగి బురంబు
దరి ఆరిగియెగురునుండెను
జీవనకసరి యునింహము దానిష్ఠునిది కరువనలంఘనమువేమి
గిరికెరికే తుండుకు లంఘనమువేమి బురమువేమి కసరి కసరి కసరి
కాళ్ళడ్డుచు ఆనకరములు సేలబుచు పుతరానున్న ఆనిష్ఠునవగ
దినిన ఆనకబుంపే తుండుకు దగ్గరికిరాగానే ఆత్మరగిరిగి ఆత్మరగి
ముతలునుకున్నట్లే బురంబు గాంధీదేశాంబు దివి అయి పడి ఆరిగియె
గురునుండెనెకకు మరలిపరిగె త్తరచూనుండెను

జీవగునుకెత్తరున్నగాంధీదేశాంబును సత్కృత్యంబు కమునాదయచేత
నువంకిపాలంబు జ్ఞాసింహము దగ్గర నిలువజేసెను
నా ఆనువునవడివేకు ఆత్మదగ్గర జ్ఞానంబు
వేనకెత్తరాంబు ముతలచు బురము ఆరుముకుననా ఆనువున
వడివేకు తలచుగెత్తి పరపురుషుగంధీదేశాంబు యనుసరించుకుని
పెంతు పరుగెత్తరావకునా నవాంబు మువేగమున దుర ఆత్మదగ్గర
రజ్జురగినా సమీపమునకును దువత్తుగానా గాంధీదేశాంబు ఆ
నుకుని రమ్యయని

చలచను మననత్రకారకయని బుంబు కమపురుగుగర్భ
భంబుభారనగియె లలియెదు బురావననంబు
లుమోవపన్నునంబనరగవే త్తయెయ్యితిమివర్తి
తువంజికును త్తలివనంబునగెనమేపునెళ్లుగ

భక్త (నావిని ఘటమండపం ద్రావిగాదితా ప్తగానానించుట ముదవ
 నక్తపలుమళున్నది తగవారవరవగ్గిలె యుపదుతునేమతగునా
 ద్రిదిశుదక్షిణాదాంబుతువంబివారదాద్రావిగానట్లు ఆంబ
 వాదాంబునితాత్పర్యమునంబూనించుట కెట్లు రయంగారవ
 యుట ద్రిక్షావదియరావడవరునిన్ను మన్నించుట ముద్రావకల
 కవచవచమండపంబుం తమంబ్రమువకలకలకనుకవచినుట

చంద్రవరవశ్రుత్రుత్రుత్రుత్రుగుటంజునియిం
 చాడునకునెడరెవవ్రటయునువర్చుమీరచన
 వంతయునెయిదికుంకనెలరమ్మవసరమిప్పుడం
 చుచనునబ్బరమున్నరవింతెచ్చిగారవగు
 నామెక్కనక్కమ్మగరాన్కికటంబుననెట్టెపట్టెననె

తే॥ తవ తవత్రుత్త్రుత్త్రయగుతుంబుని యిచ్చెడు నేను నూతననూతనమృ
 నంతువల్ల నుభవత్త్వంకి తవచును తవతవత్రునగాత్రుత్త్వంకి నేడు రప
 వ్రపయమువల్ల వివారచనవ్రుత్త్రుత్త్వంకి వ్రుత్తి యివపి వ్రుత్తివ్రుత్త
 కంత్త్రుత్తి మత్త్రుత్తి యీలాగునవ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తి
 న్ననేది నుత్త్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తి
 చుయిది సమయమనిచును న్నవ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తి
 ద్దిను మత్త్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తి
 గుత్త్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తి
 ముత్త్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తివ్రుత్తి

॥३॥
 తే॥ కరకు కరకు నగు త్తృక గరళ విరళా వ్రత కరకు
 రిశుం బాల పై రిగెద్ద నము కున్నె దింబ పద్మ పద్మ
 యును ద యు బావ ప్పదము నుజ్జి ప్పద పాప పన ప
 తే॥ కరకు కరకు నగు త్తృక గరళ విరళా కరకు కరకు విరళి ప్పద పాప ప

ట్టుగా తిదయి వ్రతం తమకు రికి నశ్యమయ్యె నెవ్వనవ్వర జ్ఞరి శుండాలు
 పైరిసిం పరామయ్యుం యువమును పనిగచిగి పిచిచిగర్థ నమమయ్యె న్నదిం
 చాళుగా తిదవడు ప్రచించిచెర్లవచ్చదయము నెరగ్రిత్రములు గుండె
 కాయుర్రు దయరు దం వల్లదము నర్రు దయరు తప్రల్లియు శుండె తెటు పంపి
 ర్రి వల్లదము ననెంతరాషమయ తనుర్రు వల్లమోపననకన్య యవకన
 నిచ ప్రకతయరు పరాచ

[illegible]

శ్రీ భాగవత రమణ పురాణం లగు దంత్రుం తనం పుం
 ముల గుంపు వచ్చి మృగ భార్య మా కన్య వృత్త వయం
 మున్నె దింబి యిది యు నర్జునుని గుంజె రితి కాదెయ
 తులరం మాదునిం మా మానెచ న్నప్రింప నతాని జిని
 మిన్వెన్దు వసుచు తాని న్నప్రింబ పరి మద్దు పగి ది నూ
 రక యుండె నపుడు కంఠ రవ మరు గుదెంచి

శ్రీ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాదమి ప్రకటన

[illegible]

సంఘములు దంతపండ్లనెఱిగి కుంతలుకొరలెయి క్రమంఘములు స
 మూహములచేతను గ్రుచ్చుకొనెడు బూనిన ప్రాప్తిని జింఘ
 పుగి ధూర్జమున క్షత్రియవర్ణవర్ణదయంబున జింఘియై గాడిదచేపు
 లు గుండెకాయలంబులు దియనర్చున్ బిగువై రిగికాదెఱుగుండెకా
 యువలకనపకాక్షమోటెడివనె కాదామ్రయలరంహములై యులన
 మానమున నటువంటిరంహమువనె గముగవిగినటువంటిసింహము
 మృగకాజులై కంచ నట్టి పక్షి తెనని న్నయించ నులై తాన్దొమ్మిచ్చి
 స్తువనంబులకు పదార్థము విడువదగినదికాదని తాననన్దొమ్మిచ్చి
 నక్షత్రావేమి సవిప్రరిశుబ్ధపగిది నూరకయమండ దివ్యముననివా
 నివరనమిన్దకూర్చుని యుండెనులై పుడుకంఠరమతుశుదెంచ
 ల్లసమలకు మందుసింహము వట్టికెనవలయునె షభంబుకమ్మ
 నిన్దొమ్మిచ్చియు తేనుకూరవనె గాడిద గుండెకాయతెమ్మనగా
 న్దొమ్మిచ్చుకెనవలయునె షభంబుకమ్మనగా
 పుకుంబుకెనవలయునె షభంబుకమ్మనగా
 ములకు గాడిద శరరమందు గుండెకాయతెమ్మనగా
 న్దొమ్మిచ్చుకెనవలయునె షభంబుకమ్మనగా
 గాడిదనిన్నెటెజ్జరవచ్చునులై నగాలచకమందు గుండెలు తేనెన
 చింతుగనుకచాంపుకువరవడన్దమాటప్రసిద్ధముగనుకలయ
 గాడిదయున్న గుండెలుచేసితిగనుకనెసింహము నుజ్జరవచ్చునది
 నెచుప్పుట యని తాత్పర్యము

సంఘములనకత్తలకత్తల ధుమాటలు యథార్థకరిం
 యదల్పతెలుపునెమిన్దొమ్మిచ్చి కెనరి యూరకుండ
 నట్లావంశకముమవకపటవారక్యములు నమ్మ

సంగత

గహనమందవసుచ్చిత్తవర్ణమరి యునెఱెంచుమర్కసి
 ధి తదివిరదనైరిచేత తద్దంష్ట్రులదూరిన బురమగాదల
 పకున్ననివవిముఖుండు ప్రలుకనె మియునెనకనమ్మల
 చరుండుల బ్ధివాచనగ్నిధాజాతలముగునె తరారి
 లపిపానదేరనరానిచనియెనెదప్ప తతవిరతరాదని

లబ్ధివాచనము

జీవలైనినకత్తలకత్తల ధుమాటలు యథార్థకరిం
 పదకనెట్లావంశకముమవకపటవారక్యములు నమ్మ
 చేనుకెనవలయునె షభంబుకమ్మనగా
 పుకుంబుకెనవలయునె షభంబుకమ్మనగా
 గూరతమ్మ యుండెనులై పుడుకంఠరమతుశుదెంచ
 కపటవాక్యములు నమ్మలై ఆమరయరూరూపమునెనమాటలుచిశ్చిం
 చిగహనమందవసుచ్చిత్తవర్ణమరి యునెఱెంచుమర్కసి
 నకకు తెరిగి మరి యునెఱెంచ తెరిగి యురగ్గియునకవచ్చునది
 రావిగిది తదివిరదనైరిచేత తద్దంష్ట్రులదూరిన బురమగాదల
 టువంటి తదివిరదనైరిచేత తద్దంష్ట్రులదూరిన బురమగాదల
 తలలైసింహముయెక్కడోజ్జ్వలకూరలచేతనుదొరకినచచ్చున
 టువంటి బురమగాదలపకునన్ననివవిముఖుండు ప్రలుకనె మియునెనకనమ్మల
 దగానన్నయంచవద్దనిచివమమనుడనేకరా ఆవళింపగనప్రమి
 యునకనమ్మల చరుండు ప్రలుకనె మియునెనకనమ్మల
 లల బ్ధివాచనగ్నిధాజాతలముగునె తరారి లపిపానదేరనరానిచి
 బ్ధివాచన ఆవిచ్చివచ్చునెమిన్దొమ్మిచ్చి కెనరి యూరకుండ
 తొట్టె నదివంటి లముగునె తరారి కెనరి యూరకుండ
 ల్లివిలకలకవచ్చునెనపిపానదేరదమ్మదేరటమ్మగానెరానిచి
 విల్లిచ్చు తతవిరతరాదని తేనెమయోదనులై లబ్ధివాచనము

౧

కలనావినిరాజుకుమారకులావిప్రునిబూరని
గురువరాచనులవింధ్రవెలయగనకదబొను
మూవకువననినవారికతడిట్లనియెను

తెనకలనావినిరాజుకుమారకులావిప్రునిబూరనిప్రనివిష్ణుశత్రుకు
చెప్పగారె యారాతింబిరాజుప్రత్యులావిప్రువర్మకునివశిష్టంబి
గురువరాచయివిదబొనుబాతలలవశిష్టదావనులవింధ్ర
వెలయగనకదబొనులకుపండుగయిపునశ్చుకాచుకదబొను
మూవకువననినవారికతడిట్లనియెను(ఈప్రత్యంతముతెనక
వామయగారచెప్పమనియదుగగారెయారరాజుకుమారుల
తారావిష్ణుశత్రుకుచెప్పమనెదాడు)

౪

ప్రేమగారచెప్పమనగలదాగవరాజుగారెనబుడు
దువిప్రుకుదవశత్రుయనగనతడుసారమను
భాత్యనుతయారబ్బసనినార(నంపండుకులక
నన్దెండ్లియయ్యెనెంతవకలశరబ్బులబుత
చనరాంబుగనగరాతివిగుండుగన్నగుంట్టి
కైరగుచుమరుగుచునెవ్వరెప్రతముయబ్బెకా
ప్రతముయబ్బెనెమనుచు)

౫

నుతులుగనెపెంచుగరితలబూరచియెచియెబ్బ
మున్నుమెనుంచుచునెట్లులుండెమెంతగంబు
లొంబునగెండ్లువగి(కాంతబుతపామనుమగ
కుగన్నవయ్యె)

తెనకలనావినిరాజుకుమారకులావిప్రునిబూరనిప్రనివిష్ణుశత్రుకు
గవారానినదవమునునెట్టిమెనుతుచెతనూబుడుకుమం
దయిడ్లియెనెమెంతవకలశరబ్బులబుతచిరాకకవనివక
రముతచియెచివారదనుతు(విప్రుకుదవశత్రుయనగనగలదావను
లవింధ్రవెలయగనకదబొనులకుపండుగయిపునశ్చుకాచుకదబొను

ర్మయననావివర్మకుమారులకుడుతడుతడుతవశత్రుయననావి
వర్మకుమారులకుడుతడుతడుతవశత్రుయననావివర్మకుమారు
లకునన్దెండ్లియయ్యెనెంతవకలశరబ్బులబుతచిరాకకవనివక
రముతచియెచివారదనుతు(విప్రుకుదవశత్రుయనగనగలదావను
లవింధ్రవెలయగనకదబొనులకుపండుగయిపునశ్చుకాచుకదబొను
మూవకువననినవారికతడిట్లనియెను(ఈప్రత్యంతముతెనక
వామయగారచెప్పమనియదుగగారెయారరాజుకుమారుల
తారావిష్ణుశత్రుకుచెప్పమనెదాడు)
ప్రేమగారచెప్పమనగలదాగవరాజుగారెనబుడు
దువిప్రుకుదవశత్రుయనగనతడుసారమను
భాత్యనుతయారబ్బసనినార(నంపండుకులక
నన్దెండ్లియయ్యెనెంతవకలశరబ్బులబుత
చనరాంబుగనగరాతివిగుండుగన్నగుంట్టి
కైరగుచుమరుగుచునెవ్వరెప్రతముయబ్బెకా
ప్రతముయబ్బెనెమనుచు)
నుతులుగనెపెంచుగరితలబూరచియెచియెబ్బ
మున్నుమెనుంచుచునెట్లులుండెమెంతగంబు
లొంబునగెండ్లువగి(కాంతబుతపామనుమగ
కుగన్నవయ్యె)

యెను

నెట్టికరవలెనెచిట్టుమయలసంబడిమించులక
వారకపరిలపలబుయగళిబుద్ధిమనెట్టికాం
యినకునుచివెచుయార(కచ్చిచారమనమెనరచ్చ
నెట్టికాంబుమగురుమచారచ్చమయలపాదెముడి

౨ తా

కార్యమితి నకును ముగియ నడుము ని బాహుర
తెచ్చి తన త్రోవలకు గల్గె మురిపెం బువయిం
గల మోసవత్తె నరుచి యూ వరను ద్విము
ల సగ్గఁ జెచ్చి మధురకులు కు నె కు రెక్క మూన
సంఘ నిర్మర ఇత్రంబి నడకలనె జచ్చి కునియె
న క్కురంగే త్తూ కుచర బిక్కులు యును

తెక్కల క్కురంగే త్తూ కుచర బిక్కులు యును గ
ర్భము విష్ణుకించి చరకట్టుచు త్తూ త్తూ నుల్ర నగొగర్భ మయ్యెన
నుట గర్భ లక్షణములు చెప్పుచు నాథు కుచర ముద్దె త్తూ
కుచర త్తూ నుల్ర ముల సందడి మోచె వార నెచ్చాం క నువెచ్చి
సంఘిం ద్విమల నిగురు గునె కలివచ్చు త్తూ క్కురంగే త్తూ కుచర
లక పులక యుగళి కపిల పులక పులక పులక పులక పులక పులక
యుగళి కపిల పులక పులక పులక పులక పులక పులక పులక
ద్విత్తూ గుంబునకు నువిచ్చి కుచర మున్న త్తూ కుచర మునన
సక్తి పడెను రత్న చర మనమే నరన్య జ్ఞాన క్రాంతి చాచ్చి మ
లచార యగల గి నడవార మును నివార సముచిత నుల్ర నగొగ
ళర ముకాంతి యుక్త మయ్యెనని తార త్తూ క్కురంగే త్తూ కుచర
పై లగి ముగరుకు చాచ్చి ముల పాత ముద్దె త్తూ గుప్త కపిం
విండ్ల మేవల యుండు నివార సముజ్ఞా నును కార్యమితి నకును
వ్యతిరేక మును మధ్య ముక్త జత్య మునెక వరంబి తిరస్క
రించె ప్రకార విష్ణుకించి ననుట (ని బాహుర) తెచ్చి తన త్రోవల
కు నడగె క్కులకు సుప్రజ్ఞాండును యుండు ప్రతి యుక్త ముల్ర
నగొగరి త్తూ క్కురంగే త్తూ కుచర మురిపెం బువయిం గల మోసవత్తె

శృంగారము ముండు గాన యుండు కించె నుల్ర కుచి యూ వరను
బ్రముల నడ్డ గించె నుల్ర కుచి యూ వరను ముల యుండు కుచి ముట్ట కపి
యను మధురకు చులకు నె కు రెక్క మూన సంఘ నిర్మర ఇత్రంబి
నెవ కార్యములు కారెకెను రత్న కార్యంబి త్తూ క్కురంగే త్తూ కుచర
నడకలనె జచ్చి కునియె గ మనము ల యుండు గొగే నుల్ర నగొగ
మం దమయ్యెననుట త్తూ క్కురంగే త్తూ కుచర ములు యిచ్చి వత్తూ క్కురంగే
క గొగే ను

కర్మకుల త్తూ గుంబుల లి లగ్నా లాద్య యున్న
జ్ఞా యంసు గుంబుల కాయ గి వేలా త్తూ క్కురంగే
జ్ఞా రితి జ్ఞా గి త్ర సమితిని త్తూ క్కురంగే
తెక్కల క్కురంగే త్తూ కుచర లగ్న త్తూ వంబి గర్భ చివ్వ ముల యుక్త విలా
సముల చె తన జ్ఞా లాద్య యున్న గర్భ మును క్కురంగే యున్న
తు వంబి జ్ఞా యంసు గుంబుల కాయ గి త్ర సమితిని త్తూ క్కురంగే
వం ముగల తు వంబి జ్ఞా రితి జ్ఞా గి త్ర సమితిని త్తూ క్కురంగే
రి నత్తూ ముచార తను పొరిం తని జ్ఞా గి త్ర సమితిని త్తూ క్కురంగే
పలి త్తూ వంబి జ్ఞా గి త్ర సమితిని త్తూ క్కురంగే
త్ర వంబి జ్ఞా గి త్ర సమితిని త్తూ క్కురంగే
గుండు త్తూ క్కురంగే త్తూ కుచర ముచెప్పును

కర్మ వము క్కురంగే త్తూ కుచర ముగొగే త్తూ క్కురంగే
గు వేడి గొగే త్తూ కుచర ముగొగే త్తూ క్కురంగే
గన యుండు గొగే త్తూ కుచర ముగొగే త్తూ క్కురంగే
కనుచు
తెక్కల క్కురంగే త్తూ కుచర ముగొగే త్తూ కుచర ముగొగే త్తూ క్కురంగే
తి విగాం (వంబి) త్తూ కుచర ముగొగే త్తూ కుచర ముగొగే త్తూ క్కురంగే

మూమనిష్టరుగ్గమంబునఁ బ్రకటమైన మూమనియంతి తాత ప్రజ్ఞ
 పద్మ శాస్త్రమునఁ బ్రసాదపద్మ మందుఁ బ్రసంగానవమంబు
 చేసే ఆధియందుకడుపారఁ బ్రదనమునింతాఁ గుజుంబుఁ బ్రాంత
 బునముచేసిఁ బ్రకటమృతుముఁ బ్రకటింపి కుండుకై తుకవేర
 చేగొనిఁ బ్రాంతవక్తయైనవారినే తాతానింబుఁ బ్రాంతవక్తయై
 విజునజడేచముననింబుఁ బ్రాంతమృతుముఁ బ్రాంతవక్తయై
 దుండుఁ బ్రాంతమునలయింబుఁ గానరుగావిపంచనిరచిచయ
 నింబుఁ బ్రాంతమంతలగడయముంబుమెనిమెంచముచారయగల
 దుకవతి పరచి పండుమెనిమె రగగా పారణింబులిపిఁ పంవరగా
 చేయింబుఁ తలకొండనెట్లు మెనిమెట్లు లరమొట్టికన్నయన
 గము మూమెనిమెదనవచ్చెన్ నచింతుననిఁ దననమృద్దిగల
 వారడన్ బెరుగుదుననిఁ దురంతొందగ్గ మమ్ముననఁ తుదలెచ
 ట్రింతముచేసి ప్రయత్నముచేత నుంబుఁ బ్రాంతవక్తయై
 మనస్సులొకనెంచెను॥

౧౪

సేఁ బ్రదననసక్త వక్తృదనవక్తయైకమేకమిని
 యుదగొనమెనిమెనినమంబుఁ దేనె తేనెసంకతుం
 టినేనెడునవి యునునవి యువానినియిట్టి
 నవి యునననివమంబువక్తృరములకునివమ
 నచాప్రమృద్ధిగడే గడి తువానినన్నింటివిలచి
 సంకెతించదగ్గనుచు తమకెనెట్టివక్తృరాడెలచ
 దొరకునివచేలవిరివిగానెరువిత్రి తువేల్లకు
 లులుగాఁ గమూమకనసగ్గములగడుపులిం
 ముఁ పంతుకులుచమ్మకూర్చునపారధనముచే
 కుడనినామెనెకడిచ్చుదనకుమారె॥

౧౫

తేకృష్ణ దననసక్త వక్తృదనవక్తయైకమేకమిని
 యుంతునంబుఁ బ్రయయకమేకమిని యుదావిత్ర యుంచియెకప్రజ
 మునుత్రయమృద్ధిని తనుగొనకొనిమెనినఁ బ్రాంతగానెట్లు
 ప్రయమృద్ధినినఁ బ్రయతేమందనెత్తె తుసంకలంఁ టినేనెడు
 గుంసప్రతాపంబురమురందెసిరందెసింబుఁ పునననిదూడ
 పునునుట్రివియలువానిని యిట్టినివి యుననఁ బ్రాంతకలునక్కువాటి
 కిగవినినెమేకలున్నపిల్లలువెయ్యుచుండగాఁ బువమంబురము
 లకుచివమనవంబుఁ బువమంబురముగడి తుప్రసవసంవత్సరముల
 కమేకలువేలపర్యంతంబుకై వృద్ధిమందునువానినన్నింటివి
 చాప్రమేకలున్నంతిని విత్రి యుంచిఁ గుంకెచదగ్గనుచు తము
 మాటని యాపుల సుసంపాదించునుట్రి దివెట్టినకూడెలచ
 ట్రినూరాపువేనినెలుగదూడలచ తనుదురమెనినచలవిరివి
 గారెరువిత్రి తుసంపాదించి సంగునిదెచేసిన చూములము
 ందువిస్తూరముగాననమ్మదులనెట్టింతునువేల్లకులుచుగా
 గఁ పూమకనసగ్గములగడుపులింబుఁ తన మృద్ధిగామా
 డెరులుచున్దిలపండునుఁ పంతుకులుచమ్మకూర్చునపారధన
 ముఁ పంతుకులుచమ్మకూర్చునపారధనముచే
 ర్మునుదనిమెదనినామెనెకడిచ్చుదనకుమారె॥
 నంతుదనినామెనెకడిచ్చుదనకుమారె॥
 వివారముచేసెను॥

౧౬

కృష్ణుడతనమరసి యాత్రియంకెడ్డా యుంచి
 నవిత్రికనగ్గివలననొగొడ్డెరుగకను తుననియం
 విత్రినిమూసూమంబుపేరెనెడుదు॥

తేకృష్ణుడతనమరసి నానూగార్చితచయమును మూచిచె॥

అనంతాద్వైతాది తత్వముల సత్యము ౨

నిజమగుగాని యా రోగి యున్నట్టి వైద్యుడు తన వైద్య తో నున్నది నిజమే యున్నది
వగలకున్నది నని తాము రోగి యున్నది

పాశ్చాత్య చూర్ణ పాఠం తూర్వ యందును నిష్కా కవి
మాన్యమును నున్న యొకటి మనూర ధరా జ్యోతి
లనభలంబునెచ్చి యున్న వా ధరి శుభము నుమా
ర్తము నంగు మారుంజాంతి పంచమ దినమున

[illegible]

క॥ బ్రహ్మలవేనికుమారునై బ్రహ్మలలోననునిచి
హృత్పై కుమారక్షోభ్యైతేనియమిలభరా
న్బ్రహ్మలలోనబుజుననగ్రహమునవతిగెన్

అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు
అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు
అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు
అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు అక్షరములు

పాపి తం (తె) ము'.

శెట్టిభగరా గుప్తా వి ఆర్ ర్ బూధరా గుప్తా పేరప్ప అమల తారా కనక
అంబికా లక్ష్మి ప మంప గుడ్డయ్య వంజీలా ర్ బూహరింగు శవిన నయ్య వం
జీయరా గార్లు వ్యాసస్వామి బు నన స్థానము వనకెన సత్తన ప్రజ్ఞానింజీవి
హృదయం నారి

[illegible][illegible][illegible]

౨౫
 శ్రీకృష్ణ పరమహంసానుభవమునకు సుకవిగారు తమ వలం
 బిగా భావించి నమస్కరించినట్లు తెలుపియున్నాడు
 మంత్రార్థమునకును సకలములకును వసులమును
 నామములును భావించునామములును

ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಿಸಿದೆ.

विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्

ದಿ ರಾಜವಂಶ ಸಮೇತ ಲಲಿತಾಂಜನಾ ಮು ದಿ ಚಿತ್ರಣ

[illegible]

చంద్రుల ముఖం పిచ్చి యిహ భవము నభ్యుక్తము
 సుతుల గానము నలచి నిమిషము గానము ను
 దాక్షిణ్యము కృత్యము పుత్రుల ముఖము
 ముంగిల నువలయు బాహుల్యము నుగతి రిహునా
 యిహుల విని విని విని విని విని విని విని విని
 నమో రూపము నువలయు

[illegible]

శాంతి సుఖములు

పాత్ర వియ్యకస్తాభివంబుజ్జేసి కు సుచుఁబ్రావ్య
 నుండున్మృత్యునంబున రికదనంబుజ్జేయించుకాం
 దా నక్షలకలంబునరువపుష్టి నొత్తు నునకొజ్జేసి యూ
 కర్మచియకాజ్జేసి నియదచిపడుచు శ్రవణంబు
 వసువజ్జివేదానానానా లోకంబు

[illegible]

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

వానిని పట్టుకొని వచ్చి
 అతనికి వచ్చినప్పుడు అతని
 దివ్యుని అతని కంటే
 అతని అతని అతని
 అతని అతని అతని
 అతని అతని అతని
 అతని అతని అతని
 అతని అతని అతని
 అతని అతని అతని

అనాదివిప్రవృత్తాదుః కనియశక్తిప్రయత్న
మలభవప్రతికంఠాంబలివప్రతిభయశాంబుశ
నవయజనవనననాంబలివనననననననననన
నననననననననననననననననననననననన

భువన భూరి ఆమం దిరవార వాన్విజ్ఞాన మిదిన్
 జేకెనాదవన నాత్రి వత్సానం దనయ్యె ప్రాని చారన్వేష ల్లజానాంకన్వేషిం బుయ్యె
 వత్సానం దనుచునాత్రి జూన నన్వేషిం బుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 లెనెట్టి నన్వేషిం బుయ్యె మూరగం గాత్రి నగం దుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 కము గాం ప్రత్తు నికెకా భు గానం బుయ్యె నిలుకాల్క గనవ
 మునూర వదన వత్సాన తల్లి గారి మం దిరము దత్త ము నన్వేషిం బుయ్యె
 చనగం దుయ్యె ప్రాని చారన్వేషిం బుయ్యె గాల్క గనవ మునూర వదన వత్సాన
 పట్టి కం గావ నునాల్క తల్లిం తలవన నన్వేషిం బుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 భరణు మూనియ్యె చిదియె ముంగి నన్వేషిం బుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 భువన భూరి ఆమం దిరవార వాన్విజ్ఞాన మిదిన్ బుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 కము గాం ప్రత్తు నికెకా భు గానం బుయ్యె నిలుకాల్క గనవ

౧౧ కుచుంగి యును మున్నెయార గమునం దలవ
 కకాచి యుండె నందనునాల్క నం గాలవర్ష
 మురుద్ర రంగని నవదేయ ప్రత్తి రక్షా యుద్ధిన్
 జేకె ముంగి యును మున్నెయార గమునం దలవ
 నాం యారాజు ప్రకార మే చిన్న వానిన్ చిదియె మున్నెయార గమునం దలవ
 దనం దనుకొనె మూరగం గాత్రి నగం దుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 నాన్వేషిం బుయ్యె మూరగం గాత్రి నగం దుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 రంగని రంగం దుయ్యె ముంగి యుంగి నన్వేషిం బుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 భువన భూరి ఆమం దిరవార వాన్విజ్ఞాన మిదిన్ బుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 కము గాం ప్రత్తు నికెకా భు గానం బుయ్యె నిలుకాల్క గనవ

౧౨ కుచుంగి యును మున్నెయార గమునం దలవ
 కకాచి యుండె నందనునాల్క నం గాలవర్ష
 మురుద్ర రంగని నవదేయ ప్రత్తి రక్షా యుద్ధిన్

జేకె ఆలగం ౮౮౩ నరికె ముంగి సా ము శిరము కరచారం దుగం బుండింబు
 భువన భూరి ఆమం దిరవార వాన్విజ్ఞాన మిదిన్ బుయ్యె మలార్చన పట్టి కం గావ
 యొక్క రక్షానెత్తురుచే తను ప్రత్తి ఆడప బుద్ధులు వంటి ప్రాని నంబు
 క్కమెక్కిలి యుద్ధిన్ నటించు వంటి వదన ముతూర ము గముతూర
 తాద వత్సాన కే దురువచ్చి నకుల ము ముంగి దూరం నకు నాకగి
 ము బుమం గా బునుదం బుకల కం తిద్దె చిలె ప నగ దుడగె క్రాజ్జ
 ప్రజ్ఞాన రక్షా ముల యం దున్నులంగు శుల యం దున్ను చుట్టుకు
 ననాగి ను

౧౩ తల్లి ప్రభు ముపన్నగ రక్షాని కర్తాన నంబు బుగ్గ రత్నం
 గుగని నుండె బుగిలెను గిలె తన యుని ర్థిం బుచి కేసె
 తి తాల్చి యనుచు నువి దలగు దాని వాతదాని
 యునురు గుంటె

జేకె ప్రభు ముప్రకార ముం దుపన్నగ రక్షాని కర్తాన నంబు బుగ్గ రత్నం
 యొక్క రక్షానెత్తురుచే తను ప్రత్తి ఆడప బుద్ధులు వంటి ప్రాని నంబు
 ముగము గగిని నటు వంటి బుగ్గ రత్నం గుగని నకు లాన్వేష మును
 భూరి గుండె బుగిలెను గిలె తన యుని ర్థిం బుచి కేసె నాన్వేష
 నరి బు దుతాన యుని ర్థిం బుచి కేసె నాన్వేష మును
 నేటి తాల్చి యనుచు నువి దలగు దాని వాతదాని
 వేకనను ప్రాని వదె బుచి లెగు దాని వాతదాని వాతదాని వాతదాని
 లెకె ప్రాని వాతదాని వాతదాని వాతదాని వాతదాని వాతదాని
 ముంగి ననాగి ను ములెను ముంటె

౧౪ కుచుంగి యును మున్నెయార గమునం దలవ
 కకాచి యుండె నందనునాల్క నం గాలవర్ష
 మురుద్ర రంగని నవదేయ ప్రత్తి రక్షా యుద్ధిన్

అసమాప్త కవితలు ముద్రణము

తేకాఁ బ్రనివనిన నూనుడుఁ బ్రనివార్యవల్లనానఁ (యనాకర్ణి) అని వ్రాస్తాను
 మనఁ జెగఁతుగాని నార్యనుజ్ఞానాని (భవం శపించికా) కుం ముష్టిం
 చ్చెత్తి నానామంగలియెంపని జేసి వచ్చెనఁ నాపితుడు యెమి కార్య
 ముజ్ఞేసి వచ్చితియొడనుఁ ఈ కథవివరింపజ్ఞులయెచ్చిని జ్ఞేనాంకను
 నునఁ ఈ వ్రతాంతము నాకర్ణి పవనని వాంఛయి శ్రమపడి
 నాకుడలియని యుమని వ్రాస్తాను మనువంశంపగోపం

వల్లభులగు నావత్తయ్య నయనామిత్రుల పత్రికకు
ఇష్టమందల నామము

[illegible]

తేనె బుడదలచిచాంగగ్గి బుడదతి నాపెనేరుగని నది న మాటె చెప్పె పండ్లా
 ము | బుచ్చసెటె సొని బుకం ముకకూం మాటి ది | విదర్శు నివేళు మంతు |
 విదర్శు డేసె రామియొక్క పట్టణ ముల కనివసి చును సూపత
 రగ (చారసు మార కర్మ లబ్ధి శ్రూరవి బున్న వేళ్ళి (చె) ప్పేళను
 కడుపు (గడ్డ ము బొమ్మ) కడుపు కిలను వండినా ప్పులంబు తి ముట్టి
 ముంది వనిండుం చాదలు లిసి నడ్డె శ్రీ వి శుంశ్రు శాంబి శ్రీ కూమటి
 ది (తరువాత కుమారు నిష్క్రమ వమ్మే (చి దవంబి రంగ వకముఖి
 శ్రీ వం తరము మృతి ముంది ముక్తిం తల న శ్రీ గుం పండ్లి స మును
 మంతు (నాలుడు శ్రీ యుర్పు కుడు శ్రీ కటికి నారసి చన్న దేవయ
 శ్రు శ్రు నుచి చారం చి స్త న్న మి శ్రీ వామర కపిగ యు నం ను న (శ్రీ)

పంచతంత్రము.

అక్షరములను వ్రాసెను.

కలుచుట్టంబులుపక్కంబులు (వజ్జిదు నవిదుతనగం
 డముతలగానుట్టె నపలక్షణం దికప్రవృత్తయ
 వాప్తిరెద్దురుపగానునాదీకర

తేకడియత్తెంబులు పక్కములు బంధువులు నన్నయ్యకాపరాయిలున్నవే
 ట్టెడునైతెననెత్తెనైవేడుశ్శియర్థమడుతెన్దిగండముతలగా
 ముట్టెమూత్రపాంతుమూపుదొనమునాబునెత్తెన్దికనెకరెట్టె
 ననెన్దిత్రమందునైజ్జినాదనుటప్రవలర్థమింతుడుప్రవల
 ములుగలవాడుకటెట్టెకటెకటెగ్రవగ్రతుమొదలునానెనై
 రిజ్జెరుపగలనువాడుకటెపరనిచెంపెటందుకుప్రతికయిననాదెనై
 పనిపెన్దననిపానముచేయించునవారుతెన్దికనెకరెట్టె
 పనిపెన్దననిపానముచేయించునవారుతెన్దికనెకరెట్టె

४७
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

దండుచంపనవృద్ధి
 అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును
 రామరాజు పుత్రులగుచున్నారనియు అక్షరములును అక్షరములును
 గుండునామములగుచున్నారనియు అక్షరములును అక్షరములును
 పుత్రులగుచున్నారనియు అక్షరములును అక్షరములును
 అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును
 అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును
 అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును
 అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును అక్షరములును

౪౪
 పుష్పములు
 కల్పయింజమానికృష్ణులారా నమః
 కృష్ణులారా నమః
 కృష్ణులారా నమః
 కృష్ణులారా నమః

తీర్థములై యిండ్ల ప్రామామతివాని యిరుగుమీసెరుగుల నుండే వ్రహ్మ
ములతోక (మూరిగుప్తు టెలుగొకటి వడ్లు ముదాన నదా న్నిము
లు దంతుమనుట ప్రామముగా (భవనముగా (నరకభవనము)
ప్రవర్తికి వనముగానిదై (మనుమకవర్ణి యని (భవనమును విడిచి
తుకుచుండును) ప్రామను విడిచి గెనమది లోక (జూరగకూక
మనముగ్గి యుండు) పాముని తలుచు తలెగనిచెలా వామనత
నామైక్కి ప్రకటన న్నవారికి వండు మునాట్టి (నిలువనిది యి
ట్లునియు) ఇమిదామననినా వారి తలెగని లాగని పలుచున్నా

ప్రత్యాహంకరమువారి వంకవారి గానపేట గానాగు
దుర్గమున్నచోటా మమంక ముండన ట్లుప్ర
గుదుర్గమున్నచోటా మమంక ముండన ట్లుప్ర
జ్ఞాప్రజ్ఞానామయ్యలారా వినెనెర యుండు
ప్రతిద్రుక్తికము

తీర్థమువారి (నన్నగంబున తల్లిదండ్రులను గాని (వంకవారి
నాడే వానంబుండన వారిని గాని (కానకంబు) కుగనా
నాడే వారు రనుట (పేట) గానాగుదుర్గమున్నచోటా (పెనిమి
తమును పేట) తల్లిదండ్రులను (కానకంబు) ముండన ట్లుప్ర
మమంక వడ్లు (నాడే ట్లుప్ర) గుదుర్గము (నిమిర తలెగని
ప్రదుదును) మున్నచోటా మమంక ముండన ట్లుప్ర
ప్రదుదును (కానకంబు) ముండన ట్లుప్ర (కానకంబు) ముండన ట్లుప్ర
రంతున్న కలయిక తిన్నా (నలకకమంకంబు) వాడుక
ను బిడ్డెచేట్టి నాడు (నా యన్నలారా వినెనెర యుండు) ప్రతిద్రుక్తి
క్తికము (నా యన్నలారా (నా యన్నలారా) తలెగని లాగని పలుచున్నా
వానినా కివ్వవని పేట) ట్లుప్ర దండమున ట్లుప్ర గానము

చంద్రరసాన్న ప్రమాన స్థాన వనతవహానా బిగ్గ
త్తలసంస్థానా వాబుతేవ్యతాలతననేషట్టనా
మిన్నా బిగ్గ పరుషపేటపురిధానసంవృతనీతంబు
నిగ్గతాలంబున జ్ఞరతంబుని యుండునాకవగ
రసాన్నము తలెగని గాదింబునా

తీర్థమురసాన్న ప్రమాన స్థాన వనతవహానా బిగ్గ
భవతరసపదార్థరసా తమ నతు వంటి (ప్రనగా) శుష్కమనుట ప్రా
న్య (ప్రమానా) ప్రనమము భట్టింబు తలెగని (ప్రన్య) యెముకలుమా
త్రమునెవ్వ (మిగిలినది) నుకనె (తలెగని) నతు వంటి (ప్రమాన) శి
రముగల దానిన్ని (సా బిగ్గ) తలసంస్థానా వాబుతేవ్యతాలతననేషట్టనా
సా బిగ్గ తలెగని బిగ్గ పరుషపేటపురిధానసంవృతనీతంబు
నాని యుంట్టు తలెగని పేటపురి తలెగని (ప్రన్య) తలెగని గానె
నిడ్డ తు వంటి (ప్రలక) (ప్రకలు) గనినతు వంటి (ప్రన్య) నేషట్టనా
తామగ్గిన్న బిగ్గ (ప్రన) తలెగని నతు వంటి (ప్రన్య) మిగిలినది
పముచే తను (తామగ్గి) (వాడు) మున్నచోటా మమంక ముండన ట్లుప్ర
గనినతు వంటి (ప్రన్య) పరుషపేటపురిధానసంవృతనీతంబు
ముదుర్గ నతు వంటి (ప్రన్య) (ప్రన్య) నతు వంటి (ప్రన్య) (ప్రన్య) మున్నచోటా
తను (సంవృత) (ప్రన్య) (ప్రన్య) వంటి (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) గనినతు
తది (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య)
ముగనినతు వంటి (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య)
మున విదాని (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య) (ప్రన్య)
గరసాన్నము తలెగని గాదింబునా

౪౨

కలవని తపని యాని వానిం దనయుని గానెనుచు కై
నినద త్సమ కృతం నేమని చెప్ప వచ్చు విద్యాధను
దుగు నికరు కుదేరతరు దతతయెన్బో

తేనీ పని తల్పా చునది పని యాని తల్ప యంత పని వానిం దనయుని
గానెనుచు కై నితల్ప యర్థ మున్న తనకు పరారున్న గాని పని
యెనునగా తత్సమ కృతం నేమని చెప్ప వచ్చు విద్యాధను
నపచ్చును విద్యాధను దుచుకున్న పని యాని గల వాడున్న
నగాని పని విద్యాధను తుద నున్న గునికరు కుగునికరు
ముల కుల్పా కరు కున్న నగూ తుద నవా దున్న దేరతరు కు
దైర్యి వంతు కున్న తదయెన్బో తన వాడె యెనున్బో నగా
దాని యర్థ ముచే తవిద్యాధను పత్తి వనయాదగుని పత్తి
గల వాడె యెననుతు

౪౩

కల్ప తేనీ కనాడు దారి దిల్లె యుచు కైరాత్రం
లసి యలసి మదిక నయాన్ది తలమునన దురించి య

హారా తే జూర లాన మూలము కవలగనె యో

తేనీ తేనీ కనాడు తల్ప చిన్న వాడు పంసుది పన మండు దారి దిల్లె
తురుక్క దారి దిల్లె పదిచే తను తల్ప తురుక్క పది తుక్క రాత్రె
పై కకబుని యండు సులసి యలసి సున్నె నొబ్బెం ది శాత్రం తు
క్షణ వాక్షి మహా శయనా తలమునన దురించి యా మియనే
పడకలముండు పండుకున్న వాని తల్ప కైర్యి ముతే జూర
లాన మూలము తల్ప యన్న పాం దదానకు పాం దదానకు ముతే
పై కకలగనె యో పై కసవి ప్ప ముగనెను

౪౪

యేరి యేరి యయా మముననె పై కలంగిన తోరల్ల
నన్ను కుడుక్కరుచా శంకికెం బుడలు యాతవకడి

౪౫

తేనీ నమననిం దారగతా వికాశుని నంతి
హానము సలక్ష మున్న తాచరుచా నవగింప
నుకసిద్ధుడు వచ్చు సదాదరా యతి

తేనీ తేనీ సహాపమున కువచ్చు తుకయ యామ మునా నాలవజ్జాము
నానెట్టి కలకల్ప కాల ముదాని నవీ ప్ప మండు కె సలాన్ లున న్నకు మున్న
రువార శంకికె సలాన్ గురుతా ముచే తను తల్ప నతల్ప కాల శస్త్రం
దేవు మువతి మురుకు రువార శంకికె కల్ప వత్తు వతువకనె కెంబుడ
లు పల్లె నిబుడలు యాత వకడి తేనీ నగూ తాత్రు ముతే తను
వకడి తేనీ తల్ప గాత్రె యుచు కై పని వాడె మున శరీరమండు
నిం దారగ (నిం దార వచ్చు కునగాన నున్న తావికా నునె నంతిని
పరిమళ మున్న కైర్యి కైర్యి నున్న తేనీ యున్న మువతి మూము
మున మున సలక్ష మున్న కైర్యి చిరుచా సలక్ష కైర్యి ముతూకూ
దుమన్న మువతి మున్న కైర్యి చిరుచా సలక్ష కైర్యి ముతూకూ
ప వశంప (నిం దింప దారి వగూ తల్ప నిముగ ముం దవి నల్లనికాళు
చుక్క కళం కయ మున్న కైర్యి చిరుచా సలక్ష కైర్యి ముతూకూ
సదాదరా యతి సలక్ష కైర్యి ముతూకూ తల్ప దరా యతి
చిన్న కైర్యి నయా దరణాచే తల్ప తల్ప తననరుదు కని ద్ధుడు
వచ్చు పై కానుకని ద్ధుడు రుచుడు వచ్చును

౪౬

చల్లని యెనెనివా పరాతు తనయూ విసయా
దిగు గాంబులండు నమ ములు నకపనాతి య
లమాతుల ముండు తల్ప తేనీ నవక కనుగవకుం
మున కైర్యి పరా కత్ర యముం గను పత్తి ముంగితుం
నిని వది దాని మున్న ముక న్నని కైర్యి యముం
తనుండు యో

వాడు వారి వారనాడు దని నావముర ఆత్మస్థి వాడు అట్టి ఆత్మరక్షయుక్త
 సమగ్రకాయర ఆత్మనవసం విగ్గిగలమనియులయెక్కను స్మృత్యుక్తికేసే
 లములయెక్కను స్మృతామమూంకలుగలవారాడుగ నుకనే అట్టి
 మరుపులతూదనున్న ఆరకేనత్రత్రములతూదనున్నయుక్త కూ
 డుకున్నటువంటివారిధరమే ఘమువచేనే సమగ్రకాయాగ్నిమనటు
 వంటివారియశరరముగలవారాత్మనగారత్తమూంకలుగల
 వాడువిష్ణుప్రకృతపాలమూంకలుగలవారు యాశ్విరుడుగ నుకనే
 మరుపులతోగూడుకున్నమే ఘమువంటి శరరమువంటి శరరముగ
 లవారు విష్ణుప్రకృతత్రములతూగూడుకున్న శరరమే ఘమువంటి
 శరరముగలవారు యాశ్విరుడున్న ఆదురుయనవిరూపుకుమ
 రివారనాడు దని నావముచిత్తయ అతయిద్దిన ఆనయిద్దె యిద్దె
 లయదగినవారాడుప్రకృతమూంకలుగలవారు కర్మకామప్రకృత
 త్తరుమతములవారికిన్నిమూంకలుగలవిద్వేదయుక్త ప్రకృతికష్ట
 తున్న కర్మప్రకృత పండుకుకామకైకారకేగలవారావారతరామ
 ప్రేమవారత ఇష్టాద్ధి నటువంటిరామలియనియందుప్రకృత
 లరామనియందుప్రేమప్రయత్నముగలవారాదనివిష్ణుపరశ్శిరు
 మువారత ఇష్టాద్ధి నటువంటిరామదాశరధియందుప్రకృత
 దాశరధరామనియందుప్రేమప్రయత్నముగలవారాదనియూ
 శరపరాధియముగిరపాంగనాశతచామికారకచామరానిల
 చలారంభతాల్లలలలలకాగిరపాంగనాగిరపకలయెక్కుకాత
 నూతన ఆనుచయని దినటువంటిరామికారకసువర్ణమయస్థ
 సారామరప్రకృతకర్మకములవల్లనే ప్రకృతవిజ్ఞానమరలవల్ల
 క్షేప్రకృతవిజ్ఞానయప్రకృత ఆనుచలకరలుచహాడిటువంటిన్నిప్ర
 చతాద్ధి ఘముకున్నటువంటివారలనుసంతి యందుచిత్తలాలకా
 ముంగురులుగలవారాయనివిష్ణుపరాధియముగిరపాంగనా

దేవతాస్త్రిలయొక్క శతనామాలతో పాటు నిడినవింజూమరుల
గాలిచేతను విస్తున్న బుడలుగలవారకు యీ శబ్దము కనితాత్పర్య
ము. తదుపరాత్మకు దేవనవారి నారనాధారముని భావినరూ
పమున సంబుద్ధి.

౬౬ క్షాంతి కమణి నూనై రన్వవైరూతి కలాపైప్రళ
రణరూపరాగ్ని శిఖాప్రాతరన్వసితపల్లవప్రా
తలమందారపాదపశ్చుతిమానా॥

[illegible]

॥ (అ) పురచరవరశ్రీ వస్తు మానశిధాధిని పునాత
రవివరరాని తస్య సంతరావ పురాణా (బ్ర) పరకరణా
నా రాని సత్తముక్తా శివమాని (అ) పతు తను
విలాసాది విగ్నిధాన్య పరానా ॥

[illegible]

అప్రకారమున మూడు పట్టణములు లయించునని వాసుదేవరాజు సప్త
స్థులయొక్క స్త్రోత్రాంత్యలయొక్క క్రమప్రకారమున మూడు పట్టణముల
నిమానమును 19 దానిని దింప జేసి యిట్లు చేతను నిపునాతరమై అగ్ని
తాతరమై నని వారావాగ్నిపారముగల వాదాత్రినగా వారివారు
నసాధనసాధకరూపములతో ఆత్మపురకార్య సహవరముచేసి త
దాత్తర్యలయొక్క మానసంగముచేసి నవాదని తాత్పర్యమునె అగ్ని
తాతరమై నాని అగ్ని అట్లు పుడునని సంతోషపూర్వకమునా దప్రవా
హముగల వాదాత్రిపతరణాచార్యుల జ్ఞాపకరణములతో అప్రవృత్తి
చేసుట యందుచే నాసమర్థుడైన అగ్నిని విదాహును లయించు అప్రవృత్తి
మిక్కిలి యిప్పుగల వాదని విష్ణుపర్యాయము జ్ఞాపకరణములను సమర్థ
యైన పారవీతి యందు సప్తగల వాదని యాచార్యుల పర్యాయములు
కర్తృత్వముగ ముక్తసంపదానామకమైన మహానామకమైన అప్ర
వృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన
అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన
అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన
అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన
అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన
అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన అప్రవృత్తిగ ముక్తసంపదానామకమైన

అగ్నిము

24

గర్భాన్ని దిత్తవేంకటనాథకరుణలన్ని సరసనావా అగ్నిని అగ్ని
కవితావిలాసం నవలను కవిప్రశంసా గాంధీ హిందూ
సరాజు మలహారా వారపర్యచర్య రమణానందా
ప్రమాణపరిత్రమనాథ్య ర్యపర్యాయ దిక్షా అనవర
రపర్యతపర్యతరాజు మహారణి పువర్యయప్రబంధ
నిర్మాణాగ్నిగర్భాధారముధామధురనారతన
నాథవేంకటనాథప్రణాతానానపంచతాత్రము

సంపదసమాప్త్యకారి అష్టములు పాదములు పంచతాత్రము 24

D 2686.C

End of the
Panche Tantram
with the
Commentary
placed under the direction
of the

This transcript was completed
at Madras 12 Feb 1952

LIBRARY. MADRAS